

**KUNSTEN
EN ERFGOED
JAARVERSLAG
2013**

Vlaanderen
verbeelding werkt

Inhoud

Voorwoord	1
Kunsten	2
Kunstendecreet	3
Subsidies	4
Commissies	28
Steunpunten	31
Andere werkings- en projectsubsidies	32
Internationale ondersteuning	33
Werkingssubsidies buiten het Kunstendecreet	38
Tewerkstelling en sociaal statuut	45
Minitoelagen	49
Infrastructuursubsidies	50
Subsidies voor initiatieven in de letteren	53
Sectorale beleidsontwikkeling	57
Traject nieuwe Kunstendecreet en uitvoeringsbesluit	58
Alternatieve pistes voor financiering	59
Kunst in de publieke ruimte	60
Onderzoek	62
Complementair kunstenbeleid	65
Communicatie met veld, publiek en maatschappij	66
Kunstendag voor Kinderen	74
Cijfergegevens Kunsten	75
Waarom we deze cijfers verzamelen?	76
Welke cijfers we verzamelen?	80
Voorstellen per sector of net niet?	81
Datakwaliteit	82
Werking van meerjarig gesubsidieerde Kunstenorganisaties	83
Productie en spreiding	84
Lonen en vergoedingen	90
Financiering	100
Cultureel erfgoed	110
Cultureel-erfgoedorganisaties ondersteunen	112
Kwaliteitslabel	113
Werkingssubsidies	114
Projectsubsidies	127
DAC-subsidies	136
Subsidies voor bovenlokale infrastructuur en depotinrichting	138
Commissies	139
Steunpunt	142
Andere subsidies	143
Beschermen van cultureel erfgoed – topstukken	148
Topstukkendecreet	149
Europese verordening voor de uitvoer van cultuurgoederen	156
Europese richtlijn voor de teruggave van cultuurgoederen	157
Verdrag van Den Haag – bescherming cultuurgoederen in oorlogstijd	158
Vrijstelling van zekerheid voor tijdelijke invoer van kunstwerken van buiten de EU	159
Vrijwaring voor inbeslagname van tijdelijk in Vlaanderen tentoongestelde cultuurgoederen	160
Borgen van immaterieel cultureel erfgoed	161
Regelgeving	162
Inventaris Vlaanderen voor Immaterieel Cultureel Erfgoed	163
Unesco: Internationale Lijsten en het Register voor Immaterieel Cultureel Erfgoed	164
Beheer van de Collectie van de Vlaamse Gemeenschap	165

Aankopen	166
Bewaargevingen	170
Bruiklenen	171
Behoud en beheer	172
Een nieuw depot voor de collectie van de Vlaamse Gemeenschap	174
Sectorale beleidsontwikkeling	175
Uitvoering nieuw Cultureel-erfgoeddecreet	176
Wijziging Topstukkendecreet	179
Aanpassing EU-richtlijn uitvoer cultuurgooderen	180
Indemniteitsregeling	181
Overleg en communicatie	182
Communicatie met veld, publiek en maatschappij	183
Overleg met lokale overheden	187
Overleg met andere actoren binnen de Vlaamse overheid	188
Intra-Belgisch en internationaal overleg	193
Cijferboek Cultureel Erfgoed	202
Leren uit de ervaringen van het eerste Cijferboek	203
De Vlaams ingedeelde musea in 2012	204
In de kijker	210
Topstukkenlijst: zeldzaam en onmisbaar?	211
Restauratie Lam Godsretabel	215
Toekenning werkingssubsidies 2014-2018 voor musea ingedeeld bij het Vlaamse niveau en samenwerkingsverbanden met het oog op internationale profilering van kunstcollecties	217
Instellingen verbonden aan Kunsten en Erfgoed	221
Landcommanderij Alden Biesen	222
Expertisecentrum voor Europese netwerken en projecten.	223
Alden Biesen Vertelkasteel	225
Multidisciplinaire cultuurhistorische projecten en evenementen	226
Congrescentrum	228
Ontsluiten van de site	229
Frans Masereel Centrum	230
Residenties 2013	231
Projecten	240
Publicaties	250
Kasteel van Gaasbeek	257
Activiteiten	258
Publiekswerking	260
Masterplan	261
Aankoop	262
Restauratie	263
Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde	264
Genootschap	265
Publicaties	266
Overlegplatform	267
Prijzen	268
Bibliotheek en archief	269
Wetenschappelijke werking	270
Publiekswerking	271
Over Ons	272
Personeel	273
In- en uitstroom	276
Gelijke kansen en diversiteitsplan	278
Opleidingen	280
ICT	281
Dossieropvolging	282

Archivering	283
Adlib	284
ICT-uitgaven	285
Communicatie	287
Cel communicatie en actualisatie en integratie communicatieplannen	288
Nieuwe folder	289
Website	290
Jaarverslag 2012	291
Begroting	292
Apparaatskredieten	293
Beleidskredieten	294
Beleidsmiddelen 2009 - 2014	295
Samenwerking	307
Thematisch overleg	308
Sectorale input	316

Voorwoord

Ook in tijden van besparen zet Kunsten en Erfgoed kwaliteitsvol resultaat neer

2013 was het laatste volledige beleidsjaar van cultuurminister Joke Schauvliege.

Bij de opstart in 2009 voorzag de Vlaamse Regering geen extra budget voor cultuur. De regeerperiode was er een van schaarste en verschillende besparingsrondes, maar de beleidsmiddelen bleven wel overeind.

Verschuiving van project- naar werkingssubsidies

De sector Erfgoed groeide met 3 procent: te weinig om de inflatie te compenseren. Opvallend voor Erfgoed is de interne verschuiving van projectsubsidies naar werkingssubsidies en vooral naar cultureel-erfgoedconvenants.

Tussen 2009 en 2014 ging naar de sector Kunsten 16,5 procent meer overheidsgeld. Ook daar stegen de werkingssubsidies voor organisaties fors in 2009-2010. In 2013 werden de subsidies voor projecten die kaderen in het Kunstendecreet opgetrokken tot 9,7 miljoen euro.

Deze middelen vormen 0,7 procent van de hele begroting van de Vlaamse overheid.

Uitdagingen

2013 was een jaar met grote uitdagingen voor Kunsten en Erfgoed:

- Er kwam een [nieuw Kunstendecreet](#) [1].
- Met de 'museumronde' realiseerden we een nieuwe vijfjarige subsidiecyclus voor musea.
- De Vlaamse Opera en het Koninklijk Ballet van Vlaanderen worden samen het Kunsthuis.
- Het [nieuwe Topstukkendecreet](#) [2] breidt de notie 'topstukken' uit tot alle cultuurgoederen die voldoen aan de criteria voor een 'zeldzaam en onmisbaar' topstuk, ook als ze niet in de Topstukkenlijst staan en regelt de uitvoer van topstukken buiten Vlaanderen en buiten de Europese Unie.

Dit knappe resultaat werd gerealiseerd ondanks sterke besparingen in Kunsten en Erfgoed. In 2013 moesten we het met 6,5 procent minder medewerkers doen dan in 2009. En op onze loon- en werkingskredieten hebben we zo'n 400.000 euro ingeleverd.

Op 31 december 2013 had Kunsten en Erfgoed (inclusief buitendiensten) nog 158 medewerkers of 21 'koppen' minder in dienst dan in 2009. De doelstelling van de Vlaamse overheid hebben we dus ruim gehaald.

Voor onze werking en onze investeringen verminderde het budget van 562.000 euro in 2009 tot 263.000 euro in 2014. Eind 2013 besliste het directiecomité tot nieuwe structurele besparingen op de werking, nodig om de vooropgestelde doelstellingen voor 2014 te halen.

Het is dankzij de inzet en het enthousiasme van de medewerkers dat we er in slaagden om met minder geld toch een bijzonder kwaliteitsvol resultaat neer te zetten. Daarvoor dank ik heel uitdrukkelijk alle medewerkers.

Jos Van Rillaer
Administrateur-generaal

Bron-URL: <http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/voorwoord>

Links:

[1] <http://www.kunstenenerfgoed.be/nl/beleid-wet-en-regelgeving/kunstendecreet-2016>

[2] <http://www.kunstenenerfgoed.be/nl/beleid-wet-en-regelgeving/topstukkendecreet>

Kunsten

De afdeling Kunsten is de prioritaire uitvoerder van het Kunstenbeleid van de Vlaamse overheid. Naast de ondersteuning van de kunstensector via verschillende subsidie-instrumenten, was de afdeling Kunsten in 2013 ook het eerste aanspreekpunt voor een aantal cruciale beleidsevoluties. De ontwikkeling van het **nieuwe Kunstendecreet** is ontegensprekelijk het belangrijkste traject geweest van de afdeling in 2013. En de **Kunstendag voor Kinderen** is met twee edities al een begrip geworden in de sector.

Bron-URL: <http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten>

Kunstendecreet

Het Kunstendecreet regelt de ondersteuning van de professionele kunsten in Vlaanderen. Kunsten en Erfgoed staat in voor de uitvoering hiervan.

Bron-URL: <http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/kunstendecreet>

Subsidies

Het Kunstendecreet reserveert subsidies voor meerjarige werkingen, projecten, internationale initiatieven en beurzen.

Bron-URL: <http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/kunstendecreet/subsidies>

Werkingsubsidies

Werkingsubsidies ondersteunen de basis-, personeels- en werkingskosten van professionele kunstorganisaties. Werkingsubsidies worden toegekend voor twee of vier jaar.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/kunstendecreet/subsidies/werkingsubsidies>

Subsidies 2013-2014 en 2013-2016

Op 19 april 2012 besliste de Vlaamse Regering om in 2013 meerjarige werkingssubsidies toe te kennen voor de periodes 2013-2014 en 2013-2016. In totaal ging het om 94.529.000 euro subsidies, te verdelen onder 256 organisaties.

Vier van die organisaties zijn steunpunten (1,56% van het totale aantal organisaties) die samen 2.730.000 euro (2,89% van het globale subsidiebedrag) ontvangen om de kunstensector (zowel organisaties als individuele kunstenaars) te ondersteunen.

Aan 41 organisaties (16,02%) is een tweejarige subsidie toegekend voor in totaal 5.185.000 euro (5,49%).

De overige 215 organisaties (83,98%) ontvangen samen 89.344.000 euro (94,51%) in de vorm van een vierjarige subsidie.

Kunstendecreet 2013-2014/16: subsidies per discipline

Subsidieperiode	Discipline	Aantal	Aantal in %	Euro	Euro in %
2013-2014	Audiovisuele kunst	11	4,30%	933.000	0,99%
	Architectuur	2	0,78%	103.000	0,11%
	Beeldende kunst	4	1,56%	311.000	0,33%
	Dans	4	1,56%	1.333.000	1,41%
	Multidisciplinaire kunstencentra, werkplaatsen en festivals	7	2,73%	1.306.000	1,38%
	Muziektheater	2	0,78%	320.000	0,34%
	Muziek	4	1,56%	213.000	0,23%
	Publicaties	2	0,78%	90.000	0,10%
	Sociaal-artistiek	3	1,17%	290.000	0,31%
	Theater	1	0,39%	200.000	0,21%
	Vormgeving	1	0,39%	86.000	0,09%
Totaal 2013-2014		41	16,02%	5.185.000	5,49%
2013-2016	Audiovisuele kunst	10	3,91%	1.589.500	1,68%
	Architectuur	5	1,95%	766.500	0,81%
	Beeldende kunst	18	7,03%	5.433.000	5,75%
	Dans	9	3,52%	5.583.000	5,91%

Kunsteducatie	11	4,30%	3.282.000	3,47%
Multidisciplinaire kunstencentra, werkplaatsen en festivals	32	12,50%	18.698.000	19,78%
Muziektheater	8	3,13%	4.090.000	4,33%
Muziek	63	24,61%	20.097.000	21,26%
Publicaties	6	2,34%	378.000	0,40%
Sociaal-artistiek	9	3,52%	2.498.000	2,64%
Theater	43	16,80%	26.848.000	28,40%
Vormgeving	1	0,39%	81.000	0,09%
Totaal 2013-2016	215	83,98%	89.344.000	94,51%
Algemeen totaal	256	100%	94.529.000	100%

Kunstendecreet 2013-2014/16: Subsidies per organisatievorm en per discipline

Organisatievorm	Discipline	Aantal	Aantal in %	Euro	Euro in %
Concertorganisatie	Muziek	10	3,91%	5.207.000	5,51%
Totaal Concertorganisaties		10	3,91%	5.207.000	5,51%
Festival	Audiovisuele kunst	1	0,39%	155.000	0,16%
	Multidisciplinair	7	2,73%	2.846.000	3,01%
	Muziek	8	3,13%	2.107.000	2,23%
	Theater	1	0,39%	240.000	0,25%
Totaal Festivals		17	6,64%	5.348.000	5,66%
Kunstencentrum	Beeldende kunst	2	0,78%	1.205.000	1,27%
	Multidisciplinair	19	7,42%	14.643.000	15,49%
	Muziek	1	0,39%	160.000	0,17%
Totaal Kunstencentra		22	8,59%	16.008.000	16,93%
Muziekclub	Muziek	15	5,86%	3.626.000	3,84%
Totaal		15	5,86%	3.626.000	3,84%

Muziekclubs					
Muziekensemble	Muziek	25	9,77%	7.792.000	8,24%
Totaal Muziekensembles		25	9,77%	7.792.000	8,24%
Organisatie	Audiovisuele kunst	20	7,81%	2.367.500	2,50%
	Architectuur	5	1,95%	305.500	0,32%
	Beeldende kunst	15	5,86%	3.352.000	3,55%
	Dans	13	5,08%	6.916.000	7,32%
	Kunsteducatie	11	4,30%	3.282.000	3,47%
	Muziektheater	10	3,91%	4.410.000	4,67%
	Sociaal-artistiek	12	4,69%	2.788.000	2,95%
	Theater	41	16,02%	25.828.000	27,32%
	Vormgeving	2	0,78%	167.000	0,18%
Totaal Organisaties		129	50,39%	49.416.000	52,28%
Steunpunt	Architectuur	1	0,39%	434.000	0,46%
	Beeldende kunst	1	0,39%	650.000	0,69%
	Muziek	1	0,39%	823.000	0,87%
	Theater	1	0,39%	823.000	0,87%
Totaal Steunpunten		4	1,56%	2.730.000	2,89%
Publicatie	Publicatie	8	3,13%	468.000	0,50%
Totaal Publicaties		8	3,13%	468.000	0,50%
Werkplaatsen	Architectuur	1	0,39%	130.000	0,14%
	Beeldende kunst	4	1,56%	537.000	0,57%
	Multidisciplinair	13	5,08%	2.515.000	2,66%
	Muziek	7	2,73%	595.000	0,63%
	Theater	1	0,39%	157.000	0,17%
Totaal Werkplaatsen		26	10,16%	3.934.000	4,16%
Totaal		256	100%	94.529.000	100%

PDF Bijlagen

- [Overzicht meerjarige subidiëring 2013-2014/16 \(PDF, 156 kB\) \[1\]](#)

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/kunstendecreet/subsidies/werkingsubsidies/subsidies-2013-2014-en-2013-2016>

Links:

[1] http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/sites/default/files/book/pdf/120628_kd_2013-14-16_overzicht_beslissingen.pdf

Aanvragen 2015-2016

1 december 2013 was de uiterste indiendatum voor de ‘tweejarige ronde’, die start op 1 januari 2015 en loopt tot 31 december 2016. Het is de laatste ronde in het kader van het huidige Kunstendecreet.

Er kwamen 107 aanvragen binnen. Twee aanvragen waren niet-ontvankelijk. De beoordelingsprocedure over de ontvankelijke aanvragen loopt en de Vlaamse Regering beslist in de loop van 2014 over de toekenning van de subsidies.

(De tweejaarlijkse aanvraagronde is bedoeld voor organisaties die baat hebben bij ondersteuning op korte termijn of als niet-projectgebonden instapmogelijkheid voor nieuwkomers die goed op weg zijn een continue werking uit te bouwen. Daarnaast kan de tweejarige subsidie ook een uitstap- of heroriënteringsmaatregel zijn voor organisaties die niet langer voldoen aan de criteria voor vierjarige ondersteuning.)

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/kunstendecreet/subsidies/werkingsubsidies/aanvragen-2015-2016>

Projectsubsidies aan organisaties

Kunstenorganisaties kunnen ondersteuning vragen voor hun nationale of internationale projecten, voor niet-periodieke publicaties en voor opnameprojecten.

Zo ondersteunt het Kunstendecreet in tijd en opzet afgebakende kunstinitiatieven.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/kunstendecreet/subsidies/projectsubsidies-aan-organisaties>

Projectsubsidies en niet-periodieke publicaties

In 2013 zijn 340 projectsubsidies aangevraagd, waarvan er 143 toegekend zijn (42,06%) voor in totaal 5.227.100 euro.

De meeste subsidies gaan naar muziek (43 subsidies, of 30,07% van het totale aantal). Meestal gaat dat wel om relatief kleine bedragen (12,28% van het totaalbedrag). Aan muziektheater is er één subsidie toegekend van 850.000 euro, waardoor deze discipline met amper 7,69% van het aantal toegekende projectsubsidies toch 24,87% van het toegekende bedrag opslorpt.

Discipline	Aantal toegekende projectsubsidies	Aantal in %	Toegekende bedrag in Euro	Euro in %
Audiovisuele kunst	4	2,80%	82.000	1,57%
	3	2,10%	175.000	3,35%
Totaal Audiovisuele kunst	7	4,90%	257.000	4,92%
Architectuur	3	2,10%	37.000	0,71%
	3	2,10%	98.000	1,87%
Totaal Architectuur	6	4,20%	135.000	2,58%
Beeldende kunst	8	5,59%	178.000	3,41%
	7	4,90%	183.700	3,51%
Totaal Beeldende kunst	15	10,49%	361.700	6,92%
Dans	5	3,50%	251.000	4,80%
	6	4,20%	231.000	4,42%
Totaal Dans	11	7,69%	482.000	9,22%
Kunsteducatie	2	1,40%	49.000	0,94%
	3	2,10%	63.000	1,21%
Totaal Kunsteducatie	5	3,50%	112.000	2,14%
Multidisciplinair	5	3,50%	272.000	5,20%
	4	2,80%	196.000	3,75%
Totaal Multidisciplinair	9	6,29%	468.000	8,95%
Muziektheater	8	5,59%	1.254.000	23,99%
	3	2,10%	46.000	0,88%

Totaal Muziektheater	11	7,69%	1.300.000	24,87%
Muziek	24	16,78%	399.900	7,65%
	19	13,29%	242.000	4,63%
Totaal Muziek	43	30,07%	641.900	12,28%
Publicaties	3	2,10%	22.500	0,43%
	1	0,70%	6.000	0,11%
Totaal Publicaties	4	2,80%	28.500	0,55%
Sociaal-artistiek	3	2,10%	140.000	2,68%
	7	4,90%	290.000	5,55%
Totaal Sociaal-artistiek	10	6,99%	430.000	8,23%
Theater	9	6,29%	454.000	8,69%
	10	6,99%	462.000	8,84%
Totaal Theater	19	13,29%	916.000	17,52%
Vormgeving	1	0,70%	12.000	0,23%
	2	1,40%	83.000	1,59%
Totaal Vormgeving	3	2,10%	95.000	1,82%
Totaal	143	100%	5.227.100	100%

PDF Bijlagen

- [Projectsubsidies aan organisaties 1ste ronde 2013](#) [1]
- [Projectsubsidies aan organisaties 2de ronde 2013](#) [2]

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/kunstendecreet/subsidies/projectsubsidies-aan-organisaties/projectsubsidies>

Links:

[1] http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/sites/default/files/book/pdf/130225_kunstendecreet_projectsubsidies_organisatie_1e_ronde_2013.pdf

[2] http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/sites/default/files/book/pdf/131001_projectsubsidies_organisaties_kd_2e_ronde_2013.pdf

Opnameprojecten

In 2013 zijn in totaal 93 subsidies voor opnameprojecten aangevraagd, waarvan er 40 toegekend zijn (43,01%) voor in totaal 177.702 euro.

Van die 40 subsidies gingen er 11 (27,50%) naar individuele kunstenaars.

Overzicht aangevraagde opnameprojecten

Discipline	Aanvragen	Aangevraagd euro
Muziektheater	1	4.600,00
Totaal Muziektheater	1	4.600,00
Muziek	55	398.298,52
	37	256.215,49
Totaal Muziek	92	654.514,01
Totaal	93	659.114,01

Overzicht toegekende opnameprojecten

Discipline	Aantal	Euro
Muziek	18	89.302
	22	88.400
Totaal Muziek	40	177.702
Totaal	40	177.702

Overzicht opnameprojecten 1ste ronde 2013

Aanvrager	Projectnaam	Bedrag in Euro
B'Rock	Orlando	18.500
De Paepe Rein	Debuutalbum Paper Fox	3.500
Inti Films	N	4.000
Jammin Sam	Second Line	5.587
Klanksis	Joachim Badenhorst Carate Urio Orchestra	2.000
Klanksis	Joachim Badenhorst - John Butcher - Paul Lytton Trio	4.000
Machtelinckx Ruben	Ruben Machtelinckx Quartet	5.000
NMT Productions	IPEM 50	6.215
Peremans Dree	The Future Is The Past	5.000

Q'Onda	Erik Vermeulen Trio	3.000
RAT Records	Department of Entimology	1.500
RAT Records	Teun Verbruggen trio : book 2	2.000
San Khapaw	Minutes To Midnight	7.500
Smoke & Dust	Har Nevo	5.000
Steak Number Eight	Album III	5.000
Triade 2:1	Fight Eat Sleep	3.500
Van Deun Karel	Duo Karl Van Deun - Ruben Machtelinckx	3.000
Zwerm	One Page Pieces	5.000
Totaal		89.302

Overzicht opnameprojecten 2de ronde 2013

Aanvrager	Projectnaam	Bedrag in Euro
Animal Lovers Only	Fritzi Und Heidel	2.000
Bulteel Bas	Bas Bulteel Trio - Coming Home	3.900
De Beren	The Fumble	2.500
De Looze Bram	Lost Treasures	3.000
Ermert Judith	Paul Hindemith, kamermuziek voor cello en piano	2.000
Goeyvaerts Consort	In blijde verbijstering	7.000
Het Collectief	De feesten van angst en pijn	4.100
Het Collectief	Berg - Busoni - Wagner - Webern - Zemlinsky	4.000
Hijaz	Thallasa	5.000
Klanksis	Joachim Badenhorst Solo	3.000
Livejazz.be	Jan de Haas Vibes Quartet	3.000
Mad in Belgium	DAAU VII	4.500
Nieve	Myrddin - FlamenCowboys	7.000
Outhere	John Dowland - Lachrimae or Seven Tears	3.200
Paardevlees	City	8.100
Q'Onda?	Nostalgia in Time Square - Fabian Fiorini Solo	2.100
Sound Plaza	Kris Defoort trio - 2	2.000
Standaert Marie-Anne	Misstriohso	5.000
Tarhan Melike	Afyon sessions	3.500
Tommigun	Derde album	4.500
Vanden Eynde Sofie	Divine Madness (Souls in Exile)	4.000
Vantzou Christina	N°3	5.000
Totaal		88.400

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/kunsten/kunstendecreet/subsidies/projectsubsidies-aan-organisaties/opnameprojecten>

Internationale initiatieven

In 2013 zijn 470 internationale subsidies aangevraagd, waarvan er 317 gesubsidieerd zijn (67,45%) voor in totaal 1.180.984 euro.

Het toekenningspercentage is het hoogst voor reis-, verblijfs- en transportkosten. 70,20% van de aanvragen leidt tot ondersteuning. Het gaat vooral om kleine subsidievragen, voor erg korte periodes, vooral van jonge of beginnende organisaties of kunstenaars. Voor hen kan de eenvoudige ondersteuning van reis-, verblijfs- en transportkosten het verschil kan maken tussen wel of niet meedoen aan een buitenlands evenement.

Er zijn vier internationale netwerken gesubsidieerd voor in 65.000 euro. In totaal 49 internationale projecten konden rekenen op 528.505 euro ondersteuning, en 245 aanvragers kregen in totaal 509.749 euro voor hun reis-, verblijfs- en transportkosten. Ook zagen 16 kunstenaars hun internationaal werkverblijf ondersteund voor in totaal 64.330 euro. Tot slot kregen twee vertalingen steun (11.400 euro) en één voorbereidend traject voor een Europees project (2.000 euro).

Van de toegekende subsidies gingen er 102 naar individuele kunstenaars (32,16% van het totale aantal) voor in totaal 173.509 euro (14,69% van het toegekende budget). In totaal gingen 66 subsidies (20,82%) naar organisaties of kunstenaars met een adres buiten het Vlaams Gewest of het tweetalig Brussels Hoofdstedelijk Gewest voor in totaal 367.780 euro (31,14%).

Overzicht aanvragen internationale initiatieven per subsidiesoort

Subsidiesoort	Aantal aanvragen	Aanvragen in %
Internationale netwerken	7	1,49%
Internationale projecten	81	17,23%
Vorbereiding Europees project	3	0,64%
Vertalingen	5	1,06%
Internationaal werkverblijf	25	5,32%
Reiskosten	349	74,26%
Totaal	470	100%

Overzicht toegekende internationale initiatieven per subsidiesoort

Subsidiesoort	Aantal	Aantal in %	Euro	Euro in %
Internationale netwerken	4	1,26%	65.000	5,50%
Internationale projecten	49	15,46%	528.505	44,75%
Vorbereiding Europees project	1	0,32%	2.000	0,17%
Vertalingen	2	0,63%	11.400	0,97%

Internationaal werkverblijf	16	5,05%	64.330	5,45%
Reiskosten	245	77,29%	509.749	43,16%
Totaal	317	100%	1.180.984	100%

PDF Bijlagen

- [Tegemoetkomingen reis-, verblijf- en transportkosten 2013](#) [1]
- [Vertalingen artikels en niet-periodieke publicaties 2013](#) [2]
- [Internationale werkverblijven 2013](#) [3]
- [Internationale netwerkorganisaties 2013](#) [4]
- [Internationale projecten 2013](#) [5]

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/kunstendecreet/subsidies/internationale-initiatieven>

Links:

[1] http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/sites/default/files/book/pdf/tegemoetkomingen_rvt_2013.pdf

[2] http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/sites/default/files/book/pdf/vertalingen_2013.pdf

[3] http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/sites/default/files/book/pdf/internationale_werkverblijven_2013.pdf

[4] http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/sites/default/files/book/pdf/internationale_netwerkorganisaties_2013.pdf

[5] http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/sites/default/files/book/pdf/internationale_projecten_2013.pdf

Ondersteuning van kunstenaars

Het Kunstendecreet ondersteunt individuele kunstenaars met ontwikkelingsgerichte beurzen, als componist of auteur van een creatieopdracht, of met een projectsubsidie.

Een individuele kunstenaar kan ook een subsidie krijgen voor een opnameproject, een niet-periodieke publicatie, een internationaal project, een internationaal werkverblijf, de vertaling van een artikel of niet-periodieke publicatie of een tegemoetkoming in de reis-, verblijf- en transportkosten.

De meeste subsidies voor opnameprojecten en niet-periodieke publicaties gaan naar organisaties.

Internationale subsidies gaan heel gemengd naar individuele kunstenaars en organisaties.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/kunstendecreet/subsidies/ondersteuning-van-kunstenaars>

Creatieopdrachten

Subsidies voor creatieopdrachten worden toegekend aan personen of organisaties die een individuele kunstenaar de opdracht geven een werk te realiseren en die dit werk ook publiek presenteren.

In 2013 zijn 142 subsidies voor creatieopdrachten aangevraagd. Uiteindelijk zijn er 79 subsidies toegekend (55,63%) voor in totaal 245.309,41 euro. Meestal gaat het om muziekcreaties (69 creatieopdrachten, of 87,34% van het totale aantal), voor in totaal 116.480 euro (47,48% van het totaalbedrag). Verder gingen er subsidies naar 3 creatieopdrachten in de beeldende kunst, 1 in het muziektheater en 6 in het theater. De 3 creatieopdrachten beeldende kunst nemen wel 30,87% van het bestede budget voor hun rekening.

Overzicht toegekende subsidies voor creatieopdrachten

Discipline	Aantal toegekende subsidies	Aantal toegekende subsidies in %	Toegekend bedrag in Euro	Toegekend bedrag in % van totaal
Beeldende kunsten	2	2,53%	60.722,68	24,75%
	1	1,27%	15.000,00	6,11%
Totaal Beeldende kunsten	3	3,80%	75.722,68	30,87%
Muziektheater	1	1,27%	1.000,00	0,41%
Totaal Muziektheater	1	1,27%	1.000,00	0,41%
Muziek	18	22,78%	35.790,00	14,59%
	17	21,52%	19.860,00	8,10%
	19	24,05%	38.630,00	15,75%
	15	18,99%	22.200,00	9,05%
Totaal Muziek	69	87,34%	116.480,00	47,48%
Theater	3	3,80%	22.537,60	9,19%
	2	2,53%	22.069,13	9,00%
	1	1,27%	7.500,00	3,06%
Totaal Theater	6	7,59%	52.106,73	21,24%

PDF Bijlagen

- [Creatieopdrachten 1e ronde](#) [1]
- [Creatieopdrachten 2de ronde](#) [2]
- [Creatieopdrachten 3e ronde](#) [3]

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/kunstendecreet/subsidies/ondersteuning-v>

[an-kunstenaars/creatieopdrachten](#)

Links:

- [1] http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/sites/default/files/book/pdf/130211_creatieopdrachten_1e_ronde_2013_pdf_147_kb.pdf
- [2] http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/sites/default/files/book/pdf/131209_creatieopdrachten_2de_ronde_pdf_135_kb.pdf
- [3] http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/sites/default/files/book/pdf/140101_creatieopdrachten_3e_ronde_2013_pdf_20_kb.pdf

Ontwikkelingsgerichte beurzen

Ontwikkelingsgerichte beurzen ondersteunen de ontwikkeling van het oeuvre van beloftevolle kunstenaars.

In 2013 zijn er 334 ontwikkelingsgerichte beurzen aangevraagd. Uiteindelijk zijn er 118 beurzen toegekend (35,33%) voor in totaal 1.096.530 euro. In de beeldende kunst zijn 67 beurzen toegekend (of 56,78% van het aantal beurzen). De ruime vertegenwoordiging van de beeldende kunst gaat wel samen met het laagste toekenningspercentage: 31,16% van het aantal aanvragen leidde effectief tot een beurs.

Overzicht toegekende ontwikkelingsgerichte beurzen

Discipline	Aantal toegekende subsidies	Aantal toegekende subsidies in %	Bedrag toegekende subsidies in euro	Toegekende subsidies in %
Audiovisuele kunst	3	2,54%	34.000	3,10%
	2	1,69%	20.000	1,82%
	2	1,69%	12.000	1,09%
Totaal Audiovisuele kunst	7	5,93%	66.000	6,02%
Architectuur	1	0,85%	17.000	1,55%
	1	0,85%	8.000	0,73%
Totaal Architectuur	2	1,69%	25.000	2,28%
Beeldende kunst	36	30,51%	314.000	28,64%
	14	11,86%	130.000	11,86%
	17	14,41%	174.500	15,91%
Totaal Beeldende kunst	67	56,78%	618.500	56,41%
Dans	4	3,39%	34.000	3,10%
	3	2,54%	23.000	2,10%
Totaal Dans	7	5,93%	57.000	5,20%
Multidisciplinair	5	4,24%	32.680	2,98%
	2	1,69%	21.000	1,92%
	3	2,54%	25.000	2,28%
Totaal Multidisciplinair	10	8,47%	78.680	7,18%
Muziektheater	1	0,85%	9.500	0,87%
	2	1,69%	19.200	1,75%

Totaal Muziektheater	3	2,54%	28.700	2,62%
Muziek	2	1,69%	23.500	2,14%
	2	1,69%	11.500	1,05%
	2	1,69%	27.000	2,46%
Totaal Muziek	6	5,08%	62.000	5,65%
Theater	5	4,24%	51.950	4,74%
	1	0,85%	7.700	0,70%
	3	2,54%	23.000	2,10%
Totaal Theater	9	7,63%	82.650	7,54%
Vormgeving	4	3,39%	34.000	3,10%
	1	0,85%	12.000	1,09%
	2	1,69%	32.000	2,92%
Totaal Vormgeving	7	5,93%	78.000	7,11%
Totaal	118	100%	1.096.530	100%

PDF Bijlagen

- [Ontwikkelingsgerichte beurzen 1e ronde 2013](#) [1]
- [Ontwikkelingsgerichte beurzen 2de ronde 2013](#) [2]
- [Ontwikkelingsgerichte beurzen 3 de ronde2013](#) [3]

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/kunstendecreet/subsidies/ondersteuning-van-kunstenaars/ontwikkelingsgericht>

Links:

[1] http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/sites/default/files/book/pdf/130208_ontwikkelingsgerichte_beurzen_en_projectsubsidies_voor_kunstenaars_1e_ronde_2013_pdf_202_kb.pdf

[2] http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/sites/default/files/book/pdf/130503_ontwikkelingsgerichte_beurzen_2de_ronde2013_pdf_45_kb.pdf

[3] http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/sites/default/files/book/pdf/140101_ontwikkelingsgerichte_beurzen_aan_kunstenaars_3deronde.pdf

Projecten van individuele kunstenaars

Projectsubsidies aan kunstenaars zijn gericht op een concreet resultaat, bijvoorbeeld een tentoonstelling, de realisatie van een kunstwerk of een betere omkadering van het oeuvre van de kunstenaar.

In 2013 hebben individuele kunstenaars 172 projectsubsidies aangevraagd. Uiteindelijk zijn er 78 subsidies toegekend (45,35%) voor in totaal 1.690.548,35 euro. Opnieuw is beeldende kunst het ruimst vertegenwoordigd (31 projecten of 39,74% van de toegekende subsidies), en opnieuw met (bijna) het laagste toekenningspercentage (39,34% van de aanvragen beeldende kunst leidden tot een subsidie).

Overzicht toegekende projectsubsidies voor individuele kunstenaars

Discipline	Aantal toegekende subsidies	Aantal toegekende subsidies in %	Bedrag toegekende subsidies in euro	Toegekende subsidies in %
Audiovisuele kunst	5	6,41%	49.000,00	2,90%
	2	2,56%	23.300,00	1,38%
	2	2,56%	30.000,00	1,77%
Totaal Audiovisuele kunst	9	11,54%	102.300,00	6,05%
Architectuur	2	2,56%	89.000,00	5,26%
Totaal Architectuur	2	2,56%	89.000,00	5,26%
Beeldende kunst	10	12,82%	151.148,35	8,94%
	9	11,54%	87.500,00	5,18%
	12	15,38%	113.600,00	6,72%
Totaal Beeldende kunst	31	39,74%	352.248,35	20,84%
Dans	3	3,85%	125.500,00	7,42%
	3	3,85%	125.000,00	7,39%
	7	8,97%	265.000,00	15,68%
Totaal Dans	13	16,67%	515.500,00	30,49%
Multidisciplinair	1	1,28%	11.000,00	0,65%
Totaal Multidisciplinair	1	1,28%	11.000,00	0,65%
Muziektheater	1	1,28%	40.000,00	2,37%
	1	1,28%	33.000,00	1,95%
	1	1,28%	36.000,00	2,13%

Totaal Muziektheater	3	3,85%	109.000,00	6,45%
Muziek	1	1,28%	6.500,00	0,38%
	1	1,28%	10.000,00	0,59%
Totaal Muziek	2	2,56%	16.500,00	0,98%
Sociaal-artistiek	1	1,28%	35.000,00	2,07%
	1	1,28%	50.000,00	2,96%
Totaal Sociaal-artistiek	2	2,56%	85.000,00	5,03%
Theater	4	5,13%	110.000,00	6,51%
	3	3,85%	132.000,00	7,81%
	6	7,69%	147.000,00	8,70%
Totaal Theater	13	16,67%	389.000,00	23,01%
Vormgeving	2	2,56%	21.000,00	1,24%
Totaal Vormgeving	2	2,56%	21.000,00	1,24%
Totaal	78	100%	1.690.548,35	100%

PDF Bijlagen

- [Projectsubsidies aan kunstenaars 1e ronde 2013](#) [1]
- [Projectsubsidies aan kunstenaars 2de ronde 2013](#) [2]
- [Projectsubsidies aan kunstenaars 3de ronde 2013](#) [3]

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/kunstendecreet/subsidies/ondersteuning-van-kunstenaars/projecten-van-indivi>

Links:

[1] http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/sites/default/files/book/pdf/130208_ontwikkelingsgerichte_beurzen_en_projectsubsidies_voor_kunstenaars_1e_ronde_2013_pdf_202_kb_0.pdf

[2] http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/sites/default/files/book/pdf/130503_projectsubsidies_aan_kunstenaars_2de_ronde_2013_pdf_77_kb.pdf

[3] http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/sites/default/files/book/pdf/140101_projectsubsidies_aan_kunstenaars_3deronde.pdf

Instellingen van de Vlaamse Gemeenschap – Kunstendecreet

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/kustendecreet/subsidies/instellingen-van-de-vlaamse-gemeenschap-%E2%80%93-kunstend>

Subsidiëring

De Ancienne Belgique, deFilharmonie, deSingel, het Koninklijk Ballet van Vlaanderen, de Vlaamse Opera, het Vlaams Radio Orkest en Vlaams Radio Koor ontvangen een subsidie als instelling van de Vlaamse Gemeenschap.

Samen kregen deze instellingen 46.729.017,03 euro subsidies voor het derde werkjaar van de subsidieperiode 2011-2015.

Ancienne Belgique	1.860.109,88
deFilharmonie	7.287.057,49
deSingel Kunstcampus	5.272.171,00
Koninklijk Ballet van Vlaanderen	6.461.000,00
Vlaamse Opera	17.419.000,00
Vlaams Radio Orkest /Vlaams Radio Koor	8.429.678,66

deSingel is in de loop van 2013 omgevormd tot twee organisaties: deSingel Kunstencentrum (die de werkingssubsidie van het Kunstendecreet ontvangt) en de Beheerscommissie Singel vzw die de gebouwen beheert. De subsidie voor de Beheerscommissie zit niet in dit overzicht.

De VRT betaalt een deel van de werkingssubsidie voor Vlaams Radio Orkest/Vlaams Radio Koor, zolang het Vlaams Radio Orkest/Vlaams Radio Koor medewerkers in dienst heeft die onder het personeelsstatuut van de VRT vallen. Die onrechtstreekse werkingssubsidie is wel mee opgenomen.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/kunstendecreet/subsidies/instellingen-van-de-vlaamse-gemeenschap-%E2%80%93-kunste-o>

Integratie ballet en opera

In 2013 werd de integratie tussen Vlaamse Opera en Koninklijk Ballet van Vlaanderen voortgezet om tegen januari 2014 tot één organisatie te komen. Daarvoor werden de statuten van de twee organisaties op elkaar afgestemd en werd de toetreding onderzocht van de steden Antwerpen en Gent tot de nieuwe vereniging.

Het mandaat van transitie-manager Dominique Savelkoul eindigde in augustus. Voor de verdere operationalisering werd Lena De Meerleer op 1 september 2013 algemeen directeur van het Koninklijk Ballet van Vlaanderen en de Vlaamse Opera. Opera en ballet houden hun artistieke eigenheid, maar delen infrastructuur en administratie.

In de synergie tussen de grote instellingen kadert ook het akkoord tussen het Koninklijk Ballet van Vlaanderen, Brussels Philharmonic en de Filharmonie. De orkesten verbinden zich ertoe om vanaf 2016-2017 minstens één keer per twee seizoenen een productie van het Koninklijk Ballet van Vlaanderen te begeleiden. Door de overeenkomst met en de integratie in de Opera kan het Ballet voortaan rekenen op minstens drie producties met begeleiding van een orkest zonder daarvoor een uitkoopsom te moeten betalen.

Andere kunstinstellingen?

Het [nieuwe Kunstendecreet](#) [1] kan ook andere instellingen erkennen als kunstinstellingen. Daarvoor staat er in het nieuwe Kunstendecreet een specifieke erkenningsregeling. Voor zo'n erkenning moeten organisaties voldoen aan een aantal voorwaarden.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/kunstendecreet/subsidies/instellingen-van-de-vlaamse-gemeenschap-%E2%80%93-kunste-1>

Links:

[1] <http://www.kunstenenerfgoed.be/nl/beleid-wet-en-regelgeving/kunstendecreet-2016>

Commissies

De administratie en de advies- en beoordelingscommissies staan de minister bij in de beoordeling van de subsidierondes binnen Kunstendecreet. De beoordelingscommissies Kunsten geven een artistiek-inhoudelijke beoordeling van de aanvragen en adviseren de minister hieromtrent. De adviescommissie Kunsten bewaakt het goede verloop van de artistieke beoordelingsprocedure.

Bron-URL: <http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/kunstendecreet/commissies>

Adviescommissie Kunsten

In 2014 vergaderde de adviescommissie kunsten 14 keer. Ze had vooral aandacht voor afspraken en methodes die een gelijkwaardige behandeling en beoordeling bevorderen van aanvraagdossiers over de beoordelingscommissies heen.

De interne besprekingen en voorstellen van de adviescommissie kregen in 2013 concreet vorm in enkele nieuwe overlegfora die de adviescommissie mee stimuleerde en waar ze actief op vertegenwoordigd was:

- 4 x per jaar overleg tussen de commissiesecretarissen van de beoordelingscommissies en het dagelijks bestuur van de adviescommissie
- 2 x per jaar overleg tussen de commissievoorzitters en secretarissen.

Resultaten van het overleg:

- een update van het [draaiboek artistieke beoordeling](#) [1]
- uniforme omgang met en beoordeling van ontwikkelingsgerichte beurzen, inclusief duidelijkere richtlijnen voor aanvragers op de website
- heldere afspraken over het invoeren van externe expertise bij het beoordelen, inclusief duidelijkere communicatie op de website over het verband tussen het aankruisen van sectoren in de aanvraag en de organisatie van de kwaliteitsbeoordeling
- een gezamenlijke methodiek voor het opstellen van de door de minister opgelegde prioriteitenlijst van beoordeelde aanvragen, die een gelijkwaardige behandeling van aanvragers bevordert (geïntegreerd in het draaiboek)
- afspraken over verduidelijkende nota's van beoordelingscommissies en de invulling van begrippen die de verschillende commissies hanteren, zoals multidisciplinariteit, sociaal-artistische werking of aandachtspunten voor muziekaanvragen. De verduidelijking bij de beoordelingsmethodiek is decretaal niet vastgelegd. Deze teksten bevorderen een uniforme aanpak en werden ter informatie wel voorgelegd aan de minister, maar zijn geen teksten die de minister goedkeurde, of een voorafname op eventuele beslissingen. Het is dus geen officieel richtkader voor de beoordeling. Daarvoor gelden alleen de criteria uit het Kunstendecreet.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/kunstendecreet/commissies/adviescommissie-kunsten>

Links:

[1] <http://www.kunstenenerfgoed.be/nl/wie-zijn-we-het-agentschap/commissies>

Beoordelingscommissies Kunsten

Rol van de beoordelingscommissies

De beoordelingscommissies geven inhoudelijk advies over dossiers die voorgelegd worden voor subsidiëring. Kunsten en Erfgoed geeft (indien van toepassing) het zakelijk advies.

Drie van de beoordelingscommissies stelden in 2013 een '[verduidelijkende nota](#)' [1] op: voor muziek, sociaal-artistieke werking en multidisciplinaire kunstencentra, werkplaatsen en festivals.

Vervangingen

Leden van beoordelingscommissies kunnen hun mandaat stopzetten om verschillende redenen. Soms zijn die persoonlijk, zoals tijdgebrek, nieuwe leef- of werkomstandigheden. Andere zijn opgelegd door het decreet, zoals onverenigbaarheden met andere mandaten.

Beoordelingscommissie audiovisuele kunst

Joris Cools, Bram De Sutter en Willem Hesling beëindigden hun mandaat.

Ze werden vervangen door Jacques Dubrulle, Pieter-Paul Mortier en Peter Westenberg.

Beoordelingscommissie multidisciplinaire kunstencentra, werkplaatsen en festivals

Annie Declerck en Christianne Wouters beëindigden hun mandaat.

Ze werden vervangen door Sara Moonen en Annelies Thoelen.

Beoordelingscommissie muziek

Wouter Van Belle beëindigde zijn mandaat. Michael Joostens vervangt hem.

Beoordelingscommissie publicaties

Mia Doornaert beëindigde haar mandaat. Johan Van Cauwenberghe vervangt haar.

Johan Van Cauwenberghe werd benoemd tot voorzitter van de beoordelingscommissie publicaties en Eva Blaute werd ondervoorzitter.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/kunstendecreet/commissies/beoordelingscommissies-kunsten>

Links:

[1] <http://www.kunstenenerfgoed.be/nl/node/23#node-collapse-31>

Steunpunten

In het nieuwe Kunstendecreet is er één Kunstensteunpunt voorzien. Concreet betekent dit dat de bestaande steunpunten BAM (Instituut voor Beeldende, Audiovisuele en Mediakunst), Muziekcentrum Vlaanderen en Vlaams Theaterinstituut worden samengevoegd. In december 2013 werd de juridische structuur van het nieuwe Kunstensteunpunt opgericht. De subsidieperiode voor de steunpunten wordt met het nieuwe Kunstendecreet beperkt tot twee werkjaren.

De kerntaken van het Kunstensteunpunt zijn: praktijkondersteuning voor de verschillende functies in de artistieke praktijk, veldanalyse en internationale communicatie en promotie van de kunsten uit Vlaanderen. Voor die kerntaken kan het Kunstensteunpunt functionele en disciplinegerichte deelwerkingen ontwikkelen. Het ondersteunt ook kunsteducatie, sociaal-artistieke werking en participatie. Het nieuwe Kunstendecreet bepaalt ook dat het Vlaams Architectuurinstituut een sectorinstituut wordt. Dat sluit aan bij de oorspronkelijke rol van het Vlaams Architectuurinstituut als producerend en sensibiliserend centrum voor architectuurcultuur. Daarnaast blijft het Vlaams Architectuurinstituut enkele steunpunttaken opnemen zoals praktijkondersteuning en internationale promotie.

In het vooruitzicht van de oprichting van één enkel Kunstensteunpunt is in overleg met de steunpunten beslist om geen beheersovereenkomst meer af te sluiten voor de subsidieperiode 2013-2016, maar te werken met kortlopende overeenkomsten. Voor 2013 werd de beheersovereenkomst 2010-2012 één jaar verlengd. De steunpunten vulden in 2013 verder de doelstellingen in van die beheersovereenkomst.

Bron-URL: <http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/kunstendecreet/steunpunten>

Andere werkings- en projectsubsidies

Kunsten en Erfgoed ondersteunt de sector ook met instrumenten en initiatieven buiten het Kunstendecreet. Dat gebeurt met niet-gereguleerde toelagen, projectcoördinatie en initiatieven voor tewerkstelling.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/andere-werkings-en-projectsusidies>

Internationale ondersteuning

De subsidiëring via internationale initiatieven in het kader van het Kunstendecreet is vraaggestuurd. Kunstenaars en organisaties kunnen ondersteuning vragen voor initiatieven waar ze zelf het voortouw in nemen of waarvoor ze gevraagd worden. Naast de ondersteuning via het Kunstendecreet zijn er impulslijnen om internationale kansen te creëren voor kunstenaars en organisaties. Het gaat om de Biënnale van Venetië, het residentiebeleid en het presentatieplekkenbeleid.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/andere-werkings-en-projectsubsidies/internationale-ondersteuning>

Biënnale van Venetië

In 2013 was Vlaanderen vertegenwoordigd in het Belgisch paviljoen op de Biënnale van Venetië voor beeldende kunsten. Daarnaast waren verschillende Vlaamse kunstenaars te zien in groepstentoonstellingen in Venetië.

Belgisch paviljoen

Vlaanderen vaardigde Berlinde De Bruyckere af als Belgische deelnemer aan de Biënnale. Zij koos als curator Nobelprijswinnaar John Coetzee, die haar inspireerde door een intense briefwisseling. Co-curator was Philippe Van Cauteren.

Berlinde De Bruyckere toonde in het Belgisch paviljoen een nieuwe ruimtevullende installatie: *Kreupelhout-Cripplewood*, een monumentale structuur van afgietsels op ware grootte van een boom, stronken en takken, soms rustend op kussens of omzwachteld met doeken. Helemaal in haar gekende subtiele en gevoelige stijl, alsof het hout naar vlees neigt.

De sculptuur oogstte veel bijval en het Belgisch paviljoen groeide uit tot een van de toppers van de Biënnale, zowel bij de bezoekers als in de internationale pers.

Andere kunstenaars uit België in Venetië

In de hoofdtentoonstelling en op verschillende plaatsen in de stad waren opvallend veel Belgische kunstenaars te zien. Er waren een tiental individuele Belgische kunstenaars en een vijftal grotere projecten te zien: kunstenaars in andere paviljoenen, kunstenaars die geselecteerd waren voor de hoofdtentoonstelling, en op zichzelf staande tentoonstellingen.

Promotie

In het kader van het samenwerkingsakkoord met de Franse Gemeenschap werd een communicatiecampagne met een website en een flyer gelanceerd om de kunstenaars en initiatieven van Vlaanderen en de Franse Gemeenschap in Venetië samen te promoten: www.belgianpavilion.be [1].

Het is de bedoeling dat de Franse Gemeenschap deze website overneemt voor de volgende Biënnale. Op termijn moet het een informatiebron worden over de vorige Biënnales, ons paviljoen en Belgische kunst in Venetië.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/kunsten/andere-werkings-en-projectsubsidies/internationale-ondersteuning/bi%C3%ABnnale-v>

Links:

[1] <http://www.belgianpavilion.be/>

Presentatieplekken

Vlaanderen ondersteunde in 2013 het Festival van Avignon (Frankrijk) en het Maltafestival (Polen) voor voorstellingen van Vlaamse gezelschappen, buiten het kader van het Kunstendecreet.

Presentatieplekken zijn grote evenementen of locaties die het meest kwalitatieve en uitgebreide programma van het moment tonen. Als kunstenaars of kunstorganisaties de kans krijgen om op die plekken hun werk te presenteren, kan dat een belangrijk effect hebben op hun verdere ontwikkeling. Het gaat onder andere over de grote musea, biënnales en kunstbeurzen voor beeldende kunsten en de internationale festivals en showcases voor de podiumkunsten en de muzieksector.

De ondersteuning van de Vlaamse aanwezigheid op buitenlandse presentatieplekken is ook opgenomen in het nieuwe [Kunstendecreet](#) [1]. Het doel is de kunstensector uit Vlaanderen meer kansen te geven om op die uitgelezen toonmomenten aanwezig te zijn. Het gaat vaak om evenementen die een uitstekende reputatie hebben en daardoor ook internationale media-aandacht krijgen en programmatoren of curatoren aantrekken.

Door met de presentatieplek te onderhandelen kan een jongere lichting kunstenaars in het zog van de gevestigde waarden gepresenteerd worden. Bovendien toont een sterke aanwezigheid op buitenlandse presentatieplekken het artistieke en creatieve karakter van Vlaanderen en is het goed voor ons imago.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/andere-werkings-en-projectsubsidies/internationale-ondersteuning/presentati>

Links:

[1] <http://www.kunstenenerfgoed.be/nl/beleid-wet-en-regelgeving/kunstendecreet-2016>

Residentiebeleid

2013 was het eerste jaar van het herwerkte residentiebeleid.

Residentieaanbod

In 2011-2012 werd het residentiebeleid grondig geëvalueerd. Dat leidde vanaf 2013 tot een vernieuwd aanbod met aandacht voor residenties met een verschillend profiel.

Twee langlopende residenties, in Künstlerhaus Bethanien (Berlijn) en het International Studio & Curatorial Program (New York), werden niet meer hernieuwd. Dat liet ruimte om het residentiebeleid te herbekijken. Zo werd er geopteerd om kansen te geven aan meer kunstenaars, maar voor kortere periodes (gemiddeld drie tot vier maanden).

In 2013 konden kunstenaars een verblijf aanvragen in deze residenties:

Internationale residenten in 2013

Aanvrager	Omschrijving	Land	Discipline	Toegekend bedrag in euro
Andy Wauman	PointB, New York	Verenigde Staten	Beeldende kunsten	1.000
Sophie Nys	Residency Unlimited, New York	Verenigde Staten	Beeldende kunsten	10.000
Bert Jacobs	KunstWerke Berlin	Duitsland	Beeldende kunsten	3.500
Wouter De Raeve	AIR Berlin Alexanderplatz	Duitsland	Multidisciplinair	500
Johan Clarysse	Cité des Arts, Parijs	Frankrijk	Beeldende kunsten	2.500
Karin Borghouts	Cité des Arts, Parijs	Frankrijk	Beeldende kunsten	3.500
Marie-Pascale Gildemyn	Cité des Arts, Parijs	Frankrijk	Beeldende kunsten	3.500
Wobbe Buys	Cité des Arts, Parijs	Frankrijk	Beeldende kunsten	3.500
Birde Vanheerswyngheles	Cité des Arts, Parijs	Frankrijk	Beeldende kunsten	3.500
Joachim Badenhorst	Cité des Arts, Parijs	Frankrijk	Muziek	3.500
Joachim Coucke	Isola Comacina, Comomeer	Italië	Beeldende kunsten	1.500
Peter Morrens	Isola Comacina, Comomeer	Italië	Beeldende kunsten	2.500
Elvis Peeters	Isola Comacina, Comomeer	Italië	Letteren	1.500
Maria Blondeel	Isola Comacina, Comomeer	Italië	Multidisciplinair	1.500

Hilde Van Canneyt	Isola Comacina, Comomeer	Italië	Multidisciplinair	1.500
Simon Halsberghe	Isola Comacina, Comomeer	Italië	Multidisciplinair	1.500
Ellen De Meutter	Jan van Eyck Academie, Amsterdam	Nederland	Multidisciplinair	2.300
Valeria Farina	Ujazdowski Castle A-I-R Laboratory, Warschau	Polen	Beeldende kunsten	500

In Parijs verbleven zes kunstenaars, in Comacina waren dat er vijf, onder wie één auteur, voorgedragen door het Vlaams Fonds voor de Letteren. Voor de andere residentieplekken was er telkens één kunstenaar in residentie.

In 2013 werd ook onderhandeld met de Academia Belgica in Rome om daar elk jaar een Vlaamse kunstenaar te laten verblijven. Vanaf 2014 wordt daar een periode van vijf maanden (van september tot januari) gereserveerd voor een Vlaamse kunstenaar.

OMC-werkgroep

In 2013 richtte de Europese Unie een **Open Method of Coordination**-werkgroep op rond kunstenaarsresidenties. De werkgroep kwam twee keer samen in 2013. Kunsten en Erfgoed vertegenwoordigt België, samen met een collega van de Franse Gemeenschap.

De werkgroep is bedoeld voor kennisuitwisseling en netwerking. Er wordt een handboek opgesteld over de voorbereiding, organisatie en opvolging van residenties waarin ook het uitbouwen van netwerken en ondersteuningsmechanismen wordt behandeld.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/kunsten/andere-werkings-en-projectsubsidies/internationale-ondersteuning/residentie>

Werkingsubsidies buiten het Kunstendecreet

Het Kunstendecreet is het belangrijkste kader om de professionele kunsten te ondersteunen. Toch zijn er organisaties die los van het decreet een werkingssubsidie krijgen.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/kunsten/andere-werkings-en-projectsubsidies/inter-nationale-ondersteuning/werkingssu>

Music Fund

Music Fund werd opgericht in 2005 en biedt steun aan jonge muzikanten en muziekscholen in ontwikkelings- en conflictgebieden in de wereld. De organisatie vertegenwoordigt een nieuwe vorm van synergie tussen een ngo, Oxfam Solidariteit, en muziekensemble Ictus.

Music Fund zorgt ervoor dat cultuur een rol kan spelen in de samenwerkingsontwikkeling met partnerorganisaties in Mozambique, Zuid-Afrika, Marokko, Congo, Haïti, Israël en Palestina.

Concreet betekent dit dat de vzw muziekinstrumenten verzamelt, herstelt en ter plaatse bezorgt. De vzw schakelt ook experts in om zich te vergewissen van de degelijkheid van de muziekinstrumenten.

Music Fund wil ook 'capacity building' realiseren door ter plaatse ateliers uit te bouwen die de knowhow aanreiken om instrumenten te stemmen, te herstellen en te bouwen. Daarvoor geeft Music Fund instrumentenherstellers de kans om opleidingen te volgen.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/andere-werkings-en-projectsubsidies/werkingsubsidies-buiten-het-kunstend-o>

Koningin Elisabethwedstrijd

De Prijs van de Gemeenschapsregeringen van België wordt toegekend volgens een beurtrol. In 2013 werd de Prijs van de Vlaamse Gemeenschap voor piano uitgereikt aan de vierde laureaat van de Koningin Elisabethwedstrijd, Stanislav Khristenko.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/andere-werkings-en-projectsubsidies/werkingssubsidies-buiten-het-kunstend-1>

Bozar

In 2013 tekende de Vlaamse minister bevoegd voor Cultuur met het Paleis voor Schone Kunsten een overeenkomst die de samenwerking regelt. Die overeenkomst loopt tot eind 2014 en ondersteunt muziek, beeldende kunsten en cultureel erfgoed, architectuur, literatuur, theater, dans, cinema en andere culturele en artistieke evenementen met een Vlaams karakter.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/andere-werkings-en-projectsubsidies/werkingssubsidies-buiten-het-kunstend-2>

Theater Stap

De vzw Theater Stap uit Turnhout neemt in de podiumkunsten een specifieke plaats in. De organisatie is op een professionele leest geschoeid en laat in haar producties vooral spelers optreden met een mentale beperking. Vanwege die specificiteit wordt het gezelschap los van het Kunstendecreet gesubsidieerd. In 2012 kreeg Theater Stap 305.000 euro werkingssubsidie.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/andere-werkings-en-projectsubsidies/werkingsubsidies-buiten-het-kunstend-3>

Kunst In Huis

De vzw Kunst In Huis leent kunst uit aan particulieren en bedrijven en draagt zo bij tot de verspreiding, promotie en ondersteuning van het werk van hedendaagse beeldende kunstenaars. De vzw wordt door de Vlaamse overheid voor haar werking ondersteund en kreeg in 2013 een budget van 544.000 euro.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/andere-werkings-en-projectsubsidies/werkingssubsidies-buiten-het-kunstend-4>

Concertgebouw

Concertgebouw Brugge krijgt een extra subsidie (naast de subsidiëring van haar werking in het Kunstendecreet) voor het beheer van het gebouw op basis van een overeenkomst van 2011 tot 2015. In 2013 ging het om 450.000 euro subsidie.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/andere-werkings-en-projectsubsidies/werkingssubsidies-buiten-het-kunstend-5>

Tewerkstelling en sociaal statuut

Kunsten en Erfgoed begeleidt dossiers die te maken hebben met de tewerkstelling in de kunstensector en het sociaal statuut van kunstenaars en cultuurmedewerkers.

Het gaat om:

- De regularisatie van het oude DAC-statuu
- Het sociaal passief van de vzw OV
- De cao van 28 september 2008 over een aanvullend pensioen voor elke werknemer-kunstenaar.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/andere-werkings-en-projectsubsidies/werkingsubsidies-buiten-het-kunstendec>

Derde Arbeidscircuit

In 2013 kregen 33 organisaties in de kunstensector subsidies voor werknemers tewerkgesteld op een geregulariseerde DAC-arbeidsplaats (derde arbeidscircuit). Die werknemers werden oorspronkelijk aangeworven via een DAC-tewerkstellingsprogramma. Na de afschaffing van dit programma kwam er een overgangsscenario, dat Kunsten en Erfgoed opvolgt.

In totaal waren er middelen voor 110 voltijdse equivalenten (VTE), van wie 75,5 VTE voor organisaties die op meerjarige basis via het Kunstendecreet ondersteund worden, en 34,5 VTE voor organisaties die buiten het Kunstendecreet vallen.

De geregulariseerde DAC-plaatsen zijn in de kunstensector zo verdeeld:

- 15,5 VTE voor 6 kunstencentra
- 1 VTE in een werkplaats
- 35,5 VTE voor 10 muziekorganisaties
- 3 VTE voor 1 organisatie in de letterensector
- 50 VTE bij 13 theatergezelschappen
- 5 VTE in 2 organisaties in de sector beeldende kunst.

In 2013 werd hiervoor in totaal 2.145.428,02 euro uitgetrokken voor de organisaties die gesubsidieerd zijn via het Kunstendecreet. Zij kregen de middelen voor de geregulariseerde arbeidsplaatsen via een enveloppesubsidiëring.

Voor de organisaties buiten het Kunstendecreet publiceren we de toegekende middelen 2013 in ons volgend jaarverslag. De berekening van de toegekende middelen gebeurt namelijk op basis van een afrekeningsdossier dat ons pas in de lente van 2014 toegestuurd wordt.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/andere-werkings-en-projectsubsidies/tewerkstelling-en-sociaal-statuut/derde>

Sociaal passief OVV-VLOS

Eind jaren 70, begin jaren 80 werden twee bestaande operahuizen, de vzw Koninklijke Opera van Gent en de vzw Koninklijke Opera Antwerpen ondergebracht in de intercommunale maatschappij Opera voor Vlaanderen cv (OVV). De eigenlijke oprichting dateert van 21 november 1981.

Na een evaluatie van de werking van de OVV in 1987 en een almaar stijgende schuldenlast drong een herstructurering van de OVV zich op om artistieke en budgettaire redenen. Bovendien moest de Vlaamse Regering zich terugtrekken uit de bestaande intercommunale maatschappij. Daarop werd beslist de OVV te ontbinden en werd de vzw VLOS opgericht. Die vzw kwam snel terecht in een problematische situatie door het ontstane rechtvacuüm.

Voor de OVV werd op 3 mei 1989 een protocol afgesloten om de personeelsproblematiek te regelen voor de OVV in vereffening, gewaarborgd door de Vlaamse Regering. Daarin werden de bepalingen over disponibiliteit wegens ambtsopheffing van het KB van 26 december 1938 over de pensioenregeling van het gemeentepersoneel van toepassing verklaard op het vastbenoemde en tot de stage toegelaten personeel van de OVV vanaf 4 juli 1988.

De grote krachtlijnen van deze regeling zijn dat de in disponibiliteit gestelde personeelsleden een degressief wachtgeld krijgen en dat ze verlof zonder wedde kunnen krijgen als ze een voltijdse arbeidsovereenkomst ondertekenen, een voltijdse betrekking aanvaarden bij een openbare dienst of een zelfstandige activiteit opstarten.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/kunsten/andere-werkings-en-projectsubsidies/tewerkstelling-en-sociaal-statuut/socia>

Sociaal statuut oudere kunstenaars – aanvullend pensioen

De laatste jaren krijgt de overheid meer en meer signalen dat de sociale en financiële situatie en dus de levenskwaliteit van sommige bekende kunstenaars op latere leeftijd gehypothekeerd wordt door de stijgende kosten voor gezondheidszorg en levensonderhoud.

Die kunstenaars vallen onder paritair comité 304. Om hun situatie te verbeteren, sloten de sociale partners van paritair comité 304 op 3 december 2008 een cao, op verzoek van de Vlaamse minister van Cultuur. De cao wijzigde de cao van 28 september 2008 die een sectorplan voor een aanvullend pensioen invoerde. Doel is om elke werknemer-kunstenaar te verzekeren van een aanvullend pensioen, samengesteld uit een jaarlijkse bijdrage van minstens 1,5% van zijn brutojaarwedde – inclusief taksen, rsz en innings- en beheerskosten – in een pensioenstelsel van het type vaste bijdrage.

De Vlaamse overheid stort de jaarlijkse bijdrage voor dit aanvullend pensioen aan het Sociaal Fonds voor de Podiumkunsten (SFP), dat de middelen verdeelt over alle betrokken artiesten. In 2013 reserveerde de Vlaamse overheid 490.000 euro subsidies voor het SFP. Die verdeelt het geld over alle ingeschreven kunstenaars die bij de kunstorganisaties werken onder paritair comité 304. In 2012 waren dat 2.525 kunstenaars uit 131 kunstorganisaties. De cijfers voor 2013 zijn pas in de herfst van 2014 bekend.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/kunsten/andere-werkings-en-projectsubsidies/tewerkstelling-en-sociaal-statuu/soc-o>

Minitoelagen

In 2008 is een nieuw instrument gecreëerd om kunstenaars financieel te ondersteunen: de minitoelage van 500 tot 7.500 euro als tijdelijke financiële overbrugging. De kunstenaars moeten die toelage terugbetalen in een af te spreken periode van maximaal 4 jaar.

In 2013 kwamen er 7 aanvragen voor minitoelagen, waarvan er 5 uitgekeerd zijn voor in totaal 27.912,86 euro.

De minitoelage werd als kunstenaarstoelage verankerd in het nieuwe Kunstendecreet. Ze is bedoeld als ondersteunende maatregel om het ondernemerschap bij kunstenaars te stimuleren.

Overzicht toegekende minitoelagen

Minitoelagen 2013

Aanvrager	Discipline	Toegekend bedrag in Euro
Liesbeth Janssen	Dans	5.412,86
Yaso Romero Fernandes	Muziektheater	7.500,00
Anne-Lore Baeckeland	Dans, Audiovisuele kunst, Kunsteducatie	5.000,00
Alexandra Verhaest	Audiovisuele kunst	4.000,00
Katalin Viràg Ròzsavölgyi	Beeldende kunst, Vormgeving	6.000,00
		27.912,86

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/andere-werkings-en-projectsubsidies/mini-toelagen>

Infrastructuursubsidies

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/andere-werkings-en-projectsubsidies/infrastructuursubsidies>

Beheersubsidies infrastructuur (Brusselse podia)

In 2013 zijn onder de noemer 'Brusselse Podia' subsidies opgenomen voor het beheer van de infrastructuur van het Kaaitheater, de Koninklijke Vlaamse Schouwburg en de Beursschouwburg, voor de werking van Flagey en voor de huur van het Flageygebouw door Brussels Philharmonic.

Beursschouwburg	Brussel	302.236,60
Flagey – Brussels Philharmonic	Brussel	513.595,97
Kaaitheater	Brussel	607.572,65
Koninklijke Vlaamse Schouwburg	Brussel	494.279,65

Toen de Koninklijke Vlaamse Schouwburg (KVS) zijn vernieuwde gebouwen in gebruik nam, sloten de Vlaamse Gemeenschap, de Vlaamse Gemeenschapscommissie en de Stad Brussel een akkoord. Daardoor kent de Vlaamse Gemeenschap de KVS elk jaar een subsidie toe voor de exploitatie van de gebouwen.

Het Kaaitheater krijgt van de Vlaamse Gemeenschap een subsidie om op te treden als beheerder van het Lunatheater en de kantoorverdiepingen van het Lunagebouw. In die gebouwen huizen verschillende vzw's die gelieerd zijn met de kunstensector.

De Beursschouwburg krijgt van de Vlaamse Gemeenschap een subsidie voor het beheer van het gerenoveerde beursschouwburggebouw.

De Vlaamse Gemeenschap, de Franse Gemeenschap en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest sloten een akkoord over de exploitatie van het Flageygebouw: elk jaar kent de Vlaamse Gemeenschap Flagey een subsidie toe voor de algemene werking en voor de huur van een deel van het gebouw voor Brussels Philharmonic.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/andere-werkings-en-projectsubsidies/infrastructuursubsidies/beheersubsidies>

Fonds Culturele Infrastructuur (FoCI)

Het FoCI (Fonds Culturele Infrastructuur) treedt op als bouwheer voor een dertigtal gebouwen van de Vlaamse Gemeenschap in de sectoren Cultuur en Jeugd. Het FoCI maakt deel uit van het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media.

Enkele grote bouwprojecten binnen het veld van Kunsten en Erfgoed in 2013 waren:

- De grondige renovatie van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen
- De renovatie van de technische installaties van het Kasteel van Gaasbeek
- De omgevingswerken van deSingel in Antwerpen.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/kunsten/andere-werkings-en-projectsubsidies/infrastructuursubsidies/fonds-culturele>

Subsidies voor initiatieven in de letteren

Het zuiver literaire segment van de letteren wordt behartigd door het Vlaams Fonds voor de Letteren, en het niet-literaire segment door Kunsten en Erfgoed.

Het Vlaams Fonds voor de Letteren (VFL) werd de laatste jaren een sleutelspeler om het letterenbeleid beter te integreren. De minister gaf in haar beleidsnota aan dat ze een meer geïntegreerd letterenbeleid wou organiseren.

In 2012 werd met het VFL een nieuwe beheersovereenkomst gesloten voor 2012-2015. Daarin krijgt – naast de afspraken rond de bestaande werking – het VFL ook een sleutelrol in een beter geïntegreerd letterenbeleid. Zo werd de bevoegdheid over Passa Porta, Het Beschrijf en het Poëziecentrum vanaf begin 2013 overgedragen aan het VFL, en worden die organisaties nu vanuit het VFL gesubsidieerd. Sinds 1 januari 2012 gold dat al voor Strip Turnhout. De subsidies voor auteurslezingen die vroeger behandeld werden door Stichting Lezen vallen sinds eind 2012 ook onder het VFL. Vanaf 2014 wordt ook de Stichting Lezen gesubsidieerd vanuit het VFL, net als de leesbevorderingsprojecten die tot nu vanuit het Participatiedecreet ondersteund werden.

In 2013 kreeg het VFL 4.659.000 euro dotatie. Het VFL-beleid is gericht op de ondersteuning van creatie, productie, presentatie en omkadering. Daarvoor geeft het VFL subsidies, informatie en documentatie. Het VFL organiseert en financiert ook projecten, samenwerkingsplatforms en andere initiatieven.

Het Kunstendecreet voorziet in subsidielijnen voor periodieke en niet-periodieke publicaties, en voor vertalingen uit en naar het Nederlands.

Naast die subsidiëring door het Kunstendecreet en de beheersovereenkomst met het Vlaams Fonds voor de Letteren zijn er in 2013 nog ad-hocsubsidies toegekend voor initiatieven in de letteren.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/kunsten/andere-werkings-en-projectsubsidies/subsidies-voor-initiatieven-de-letteren>

Ad-hocsubsidie VFL

Het VFL kreeg de opdracht om het pilootproject 'vertalingen non-fictie' dat startte in 2011 voort te zetten. Het project ondersteunt kwaliteitsvolle vertalingen, promotie en omkadering van succesvolle non-fictieboeken. De nadruk ligt vooral op de promotie in het kader van de London Book Fair en de Frankfurter Buchmesse.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/andere-werkings-en-projectsubsidies/subsidies-voor-initiatieven-de-letter-o>

Centrum voor de Bibliografie van de Neerlandistiek (CBN)

Het CBN beschrijft en indexeert de Vlaamse publicaties en geeft elk jaar samen met het gelijknamige Nederlandse centrum een bibliografie uit van de Nederlandse Taal- en Literatuurwetenschap.

Dat is het instrument bij uitstek voor de studie van taal en letterkunde in het Nederlands taalgebied. De bibliografie neemt per jaar elk artikel over taal en literatuur op. Het is een essentieel werkinstrument voor elke Neerlandicus of wetenschappelijke instelling op het terrein van taal- of letterkunde.

In 2013 kreeg het CBN 131.000 euro subsidie.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/andere-werkings-en-projectsubsidies/subsidies-voor-initiatieven-de-letter-1>

Ons Erfdeel

Ook Ons Erfdeel vzw krijgt een ad-hoc subsidie omwille van haar cultuurdiplomatieke opdracht die zich onderandere uit in haar dubbele doelstelling:

- de cultuur van Vlaanderen en Nederland bekendmaken in het buitenland
- de culturele samenwerking van alle Nederlandssprekenden bevorderen.

Ons Erfdeel wordt gesubsidieerd op basis van een overeenkomst 2011-2015. In 2013 ging het om 714.000 euro.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/kunsten/andere-werkings-en-projectsubsidies/subsidies-voor-initiatieven-de-letter-2>

Sectorale beleidsontwikkeling

Bron-URL: <http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/sectorale-beleidsontwikkeling>

Traject nieuwe Kunstendecreet en uitvoeringsbesluit

In 2013 kwam er een nieuw Kunstendecreet. Het werd op 4 december goedgekeurd in het Vlaams Parlement.

Het Kunstendecreet en het uitvoeringsbesluit startten in 2006 en werden in 2008 herzien. In 2012 konden organisaties voor de derde keer in dit beleidskader een werkingssubsidie voor verschillende jaren aanvragen. Na de derde grote meerjarige ronde werd duidelijk dat het beleidskader toe was aan evaluatie en herziening.

Kunsten en Erfgoed deed in het najaar van 2012 een grondige evaluatie, met onder andere een enquête bij verschillende actoren uit het kunstenveld (steunpunten, commissies, belangenbehartigers, de [SARC](#) [1]).

De evaluatie van Kunsten en Erfgoed leidde in februari 2013 tot een nota aan de minister met gewenste aanpassingen aan het kunstenbeleid en wijzigingsvoorstellen voor het Kunstendecreet. Uit de evaluatie bleek dat het kunstenlandschap de laatste jaren organisatorische en artistiek-inhoudelijke veranderingen onderging en dat de regelgeving daar niet op afgestemd was.

Op 15 maart keurde de Vlaamse Regering de conceptnota *Vernieuwing van het Kunstendecreet en beleidskader kunsten* van Vlaams minister van Cultuur Joke Schauvliege goed.

Vanaf april werkte Kunsten en Erfgoed de voorstellen van de conceptnota uit. Dat leidde tot een voorstel van decreet dat op 15 juli 2013 ingediend werd door de Vlaamse volksvertegenwoordigers Paul Delva, Yamila Idrissi, Marius Meremans, Bart Caron, Johan Verstreken, Philippe De Coene en Wilfried Vandaele.

Op 4 december 2013 keurde het Vlaams Parlement het nieuwe decreet goed.

De belangrijkste vernieuwingen van het nieuwe Kunstendecreet zijn:

- aandacht voor beleidsvisie
- aandacht voor een complementair kunstenbeleid
- een functiegerichte benadering als kader voor subsidies
- een nieuwe manier van beoordelen
- uitbreiding van duurzame structuren
- nieuwe ondersteuningsmogelijkheden voor ondernemerschap, promotie en kunstaankoop.

In september 2013 startte Kunsten en Erfgoed met de voorbereiding van het uitvoeringsbesluit dat in mei 2014 werd goedgekeurd. Vanaf 2014 wordt het nieuwe decreet [in fasen](#) [2] ingevoerd.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/kunsten/sectorale-beleidsontwikkeling/traject-nieuwe-kunstendecreet-en-uitvoeringsb>

Links:

[1] <http://www.cjasm.vlaanderen.be/raadcjasm/index.shtml>

[2] <http://www.kunstenenerfgoed.be/nl/beleid-wet-en-regelgeving/kunstendecreet-2016>

Alternatieve pistes voor financiering

Kunsten en Erfgoed nam in 2013 verschillende initiatieven om de informatie over alternatieve of andere financiering beter te laten doorstromen en het gebruik ervan te versterken. Dat gebeurde na een reactie van de minister op de nota alternatieve financiering van Kunsten en Erfgoed uit 2012.

Kunsten en Erfgoed publiceerde op zijn website het eindrapport van het [Draagvlakonderzoek aanvullende financiering kunstensector](#) [1] (2012). Een onderdeel van dit onderzoek leidde tot een lijst van andere financieringsmogelijkheden ([instrumentenmatrix](#) [2]).

Kunsten en Erfgoed stelde informatieve fiches op over de subsidiemogelijkheden van het Kunstendecreet om toe te voegen aan de subsidiedatabank van agentschap Ondernemen.

In het nieuwe Kunstendecreet van 4 december 2013 staan verschillende instrumenten om alternatieve financiering te stimuleren: kunstenaarstoelage, partnerprojecten en aankoop van kunst.

Er werd in 2013 een werkgroep opgestart om deze alternatieve pistes voor financiering nog verder te ontwikkelen. De partners in deze werkgroep zijn het departement CJSM, Kunsten en Erfgoed, Kunstenloket, het Kunstensteunpunt en Agentschap Ondernemen.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/kunsten/sectorale-beleidsontwikkeling/alternatieve-pistes-voor-financiering>

Links:

[1] <http://www.kunstenerfgoed.be/nl/wie-zijn-we-het-agentschap-publicaties-onderzoeksrapporten/onderzoek-naar-aanvullende-financiering>

[2] http://www.kunstenenerfgoed.be/sites/default/files/uploads/aanvullende_financiering_kunstensector_instrumentenmatrix.pdf

Kunst in de publieke ruimte

Kunsten en Erfgoed sensibiliseerde in 2013 verder rond kunst in publieke ruimte en kunst in opdracht in het eenmalige project [Pilotprojecten Kunst in Opdracht/Meer dan Object](#) [1]. Voor de coördinatie en realisatie van dit project kende de Vlaamse Regering op voorstel van de minister van Cultuur aan vzw BAM 350.000 euro subsidie toe.

Kunsten en Erfgoed informeert en sensibiliseert al enkele jaren rond kunst in publieke ruimte en kunst in opdracht:

- In 2010 werd in opdracht van Kunsten en Erfgoed het onderzoek *Kansen voor kunst in publieke ruimte* afgerond door de Engelse denktank IXIA, gecoördineerd door BAM. Op basis van een uitgebreide mapping van actoren en praktijken werden de kansen en belemmeringen voor die kunstvorm in kaart gebracht.
- In 2010-2011 startte Kunsten en Erfgoed een samenwerking op met het agentschap voor Natuur en Bos. Een testcase om kunst in opdracht te stimuleren bij publieke groenaanleg en om het instrument creatie-opdrachten via het Kunstendecreet beter bekend te maken. In 2011 publiceerde Kunsten en Erfgoed een webpagina en een brochure met tips om kunst in openbare ruimtes te realiseren en te financieren.
- In 2012 werkte Kunsten en Erfgoed mee aan rondetafelgesprekken van de Vlaamse Bouwmeester rond kunststopdrachtenbeleid.
- In het nieuwe Kunstendecreet van 4 december 2013 blijft de subsidiëring van kunst in publieke ruimte en kunst in opdracht mogelijk via algemene werkingssubsidies van kunstorganisaties en kunstenaars, en de door opdrachtgevers aan te vragen 'projectsubsidies productie en presentatie'.

In 2013 besloot de minister van Cultuur op voorstel van de Vlaamse Bouwmeester om de 'Pilotprojecten Kunst in Opdracht/Meer dan Object' te ondersteunen. De methodiek voor die pilotprojecten is ontwikkeld door de Vlaamse Bouwmeester in 2012-2013: via de realisatie van voorbeeldprojecten, op basis van onderzoek en via begeleiding, innoveren, kennis delen en beleid ontwikkelen in een specifiek beleidsdomein. De methodiek werd in vijf beleidsdomeinen opgestart, waaronder Kunsten.

Opzet van de 'Pilotprojecten Kunst in Opdracht/Meer dan Object' is:

- de bestaande praktijk innoveren
- meer draagvlak creëren bij opdrachtgevers en kunstenaars
- meer kennis delen en kennis verhogen.

De ondersteuning van de Vlaamse Regering wordt ingezet voor:

- De vergoeding van kunstenaars en begeleidende experts bij de ontwikkeling en productie van vijf kunstwerken
- De realisatie van workshops
- Een publicatie.

Voor de pilotprojecten werken Kunsten en Erfgoed, BAM en de kunstcel van het Team Vlaamse Bouwmeester twee jaar intensief samen (van eind 2013 tot 2015). Een stuurgroep met de deelnemende partners en experts volgt het project van nabij op.

In 2013 werden de voorbereidende stappen gezet:

- Opmaak van alle nodige documenten voor de subsidiëring (beslissing Vlaamse Regering van 23 december 2013 van 350.000 euro aan de vzw BAM voor de coördinatie en realisatie van het project)
- Opmaak samenwerkingsovereenkomst
- Samenstelling stuurgroep en coördinatie overleg
- Selectie van een projectcoördinator
- Voorbereiding van de oproep aan opdrachtgevers en kunstenaars.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/sectorale-beleidsontwikkeling/kunst-de-publieke-ruimte>

Links:

[1] <http://www.pilootprojectenkunst.be>

Onderzoek

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/sectorale-beleidsontwikkeling/onderzoek>

Kritische succesfactoren van de Vlaamse Kunsten

KU Leuven onderzocht in opdracht van Kunsten en Erfgoed de *Kritische succesfactoren van de Vlaamse kunsten*. Het eindrapport was klaar in oktober 2013. Het onderzoek beoogt aan de hand van vergelijkende gevalstudies uit de muziek-, dans- en theatersector in Vlaanderen en Nederland de impact en de rol van overheidssteun in de groei en uitstraling van kunstorganisaties preciezer in kaart te brengen. Het onderzoek stond onder de leiding van prof. Bart Van Looy. Het liep van december 2012 tot oktober 2013.

Het onderzoek liep in drie fasen:

- Eerst werd op basis van bestaande studies een referentiekader gecreëerd met aandacht voor de aard van kunstenproductie en de businessmodellen (waaronder overheidssteun) die ermee gepaard gaan.
- Daarna identificeerden de onderzoekers kritische succesfactoren voor groei en ontwikkeling op basis van eerdere studies, met focus op 'regulier' ondernemerschap. Ze zoomden in op de verschillen en overeenkomsten tussen regulier en artistiek ondernemerschap.
- Het zwaartepunt van het onderzoek lag in de derde en laatste fase met 17 longitudinale gevalstudies die retrospectief uitgewerkt werden in drie artistieke sectoren: muziek, theater en dans.

Uit het onderzoek kwamen deze kritische succesfactoren naar voren: artistieke visie en gedrevenheid, ondernemingszin, het overtuigen en mobiliseren van stakeholders en opinieleiders, subsidies, professionele omkadering, internationalisering.

Het [syntheserapport](#) [1] geeft een korte inhoud van het onderzoekstraject en de meest in het oog springende conclusies.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/kunsten/sectorale-beleidsontwikkeling/onderzoek/kritische-succesfactoren-van-de-vla>

Links:

[1] <http://www.kunstenerfgoed.be/nl/wie-zijn-we-het-agentschap/onderzoeksrapporten-o>

Onderzoek naar de loopbanen van de professionele Vlaamse acteurs

Op vraag van De Acteursgilde en op initiatief van minister Joke Schauvliege startte het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media van de Vlaamse overheid in 2013 een onderzoek naar het inkomen en de sociaal-economische positie van Vlaamse beroepsacteurs. Het onderzoek wordt uitgevoerd door de onderzoeksgroep CuDOS-Vakgroep Sociologie van de Universiteit Gent.

Aan de basis van het onderzoek ligt de vaststelling dat de positie van acteurs in de podiumkunsten en de audiovisuele sector de laatste jaren sterk veranderde. Steeds meer acteurs binden zich niet meer aan één organisatie. Ze engageren zich alleen voor de duur van een productie in verschillende organisaties. Het onderzoek wou een duidelijk beeld krijgen van de arbeidssituatie en de positie van de individuele kunstenaar in een arbeidsmodel waarin flexibiliteit en mobiliteit hoog aangeschreven staan.

Concreet peilt het onderzoek naar het inkomen van acteurs. Hoeveel inkomen haalt een acteur uit artistieke, artistiek-gerelateerde en niet-artistieke activiteiten? Hoe zijn die inkomsten samengesteld? Hoe verhouden de inkomsten zich tot de wettelijke minima? Ook peilt het onderzoek naar de sociaal-economische positie van acteurs en naar statuten, loopbanen, werkloosheidservaringen en verschillende aspecten van arbeidskwaliteit.

Het onderzoek beoogt met wetenschappelijke gegevens een duidelijk beeld te schetsen van de acteursloopbaan en meer inzicht te bieden in de pijnpunten en in de aantrekkingskracht van een acteursloopbaan. De resultaten moeten relevante inzichten aandragen voor een meer gerichte ondersteuning van professionele acteurs en actrices. Ze worden verwacht in de loop van 2014.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/sectorale-beleidsontwikkeling/onderzoek/onderzoek-naar-de-loopbanen-van-de->

Complementair kunstenbeleid

Eind januari 2013 kreeg de minister van Cultuur een rapport met voorstellen voor een complementair kunstenbeleid. Mede op basis daarvan kreeg het complementair kunstenbeleid vorm in het nieuwe Kunstendecreet.

In 2012 werd de werkgroep complementair kunstenbeleid opgericht naar aanleiding van het *Witboek Interne Staatshervorming*. In de werkgroep zitten vertegenwoordigers van de Vereniging van de Vlaamse Provincies, Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten, de kunstensteunpunten en Kunsten en Erfgoed.

De werkgroep onderzocht hoe een complementair kunstenbeleid ontwikkeld kan worden. Het rapport vatte de voorstellen van de werkgroep samen, die allemaal sterk verbonden waren met de aanpassing van het Kunstendecreet. Het rapport werd dan ook meegenomen in de voorbereiding van de conceptnota *Vernieuwing van het Kunstendecreet en beleidskader kunsten* van minister Schauvliege waardoor de

systematische vergaderingen met de werkgroep in 2013 werden opgeschort. De werkgroep werd wel nog geconsulteerd over de ontwerp teksten van het nieuwe decreet en zal in 2014 worden betrokken bij de uitbouw van het complementair kunstenbeleid zoals gedefinieerd in het nieuwe Kunstendecreet.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/sectorale-beleidsontwikkeling/complementair-kunstenbeleid>

Communicatie met veld, publiek en maatschappij

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/sectorale-beleidsontwikkeling/communicatie-met-veld-publiek-en-maatschappij>

Infosessies

Kunsten en Erfgoed organiseert regelmatig infosessies, meestal met externe partners.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/sectorale-beleidsontwikkeling/communicatie-met-veld-publiek-en-maatschapp-o>

Sectoraal

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/sectorale-beleidsontwikkeling/communicatie-met-veld-publiek-en-maatschapp-1>

Architectuur en vormgeving

Voor de sector architectuur en vormgeving organiseerden we samen met het Vlaams Architectuurinstituut in 2013 infonamiddagen. De secretaris van de beoordelingscommissie architectuur en vormgeving en/of een projectleider van het Vlaams Architectuurinstituut begeleidde de sessies en beantwoordde vragen over:

- het Kunstendecreet
- de mogelijkheden tot financiële steun
- het samenstellen van een dossier
- verblijfscentra in het buitenland en internationale werkplaatsen
- contactpersonen en -adressen
- internationale samenwerking.

In 2013 waren die infonamiddagen op 13 februari, 13 maart, 17 april, 22 mei, 5 juni, 10 juli, 16 oktober, 13 november en 11 december.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/sectorale-beleidsontwikkeling/communicatie-met-veld-publiek-en-maatschapp-2>

Podiumkunsten

Op 19 februari en 8 juli organiseerden het Vlaams Theaterinstituut en Kunsten en Erfgoed een infonamiddag projectsubsidies voor organisaties en kunstenaars, over projectsubsidies en beurzen aanvragen in het kader van het Kunstendecreet. Op deze infosessies konden podiumkunstenaars en organisaties die een aanvraag voorbereidden meer informatie krijgen van medewerkers van de afdeling Kunsten.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/sectorale-beleidsontwikkeling/communicatie-met-veld-publiek-en-maatschapp-3>

Relanceplan Limburg

Kunsten en Erfgoed engageerde zich in het kader van het relanceplan voor de provincie Limburg om extra informatiesessies te organiseren in de provincie Limburg om meer aanvragen via het Kunstendecreet vanuit Limburg te stimuleren en om de professionalisering van de kunstenaars en kunstorganisaties uit Limburg te ondersteunen.

In 2013 waren die sessies op 8 maart, 30 mei, 28 juni, 27 september en 25 oktober.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/kunsten/sectorale-beleidsontwikkeling/communicatie-met-veld-publiek-en-maatschapp-4>

Infosessies alternatieve financieringsbronnen in de culturele sector

De zoektocht naar alternatieve financieringsbronnen in de culturele sector staat niet stil. Naast subsidies voor de kernwerking doen kunstenaars, artiesten en culturele organisaties vaak een beroep op klassieke alternatieve bronnen zoals sponsoring, giften, mecenaat en zetten ze hun eerste schuchtere stappen in de richting van crowdfunding.

Toch is er ook een flankerend instrumentarium dat weinig bekend is in het culturele veld en dat dus ook weinig gebruikt wordt. Denk aan CultuurInvest, de win-winlening en de waarborgregeling. De Vlaamse overheid wil op informatiesessies een breed beeld geven van de ondersteuning van de kunstensector in ruime zin. Aanvullend op de subsidiemogelijkheden via het Kunstendecreet gaat het dus over de instrumenten en mogelijkheden aangeboden door ParticipatieMaatschappij Vlaanderen nv en agentschap Ondernemen, en de adviesfunctie van de steunpunten.

De sessies waren op 8 mei 2013 in Brussel en op 17 mei 2013 in Leuven.

De infosessies waren een gemeenschappelijk initiatief van het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media, Kunsten en Erfgoed, het agentschap Ondernemen, Cultuurinvest en de kunstensteunpunten.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/kunsten/sectorale-beleidsontwikkeling/communicatie-met-veld-publiek-en-maatschapp-5>

Fiches agentschap Ondernemen

Het agentschap Ondernemen voert het economisch beleid uit van de Vlaamse Gemeenschap. Het maakte een subsidieleidraad die financiële instrumenten samenbrengt voor de culturele en creatieve sectoren.

In 2013 zijn ook de subsidielijnen van Kunsten en Erfgoed opgenomen in die subsidiewijzer, onder de titel culturele en creatieve sectoren.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/sectorale-beleidsontwikkeling/communicatie-met-veld-publiek-en-maatschapp-6>

Kunstendag voor Kinderen

Op de Kunstendag voor Kinderen kunnen families met kinderen tot 12 jaar in heel Vlaanderen en Brussel kennismaken met kunst: muziek, beeldende kunst, dans, theater, architectuur. Dat gebeurt op de derde zondag van november. Kunsten en Erfgoed coördineert de Kunstendag.

Op de tweede Kunstendag voor Kinderen op zondag 17 november 2013 werd families met kinderen tot 12 jaar in heel Vlaanderen en Brussel een 250-tal activiteiten aangeboden op ongeveer 150 locaties in 64 gemeenten. Meer dan 30.000 kinderen en volwassenen deden mee. Even vergelijken: in 2012 ging het om 136 locaties in 64 gemeenten, een 200-tal activiteiten en 25.000 deelnemers.

Na elke editie stuurde het agentschap de organisaties een vragenlijst. De meest opvallende resultaten van de enquête 2012 werden verwerkt in de evaluatie van het evenement. Van de enquête 2013 is een verslag gemaakt. Dat verslag maken we bekend na het Cultuurforum van 23 april 2014.

www.kunstendagvoorkinderen.be [1]

Bron-URL: <http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/kunstendag-voor-kinderen>

Links:

[1] <http://www.kunstendagvoorkinderen.be/>

Cijfergegevens Kunsten

Bron-URL: <http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/cijfergegevens-kunsten>

Waarom we deze cijfers verzamelen?

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/kunsten/waarom-we-deze-cijfers-verzamen>

Verantwoording en toezicht

De organisaties die via het Kunstendecreet meerjarige subsidies krijgen, moeten elk jaar een werkingsverslag indienen bij Kunsten en Erfgoed. Daarin moeten ze laten zien hoe ze de decretale subsidievoorwaarden naleven en rapporteren over de mate waarin ze hun jaarlijkse actieplan effectief realiseerden. Sinds 2006 leveren ze heel wat gegevens aan in een Excelformulier dat speciaal opgesteld is met het oog op die decretale toetsing. De laatste jaren hebben we dat formulier bijgestuurd in nauw overleg met de sector.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/kunsten/waarom-we-deze-cijfers-verzamen/verantwoording-en-toezicht>

Sectorinformatie en -analyse

De structuur waarin de organisaties hun gegevens aanleveren, is er gekomen in overleg met de kunstesteunpunten. Kunsten en Erfgoed corrigeert of vult de gegevens aan op basis van het jaarlijkse toezicht. We anonimiseren de gegevens op privacygevoelige aspecten en bezorgen ze dan aan de steunpunten. Die kunnen ze gebruiken om hun veldanalyse en veldbeschrijving op te baseren. Tegelijk blijft de administratieve last voor de sector beperkt doordat we ze maar één keer opvragen in een rapporteringssysteem dat we opzetten in overleg met alle gebruikers.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/kunsten/kunsten/waarom-we-deze-cijfers-verzamen/sectorinformatie-en-analyse>

Beleidsevaluatie

De ingezamelde cijfers zijn dus ook een belangrijke bron van informatie over wat er in het veld van de meerjarig gesubsidieerde organisaties gebeurde. Op basis van vragen van het beleid kunnen we ze in verschillende vormen aanleveren om er beleidsrelevante informatie van te maken.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/kunsten/waarom-we-deze-cijfers-verzamen/beleidsevaluatie>

Welke cijfers we verzamelen?

Het gaat hier om cijfers over organisaties die via het Kunstendecreet meerjarige subsidies krijgen. De cijfers gaan over hun tewerkstelling, vergoedingen aan medewerkers, financiële situatie en activiteiten op het vlak van productieve en receptieve werking, kunsteducatie en publiekswerking, sociaal-artistieke activiteiten en periodieke publicaties. Kunsten en Erfgoed valideert de gegevens in zijn jaarlijks toezicht en vult ze eventueel aan of corrigeert ze in overleg met de organisaties. Sinds 2010 krijgen we de gegevens aangeleverd in dezelfde vaste structuur, wat vergelijken gemakkelijker maakt.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/kunsten/welke-cijfers-we-verzamelen>

Voorstellen per sector of net niet?

We kunnen de cijfers op verschillende manieren voorstellen. Bijvoorbeeld per sector of per wettelijke basis (organisaties voor dans, festivals of muziekclubs bijvoorbeeld). Maar totalen en gemiddelden per sector kunnen erg misleidend zijn: achter één totaal gaan soms heel verschillende waarden en organisaties schuil, van heel klein tot heel groot. Dat geldt ook voor gemiddelden: op het eerste gezicht gelijke gemiddelden op sectorbasis kunnen grote interne verschillen aan het oog onttrekken. Daarnaast zijn organisaties die op een verschillende wettelijke basis gesubsidieerd worden op sommige gebieden heel vergelijkbaar, maar op andere gebieden helemaal niet: ze hebben bijvoorbeeld wel een vergelijkbare kostenstructuur, maar heel verschillende activiteiten.

Gemiddelden en totalen voor de 16 verschillende wettelijke basissen en sectoren van het Kunstendecreet tonen dus niet per se veel representatieve trekken van de groep gesubsidieerde organisaties als geheel. Daarom kiest het agentschap Kunsten en Erfgoed er bewust voor om die ordening niet te presenteren in deze analyse. De overzichten in dit jaarverslag tonen dus altijd de gegevens voor alle meerjarig gesubsidieerde organisaties. Ordenen doen we op basis van gegevensklassen, waardoor u een meer genuanceerd beeld krijgt van hoe het geheel van de gesubsidieerde organisaties zich spreidt over het bredere landschap.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/kunsten/voorstellen-sector-net-niet>

Datakwaliteit

Het gaat om heel volledige gegevens: behalve de instellingen van de Vlaamse Gemeenschap hebben alle meerjarig gesubsidieerde organisaties hun gegevens gestructureerd aangeleverd voor de drie geverifieerde werkingsjaren. Voor de instellingen van de Vlaamse Gemeenschap krijgen we pas sinds kort die volledig gestructureerde gegevens. Daarom nemen we ze nog niet op in onze overzichten voor 2010-2012. Als een meerjarig gesubsidieerde organisatie toch een deel van de gegevens niet aanleverde, vermelden we dat bij de tabellen. Dat kan twee mogelijke oorzaken hebben. Ofwel leverde een organisatie over één aspect geen informatie voor een van de betrokken jaren, maar wel over de andere aspecten (bijvoorbeeld geen informatie over de vergoeding van medewerkers, maar wel over de activiteiten en financiën). Ofwel stopte de meerjarige subsidiëring voortijdig, waardoor de organisatie natuurlijk ook niet meer rapporteerde over de niet-gesubsidieerde jaren. Voor 2010 en 2011 verwerken we de gegevens van 277 organisaties (zonder de instellingen van de Vlaamse Gemeenschap). Voor 2012 waren er dat nog 275. Daarom is het niet verantwoord de cijfers als absolute basis te gebruiken om evoluties van absolute cijfers te schetsen: het aantal organisaties blijft niet constant.

Het gaat om absolute cijfers, maar er waren niet elk jaar even veel organisaties. Daarom kunnen we hier geen evoluties van absolute cijfers uit afleiden.

Het is wel zinvol om de absolute cijfers te gebruiken als een indicator op jaarbasis. Bijvoorbeeld: u kunt wel zien welk bedrag de meerjarig gesubsidieerde organisaties in 2010 spendeerden aan lonen en vergoedingen. Dat kan ook voor 2011, maar uit de twee absolute cijfers een evolutie afleiden, kan dan weer niet.

De relatieve verdeling van bepaalde gegevens is wél bruikbaar om evoluties te schetsen. Bijvoorbeeld: door lonen en vergoedingen op te delen volgens functie, kunt u voor elk jaar zien hoeveel procent naar uitvoerende en scheppende kunstenaars ging, en hoe die verhouding over de jaren evolueerde (of net niet, zoals uit de cijfers blijkt).

De cijfers over lonen en vergoedingen, financiën en productieve werking zijn heel betrouwbaar: goede validiteit zonder systematische leemtes. Die leemtes zitten soms wel in de cijfers over publicaties, sociaal-artistische activiteiten, kunsteducatie en publiekswerking.

Daar stellen we ook grote verschillen vast in de manier van rapporteren. Daarover is nog meer onderlinge afstemming nodig en meer gerichte feedback aan de rapporterende organisaties, om te zorgen voor betere datakwaliteit zodat ook die gegevens een solide basis worden voor analyse en beleidsvoorbereiding.

Bron-URL: <http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/kunsten/kunsten/datakwaliteit>

Werking van meerjarig gesubsidieerde Kunstenorganisaties

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/werking-van-meerjarig-gesubsidieerde-organisaties>

Productie en spreiding

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/werking-van-meerjarig-gesubsidieerde-organisaties/productie-en-spreiding>

Geografische spreiding publieksvoorstellingen

Aantal publieksvoorstellingen per regio of land

	2010	2011	2012
Antwerpen	3.582	3.372	4.022
Brussel	7.403	1.628	1.742
Buitenland	4.248	4.202	4.311
Limburg	997	1.031	919
Onbekend	16	24	1
Oost-Vlaanderen	1.866	1.732	1.738
Vlaams-Brabant	930	1.369	933
West-Vlaanderen	1.446	1.123	1.349
Totaal	20.488	14.480	15.015

In de tabel ziet u hoeveel publieksvoorstellingen de meerjarig gesubsidieerde organisaties met een productieve werking realiseerden (en vaak ook op tournee stuurden). Het overzicht geeft de spreiding weer per provincie, en groepeert alles wat buiten Vlaanderen gespreid werd onder 'buitenland'.

De tabellen en grafieken gaan over de gerapporteerde publieksvoorstellingen uit de eigen productieve werking van 179 (2010), 174 (2011) en 181 (2012) rapporterende organisaties. Er waren in 2010 en 2011 telkens 277 meerjarig gesubsidieerde organisaties. In 2012 nog 275.

	2010	2011	2012
Antwerpen	756.870	726.390	695.692
Brussel	522.101	306.606	328.273
Buitenland	1.002.631	992.553	1.368.586
Limburg	157.845	139.471	143.029
Onbekend	41.490	583	65
Oost-Vlaanderen	422.480	354.698	376.631
Vlaams-Brabant	142.850	154.288	151.327
West-Vlaanderen	283.773	224.281	232.234
Totaal	3.330.040	2.898.890	3.295.837

Aantal toeschouwers per regio

In deze tabel ziet u hoeveel toeschouwers er naar de publieksvoorstellingen kwamen van de meerjarig gesubsidieerde organisaties met een productieve werking. Het overzicht geeft de spreiding weer per provincie, en groepeert alles wat buiten Vlaanderen gespreid werd onder 'buitenland'.

Aandachtspunt voor de betrouwbaarheid: de producent die de toeschouwersaantallen rapporteert aan Kunsten en Erfgoed, moet zich voor die aantallen baseren op de gegevens die hij van organisatoren krijgt. We hebben geen volledig beeld op hoe betrouwbaar die toeschouwersaantallen zijn.

	Aantal voorstellingen	Aantal toeschouwers
Vlaanderen en Brussel	10.703	1.927.186
Onbekend	1	65
Nederland	1.074	172.255
Frankrijk	935	278.981
Duitsland	522	533.132
Wallonië	197	38.957
Groot-Brittannië	173	21.357
Oostenrijk	112	25.879
Spanje	102	38.289
Noorwegen	101	8.098
Italië	96	28.626
Finland	91	2.573
Verenigde Staten	81	24.651
Portugal	79	31.239
Zwitserland	78	11.169
Australië	75	20.631
Canada	59	17.781
Luxemburg	42	6.519
Slovenië	37	3.321
Denemarken	36	4.651
Brazilië	34	5.593
46 andere landen	387	94.884
Buitenland	4.311	1.368.586

Totaal

15.015

3.295.837

Buitenlandse voorstellingen en toeschouwers per land

Sinds 2011 hebben we gegevens over de buitenlandse voorstellingen per land. De tabel geeft u een idee van de spreiding per land in 2012. Die buitenlandse voorstellingen zijn in elk van de drie jaren goed voor ongeveer een derde van het totaal aantal toeschouwers.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/kunsten/werking-van-meerjarig-gesubsidieerde-kunstenorganisaties/productie-en-sprei>

Spreiding in Vlaanderen: verschillende vertoningscircuits

	2010	2011	2012
Kunstendecreet	10.327	5.618	5.758
Cultuurcentrum	2.037	1.857	2.083
Cultuurcentrum Antwerpen	183	292	230
Cultuurcentrum Brussel	62	110	155
Gemeenschapscentra Brussel	180	14	9
Andere	2.047	2.114	2.292
Onbekend	1.404	275	177
Totaal	16.240	10.279	10.703

Aantal voorstellingen per presentatiecircuit in Vlaanderen en Brussel

In de tabel ziet u hoeveel publieksvoorstellingen de meerjarig gesubsidieerde organisaties met een productieve werking realiseerden. Het overzicht geeft alleen de toeschouwers in Vlaanderen weer, want voor die voorstellingen geven de organisaties op of ze te zien waren bij een organisatie die gesubsidieerd wordt via het Kunstendecreet (dat kan dus ook in de eigen zaal van de producent zijn), in een erkend cultuur- of gemeenschapscentrum of ergens anders. Cultuurcentrum Antwerpen en de Brusselse Gemeenschapscentra staan apart zoals in de registratie van *Cultuurcentra in Cijfers*.

	2010	2011	2012
Kunstendecreet	932.383	1.079.646	1.065.524
Cultuurcentrum	351.243	364.887	346.019
Cultuurcentrum Antwerpen	27.125	37.385	32.527
Cultuurcentrum Brussel	8.724	17.325	14.387
Gemeenschapscentrum	28.078	2.277	1.932
Andere	670.317	353.025	340.245
Onbekend	308.539	51.754	126.617
Totaal	2.327.409	1.906.337	1.927.251

Aantal toeschouwers per presentatiecircuit in Vlaanderen en Brussel

In deze tabel ziet u hoeveel toeschouwers er naar de publieksvoorstellingen kwamen van de meerjarig

gesubsidieerde organisaties met een productieve werking. Het overzicht geeft alleen de toeschouwers in Vlaanderen weer, want voor die voorstellingen geven de organisaties op of ze te zien waren bij een organisatie die gesubsidieerd wordt via het Kunstendecreet (dat kan dus ook in de eigen zaal van de producent zijn), in een erkend cultuur- of gemeenschapscentrum of ergens anders. Cultuurcentrum Antwerpen en de Brusselse Gemeenschapscentra staan apart zoals in de registratie van *Cultuurcentra in Cijfers*.

Aandachtspunt voor de betrouwbaarheid: de producent die de toeschouwersaantallen rapporteert aan het agentschap Kunsten en Erfgoed, moet zich voor die aantallen baseren op de gegevens die hij van organisatoren krijgt. We hebben geen volledig beeld op hoe betrouwbaar die toeschouwersaantallen zijn.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/werking-van-meerjarig-gesubsidieerde-kunstenorganisaties/productie-en-spr-o>

Lonen en vergoedingen

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/werking-van-meerjarig-gesubsidieerde-organisaties/lonen-en-vergoedingen>

Lonen en vergoedingen volgens manier van vergoeden

Manier van vergoeden	2010	2011	2012
Onbetaald vrijwilliger	7.435,20	43.783,50	41.315,40
Stagiair (onbetaald)	26.542,70	15.424,50	3.747,00
Onbekend	367.120,30	447.805,90	0,00
Kleinevergoedingsregeling	1.403.315,70	1.475.124,50	1.590.021,50
Betaald vrijwilliger	1.420.199,60	1.330.900,40	1.486.561,40
Derde betaler	2.526.368,70	1.793.998,70	3.007.459,70
Interim	3.208.847,90	2.676.062,60	2.813.514,00
Zelfstandig	24.287.072,40	25.045.505,90	25.618.695,30
Loondienst	85.548.654,51	89.742.126,10	95.969.886,00
Totaal	118.795.557,01	122.570.732,10	130.531.200,30

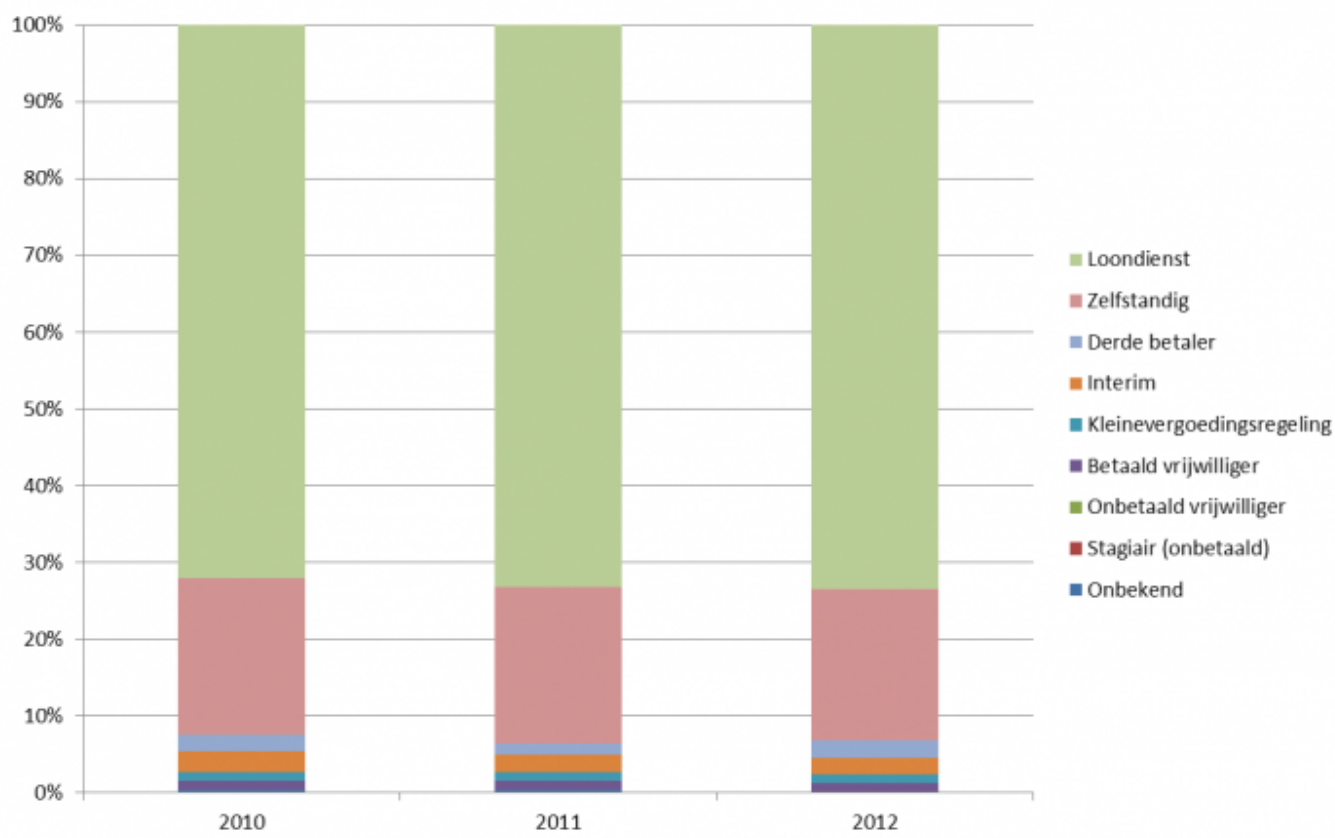
Verschillende manieren van vergoeden

De lonen en andere vergoedingen aan medewerkers kunnen we op basis van twee kenmerken groeperen: per functie of per manier van vergoeden. De bedragen zeggen iets over het relatieve gewicht van elk van de manieren van vergoeden in de totale kost voor medewerkers, maar dat zegt niets over hoeveel mensen daarvoor aan de slag waren. Het gaat om absolute cijfers, maar er waren niet elk jaar even veel organisaties. Daarom kunnen we hier geen evoluties van absolute cijfers uit afleiden.

Aan de rij 'onbekend' ziet u dat de datakwaliteit stilaan verbetert – hoewel ze nog altijd foutgevoelig blijft. In die rij gaat het over medewerkers van wie we wel de naam kennen, soms de functie, maar niet het statuut en dus de manier waarop ze vergoed werden.

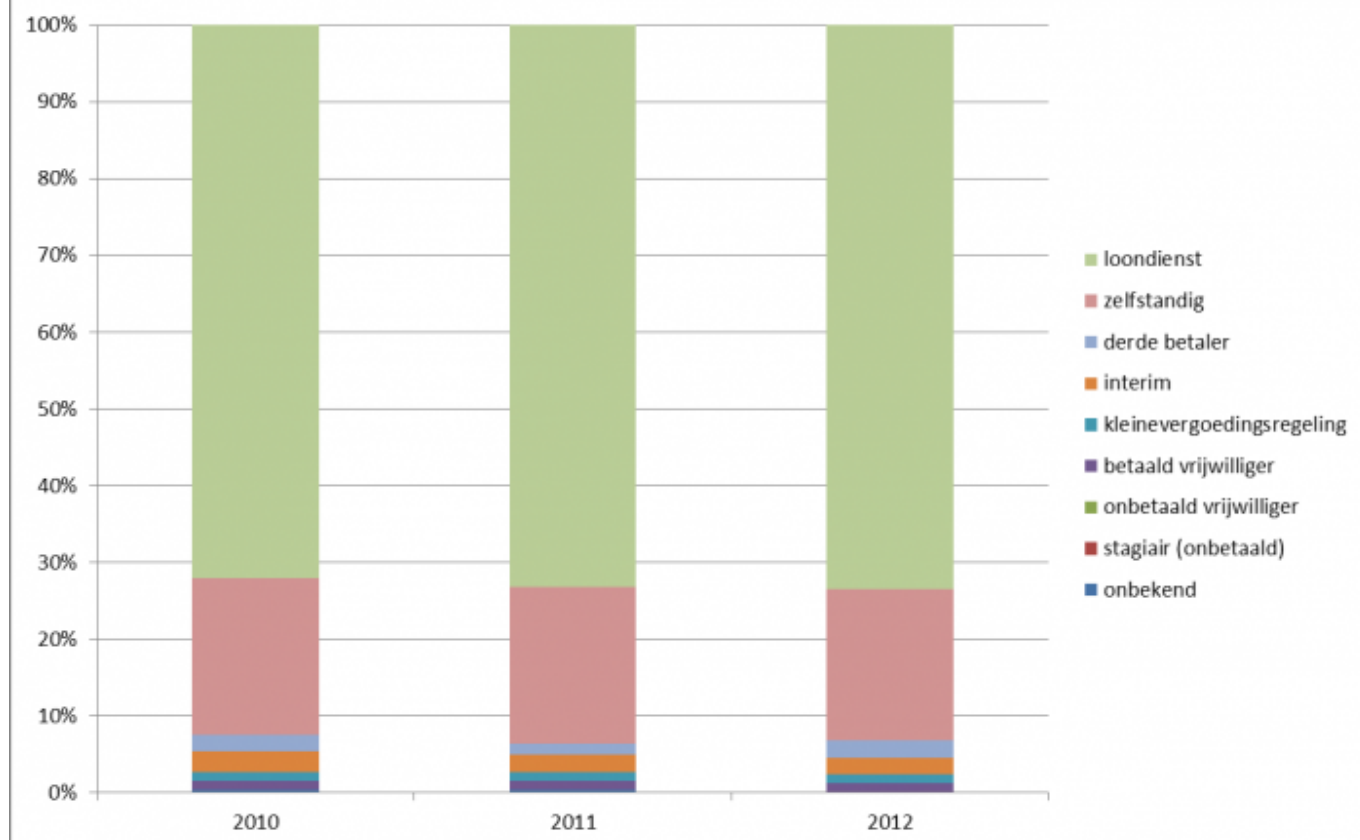
In de tabel ziet u de gerapporteerde lonen en vergoedingen van 276 (2010), 271 (2011) en 272 rapporterende organisaties (2012). Er waren in 2010 en 2011 telkens 277 meerjarig gesubsidieerde organisaties. In 2012 nog 275.

Lonen en vergoedingen meerjarig gesubsidieerde organisaties kunstendecreet per type vergoeding, 2010-2012

Lonen en vergoedingen meerjarig gesubsidieerde organisaties kunstendecreet per vergoedingswijze, 2010-2012

In de grafiek ziet u het relatieve aandeel van de kost van de verschillende manieren van vergoeden per jaar. Theoretisch kunt u evoluties zien, maar uit het overzicht blijkt vooral een grote continuïteit in de verhoudingen.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/werking-van-meerjarig-gesubsidieerde-kunstenorganisaties/lonen-en-vergoedin>

Lonen en vergoedingen per functie

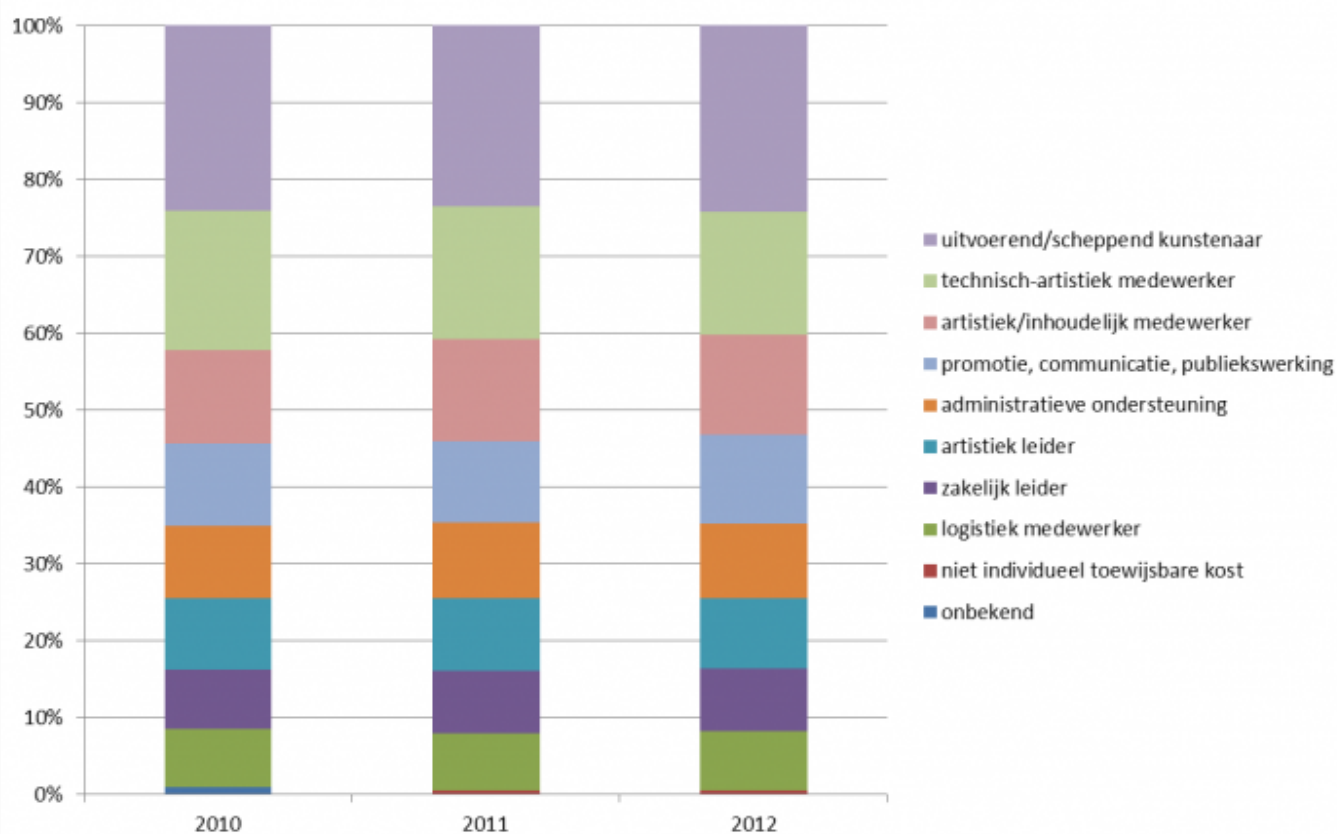
	2010	2011	2012
Niet individueel toewijsbare kost	11.308,80	571.847,10	531.422,40
Onbekend	1.045.826,80	90.147,20	66.921,70
Logistiek medewerker	9.013.705,80	9.111.533,40	10.057.889,70
Zakelijk leider	9.195.043,60	9.981.673,70	10.682.385,00
Artistiek leider	11.042.842,20	11.523.355,80	12.001.550,80
Administratieve ondersteuning	11.197.630,10	12.084.677,40	12.667.802,60
Promotie, communicatie, publiekswerking	12.714.913,70	12.949.938,70	15.065.339,40
Artistiek/inhoudelijk medewerker	14.355.218,10	16.249.935,20	16.979.641,50
Technisch-artistiek medewerker	21.549.742,60	21.185.983,20	20.960.403,70
Uitvoerend/scheppend kunstenaar	28.669.325,31	28.821.640,40	31.517.843,50
Totaal	118.795.557,01	122.570.732,10	130.531.200,30

Lonen en vergoedingen per functie

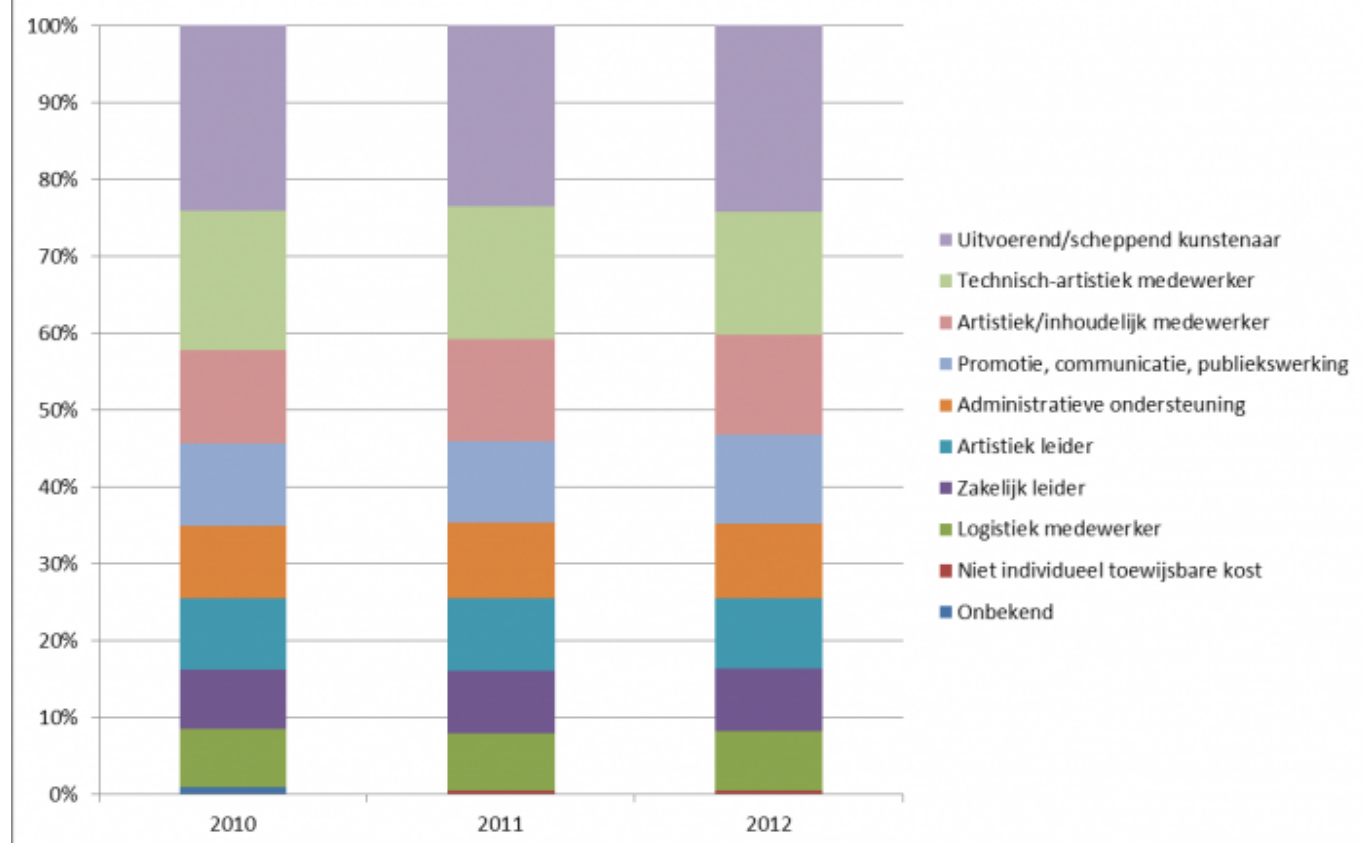
De lonen en andere vergoedingen aan medewerkers kunnen we op basis van twee kenmerken groeperen: per functie of per manier van vergoeden. De bedragen zeggen iets over het relatieve gewicht van elk van de functies in de totale kost voor medewerkers, maar dat zegt niets over hoeveel mensen daarvoor aan de slag waren. Voor de medewerkers in loondienst hebben we daar wel een indicatie van. Het gaat om absolute cijfers, maar er waren niet elk jaar even veel organisaties. Daarom kunnen we hier geen evoluties van absolute cijfers uit afleiden.

In de tabel ziet u de gerapporteerde lonen en vergoedingen van 276 (2010), 271 (2011) en 272 rapporterende organisaties (2012). Er waren in 2010 en 2011 telkens 277 meerjarig gesubsidieerde organisaties. In 2012 nog 275.

lonen en vergoedingen meerjarig gesubsidieerde organisaties kunstendecreet per functie, 2010-2012

Lonen en vergoedingen meerjarig gesubsidieerde organisaties kunstendecreet per functie, 2010-2012

In de grafiek ziet u het relatieve aandeel van de kost van de verschillende functies per jaar. Theoretisch kunt u evoluties zien, maar uit het overzicht blijkt vooral een grote continuïteit in de verhoudingen. Als we de artistieke functies in ruime zin samen nemen (uitvoerend/scheppend kunstenaar, technisch-artistiek medewerker, artistiek/inhoudelijk medewerker en artistiek leider), dan vertegenwoordigen die elk jaar ruim twee derde van de totale kost voor lonen en andere vergoedingen.

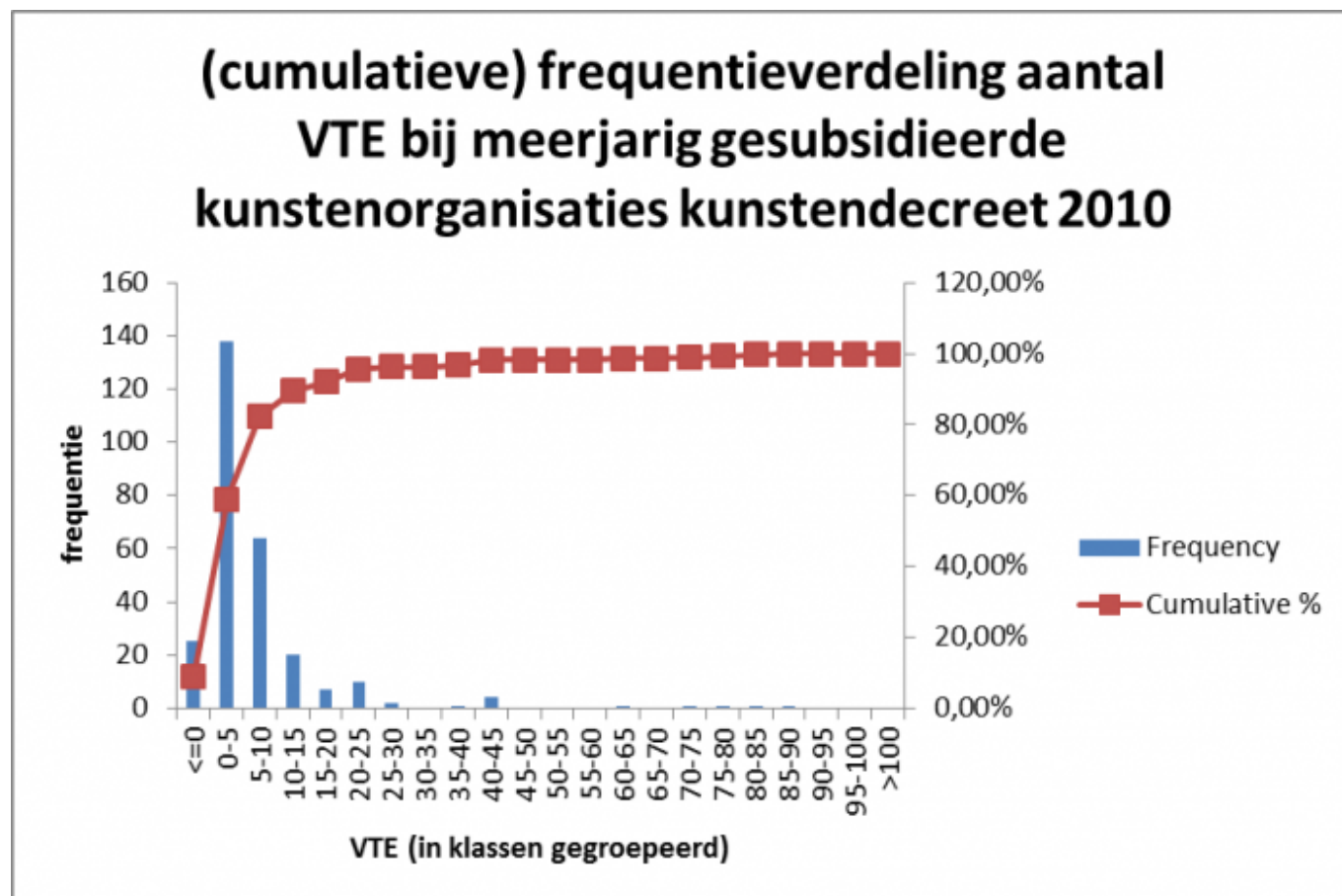
Onderaan ziet u bij 'onbekend' dat de datakwaliteit sinds 2010 verbetert. Het gaat over medewerkers van wie we wel de naam, vergoeding en manier van vergoeden kennen, maar niet de functie.

Bron-URL:

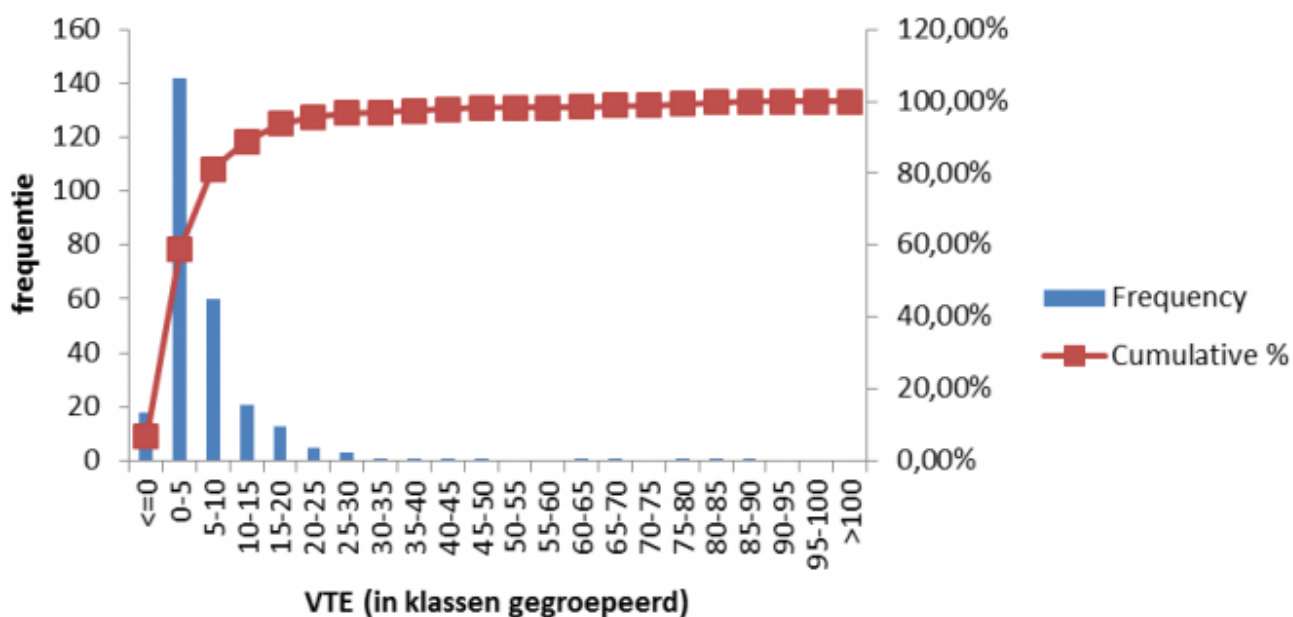
<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/werking-van-meerjarig-gesubsidieerde-kunstenorganisaties/lonen-en-vergoed-o>

Schets van de grootte van de meerjarig gesubsidieerde organisaties a.d.h.v. aantal VTE

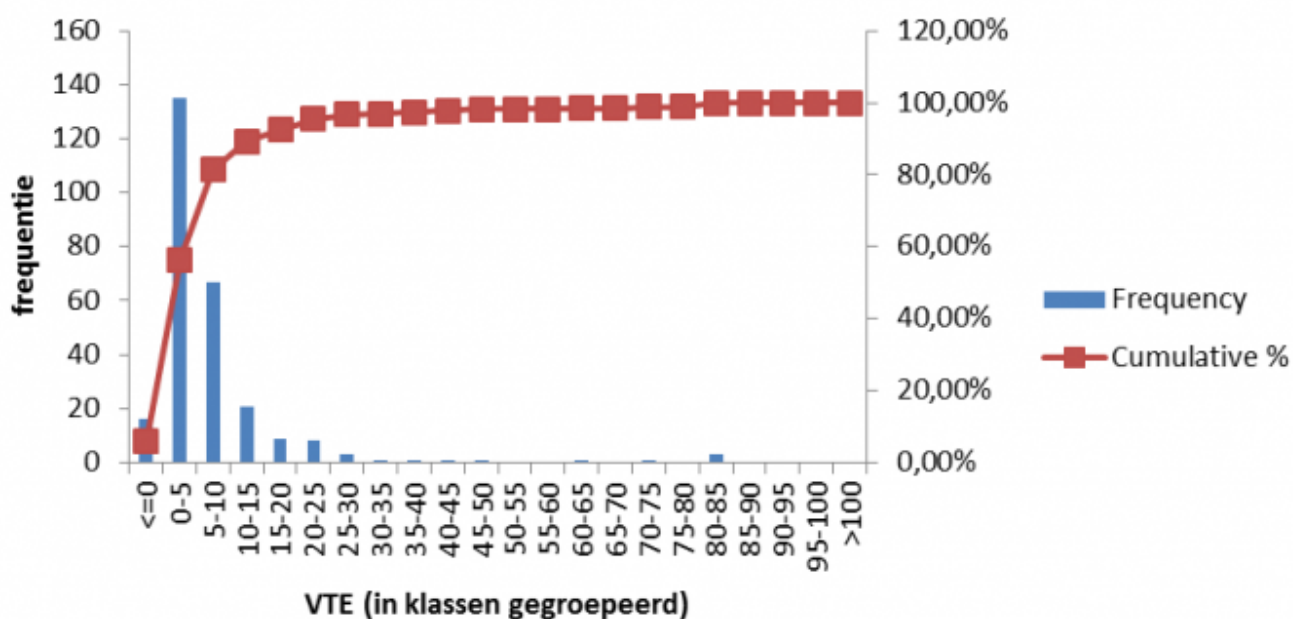
Men krijgt een beeld van de grootte van de gesubsidieerde organisaties door hen op basis van hun tewerkstelling in het betrokken jaar op te delen in klassen. Hier werd gekozen voor een voorstelling gebaseerd op basis van het aantal tewerkgestelde voltijds equivalenten. Door de gerapporteerde aantallen in gelijke klassen onder te brengen (per 5 medewerkers) kan men in de grafiek voor elk jaar afleiden hoeveel organisaties zich in elk van deze groepen bevinden. Zo blijkt bijvoorbeeld dat er minder dan 20 procent van de meerjarig gesubsidieerde organisaties meer dan 10 voltijds equivalenten aan personeelsleden hadden, terwijl in elk van de jaren net geen 60 procent van de meerjarig gesubsidieerden minder dan 5 voltijds equivalenten tewerkstelde.

(cumulatieve) frequentieverdeling aantal VTE bij meerjarig gesubsidieerde kunstorganisaties kunstendecreet 2011

(cumulatieve) frequentieverdeling aantal VTE bij meerjarig gesubsidieerde kunstorganisaties kunstendecreet 2012

In de grafieken ziet u de gerapporteerde lonen en vergoedingen van 276 (2010), 271 (2011) en 272 rapporterende organisaties (2012). Er waren in 2010 en 2011 telkens 277 meerjarig gesubsidieerde organisaties. In 2012 nog 275.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/werking-van-meerjarig-gesubsidieerde-kunstenorganisaties/lonen-en-vergoed-1>

Financiering

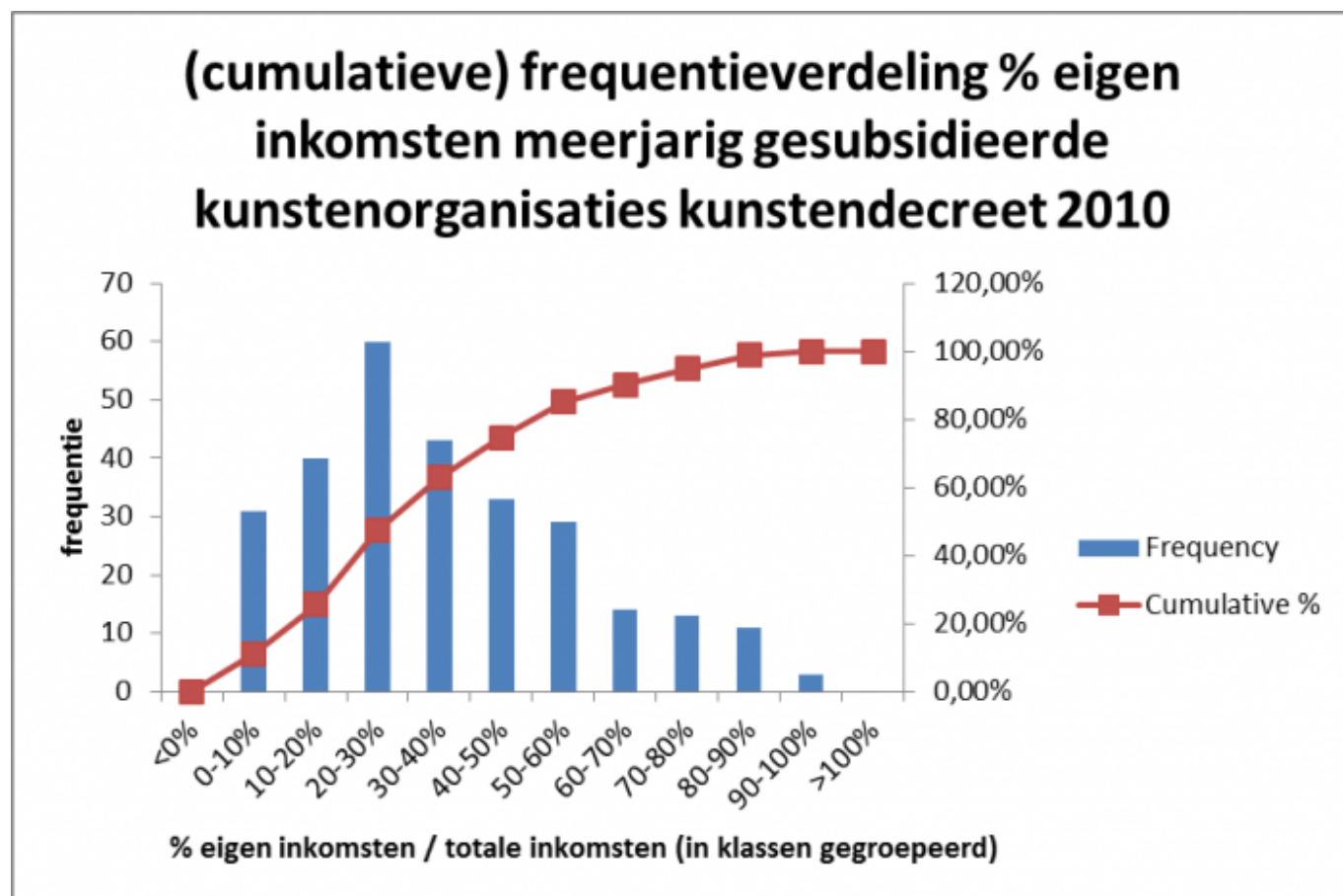
Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/werking-van-meerjarig-gesubsidieerde-organisaties/financiering>

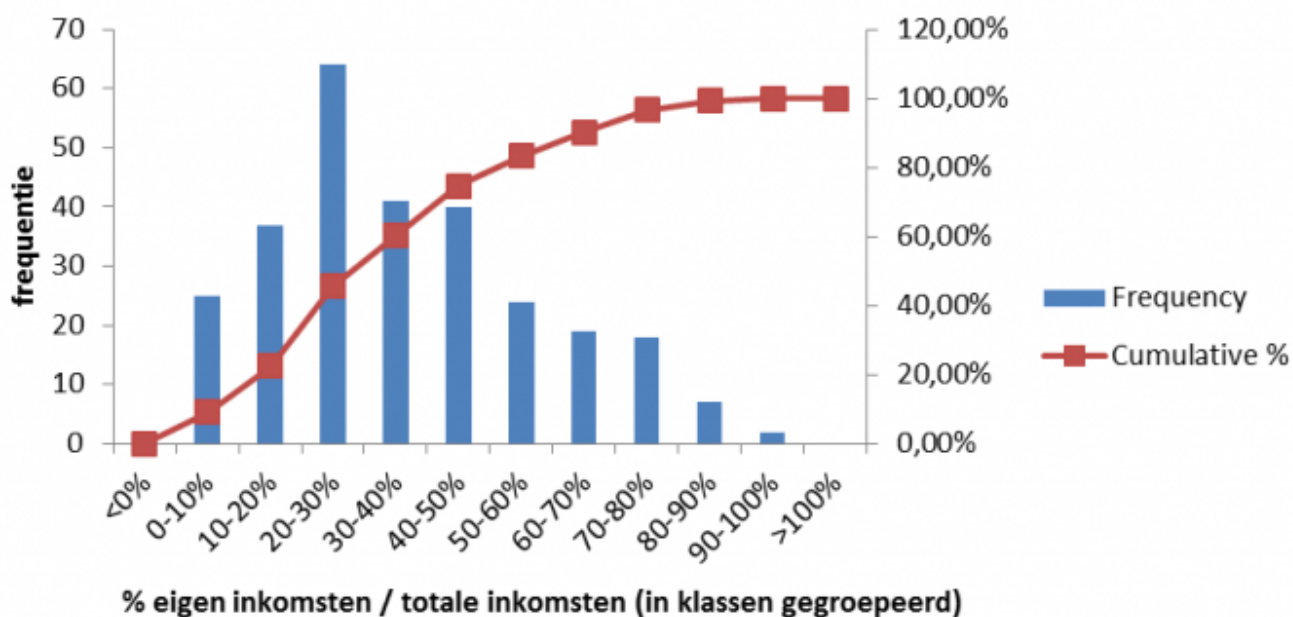

Verhouding eigen inkomsten/subsidies

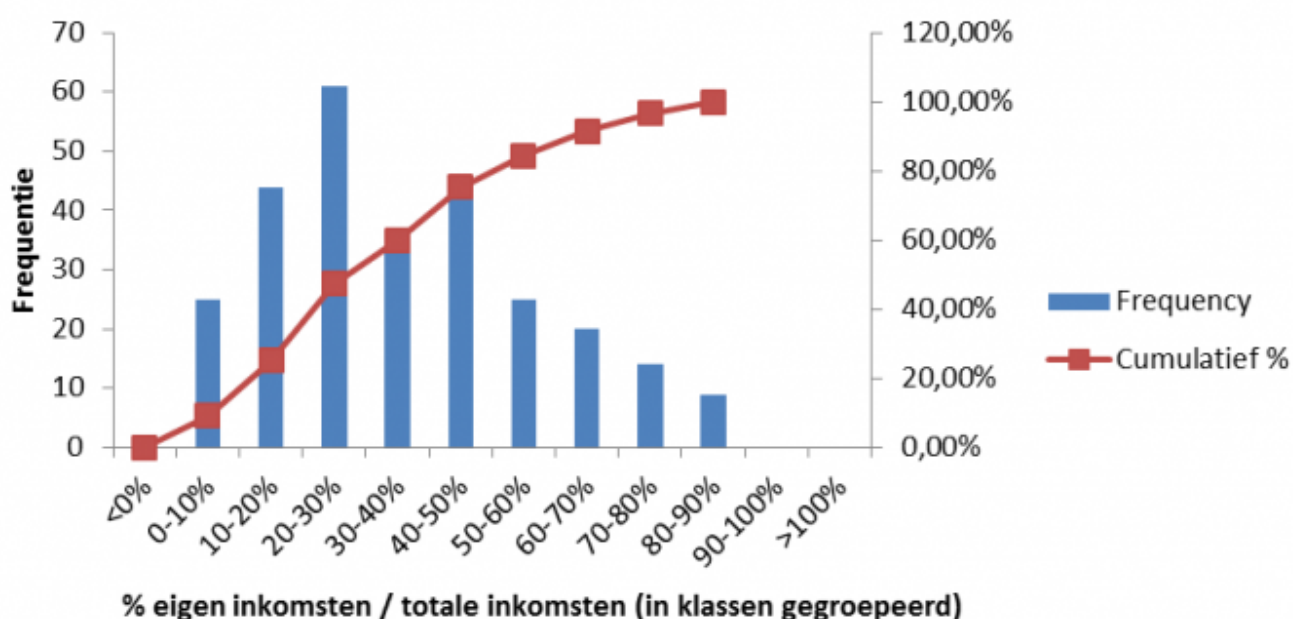
Er zijn maar weinig organisaties die draaien op minder dan 10 procent eigen inkomsten. De grootste groep meerjarig gesubsidieerde kunstorganisaties werkt met 20 tot 30 procent eigen inkomsten.

(cumulatieve) frequentieverdeling % eigen inkomsten meerjarig gesubsidieerde kunstorganisaties kunstendecreet 2011

(cumulatieve) frequentieverdeling % eigen inkomsten meerjarig gesubsidieerde kunstorganisaties kunstendecreet 2012

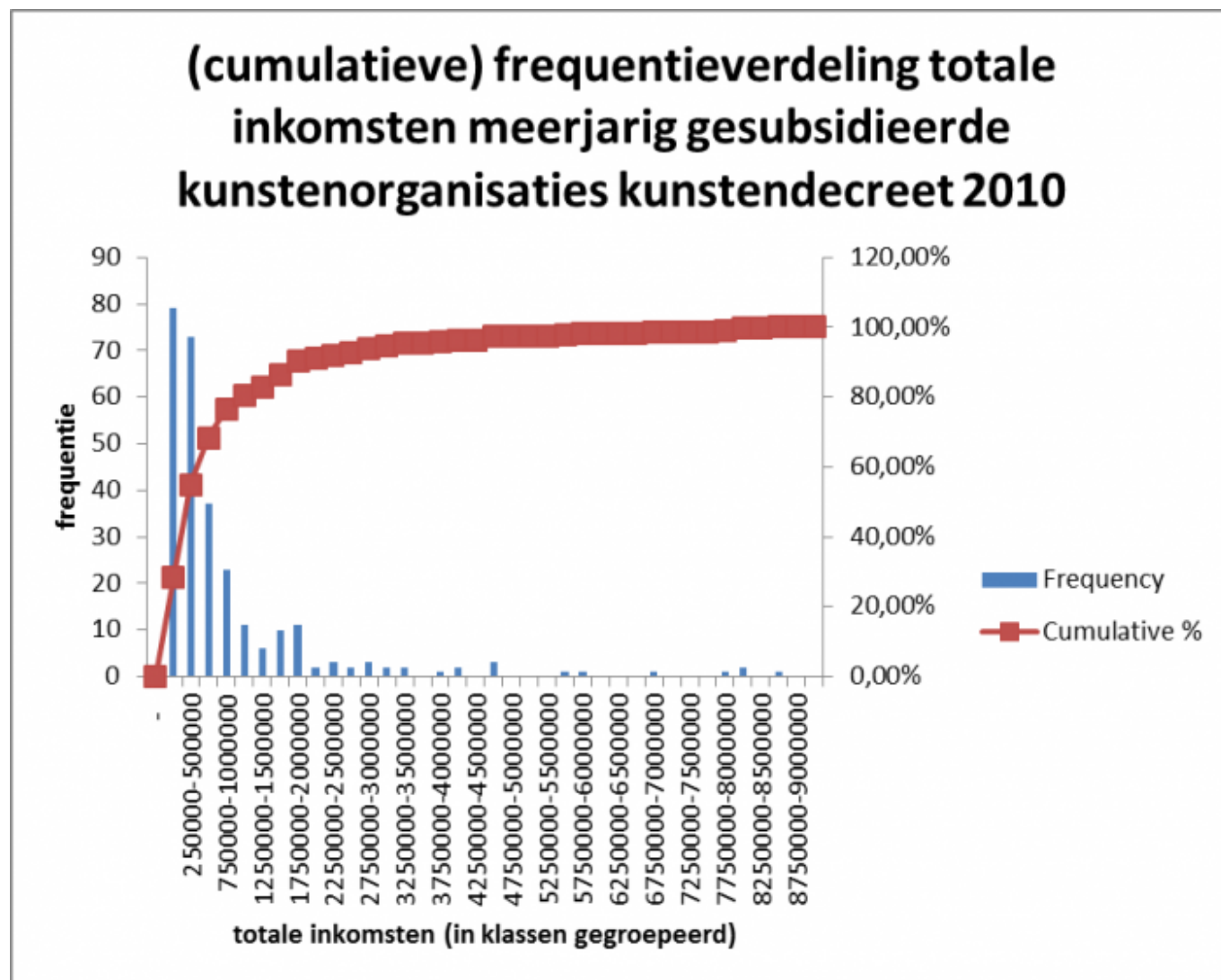
In de grafieken ziet u de gerapporteerde financiële gegevens van 277 (2010), 277 (2011) en 275 rapporterende organisaties (2012). Er waren in 2010 en 2011 telkens 277 meerjarig gesubsidieerde organisaties. In 2012 nog 275. De eigen inkomsten zijn alle inkomsten die niet rechtstreeks uit subsidies komen – van welke binnen- of buitenlandse overheid ook.

Bron-URL:

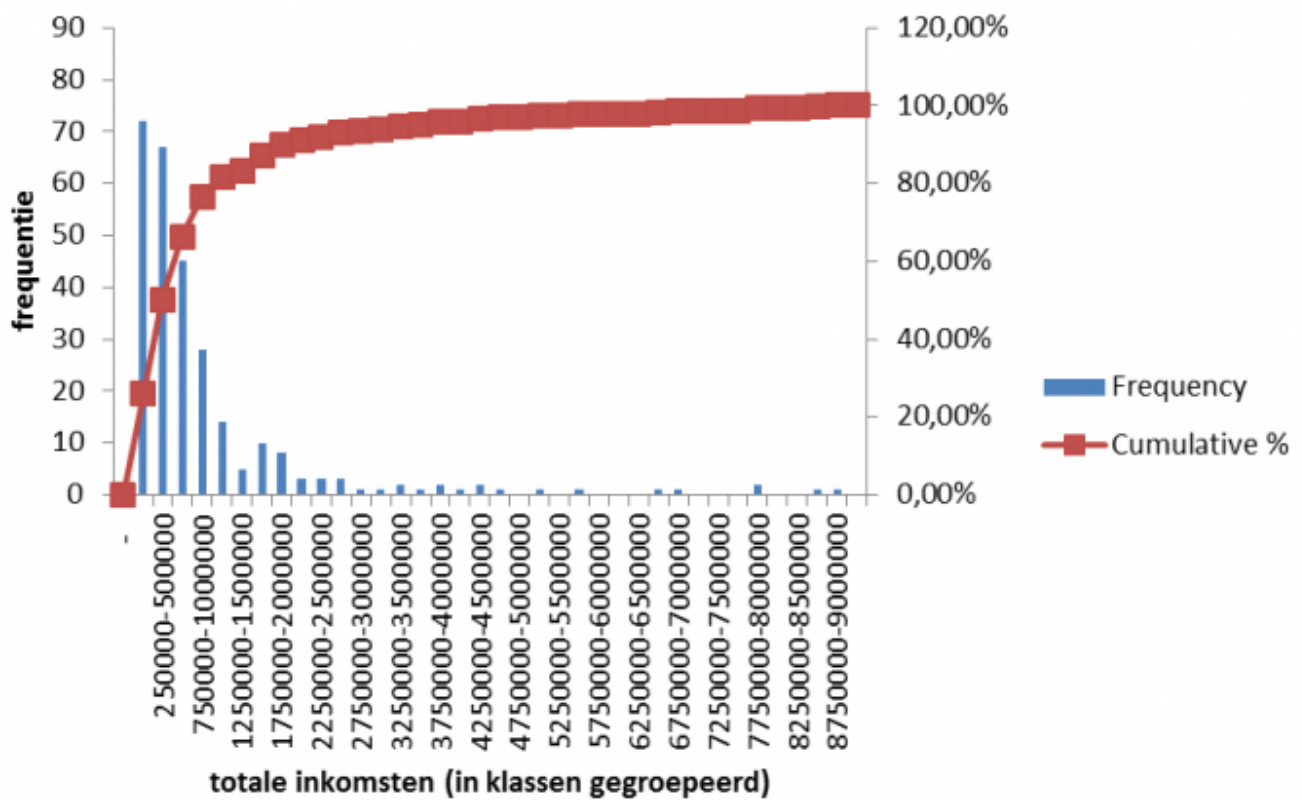
<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/werking-van-meerjarig-gesubsidieerde-kunstenorganisaties/financiering/verho>

Grootte van de meerjarig gesubsidieerde organisaties op basis van totale inkomsten

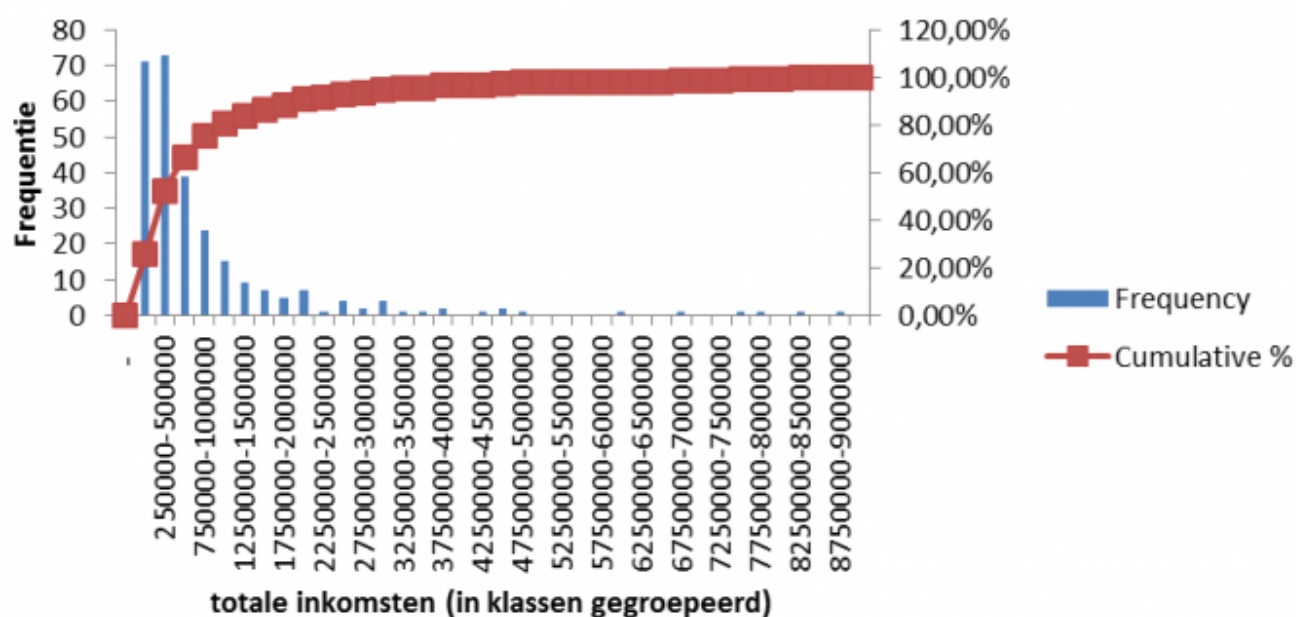
Er zijn maar weinig organisaties die in totaal meer dan 2 miljoen euro inkomsten hebben. Ongeveer een kwart van de meerjarig gesubsidieerde kunstorganisaties heeft in totaal minder dan 500.000 euro inkomsten per jaar – subsidies en eigen inkomsten samen.

(cumulatieve) frequentieverdeling totale inkomsten meerjarig gesubsidieerde kunstorganisaties kunstendecreet 2011

(cumulatieve) frequentieverdeling totale inkomsten meerjarig gesubsidieerde kunstorganisaties kunstendecreet 2012

In de grafieken ziet u de gerapporteerde financiële gegevens van 277 (2010), 277 (2011) en 275 rapporterende organisaties (2012). Er waren in 2010 en 2011 telkens 277 meerjarig gesubsidieerde organisaties. In 2012 nog 275.

Bron-URL:

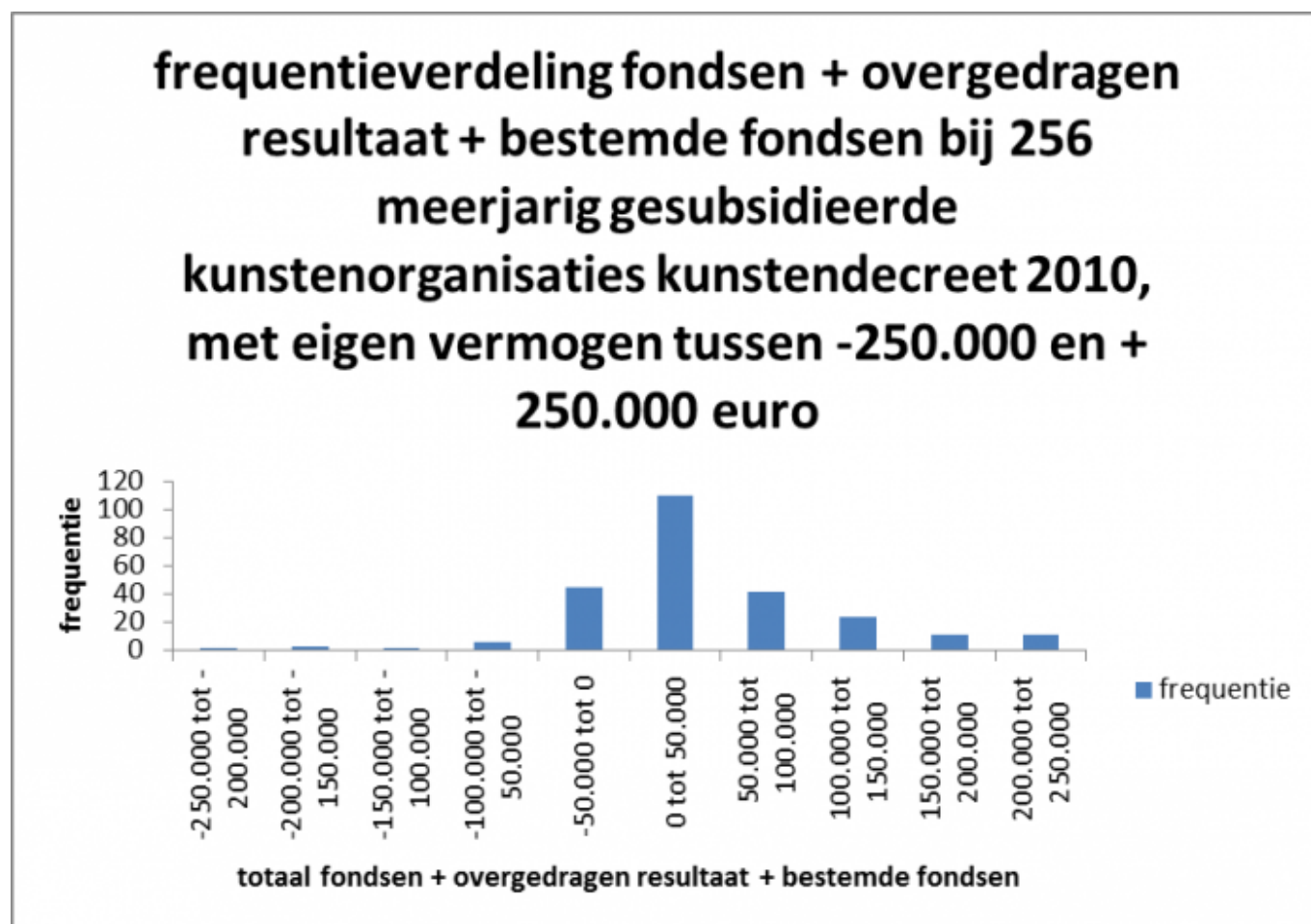
<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/werking-van-meerjarig-gesubsidieerde-kunstenorganisaties/financiering/groot>

Vermogenspositie van meerjarig gesubsidieerde organisaties

De meeste meerjarig gesubsidieerde organisaties hebben een eigen vermogen tussen -50.000 en +50.000 euro. Gelukkig zijn er maar weinig positieve of negatieve uitschieters. Er zijn maar weinig organisaties met erg grote negatieve vermogens, minder dan de ondergrens van de grafiek (-250.000 euro): 5 in 2010, 6 in 2011 en 6 in 2012. Een negatief eigen vermogen van meer dan 1 miljoen euro zagen we uiterst zelden: bij 2 organisaties in 2010, 1 in 2011 en niet meer in 2012. Aan de andere kant zijn er ook maar weinig organisaties met erg grote vermogens, van méér dan de bovengrens in de grafiek (+250.000 euro): 16 in 2010, 20 in 2011 en 18 in 2012. Ook een eigen vermogen van meer dan 1 miljoen euro zagen we uiterst zelden: 2 in 2010, 2 in 2011 en 2 in 2012.

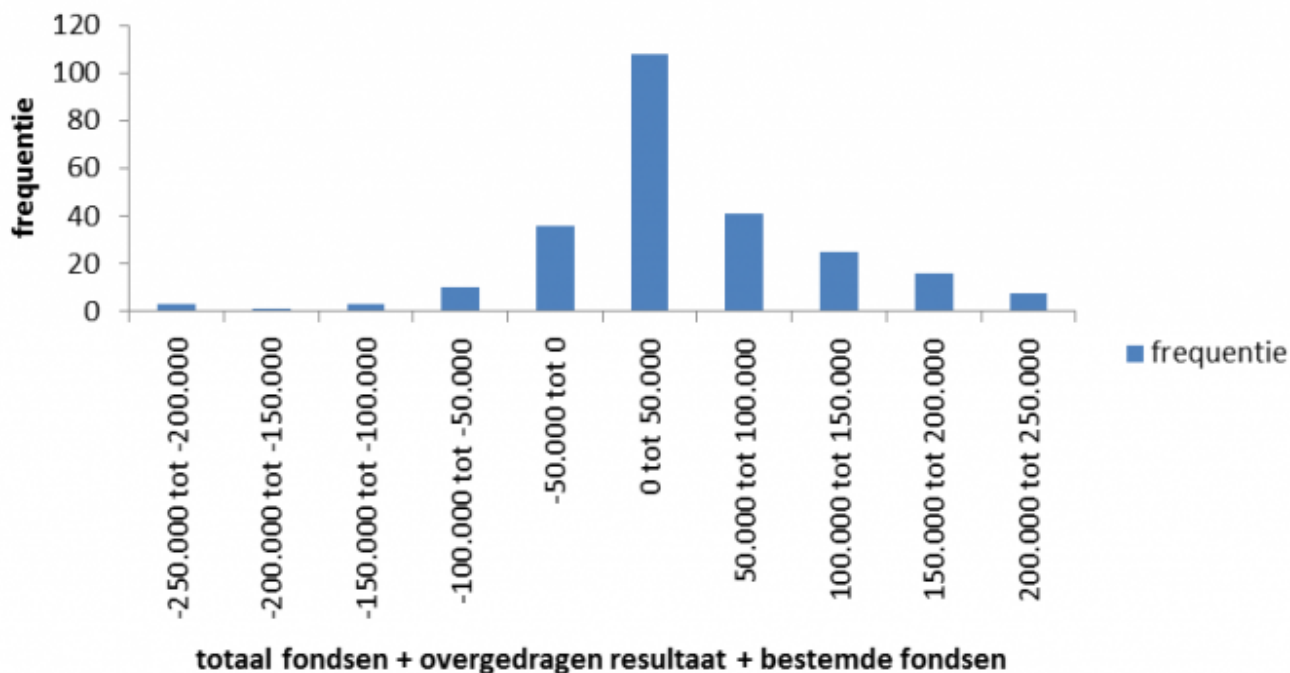
Om de grafiek leesbaar te houden, geven we de extremen niet weer en zoomen we in op de overgrote meerderheid (ruim 90%) van de gesubsidieerden.

Dit geeft nog geen volledig beeld van de kaspositie van de organisaties. Wel zegt deze indicator iets over de mate waarin meerjarig gesubsidieerden financiële buffers hebben met het oog op de betaling van hun eerstvolgende subsidievoorschot in het volgende werkingsjaar.

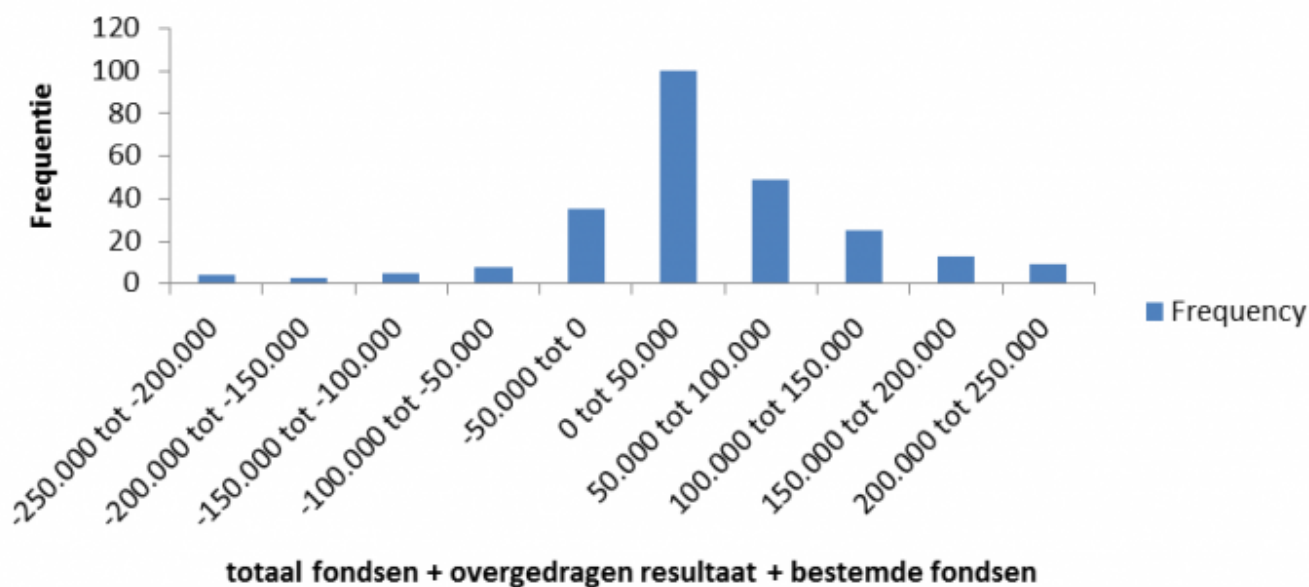

**frequentieverdeling fondsen + overgedragen
 resultaat + bestemde fondsen bij 251
 meerjarig gesubsidieerde
 kunstenorganisaties kunstendecreet 2011,
 met eigen vermogen tussen -250.000 en +
 250.000 euro**

**frequentieverdeling fondsen + overgedragen
resultaat + bestemde fondsen bij 251
meerjarig gesubsidieerde
kunstenorganisaties kunstendecreet 2012,
met eigen vermogen tussen -250.000 en +
250.000 euro**

In de grafieken ziet u de gerapporteerde financiële gegevens van 277 (2010), 277 (2011) en 275 rapporterende organisaties (2012). Er waren in 2010 en 2011 telkens 277 meerjarig gesubsidieerde organisaties. In 2012 nog 275.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/kunsten/werking-van-meerjarig-gesubsidieerde-kunstenorganisaties/financiering/vermo>

Cultureel erfgoed

Kunsten en Erfgoed als uitvoerder van het Cultureel-erfgoedbeleid van de Vlaamse overheid

Kunsten en Erfgoed staat in voor de uitvoering van het cultureel-erfgoedbeleid van de Vlaamse overheid. Dit beleid wordt vorm gegeven via verschillende sporen:

- Het ondersteunen van cultureel-erfgoedorganisaties en -spelers via erkenningen, projectsubsidies en werkingssubsidies
- Het beschermen van belangrijke cultuuroederen via het Topstukkendecreet en de toepassing van Europese verordeningen en internationale verdragen
- Het borgen van immaterieel cultureel erfgoed
- Het beheer van de collectie van de Vlaamse Gemeenschap.

Cultureel erfgoed is al het waardevolle dat we overgeleverd kregen van vroeger, en ook de voorwerpen, verhalen, documenten en tradities die we doorgeven aan de huidige en volgende generaties.

Roerend cultureel erfgoed wordt bewaard in musea, archieven, bibliotheken, in kerken en kloosters, bij heemkundige kringen, erfgoedverenigingen, scholen, bedrijven en theaters.

Immaterieel cultureel erfgoed is niet tastbaar. Het kan gaan om gewoontes en gebruiken, kennis, praktijken en tradities.

In 2013 ondersteunde de Vlaamse overheid het cultureel erfgoed met in totaal **36,7 miljoen euro**.

Overzicht van de middelen in 2013

Ondersteunen – werkingssubsidies	33.070.298
Ondersteunen – tewerkstellingssubsidies	1.441.335
Ondersteunen – projectsubsidies	1.150.283
Beschermen – dotatie Topstukkenfonds	456.000
Borgen	84.758
Collectie Vlaamse Gemeenschap	559.000
Totaal	36.761.674

Bron-URL: <http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/kunsten/cultureel-erfgoed>

Cultureel-erfgoedorganisaties ondersteunen

Het Cultureel-erfgoeddecreet van 6 juli 2012 ondersteunt en subsidieert het cultureel-erfgoedveld in Vlaanderen. Het gaat over erfgoed in musea, archiefinstellingen, erfgoedbibliotheken, heemkundige kringen en andere verenigingen die zich bezighouden met roerend en immaterieel erfgoed zoals archieven, kunst- en gebruiksvoorwerpen, verhalen, rituelen, processies, tradities, gebruiken.

Daarnaast ondersteunt Kunsten en Erfgoed nog enkele organisaties apart.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/cultureel-erfgoed/cultureel-erfgoedorganisaties-ondersteunen>

Kwaliteitslabel

De Vlaamse Gemeenschap kent via het Cultureel-erfgoeddecreet een kwaliteitslabel toe aan collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties: musea, culturele archiefinstellingen en erfgoedbibliotheken. Aan het kwaliteitslabel is een erkenningsteken verbonden. De erkenning staat uitdrukkelijk los van subsidiëring.

De toekenning van een kwaliteitslabel kadert in de uitvoering van het complementair cultureel-erfgoedbeleid. In 2011 werd een protocol van akkoord afgesloten tussen de drie bestuursniveaus: de Vlaamse Gemeenschap, de vertegenwoordigers van de provincies (Vereniging van de Vlaamse Provincies) en van de steden en gemeenten (Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten).

In 2013 behandelde Kunsten en Erfgoed vijf aanvragen voor een kwaliteitslabel: 2 voor door de Vlaamse overheid erkende musea, 2 voor door de Vlaamse overheid erkende culturele archiefinstellingen, en 1 voor een door de Vlaamse overheid erkende culturele erfgoedbibliotheek. Deze organisaties kregen een kwaliteitslabel:

- Gasthuismuseum, Geel (museum)
- Stadsarchief Mechelen (culturele archiefinstelling)
- Universiteitsarchief Gent (culturele archiefinstelling)

Vandaag zijn er in totaal 90 erkende collectiebeherende cultureel-erfgoedorganisaties, waarvan 13 culturele archiefinstellingen, 8 culturele erfgoedbibliotheken en 69 musea.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/cultureel-erfgoed/cultureel-erfgoedorganisaties-ondersteunen/kwaliteitslabel>

Werkingsubsidies

Overzicht van de werkingssubsidies in 2013. In totaal gaat het om 33.070.298 euro.

	Aantal	Euro
Steunpunt	1	1.840.000
Musea ingedeeld bij Vlaams niveau	19	7.584.000
Culturele archiefinstellingen ingedeeld bij Vlaams niveau en Archiefbank Vlaanderen	7	6.405.000
Vlaamse Erfgoedbibliotheek	1	310.000
Samenwerkingsverbanden voor internationale profilering van kunstcollecties	3	467.000
Landelijke organisaties volkscultuur en landelijke expertisecentra cultureel erfgoed	11	2.975.000
Periodieke cultureel-erfgoedpublicaties	4	105.500
Cultureel-erfgoedconvenants met gemeenten en Vlaamse Gemeenschapscommissie	22	6.871.747
Musea ingedeeld bij lokaal niveau	2	25.098
Lokale publicaties cultureel erfgoed	19	19.953
Cultureel-erfgoedconvenants met provincies	5	1.495.000
Instellingen Vlaamse Gemeenschap	3	4.972.000
Subtotaal werkingssubsidies	97	33.070.298

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/cultureel-erfgoedorganisaties-ondereunen/werkingssubsidies>

Musea ingedeeld bij het Vlaamse niveau

Vanuit het complementair beleid kent de Vlaamse overheid rechtstreeks werkingssubsidies toe aan de musea ingedeeld bij het Vlaamse niveau.

Voor de beleidsperiode 2009-2013 gaat het om 19 musea, die in 2013 in totaal 7.584.000 subsidies kregen voor structurele of projectwerking. Zij komen dus niet in aanmerking voor projectsubsidies op basis van het Cultureel-erfgoeddecreet van 2008.

Erkende musea ingedeeld bij het Vlaamse niveau

Provincie West-Vlaanderen	Gemeente	Bedrag in euro
Groeningemuseum	Brugge	504.742
Memlingmuseum - Sint Janshospitaal Brugge - Museum O.-L.-V Ter Potterie		230.598
In Flanders Fields Museum	Ieper	603.711
Mu.ZEE	Oostende	346.391
Provincie Oost-Vlaanderen	Gemeente	
Design Museum Gent	Gent	296.908
Stedelijk Museum voor Actuele Kunst	Gent	504.742
Museum voor Schone Kunsten	Gent	747.217
Museum voor Industriële Archeologie en Textiel	Gent	354.309
Museum Dr. Guislain	Gent	475.051
Het Huis van Alijn	Gent	296.908
Provincie Antwerpen	Gemeente	
Openluchtmuseum voor Beeldhouwkunst Middelheim	Antwerpen	395.876
Museum Plantin-Moretus	Antwerpen	376.083
Kunstmusea Antwerpen	Antwerpen	395.876
Zilvermuseum Sterckshof Provincie Antwerpen	Antwerpen	284.041
Modemuseum Provincie Antwerpen	Antwerpen	277.113

Fotomuseum Provincie Antwerpen	Antwerpen	237.526
Provincie Limburg	Gemeente	
Openluchtmuseum Bokrijk	Genk	593.814
Provinciaal Gallo-Romeins Museum	Tongeren	366.186
Provincie Vlaams-Brabant	Gemeente	
Sportimonium	Zemst	296.908
TOTAAL		7.584.000

Op 1 april 2013 konden musea een aanvraag indienen om ingedeeld te worden bij het Vlaamse niveau voor subsidies voor de beleidsperiode 2014-2018. Van de 23 musea die een aanvraag indienden, werden 21 musea ingedeeld bij het Vlaamse niveau Met die 21 musea werd een beheersovereenkomst gesloten.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/cultureel-erfgoedorganisaties-ond-ersteunen/werkingssubsidies/muse>

Samenwerkingsverbanden om de internationale profilering van kunstcollecties te versterken

Het Cultureel-erfgoeddecreet ondersteunt drie thematische samenwerkingsverbanden van oude en hedendaagse kunst, om de internationale profilering van kunstcollecties te versterken. Voor de beleidsperiode 2009-2013 gaat het om:

- Contemporary Art Heritage Flanders (CAHF)
- Lukas, Art in Flanders
- Vlaamse Kunstcollectie (VKC)

In 2013 kregen ze samen 467.000 euro jaarlijkse werkingssubsidie.

Samenwerkingsverbanden voor internationale profilering van kunstcollecties

Organisatie	Gemeente	Bedrag in euro
Lukas, Art in Flanders	Gent	213.196
Vlaamse Kunstcollectie	Gent	126.902
Contemporary Art Heritage Flanders	Oostende	126.902
Totaal		467.000

Samen met de aanvragen van de musea diende elk van deze samenwerkingsverbanden op 1 april 2013 een nieuwe aanvraag in voor de beleidsperiode 2014-2018. Ze kwamen alle drie in aanmerking voor subsidies. Na de beslissing van de minister van Cultuur werd een nieuwe beheersovereenkomst gesloten met elk van hen

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/cultureel-erfgoed/cultureel-erfgoedorganisaties-ond-ersteunen/werkingssubsidies/same>

Culturele archiefinstellingen en Archiefbank Vlaanderen

Via het Cultureel-erfgoeddecreet kunnen culturele archiefinstellingen en Archiefbank Vlaanderen meerjarige werkingssubsidies aanvragen.

In 2013 startte de nieuwe vijfjarige beleidsperiode 2013-2017 voor de vijf archiefinstellingen ingedeeld bij het Vlaamse niveau en voor één archiefinstelling die het culturele leven in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad documenteert.

Archiefbank Vlaanderen is een geautomatiseerd register dat het privaatrechtelijk archivalisch cultureel erfgoed integraal in kaart brengt. Archiefbank Vlaanderen moet dit archivalisch erfgoed vrijwaren door te sensibiliseren en door het zichtbaar te maken. Archiefbank Vlaanderen is eigendom van de Vlaamse Gemeenschap. De databanken zijn openbaar.

Culturele archiefinstellingen en Archiefbank Vlaanderen

Organisatie	Gemeente	Bedrag in euro
KADOC – Katholiek Documentatie- en Onderzoekscenrum	Leuven	1.992.000
Amsab – Instituut voor Sociale Geschiedenis	Gent	1.412.000
Archief en Documentatiecentrum voor het Vlaams- Nationalisme	Antwerpen	1.202.000
Liberaal Archief	Gent	882.000
AMVC – Letterenhuis	Antwerpen	300.000
Archief en Museum voor het Vlaams leven te Brussel	Brussel	332.000
Archiefbank Vlaanderen	Gent	285.000
Totaal		6.405.000

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/cultureel-erfgoedorganisaties-ondersteunen/werkingssubsidies/cult>

Vlaamse Erfgoedbibliotheek

De Vlaamse Erfgoedbibliotheek is een samenwerkingsverband tussen de belangrijkste spelers in Vlaanderen die documentaire collecties beheren: de Universiteitsbibliotheek Antwerpen, de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience in Antwerpen, de Openbare Bibliotheek van Brugge, de Universiteitsbibliotheek Gent, de Provinciale Bibliotheek Limburg in Hasselt en de Universiteitsbibliotheek Leuven.

De vzw Vlaamse Erfgoedbibliotheek krijgt van de Vlaamse overheid een jaarlijkse werkingssubsidie voor de periode 2013-2017. Daarvoor sloot ze met de Vlaamse overheid een beheersovereenkomst. In 2013 kreeg de vzw 310.000 euro.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/cultureel-erfgoedorganisaties-ond-ersteunen/werkingssubsidies/vlaa>

Landelijke organisaties voor volkscultuur en landelijke expertisecentra voor cultureel erfgoed

Zowel in als buiten de cultureel-erfgoedsector groeit de behoefte aan specifieke expertise over de zorg voor en de ontsluiting van cultureel erfgoed. Daarom voorziet het Cultureel-erfgoeddecreet in werkingssubsidies voor dienstverlenende cultureel-erfgoedorganisaties.

De Vlaamse Regering kende in 2013 in totaal 2.975.000 euro toe aan de landelijke expertisecentra voor cultureel erfgoed en de landelijke organisaties voor volkscultuur.

Landelijke expertisecentra voor cultureel erfgoed en landelijke organisaties voor volkscultuur

Organisatie	Gemeente	Bedrag in euro
Centrum voor Agrarische Geschiedenis (CAG)	Leuven	286.833
Centrum voor Religieuze Kunst en Cultuur (CRKC)	Leuven	402.574
Het Firmament	Mechelen	191.222
Packed vzw – Expertisecentrum Digitaal Erfgoed	Brussel	286.833
Tapis plein vzw	Brugge	191.222
Centrum Vlaamse Architectuurarchieven (CVAa)	Antwerpen	294.885
Landelijk Expertisecentrum voor Cultuur van Alledag (LECA vzw)	Gent	201.286
Expertisecentrum voor Technisch, Industrieel en Wetenschappelijk Erfgoed (ETWIE vzw)	Tervuren	191.222
Resonant vzw	Leuven	315.000
Heemkunde Vlaanderen vzw	Mechelen	352.251
Familiekunde Vlaanderen vzw	Roeselare	261.672
Totaal		2.975.000

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/cultureel-erfgoedorganisaties-ond>

Periodieke cultureel-erfgoedpublicaties

Voor de uitgave van een periodieke publicatie, ongeacht het medium, kunnen uitgevers werkingssubsidies aanvragen via het Cultureel-erfgoeddecreet. Ook commerciële uitgeverijen kunnen daarvoor subsidies aanvragen.

In 2013 kregen drie uitgevers een werkingssubsidie voor de uitgave van een periodieke cultureel-erfgoedpublicatie voor de periode 2012-2016 en één voor de periode 2013-2016, voor in totaal 105.500 euro.

Periodieke cultureel-erfgoedpublicaties

Publicatie	Uitgever	Bedrag in euro
De Gulden Passer	Vereniging van Antwerpse Bibliofielen vzw	8.000
Openbaar Kunstbezit Vlaanderen (OKV)	Openbaar Kunstbezit Vlaanderen vzw	70.000
Orgelkunst	Orgelkunst vzw	20.000
Volkskunde	Centrum voor Studie en Documentatie vzw	7.500
Totaal		105.500

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/cultureel-erfgoed/cultureel-erfgoedorganisaties-ond-ersteunen/werkingssubsidies/peri>

Cultureel-erfgoedconvenants voor de ondersteuning van het lokale en regionale cultureel-erfgoedbeleid

Om de uitvoering van het lokale en regionale cultureel-erfgoedbeleid te ondersteunen, koos de Vlaamse Gemeenschap voor cultureel-erfgoedconvenants. De open formule maakt het mogelijk afspraken te regelen op maat van elke partner. Zo kunnen provincie, gemeente, intergemeentelijk samenwerkingsverband of Vlaamse Gemeenschapscommissie zelf hun cultureel-erfgoedbeleid invullen binnen de krijtlijnen die de Vlaamse Gemeenschap opstelde.

De werkingssubsidie aan provincies wordt toegekend voor:

- de ondersteuning van musea ingedeeld bij het regionale niveau
- de uitbouw van een regionaal depotbeleid.

De werkingssubsidie aan lokale besturen wordt toegekend voor:

- de werking van een cultureel-erfgoedcel
- de ondersteuning van de lokale cultureel-erfgoedactoren
- de uitbouw van een cultureel-erfgoedforum voor de Vlaamse Gemeenschapscommissie en de steden Antwerpen, Brugge en Gent
- de ontwikkeling van een regionaal depotbeleid voor de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

De huidige cultureel-erfgoedconvenants werden gesloten op basis van het Cultureel-erfgoeddecreet van 2008. De maximale duur van een erfgoedconvenant is 6 jaar en de besturen konden op verschillende momenten instappen.

In 2013 werd in totaal 8.366.747 euro toegekend voor de uitvoering van de cultureel-erfgoedconvenants:

- 1.495.000 euro voor 5 cultureel-erfgoedconvenants met provincies
- 6.871.747 euro voor 22 cultureel-erfgoedconvenants met gemeenten, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en de Vlaamse Gemeenschapscommissie.

Erfgoedconvenanten met provincies

Erfgoedconvenant	Bedrag in euro
Antwerpen	339.000
Limburg	231.000

Oost-Vlaanderen	371.000
Vlaams-Brabant	271.000
West-Vlaanderen	283.000
Totaal	1.495.000

Cultureel-erfgoedconvenants met gemeenten, intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en de Vlaamse Gemeenschapscommissie	Beleidsperiode	Bedrag
Antwerpen	2009-2014	756.754
Gent	2009-2014	666.213
Brugge	2009-2014	468.306
Leuven	2009-2014	216.622
Mechelen	2009-2014	214.730
CO7	2009-2014	245.946
Kortrijk	2009-2014	197.971
Intergemeentelijk Samenwerkingsverband van het Land van Waas	2009-2014	302.702
Hasselt	2009-2014	215.676
Cultuuroverleg Meetjesland	2009-2014	292.296
Projectvereniging Mijnstreek	2009-2014	284.729
Projectvereniging BIE	2009-2014	309.323
Noorderkempen	2009-2014	192.972
Kempens Karakter	2012-2014	296.080
Aalst	2009-2014	189.188
Viersprong Land van Rode	2010-2014	189.188
k.ERF	2010-2014	297.971
Cultuurregio Pajottenland en Zennevallei	2011-2014	283.783
Projectvereniging Cultuurdijk	2012-2014	297.971
Projectvereniging Erfgoed	2012-2014	283.783

Haspengouw		
Platform Omgeving Leie en Schelde	2013-2016	184.747
Vlaamse Gemeenschapscommissie	2012-2016	484.796
Totaal		6.871.747

Evaluatie cultureel-erfgoedconvenants

In 2013 evalueerde Kunsten en Erfgoed de lopende cultureel-erfgoedconvenants. De evaluatie ging over de uitvoering van het cultureel-erfgoedconvenant en het zakelijk en financieel beheer over de lopende beleidsperiode. Ze werd aan de betrokken besturen bezorgd, in het kader van de nieuwe subsidieaanvragen in 2014.

Een globale analyse leert dat de cultureel-erfgoedconvenants met de Vlaamse Gemeenschap doorgaans redelijk uitgevoerd worden. Op zakelijk en financieel vlak werd nergens wanbeheer vastgesteld.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/cultureel-erfgoedorganisaties-ondersteunen/werkingssubsidies/cu-o>

Erkende musea ingedeeld bij het lokale niveau

De Vlaamse overheid subsidieert als overgangmaatregel in de huidige beleidsperiode de lokaal ingedeelde musea die niet in het werkingsgebied van een cultureel-erfgoedconvenant vallen. Dat is een uitdovende maatregel: 2013 is het laatste jaar waarin die musea de subsidies krijgen.

Het gaat om twee musea die elk 12.549 euro krijgen:

- het Karrenmuseum in Essen

- de Kolonie in Lommel.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/cultureel-erfgoedorganisaties-ondesteunen/werkingssubsidies/erke>

Projectsubsidies

In 2013 werd in totaal 1.150.283 euro toegekend aan projecten in het Cultureel-erfgoeddecreet van 2008. Pas vanaf 2014 wordt er overgestapt op het nieuwe decreet van 2012.

Onder de projectsubsidies vallen:

- ☐ subsidies voor ontwikkelingsgerichte en internationale cultureel-erfgoedprojecten
- subsidies voor internationale projecten waarvoor co-financiering nodig is
- ☐ subsidies voor niet-periodieke cultureel-erfgoedpublicaties
- subsidies voor lokale publicaties over volkscultuur en geschiedenis
- subsidies voor competentieontwikkeling in een internationaal cultureel-erfgoedperspectief.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/cultureel-erfgoedorganisaties-ondersteunen/projectsubsidies>

Projectsubsidies voor ontwikkelingsgerichte en internationale cultureel-erfgoedprojecten

In een jong beleidsveld is het belangrijk ruimte te laten voor nieuwe initiatieven. In 2013 was er een budget van 923.885 euro. Er werden 41 ontwikkelingsgerichte en 7 internationale projecten ingediend, waarvan 18 ontwikkelingsgerichte projecten en 1 internationaal project gesubsidieerd werden.

In 2013 werden 18 ontwikkelingsgerichte projecten gesubsidieerd.

Organisatie	Projecttitel	Bedrag in euro
Het Roze Huis	Holebipioniers. Het geheugen van de holebi- en transgenderbeweging in Vlaanderen	43.000
Bruggemuseum	Magis Brugge: Marcus Gheeraerts informatiesysteem, een dynamisch digitaal kennisplatform voor de Brugse geschiedenis, fase 2	87.000
Azura	Azura beeld- en filmdatabank, fase 2 (valoriseren van het gedigitaliseerde materiaal)	45.000
Musea & Erfgoed Antwerpen	Adopt-a-Book: een experimenteel crowdfundingproject voor erfgoedbibliotheken	79.000
Kunstencentrum Vooruit	Vooruit 2013: een eeuw onrust, schoonheid en ontmoeting, fase 2	45.000
Federatie van Marokkaanse Verenigingen	1964-2014: 50 jaar Vlaams-Marokkaans erfgoed - DAKIRA	68.000
Vrijzinnig Studie-, Archief- en Documentatiecentrum Karel Cuypers	Een vrijzinnig-humanistisch cultureel erfgoedforum voor Vlaanderen	45.000
Universiteit Gent	Balans en Perspectief. Verkenning en Ontwikkeling van de erfgoedgemeenschap rond academisch erfgoed in Vlaanderen, fase 2	68.000
Kerkwerk Multicultureel Samenleven	De andere anders bekeken. Beeldvorming in de religieuze kunst: een contextuele benadering, fase 2	85.000
Kif Kif	Origins, fase 3	33.000
Unie van Turkse Verenigingen	50 jaar Turkse aanwezigheid in Vlaanderen (1964-2014)	112.000
Plantentuin Universiteit Gent	Jean Linden, crossmediaal figuur in de negentiende eeuw	18.400

Trage Wegen	Sporen in de tijd	17.600
Stichting Mw. Jules Dhondt-Dhaenens	Collectie Charles Vandenhove	34.600
Diamantmuseum Provincie Antwerpen	Diamond Friends Forever	28.300
Stadsarchief Gent	Tekstaffiches: spiegel van het dagelijks leven tijdens de Eerste Wereldoorlog	50.000
Archiefcentrum voor Vrouwengeschiedenis	Educatieve website over de tweede feministische golf in Vlaanderen, fase 2	9.500
MobiliteitsErfgoed Tram en Autobus	Inventarisatieproject Collectie Mobiel Erfgoed - tram en bus, fase 3: archief van het Openbaar Stads- en Streekvervoer in Vlaanderen	33.985
Totaal		902.385

Subsidies voor internationale cultureel-erfgoedprojecten moeten de internationale samenwerking, uitwisseling en expertise aanmoedigen. Tegelijk versterken ze de internationale uitstraling van Vlaanderen. Ook buitenlandse organisaties kunnen internationale projecten indienen.

In 2013 werd alleen het Abdijmuseum Ten Duinen 1138 gesubsidieerd. Voor zijn project *Verloren glans! Multidisciplinair onderzoekproject rond de archeologische collectie middeleeuws vensterglas* kreeg het 21.500 euro subsidie.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/cultureel-erfgoedorganisaties-ondersteunen/projectsubsidies/proje>

Projectsubsidies voor internationale projecten waarvoor co-financiering nodig is

Kunsten en Erfgoed vaardigde een reglement uit dat voorziet in de mogelijkheid om subsidies aan te vragen voor co-financiering van de eigen inbreng van organisaties in het kader van Europese projecten (*matching funds*).

De projecten Athena Plus (Packed) en Daguerreobase (FotoMuseum Provincie Antwerpen) startten in 2013 en kregen co-financiering van de Vlaamse Gemeenschap. De projecten die eerder startten, liepen in 2013 door.

Organisatie	Projecttitel	Bedrag in euro
Packed	Linked Heritage (2011-2013) (subsidie 2013)	1.560
Packed	Digitising Contemporary Art (2011-2013) (subsidie 2013)	70.400
Packed	Athena Plus (2013-2015) (subsidie volledige periode)	29.580
FotoMuseum Provincie Antwerpen	Daguerreobase (2013-2015) (subsidie volledige periode)	51.575
Totaal		153.115

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/cultureel-erfgoed/cultureel-erfgoedorganisaties-ondersteunen/projectsubsidies/pro-o>

Projectsubsidies voor niet-periodieke cultureel-erfgoedpublicaties

Een publiekrechtelijke of privaatrechtelijke rechtspersoon kan een subsidie aanvragen voor de uitgave van een niet-periodieke publicatie over cultureel erfgoed, ongeacht het medium. Uitzonderlijk komen daar commerciële uitgeverijen voor in aanmerking.

De aanvragen worden, samen met de *publicaties met een artistieke, culturele en/of kunstkritische inhoud*, behandeld door de beoordelingscommissie Publicaties.

In 2013 werden 10 aanvragen ingediend. De minister kende 65.850 euro toe aan 4 kunsten- en cultureel-erfgoedpublicaties. De publicatie van Klassik Stiftung Weimar kon uiteindelijk niet gerealiseerd worden. De subsidie werd teruggestort aan de Vlaamse Gemeenschap.

Uitgever	Titel	Bedrag in euro
Hes & De Graaf Publishers	Bibliography Jan Moretus I	10.000
Klassik Stiftung Weimar	Sonderband zur Ausstellung <i>Leidenschaft, Funktion und Schönheit. Hery van de Veldes Beitrag zur europäischen Moderne</i>	5.700
Mercatorfonds	Hiëronymus Cock - Bruegels uitgever	7.200
Brepols	Public Display, Corporate Group Portraits in the Southern-Netherlands before 1800	5.700
Totaal		28.600

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/cultureel-erfgoedorganisaties-ondersteunen/projectsubsidies/pro-1>

Projectsubsidies voor lokale publicaties over volkscultuur en geschiedenis

In het Cultureel-erfgoeddecreet staat een overgangsregeling voor de periodieke wetenschappelijke publicaties voor volkscultuur en geschiedenis van verenigingen die:

- vallen onder de bepalingen van het Decreet op de Volkscultuur,
- tot 1 januari 2008 subsidies kregen, voor minder dan 3.000 euro,
- niet in een gemeente liggen waarmee de Vlaamse Gemeenschap een cultureel-erfgoedconvenant sloot.

Zij krijgen nog tot en met 2014 het subsidiebedrag dat ze toegekend kregen in 2007, als zij aan de criteria voldoen.

In 2013 werden 18 aanvragen ingediend. De minister kende 19.953 euro toe aan 18 publicaties.

Organisatie	Gemeente	Bedrag in euro
Aarschotse Kring voor Heemkunde	Aarschot	949
De Roede van Tielt	Tielt	949
Geschied- en Heemkundige Kring Gerardimontium	Geraardsbergen	949
Geschied- en Oudheidkundige Kring van Oudenaarde	Oudenaarde	949
Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse	Ronse	949
Geschiedkundige Vereniging Land van Aalst	Aalst	1.906
Heemkring Bos en Beverveld	Beerse	949
Heemkundige Kring Malle	Oostmalle	949
Heemkundige Kring van Huldenberg	Sint-Agatha-Berchem	949
Koninklijk Historisch Genootschap van Vlaams-Brabant en Brussel	Asse	1.906
Koninklijke Heemkundige Kring Essen	Essen	949
Koninklijke Heemkundige Kring Sint-Hubertus Tervuren	Tervuren	949
Geschied- en Heemkundige Kring voor het Hageland en Omgeving	Sint-Joris-Winge	949

Kruishoutemse Heem- en Geschiedkundige Kring Hulthem	Kruishoutem	949
Molenzorg	Sint-Amands	1.906
Mortselse Heemkundige Kring	Mortsel	949
Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring De Plate	Oostende	949
Spaenhiers, archeologisch-historische Kring Koekelare	Brugge	949
Totaal		19.953

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/cultureel-erfgoed/cultureel-erfgoedorganisaties-ond-ersteunen/projectsubsidies/pro-2>

Een residentiebeleid voor cultureel erfgoed met het oog op competentieopbouw

Door het reglement krijgen medewerkers in het cultureel-erfgoedveld de mogelijkheid om in het buitenland werken en leerervaringen op te doen of duurzame contacten op te bouwen in een gepersonaliseerde stage. In deze stage is het de bedoeling dat de medewerker nieuwe competenties ontwikkelt die in en buiten de eigen instelling nuttig kunnen zijn en die hij kan delen, om zo de eigen werking te verbeteren. Bij zijn terugkeer maakt de medewerker die in het buitenland verbleef een verslag.

Via dit reglement wordt een deel van de kosten gesubsidieerd. Gelet op het beperkte budget gelden enkele voorwaarden:

- De aanvrager is tewerkgesteld bij een erkend museum, ingedeeld bij het Vlaams niveau.
- De aanvrager wordt in de aanvraag ondersteund door zijn museum.

In 2013 werden 8 aanvragen ingediend. De minister kende 24.730 euro toe aan deze residenties.

Naam	Zendende erfgoedexpertorganisatie	Locatie	Periode	Subsidiebedrag	
Wendy Van Hoorde	het Huis van Alijn	Verenigde Staten	NY	10/08/2013 - 25/08/2013	3.950,00
Vaast Vanoverschelde	Museum Dr. Guislain	India	Mubai	7/10/2013 - 12/10/2013	1.350,00
Patrick Allegaert	Museum Dr. Guislain	India	Mubai	07/10/2013 - 12/10/2013	1.350,00
Iris Paschalidis	SMAK	Zweden	Stockholm	30/9/2013 - 4/10/2013	1.100,00
Zoë Dejager	Zilvermuseum	Groot-Brittannië	Londen	11/11/2013 - 15/11/2013	1.500,00
Hanne Delodder	het Huis van Alijn	Verenigde Staten	NY	02/12/2013 - 20/12/2013	2.600,00
Virginie D'Haene en Evelien de Wilde	Groeningemuseum	Duitsland	Frankfurt, Berlijn, Leipzig, Dresden, Darmstadt	19/10/2013 - 3/11/2013	3.300,00
Anne van Oosterwijk en Laetitia Golenvaux	Groeningemuseum	Polen	Gdansk	24/11/2013 - 9/12/2013	5.500,00
Els Silvrants-Ba relay, Iris Paschalidis, Sara Weyns, Lucie Bausart, Martin	CAHF	Groot-Brittannië	London	20/11/2013 - 24/11/2013	4.080,00

Germann,
Barbara De
Jong, Jan De
Vree en
Charlotte
Gyselinck

Bron-URL:

[http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/cultureel-erfgoed/cultureel-erfgoedorganisaties-ond-
ersteunen/projectsubsidies/een-r](http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/cultureel-erfgoed/cultureel-erfgoedorganisaties-ond-
ersteunen/projectsubsidies/een-r)

DAC-subsidies

Het Derde Arbeidscircuit (DAC) is een tewerkstellingsmaatregel van 1982. Doel van de maatregel was structureel werklozen tewerkstellen in de niet-commerciële sector. De overheid treedt op als werkgever en betaalt het loon van de DAC'ers.

Sinds 2001 worden DAC-tewerkstellingsplaatsen omgezet in gewone tewerkstelling. De organisatie waarin een DAC'er actief is, treedt dan op als werkgever en krijgt van de Vlaamse overheid een *aanvullende subsidie voor tewerkstelling*.

De DAC-tewerkstellingsplaatsen in de cultureel-erfgoedsector werden vanaf 2008 geïntegreerd in het Cultureel-erfgoeddecreet:

- Voor structureel gesubsidieerde organisaties werd de aanvullende subsidie voor tewerkstelling toegevoegd aan de werkingssubsidies.
- Organisaties die erkend zijn als museum, cultureel archief of erfgoedbibliotheek kunnen een aanvraag doen om de aanvullende subsidie voor tewerkstelling te houden.
- Bij organisaties die niet erkend zijn, dooft de aanvullende subsidie voor tewerkstelling uit. Zij krijgen alleen nog een subsidie voor personen die in het DAC-statuut gewerkt hebben. Als die uit dienst gaan, stopt de subsidie.

Tewerkstellingsplaatsen die vrijkomen, worden herverdeeld naar het regionale depotbeleid.

In 2012 kregen 22 organisaties een aanvullende subsidie voor tewerkstelling voor 35 voltijds equivalenten. De totale subsidie was toen 1,4 miljoen euro. De situatie voor 2013 kan pas vastgesteld worden in het najaar van 2014, als de bewijsstukken voor de loonkosten aan Kunsten en Erfgoed bezorgd zijn en gecontroleerd werden.

Organisatie	Status	Aantal VTE	Bedrag in euro
Bakkerijmuseum Walter Plaetinck, Zuidgasthuishoeve	Erkend	7,0	261.990,53
De Zilverreiger, Streekmuseum van Klein Brabant		0,5	17.057,01
Ecomuseum en Archief Boomse Baksteen*		1,0	37.719,80
Erfgoed Lommel	Erkend	3,0	136.015,60
Gasthuismuseum Sint-Dimpna		2,5	107.118,93
Geschied- en Heemkundige Kring Kinrooi		1,0	45.109,45
Geschied- en Heemkundige Kring van Landen		0,5	25.845,70

Heemkring De Drie Rozen		1,1	47.108,32
Heemkring Heidebloemke		0,5	34.739,22
Heemkundige Kring St.-Huibrechts-Lille		1,0	57.444,37
Karrenmuseum Essen	Erkend	2,0	85.378,76
Midzeelhoewe	Erkend	2,0	81.685,42
Museum De Bres		1,0	36.401,27
Museum van het Kamp van Beverlo		2,0	102.380,02
Regionale Heemmusea Bachten De Kupe		1,0	34.720,58
Sincfala, Museum van de Zwinstreek		1,2	39.185,16
Speelgoedmuseum Mechelen	Erkend	1,0	38.184,87
Museum Dhondt Dhaenens	Erkend	2,0	72.420,00
Talbot House	Erkend	2,0	76.761,75
Vrienden van het Museum Bardelaere		1,0	34.924,60
Vrienden van het Sint-Godelievemuseum		1,0	56.106,39
Zuidwestbrabants Museum Halle		0,5	13.037,55

* Bedrag is nog onder voorbehoud wegens onvolledige afrekening (mei 2014).

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/cultureel-erfgoedorganisaties-ond-ersteunen/dac-subsidies>

Subsidies voor bovenlokale infrastructuur en depotinrichting

In 2013 kwam er een apart reglement voor investeringssubsidies voor culturele infrastructuur met bovenlokaal belang. Speciale aandacht ging naar toegankelijkheid en duurzaamheid.

Een van de prioriteiten van het reglement is het open depot waar iedereen objecten en materialen moet kunnen consulteren in een consultatieruimte en dat openstaat voor andere dan de eigen collecties van de cultureel-erfgoeddepots.

Deze organisaties kregen in 2013 een subsidie voor de inrichting van een cultureel-erfgoeddepot:

- Sportimonium vzw, Hofstade: 500.000 euro
- Museum Dhondt-Dhaenens, Deurle: 365.400 euro.

Deze subsidies werden toegekend door het Fonds voor Culturele infrastructuur ([FoCI](#)). [1]

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/cultureel-erfgoedorganisaties-ond-ersteunen/subsidies-voor-bovenlo>

Links:

[1] <http://www.cjasm.be/cultuur/themas/culturele-infrastructuur>

Commissies

Het Cultureel-erfgoeddecreet van 2008 benoemde vijf commissies:

- Adviescommissie Cultureel Erfgoed
- Beoordelingscommissie Landelijke Cultureel-erfgoedorganisaties Volkscultuur en Landelijke Expertisecentra voor Cultureel Erfgoed
- Beoordelingscommissie Collectiebeherende Cultureel-erfgoedorganisaties
- Beoordelingscommissie Cultureel-erfgoedconvenants
- Beoordelingscommissie Cultureel-erfgoedprojecten.

In het Cultureel-erfgoeddecreet van 2012 werd de organisatie van de vaste commissies vernieuwd en teruggebracht tot 3. Op 15 oktober 2013 startten de nieuwe advies- en beoordelingscommissies:

- Adviescommissie Cultureel Erfgoed
- Beoordelingscommissie Landelijke Cultureel-erfgoedorganisaties
- Beoordelingscommissie Cultureel-erfgoedprojecten en Cultureel-erfgoedconvenants
- Pool van tijdelijke leden.

In de nieuwe adviescommissie zitten 12 leden. De nieuwe beoordelingscommissies bestaan elk uit een kern van 9 permanente leden, per ronde aangevuld met tijdelijke leden, gekozen uit een pool van 42 deskundigen. De pool garandeert de nodige variëteit in expertise. Het mandaat loopt tot oktober 2015. Daarna is het aan de nieuwe Vlaamse Regering om nieuwe commissieleden aan te duiden.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/cultureel-erfgoedorganisaties-ond-ersteunen/commissies>

De adviescommissie

De adviescommissie kwam in 2013 vier keer samen. In het najaar stelde de adviescommissie opnieuw een voortgangsnota op, gebaseerd op de kennis en ervaringen die de beoordelingscommissies opdeden bij hun advieswerk, meer bepaald de museumronde en de projectaanvragen. Het doel is input leveren voor het Vlaamse cultureel-erfgoedbeleid en het debat voeden in het veld en de samenleving over het beleid, cultureel erfgoed en zijn verschillende aspecten. De adviescommissie stelde op 25 oktober 2013, op het Groot Onderhoud in Brugge, de voortgangsnota voor aan minister Joke Schauvliege en het cultureel-erfgoedveld.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/cultureel-erfgoedorganisaties-ondersteunen/commissies/de-adviesco>

Beoordelingscommissies

De beoordelingscommissie **Collectiebeherende Cultureel-erfgoedorganisaties** focuste in 2013 op de museumronde, met 21 aanvragen voor indeling bij het Vlaamse niveau en subsidiëring, en 3 aanvragen voor samenwerkingsverbanden met het oog op versterking van de internationale profilering van de kunstcollecties. Ze legde plaatsbezoeken af en kwam vijf keer samen voor advisering en één keer om de beoordelingsronde te evalueren.

De beoordelingscommissie **Cultureel-erfgoedprojecten** kwam in 2013 drie keer samen om twee rondes projectaanvragen te adviseren.

De beoordelingscommissie **Landelijke Cultureel-erfgoedorganisaties Volkscultuur en Landelijke Expertisecentra voor Cultureel Erfgoed**, en de Beoordelingscommissie **Cultureel-erfgoedconvenants** kwamen in 2013 niet samen.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/cultureel-erfgoedorganisaties-ondersteunen/commissies/beoordeling>

Steunpunt

De Vlaamse Regering kan op basis van het Cultureel-erfgoeddecreet één organisatie ondersteunen als steunpunt voor het cultureel-erfgoedveld. Voor de beleidsperiode 2012-2016 is dat *FARO, Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed*. FARO kreeg 1.840.000 euro werkingssubsidie (inclusief de subsidie voor de organisatie van Erfgoeddag).

Met die subsidie realiseert FARO kerntaken, samen met verschillende actoren in het brede culturele veld. Die kerntaken werden vastgelegd in een beheersovereenkomst tussen de Vlaamse Regering en FARO: praktijkondersteuning, praktijkontwikkeling en beeldvorming en communicatie.

In 2013 legde FARO deze accenten in zijn werking:

- de communicatiestrategie werd uitgerold en toegepast
- de focus op ecologische en duurzame ontwikkeling werd versterkt
- nieuwe vormings- en ondersteuningsinitiatieven onder de noemer 'Erfgoed en zaken' werden georganiseerd
- behoud en beheer stonden sterk in de kijker
- verschillende studiedagen en workshops over e-erfgoed, publiekswerking, lokaal cultureel-erfgoedbeleid en immaterieel erfgoed werden georganiseerd
- (potentiële) aanvragers voor subsidiëring in het Cultureel-erfgoeddecreet kregen begeleiding
- er verschenen verschillende nummers van het FARO-tijdschrift
- het Groot Onderhoud 2013 kreeg als thema 'Erfgoed en toerisme' (Het Groot Onderhoud is een jaarlijkse bijeenkomst voor collega's uit de cultureel-erfgoedsector, waar netwerken, ideeën uitwisselen en kennismaken centraal staan)
- de Erfgoeddag 2013 had als thema 'Stop de tijd!', met extra aandacht voor het gebeuren achter de schermen, collectiebeheer en -zorg.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/cultureel-erfgoedorganisaties-ond-ersteinen/steunpunt>

Andere subsidies

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/cultureel-erfgoed/cultureel-erfgoedorganisaties-ondersteunen/andere-subsidies>

Voor Vrede, Vrijheid en Verdraagzaamheid (Cultureel-erfgoedwerking IJzertoren)

In uitvoering van het Memoriaaldecreet van juli 2011 en de beheersovereenkomst voor de beleidsperiode 2012-2016, kreeg de organisatie in 2013 voor haar culturele werking 388.000 euro werkingssubsidie.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/cultureel-erfgoed/cultureel-erfgoedorganisaties-ond-ersteunen/andere-subsidies/voor->

De Rand – FeliXart Museum

Vzw De Rand werd bij decreet opgericht om het Nederlandstalige karakter van de Vlaamse rand rond Brussel te ondersteunen. Daarvoor sloot vzw De Rand samen met de gemeente Drogenbos en de provincie Vlaams-Brabant een overeenkomst over het beleid, het beheer en de exploitatie van het FeliXart Museum (het vroegere Museum Felix De Boeck). Daarin is overeengekomen dat elk van de drie partners een evenredige inbreng doet in de werking van FeliXart Museum.

Vzw De Rand krijgt van Kunsten en Erfgoed een vergoeding voor zijn inbreng. In 2013 ontving vzw De Rand 96.000 euro subsidies.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/cultureel-erfgoedorganisaties-ondersteunen/andere-subsidies/de-ra>

Studiecentrum voor Vlaamse Muziek

In 2013 kreeg het Studiecentrum voor Vlaamse Muziek 90.000 euro subsidies. Het studie- en documentatiecentrum wil het Vlaamse muziekpatrimonium van de 19e en 20e eeuw vrijwaren en bekendmaken.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/cultureel-erfgoed/cultureel-erfgoedorganisaties-ondereunen/andere-subsidies/studi>

Kazerne Dossin

In 2013 ondersteunde Kunsten en Erfgoed de voorbereiding en werking van het memoriaal, museum en documentatiecentrum over Holocaust en Mensenrechten met 466.000 euro.

Kazerne Dossin wordt daarnaast ondersteund door de Vlaamse overheid vanuit de Diensten van het Algemeen Regeringsbeleid.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/cultureel-erfgoedorganisaties-ondersteunen/andere-subsidies/kazer>

Beschermen van cultureel erfgoed – topstukken

Kunsten en Erfgoed staat in voor de bescherming van roerend cultureel erfgoed van uitzonderlijk belang.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/cultureel-erfgoed/beschermen-van-cultureel-erfgoed-%E2%80%93-topstukken>

Topstukkendecreet

Het Topstukkendecreet beschermt het roerend cultureel erfgoed dat vanwege zijn bijzondere archeologische, historische, cultuurhistorische, artistieke of wetenschappelijke betekenis voor de Vlaamse Gemeenschap in Vlaanderen bewaard moet blijven.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/cultureel-erfgoed/beschermen-van-cultureel-erfgoed-%E2%80%93-topstukken/topstukkendecreet>

Topstukkenraad

De Raad voor het behoud van het roerend cultureel erfgoed (Topstukkenraad) adviseert de Vlaamse Regering over het beleid voor cultureel erfgoed, over de toepassing van het Topstukkendecreet en over de vaststelling van de Topstukkenlijst en de toelating om fysische ingrepen op een topstuk uit te voeren. De Raad baseert zich bij zijn voorstellen om cultuurgoederen in de Topstukkenlijst op te nemen vooral op de proeflijsten die externe onderzoekers in zijn opdracht opstellen en die focussen op specifieke thema's. Zo waren er in 2013 verschillende werkgroepen die nieuwe beschermingen voorbereiden op basis van eerder aangeleverde proeflijsten:

- theatererfgoed kwam 1 keer samen
- agrarisch erfgoed kwam 1 keer samen
- uitvoer cultuurgoederen kwam 2 keer samen.

Daarnaast bestaan er nog werkgroepen rond textiel erfgoed en beeldende kunst in de 16e eeuw.

In 2012 werd opdracht gegeven om een proeflijst 'Wereldoorlog I' op te stellen. Die proeflijst werd aangeleverd op 1 september 2013. De werkgroep WOI kwam daarover 3 keer samen.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/beschermen-van-cultureel-erfgoed-%E2%80%93-topstukken/topstukkendecreet/t>

Topstukkenlijst

Eind 2013 waren 397 objecten en 38 verzamelingen definitief in de Topstukkenlijst opgenomen.

In 2013 werd de Topstukkenlijst uitgebreid met:

- Archeologisch erfgoed: drie cultuurgoederen
- Mercatorcollectie: vier cultuurgoederen
- Drie kunstwerken uit een privécollectie
- Archief en documentatie van pater Damiaan (verzameling)
- Bibliotheek van Raphaël de Mercatellis (verzameling)
- Archief van het Oude Sint-Lucasgilde (verzameling)

In 2013 werden er ook 25 cultuurgoederen voorlopig opgenomen in de [Topstukkenlijst](#) [1]:

- Retabel van de Sint-Dimpnakerk in Geel
- Agrarisch erfgoed: 12 cultuurgoederen
- Theatererfgoed: 12 cultuurgoederen

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/beschermen-van-cultureel-erfgoed-%E2%80%93-topstukken/topstukkendecreet-0>

Links:

[1] <http://www.kunstenenerfgoed.be/nl/wat-doen-we-beschermen-cultuurgoederen/topstukkenlijst>

Toelating voor fysieke ingrepen

Voor fysieke ingrepen op voorwerpen en verzamelingen uit de Topstukkenlijst is vooraf een akkoord nodig van Kunsten en Erfgoed.

In 2013 werden toelatingen gegeven voor restauratieve ingrepen op:

- Vlaswingelturbine (Vlasmuseum, Kortrijk)
- Lijsten buitenluiken Lam Gods (Sint-Baafskathedraal, Gent)
- Jacob Jordaens, Zo d'ouden zongen (KMSKA)
- James Ensor, Daken in Oostende (KMSKA)
- Twee Besloten Hofjes (Stedelijke Musea Mechelen)
- SV4-vliegtuig (privébezit)
- Dekplaat 'de kraanvogel' (Sint-Pietersabdij Gent)

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/cultureel-erfgoed/beschermen-van-cultureel-erfgoed-%E2%80%93-topstukken/topstukkendecreet-1>

Restauratiedossiers

In 2013 werden deze restauratiesubsidies toegekend in het kader van het Topstukkendecreet:

- OCMW Antwerpen: restauratie papkommen van het Maagdenhuismuseum: 2.328,04 euro subsidie (80% van 2.910,05 euro)
- Kerkfabriek van de OLV-kerk van Watervliet: restauratie van het Nood Godsdieluk: 8.518,40 euro (80% van 10.648 euro)
- Privébezit: restauratie van SV4-vliegtuig: 2.260,41 euro (50% van 4.520,82 euro).

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/beschermen-van-cultureel-erfgoed-%E2%80%93-topstukken/topstukkendecreet/r>

Topstukken buiten Vlaanderen brengen

In 2013 waren er elf toelatingen om 168 topstukken tijdelijk buiten Vlaanderen te brengen. In vijf toelatingen ging het om stukken uit de collectie van het KMSKA, dat gesloten is voor verbouwingswerken. Het KMSKA zette een programma op om de werken uit zijn collectie ook tijdens de verbouwingswerken maximaal aan het publiek te tonen via binnen- en buitenlandse bruiklenen.

Daarnaast waren er ook toelatingen voor topstukken uit de collecties van MSK Gent, Rubenshuis Antwerpen, Museum Mayer Van Den Bergh Antwerpen, De Fondatie Terninck Antwerpen, Middelheimmuseum Antwerpen en Mu.ZEE Oostende.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/cultureel-erfgoed/beschermen-van-cultureel-erfgoed-%E2%80%93-topstukken/topstukkendecreet-2>

Topstukkenfonds

Via het Topstukkenfonds kunnen (potentiële) topstukken aangekocht worden. Daarnaast worden ook de kosten voor restauraties van topstukken aangerekend op het fonds.

begunstigde	Topstuk	kostprijs in euro	subsidie %	subsidie in euro
kerkfabriek Sint-Baafs	Lam Gods	1.260.433,20	40	504.173,25
OCMW Antwerpen	papkommen	2.910,05	80	2.328,04
kerkfabriek OLV Hemelvaartskerk	Nood Godsdrieluik	10.648,00	80	8.518,40
privébezit	SV 4 (vliegtuig)	4.520,82	50	2.260,41

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/cultureel-erfgoed/beschermen-van-cultureel-erfgoed-%E2%80%93-topstukken/topstukkendecreet-3>

Europese verordening voor de uitvoer van cultuurgoederen

Sinds april 1993 heeft de Europese Unie een systeem van vergunningen om cultuurgoederen uit te voeren. In de bijlage bij de *Verordening* staat een lijst van categorieën. Cultuurgoederen uit een van die categorieën kunnen alleen buiten de Europese Unie gebracht worden als de uitvoerder een vergunning heeft.

In België bepaalt het grondgebied waarop het cultuurgoed zich bevindt, welke overheid de uitvoervergunning aflevert. Voor cultuurgoederen in Brussel kiest de uitvoerder vrij bij wie hij zijn uitvoervergunning aanvraagt.

In 2013 leverde het agentschap Kunsten en Erfgoed 208 uitvoervergunningen af. 131 van die vergunningen zijn definitief. Het is wel zo dat galeries voor buitenlandse kunstbeurzen altijd een definitieve uitvoervergunning aanvragen. Dan kan het cultuurgoed ter plekke blijven als ze het verkopen.

Bij tijdelijke uitvoer blijf je altijd verplicht om het cultuurgoed na afloop van de toegestane periode terug naar België te brengen. Maar ook veel cultuurgoederen waarvoor een definitieve uitvoervergunning afgeleverd werd, komen terug naar België – als ze niet verkocht zijn.

Daarnaast waren er 77 tijdelijke uitvoervergunningen voor tijdelijke tentoonstellingen.

Daar ging het vooral om **oudheidkundige voorwerpen ouder dan 100 jaar en schilderijen**.

Er waren 88 definitieve uitvoervergunningen voor 143 objecten en 2 tijdelijke uitvoervergunningen voor 57 objecten voor **oudheidkundige voorwerpen**.

En 23 definitieve uitvoervergunningen voor 23 schilderijen en 47 tijdelijke uitvoervergunningen voor 169 **schilderijen**.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/beschermen-van-cultureel-erfgoed-%E2%80%93-topstukken/europese-verordening>

Europese richtlijn voor de teruggave van cultuurgoederen

De richtlijn biedt lidstaten van de Europese Unie de mogelijkheid om de terugkeer te eisen van een cultuurgoed dat naar een andere lidstaat van de Europese Unie ging, in overtreding van de wetgeving op de bescherming van roerend cultureel erfgoed. In 2013 werden er in België geen claims ingediend op basis van deze regeling. Er zijn de administratie geen gevallen bekend van restitutie volgens deze regeling.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/beschermen-van-cultureel-erfgoed-%E2%80%93-topstukken/europese-richtlijn->

Verdrag van Den Haag – bescherming cultuurgooderen in oorlogstijd

Het Verdrag van Den Haag (1954) en zijn twee Protocollen beschermen cultuurgooderen in oorlogstijd.

In 2013 vroeg België ‘versterkte bescherming’ voor drie sites die tot het Werelderfgoed behoren. Voor Vlaanderen werd het Museum Plantin-Moretus voordragen, vanwege het manifeste belang van de site voor onroerend en roerend erfgoed (archief, topstukken, typografische collectie). Op 18 december 2013 werd het Museum Plantin-Moretus opgenomen in de *Lijst voor versterkte □bescherming□*

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/beschermen-van-cultureel-erfgoed-%E2%80%93-topstukken/verdrag-van-den-haa>

Vrijstelling van zekerheid voor tijdelijke invoer van kunstwerken van buiten de EU

Voor de tijdelijke invoer van kunstwerken in het douanegebied van de Europese Unie is in principe een borg vereist. Als later blijkt dat de tijdelijk ingevoerde kunstwerken niet terug gingen ('wederuitvoer'), kan de douane de misgelopen invoerrechten, btw en boetes op de gestorte borg verhalen. Die borgstelling is ten laste van de invoerder van de kunstwerken. In principe moeten musea dus voor al hun bruiklenen van buiten de Europese Unie een borgsom storten.

Dat is een zware belasting voor het budget van de musea: de gestorte borgsom blijft geblokkeerd tot de vrijgave na de wederuitvoer. Vandaar de mogelijkheid tot 'vrijstelling van zekerheid' (vrijstelling om de borgsom te storten).

Vroeger konden de musea zelf die vrijstelling aanvragen. De sinds kort verscherpte douanereglementering bepaalt dat nu alleen een overheid de vrijstelling van zekerheid nog kan aanvragen: het museum als dat een overheidsinstelling is (zoals het KMSKA), of de overheidsinstelling waarvan het museum afhangt (zoals de stad voor een stedelijk museum).

Musea die onder geen van die twee categorieën vallen (bijvoorbeeld musea met een vzw-statuuut) kunnen aan een Belgisch overheidslichaam naar keuze vragen of het voor het museum een vrijstelling van zekerheid wil aanvragen voor de tijdelijk in te voeren werken. Als een overheid daartoe bereid is, moet ze de douane een verklaring bezorgen waarin ze er zich toe verbindt om alle invoerrechten, btw en andere verschuldigde belastingen en boeten te betalen als die 'opeisbaar' zouden worden (dus als een tijdelijk ingevoerd kunstwerk niet correct 'weder uitgevoerd' werd en deel is gaan uitmaken van het commercieel verkeer in de Europese Unie zonder daarvoor de verschuldigde rechten te betalen).

De minister van Cultuur staat borg voor de kunstwerken die het M HKA invoert voor zijn tijdelijke tentoonstellingen.

In 2013 stond de Vlaamse overheid borg voor tijdelijke bruiklenen voor twee tentoonstellingen in het M HKA:

- bruiklenen voor tentoonstelling *Optimundus* (7 februari tot 12 mei 2014) (risico: 1.500 euro)
- bruiklenen voor tentoonstelling *Paintings and other stuff* (Kerry James Marshall) (10 oktober 2013 tot 3 februari 2014) (risico: 711.236,82 euro).

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/beschermen-van-cultureel-erfgoed-%E2%80%93-topstukken/vrijstelling-van-ze>

Vrijwaring voor inbeslagname van tijdelijk in Vlaanderen tentoongestelde cultuurgoederen

De Wet van 14 juni 2004 tot wijziging van het Gerechtelijk Wetboek met het oog op het instellen van een uitvoeringsimmunititeit ten aanzien van buitenlandse cultuurgoederen die in België voor het publiek vertoond worden, bepaalt dat cultuurgoederen die eigendom zijn van buitenlandse mogendheden niet vatbaar zijn voor beslag als die goederen zich bevinden op het grondgebied van het Koninkrijk met het oog op een openbare en tijdelijke tentoonstelling.

Buitenlandse overheden en musea vragen steeds meer een bevestiging dat de cultuurgoederen die zij uitlenen voor een tijdelijke tentoonstelling in Vlaanderen nooit in beslag genomen kunnen worden ('vrijwaring van inbeslagname').

De Vlaamse overheid levert dan een verklaring af waarin ze de voorgenomen bruikleen toetst aan de wettelijke voorwaarden voor vrijwaring van inbeslagname.

In 2013 werden *letters of comfort* afgeleverd voor bruiklenen uit de collecties van het Stedelijk Museum van Amsterdam, the Scottish National Galleries en het Museo Thyssen-Bornemisza in Madrid, voor de tentoonstelling *Het Sterrenalfabet van E.L.T. Mesens. Dada en Surrealisme in Brussel, Parijs en Londen*, Mu.ZEE, Oostende (6 juli -17 november 2013).

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/beschermen-van-cultureel-erfgoed-%E2%80%93-topstukken/vrijwaring-voor-inb>

Borgen van immaterieel cultureel erfgoed

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/cultureel-erfgoed/borgen-van-immaterieel-cultureel-erfgoed>

Regelgeving

De Visienota 2010 van minister Schauvliege is nog altijd de leidraad voor het beleid voor immaterieel cultureel erfgoed (ICE) in Vlaanderen in navolging van de Unescoconventie voor het borgen van het immaterieel cultureel erfgoed (2003).

Het Cultureel-erfgoeddecreet speelt een belangrijke rol door organisaties te ondersteunen die ook inzetten op immaterieel cultureel erfgoed.

Via het Reglement Inventaris Vlaanderen voor Immaterieel Cultureel Erfgoed 2013 kunnen gemeenschappen, groepen of individuen immaterieel cultureel erfgoed voordragen voor die Inventaris. De aanvragen worden geadviseerd door de Expertcommissie ICE die haar leden rekruteert uit de gesubsidieerde cultureel-erfgoedorganisaties met een werking voor immaterieel cultureel erfgoed en FARO, aangevuld met enkele externe experts.

Via een tweede reglement kunnen kandidaturen voorgedragen worden voor nominatie op de verschillende lijsten en Registers van de Unescoconventie 2003. De adviescommissie Unesco ICE werd in 2013 opnieuw samengesteld en bestaat uit vijf leden met internationale expertise en met een grote kennis van en affiniteit met immaterieel cultureel erfgoed.

Cultureel-erfgoedorganisaties die direct betrokken zijn bij de begeleiding van erfgoedgemeenschappen en elementen worden niet bij de advisering betrokken.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/borgen-van-immaterieel-cultureel-erfgoed/regelgeving>

Inventaris Vlaanderen voor Immaterieel Cultureel Erfgoed

In 2013 werd het platform www.immaterieelerfgoed.be [1] geïntegreerd in de aanvraagprocedure voor nominaties voor de Inventaris Vlaanderen voor Immaterieel Cultureel Erfgoed. Dat stimuleerde het gebruik van het platform en verhoogde de kwaliteit van de gedocumenteerde elementen op het vlak van borging en gedragenheid. Tapis plein vzw modereert het platform.

Voor de moderatie en onderhoud van het platform krijgt Tapis plein vzw 67.000 euro per jaar.

Om de aanpassing van de procedure te duiden, werden in samenwerking met Tapis plein vzw en FARO twee informatiemomenten georganiseerd, op 21 maart 2013 en op 14 september 2013.

In 2013 dienden acht gemeenschappen, groepen of individuen een aanvraag in voor opname op de Inventaris Vlaanderen. De minister besliste vijf elementen toe te voegen aan de Inventaris Vlaanderen voor Immaterieel Cultureel Erfgoed:

- Bloemencorso's in Vlaanderen
- Vinkenzetten
- Waregem Koerse Feesten
- De teelt van grondwitloof
- De Belgische frietkotcultuur

In totaal staan er nu 38 elementen op de [Inventaris Vlaanderen Immaterieel Cultureel Erfgoed](#) [2].

In 2013 werd de voortgangsrapportering van elementen op de Inventaris gebruikt om documentatie op het interactieve platform meer af te stemmen. Dat zet de voorbeeldrol van die elementen en de rol van de betrokken erfgoedgemeenschap duidelijker in de verf. Bovendien maakt het platform zo zijn functie waar als interactief forum om goede praktijken te documenteren.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/borgen-van-immaterieel-cultureel-erfgoed/inventaris-vlaanderen-vo>

Links:

[1] <http://www.immaterieelerfgoed.be>

[2] <http://www.kunstenenerfgoed.be/nl/inventaris-vlaanderen>

Unesco: Internationale Lijsten en het Register voor Immaterieel Cultureel Erfgoed

De [Unescoconventie 2003](#) [1] stelt als voorwaarde voor opname van een element op de ‘Representatieve Lijst van het Immaterieel Cultureel Erfgoed van de Mensheid’ dat het op een Inventaris van de betrokken lidstaat moet staan. Het aantal dossiers dat Unesco elk jaar behandelt, is in 2013 beperkt tot **50 nominaties** voor 2015 en 2016. De dossiers die België namens de Vlaamse Gemeenschap indiende tot en met maart 2012 vallen onder deze regeling. Het gaat om:

- De psychiatrische gezinsverpleging en de Sint-Dymnnaverering in Geel
- De Last Post in Ieper
- De Vlaamse beiaardcultuur.

De Vlaamse Gemeenschap bepaalde in overleg met de Franse Gemeenschap om voor 2013 het element **Vlaamse Beiaardcultuur** als prioriteit naar voren te schuiven. Dat wordt besproken op een Intergouvernementeel Comité in 2014.

In 2013 behandelde Kunsten en Erfgoed de aanvraag van de **Belgische biercultuur**, waarvoor de Duitstalige Gemeenschap het initiatief neemt om die te nomineren op de ‘Representatieve Lijst van het Immaterieel Cultureel Erfgoed van de Mensheid’.

België is van 2012-2016 lid van het Unesco 2003-Intergouvernementeel Comité. Kunsten en Erfgoed was in 2013 vertegenwoordigd op de bijeenkomst in Bakoe, als lid van de Belgische delegatie (7 tot 12 december). Daar spraken we onder andere een dankwoord uit voor de opname van **De garnaalvissers te paard in Oostduinkerke** op de ‘Representatieve Lijst van het Immaterieel Erfgoed van de Mensheid’.

De jaarlijkse bijdrage aan Unesco voor Immaterieel Cultureel Erfgoed was 17.758,83 Amerikaanse dollar. De Belgische bijdrage aan de Conventie wordt verdeeld over de drie Gemeenschappen volgens een vooraf bepaalde verdeelsleutel. Het bedrag dient voor programma’s rond immaterieel cultureel erfgoed.

Voor de tiende verjaardag van de Unescoconventie organiseerde Kunsten en Erfgoed samen met de Vlaamse Unesco commissie op zondag 1 september een feestelijke bijeenkomst in het Sportimonium in Hofstade. Rode draad was de uitvoering van de conventie in Vlaanderen. In de namiddag bezocht het gezelschap de Cavalcade in Mechelen en kreeg de burgemeester het Unescocertificaat voor de Ommegangsreuzen van Cécile Duvelle, hoofd van de sectie immaterieel cultureel erfgoed bij Unesco.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/cultureel-erfgoed/borgen-van-immaterieel-cultureel-erfgoed/unesco-internationale-li>

Links:

[1] <http://www.vlaanderen.be/int/conventie-2003-voor-het-borgen-van-het-immaterieel-cultureel-erfgoed>

Beheer van de Collectie van de Vlaamse Gemeenschap

Het agentschap Kunsten en Erfgoed beheert de collectie van de Vlaamse Gemeenschap, zo'n 19.500 kunstwerken. Ongeveer 12.000 van die werken zijn eigendom van de Belgische Staat, aangekocht tussen 1830 en 1962.

Het grootste deel van de collectie (meer dan 16.000 kunstwerken) bevindt zich op locatie, in musea, culturele archiefinstellingen en erfgoedbibliotheken. De andere objecten worden vooral gebruikt in kantoren, vergaderzalen en andere ruimtes van administraties (zowel federaal als Vlaamse), rechtbanken, gemeenten en provincies.

In het depot voor kunstwerken van de Vlaamse overheid worden de werken in transit bewaard.

Kunsten en Erfgoed heeft een werkingsbudget dat vooral de kosten voor het beheer van de collectie van de Vlaamse Gemeenschap dekt: kosten voor restauraties, opslag en ontsluiting van de collectie. In 2013 ging dat om 459.000 euro. Op dat werkingsbudget worden ook nog kosten gedragen voor het kunsten- en erfgoedbeleid (bijvoorbeeld onderzoek toekomstige locatie Lam Gods, hosting site immaterieel erfgoed, project kunst in de publieke ruimte). Daarnaast is er voor de collectievorming van het Museum van Hedendaagse Kunst Antwerpen (M HKA) een jaarlijks budget van ongeveer 100.000 euro.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/cultureel-erfgoed/beheer-van-de-collectie-van-de-vlaamse-gemeenschap>

Aankopen

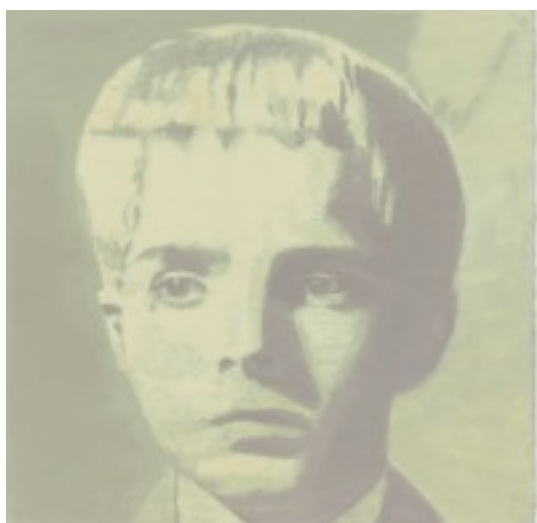
Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/cultureel-erfgoed/beheer-van-de-collectie-van-de-vlaamse-gemeenschap/aankopen>

M HKA

In 2013 verwierf de Vlaamse overheid 14 kunstwerken ter ondersteuning van de collectie M HKA voor in totaal **104.070,87 euro**.

Kunstenaar	Titel
Gordon Matta-Clarck	<i>A Jacob's Ladder. Remembering Gordon Matta Clarck.</i>
Jan De Cock	<i>Editie</i>
Richard Venlet	<i>Zonder titel, 1996</i>
Guillaume Bijl	<i>Behandelingen</i>
Teresa Burga	<i>Autorretrato. Estructura. Informe, 9.6.1972</i>
David Claerbout	<i>Untitled (Meditation without feet), 2012</i>
David Claerbout	<i>Nasty Girl (Christmas Wishes), 2012</i>
David Claerbout	<i>Untitled (Communist Girl), 2012</i>
Koen van den Broeck	<i>Madonna</i>
Vaast Colson	<i>To retitle an object during the course of a show</i>
Rinus Vandavelde	<i>It's as if someone is observing us ...</i>
Stolle, Bart	<i>LMFS 2011 (DUCTUS # 01)</i>
Luc Tuymans	<i>Editie The Valley</i>
Luc Tuymans	<i>Editie 4PM</i>

Editie The Valley © Luc Tuymans

Madonna © Koen Van den Broek

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/cultureel-erfgoed/beheer-van-de-collectie-van-de-vlaamse-gemeenschap/aankopen/m-hka>

Aankoop van topstukken en sleutelwerken

Eind 2013 kocht de Vlaamse overheid het archief van kunstenaar Panamarenko voor 125.000 euro als 'sleutelwerk' voor het M HKA: honderden foto's, cahiers en schetsboeken, een volledige reeks nummers van het tijdschrift *Happening News*, de processen-verbaal die de politie opstelde op Panamarenko's happenings en een reeks boeken, affiches en uitnodigingen van de kunstenaar.

De aankoop werd bekostigd door het Topstukkenfonds.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/beheer-van-de-collectie-van-de-vlaamse-gemeenschap/aankopen/aanko>

Bewaargevingen

Kunstwerken uit de collectie van de Vlaamse Gemeenschap worden in bewaring gegeven aan musea, culturele archiefinstellingen, erfgoedbibliotheken en openbare instellingen. In 2013 werden 23 nieuwe aktes van bewaargeving opgesteld.

Momenteel zijn er ongeveer 1.500 bewaarplaatsen. Opvallend is dat er meer werken teruggebracht worden en dat instellingen minder werken ontlenen, waardoor dat aantal stagneert. De relatief nieuwe tendens van landschapsbureaus en open ruimtes kan de oorzaak zijn. Ook het plaatsgebrek en de groeiende aandacht voor correcte bewaring van kunstwerken zorgt voor een mentaliteitsverandering.

In 2013 werd een [Folder met Richtlijnen voor bewaarnemers](#) [1] gepubliceerd. Die licht de bewaargevingsprocedure en verzekeringsbepalingen toe, en geeft tips om risico's te verminderen.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/cultureel-erfgoed/beheer-van-de-collectie-van-de-vlaamse-gemeenschap/bewaargevingen>

Links:

[1] <http://www.kunstenenerfgoed.be/nl/wat-doen-we-collectie-van-de-vlaamse-gemeenschap/bewaargeving-en-bruikleen>

Bruiklenen

Kunsten en Erfgoed staat bruiklenen toe van kunstwerken voor tijdelijke tentoonstellingen als de tentoonstellingsruimtes geschikt zijn. In 2013 behandelde Kunsten en Erfgoed vijftien bruikleenaanvragen. De meeste bruikleenaanvragen gaan rechtstreeks via de collectiebeherende instellingen waar een kunstwerk in langdurige bewaring is.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/beheer-van-de-collectie-van-de-vlaamse-gemeenschap/bruiklenen>

Behoud en beheer

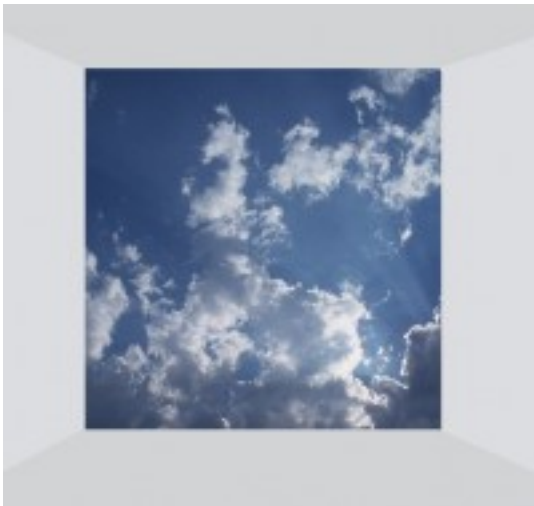
In 2013 werden vier openbare instellingen bezocht voor een conditiecontrole van de werken en een volledige doorlichting van de akte van bewaargeving. Zo'n inspectie gaat na of de toestand van de werken nog goed genoeg is voor expositie. Als dat nodig is, ondergaan de kunstwerken een conservatie- of restauratiebehandeling.

In 2013 ondergingen 72 werken een externe conservatie- of restauratiebehandeling. Een van de grote projecten was de restauratie en reconstructie van de installatie Skyspace (1966) van James Turrell op het dakterras van het M HKA. De kosten voor dit project werden via alternatieve financiering mee gedekt door Bank Degroof.

© James Turrell, 'Skyspace', Collectie M HKA – Vlaamse

Gemeenschap

© James Turrell, 'Skyspace', Collectie M HKA – Vlaamse

Gemeenschap

Een tweede grote restauratiebehandeling werd uitgeschreven voor het Mortier 92-toets orgel uit de deelcollectie ['Orgelcollectie Ghysels'](#) [1].

In 2013 werden 218 kunstwerken intern behandeld. De focus lag op grafisch werk archiveren: werken die niet meer functioneel zijn, beschadigd of die niet meer beantwoorden aan de huidige esthetische voorwaarden van bewaarnemers en bruikleenaanvragers. Er werden 140 werken op papier uitgelijst, klaargemaakt voor conservering en gearhiveerd in zuurvrije bewaar dozen. Het verplaatsen van werken voor behandeling of verhuizing zorgde voor het ronde getal van 100 transporten in 2013.

Collectiebeheersplan

In 2013 kreeg de Universiteit Gent een studie toegewezen om een methodiek te ontwerpen voor de waardering van de collectie van de Vlaamse Gemeenschap. De studie geeft de aanzet tot een Collectiebeheersplan. Aan de hand van de classificatie van de collectie kunnen duidelijke prioriteiten geformuleerd worden.

Packed vzw startte het project Persistente Identificatie op in het kader van de samenwerkingsovereenkomst tussen de Vlaamse Kunstcollectie, Contemporary Art Heritage Flanders, Lukas Art in Flanders en de Collectie van de Vlaamse Gemeenschap. Het project normaliseert de identificatiegegevens van de aangeleverde data (kunstwerken, afbeeldingen, objectnamen, dateringen) van de collecties. De identificatie van de gegevens gebeurt met persistente URI's om collectiedata te koppelen en te verrijken met informatie uit andere bronnen (*linked data*).

Voor de deelcollectie 'Orgelcollectie Ghysels', besliste minister Schauvliege in 2013, na een uitgebreide consultatie, in te gaan op het voorstel van de stad Antwerpen om de orgelcollectie Ghysels een definitieve bestemming te geven in het Museum Vleeshuis, nadat dit gebouw gerestaureerd is. In afwachting blijft de collectie in depot.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/cultureel-erfgoed/beheer-van-de-collectie-van-de-vlaamse-gemeenschap/behoud-en-beheer>

Links:

[1] <http://www.kunstenenerfgoed.be/nl/wat-doen-we-collectie-van-de-vlaamse-gemeenschap/de-collectie-ghysels>

Een nieuw depot voor de collectie van de Vlaamse Gemeenschap

Het huidige depot voor de collectie van de Vlaamse Gemeenschap heeft niet genoeg ruimte om de kunstwerken goed te bewaren. Het is onmogelijk om van de huidige locatie een optimale depotinfrastructuur te maken. Ook andere depots en archieven van de Vlaamse overheid hebben nieuwe behoeften geformuleerd. Onroerend erfgoed is op zoek naar centrale depotruimte om de huidige depots te vervangen. Het Vlaams archief moet uitbreiden.

Bestuurszaken-vastgoedbeleid van de Vlaamse overheid bracht de verschillende partijen samen om te bekijken hoe ze kunnen samenwerken aan een gezamenlijke beleidsstrategie 'depotwerking'. Bovendien zijn er synergiën mogelijk door efficiëntere dienstverlening in co-beheer, service, klantenontvangst, ontwikkeling van knowhow. Dat is niet alleen positief voor de werking, maar ook kostenbesparend.

Vandaag zijn de depot- en archiefruimten verspreid over verschillende plaatsen. Het project van het geïntegreerde depot beoogt een strategische samenvoeging van alle depot- en archieffaciliteiten van drie verschillende entiteiten op één site. Wordt vervolgd.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/cultureel-erfgoed/beheer-van-de-collectie-van-de-vlaamse-gemeenschap/een-nieuw-depo>

Sectorale beleidsontwikkeling

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/cultureel-erfgoed/sectorale-beleidsontwikkeling>

Uitvoering nieuw Cultureel-erfgoeddecreet

Op 6 juli 2012 bekrachtigde de Vlaamse Regering het nieuwe Cultureel-erfgoeddecreet. Om dat decreet uitvoerbaar te maken, moesten er regels en procedures komen per uitvoeringsbesluit:

- Het uitvoeringsbesluit van 14 september 2012 houdende de formulering van de Vlaamse beleidsprioriteiten voor het Cultureel-erfgoeddecreet
- Het uitvoeringsbesluit van 1 februari 2013 houdende de uitvoering van het Cultureel-erfgoeddecreet van 6 juli 2012.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/sectorale-beleidsontwikkeling/uitvoering-nieuw-cultureel-erfgoed>

Administratieve werkgroep planlasten

De aanleiding om een nieuw Cultureel-erfgoeddecreet op te maken was het Planlastendecreet. Dat legt algemene regels op over hoe gemeenten en provincies subsidies aanvragen en verantwoorden bij de Vlaamse overheid. Het Cultureel-erfgoeddecreet werd aangepast aan die nieuwe algemene regels.

De verschillende administraties die op basis van het Planlastendecreet subsidies toekennen, stemmen hun werkzaamheden op elkaar af in de Administratieve Werkgroep Planlasten. De afdeling Erfgoed heeft in die werkgroep een vertegenwoordiger. De werkgroep kwam in 2013 elke maand samen.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/sectorale-beleidsontwikkeling/uitvoering-nieuw-cultureel-erfgoed-0>

Nieuwe commissieleden

Door het nieuwe Cultureel-erfgoeddecreet moesten ook de adviescommissie en beoordelingscommissies opnieuw benoemd worden. De minister besliste daarover op 11 oktober 2013.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/sectorale-beleidsontwikkeling/uitvoering-nieuw-cultureel-erfgoed-1>

Wijziging Topstukkendecreet

De Vlaamse Regering nam zich bij de start van haar regeerperiode voor om tijd te maken om het Topstukkendecreet te evalueren en eventueel bij te sturen. Op basis van de adviezen van SERV, SARC en Topstukkenraad werd een ontwerp opgesteld dat de Vlaamse Regering eind 2013 principiële goedkeurde en op 20 december 2013 voor advies aan de Raad van State bezorgde. De Raad van State formuleerde zijn advies op 24 januari 2014. Op vrijdag 31 januari 2014 keurde de Vlaamse Regering het ontwerp van decreet tot wijziging van het Topstukkendecreet goed en ging het ontwerp voor bespreking en goedkeuring naar het Vlaams Parlement.

Het ontwerp breidt de notie 'topstukken' uit tot alle cultuurgoederen die aan de toetsingscriteria voor een topstuk ('zeldzaam en onmisbaar') voldoen, ongeacht of ze wel of niet in de Topstukkenlijst staan. Om topstukken buiten Vlaanderen te brengen, is er vooraf altijd een toestemming nodig van de Vlaamse overheid. Een weigering om een topstuk buiten Vlaanderen te brengen, verplicht de Vlaamse overheid om het cultuurgoed te kopen voor een geobjectiveerde (internationale) marktprijs. De garanties die het huidige Topstukkendecreet aan de eigenaars biedt, blijven dezelfde.

Het aangepaste decreet vult een hiaat op in het huidige Topstukkendecreet: topstukken die niet bekend zijn, doordat ze bijvoorbeeld in een privécollectie zitten, kunnen niet naar het buitenland vertrekken zonder dat de Vlaamse overheid de mogelijkheid had om ze te beschermen en eventueel te verwerven. De voorgestelde wijziging voorkomt dat de toelating gebeurt via een zware administratief-bureaucratische regeling. Dat is wél het geval in de EU-regeling voor de uitvoer van cultuurgoederen buiten Europa, voor uitgebreide categorieën van cultuurgoederen.

In eerste instantie is het de eigenaar die beoordeelt of een cultuurgoed beantwoordt aan de criteria 'zeldzaam en onmisbaar' en dus een topstuk is. De voorgestelde regeling biedt de eigenaar de mogelijkheid om, vóór een cultuurgoed Vlaanderen uitgaat, een ruling te vragen die zich uitspreekt of het cultuurgoed wel of niet een topstuk is in de zin van het topstukkendecreet.

De Vlaamse overheid kan de terugkeer naar Vlaanderen vorderen van topstukken die zonder toelating vooraf Vlaanderen verlieten.

Het ontwerp voert ook een decretaal kader in voor de aflevering van de door de Europese Unie opgelegde vergunningen om cultuurgoederen buiten de Europese Unie te brengen. Tot nu werden die vergunningen afgeleverd in rechtstreekse toepassing van de Europese Verordening over de uitvoer van cultuurgoederen. Het ontwerp van decreet voorziet in strafbepalingen voor wie zich niet houdt aan die vergunningsplicht.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/sectorale-beleidsontwikkeling/wijziging-topstukkendecreet>

Aanpassing EU-richtlijn uitvoer cultuuroederen

In 2013 werkte de Europese Commissie in overleg met de lidstaten aan de herziening van de richtlijn voor de uitvoer van cultuuroederen van 1993 op basis van de evaluatie. De herziene richtlijn komt in de loop van april 2014 in het Europese Publicatieblad.

De grote lijnen van de herziening:

- Lidstaten krijgen meer mogelijkheden om de terugkeer van hun beschermd erfgoed te eisen. In de huidige regeling kan dat alleen als het om erfgoed gaat dat én beschermd is als ‘nationaal erfgoed’ én behoort tot een van de categorieën in de bijlage bij de richtlijn. Die laatste voorwaarde wordt nu afgeschaft.
- De termijn om een vordering tot terugkeer in te stellen, wordt opgetrokken van één tot drie jaar nadat de benadeelde lidstaat kennis kreeg van waar het beschermd goed is en van de identiteit van de bezitter.
- De bezitter wordt verplicht om het cultuurogoed terug naar de lidstaat te brengen van waaruit die onrechtmatig (in overtreding met de wetten op de bescherming van het cultureel erfgoed van dat land) buiten gebracht werd. Hij krijgt daarvoor alleen schadevergoeding als hij bewijst dat hij bij de verwerving de nodige zorgvuldigheid in acht nam. In vergelijking met de huidige regeling is dat een omkering van de bewijslast.

Voor de omzetting van de richtlijn in nationaal recht wordt een periode van 18 maanden gepland, te rekenen vanaf de publicatie van de herziene regeling in het Europees Publicatieblad.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/sectorale-beleidsontwikkeling/aanpassing-eu-richtlijn-uitvoer-cul>

Indemniteitsregeling

De Vlaamse Gemeenschap wil werk maken van een indemniteitsregeling of staatswaarborg voor bruiklenen van cultuurgoederen. Daarmee volgt de Vlaamse Gemeenschap een internationale tendens. Heel wat landen in de EU (en Canada en de Verenigde Staten) hebben al zo'n regeling waarin de overheid zich tegenover bruikleengevers garant stelt om schade aan of verlies van cultuurgoederen in bruikleen van organisatoren van tentoonstellingen in de Vlaamse Gemeenschap te vergoeden.

Eind 2012 legde Kunsten en Erfgoed een conceptnota 'Indemniteitsregeling Vlaamse Gemeenschap' voor aan de minister van Cultuur. Die nota werd goedgekeurd en het agentschap werd gevraagd om de nota af te werken. Doordat de door de Vlaamse overheid toegekende waarborgen hun maximum bereikt hebben, konden we hier geen vooruitgang meer boeken. Als proefproject werd eind 2013 besloten om de mogelijkheid na te gaan om een contractuele indemniteit toe te kennen voor de tentoonstelling *Rubens and his Legacy*, een door het KMSKA georganiseerde tentoonstelling, najaar 2014 in de Brusselse Bozar.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/sectorale-beleidsontwikkeling/indemniteitsregeling>

Overleg en communicatie

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/cultureel-erfgoed/overleg-en-communicatie>

Communicatie met veld, publiek en maatschappij

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/cultureel-erfgoed/overleg-en-communicatie/communicatie-met-veld-publiek-en-maatscha>

Infosessies

Kunsten en Erfgoed organiseert regelmatig infosessies voor een deelsector, soms in samenwerking met FARO, meestal over regelgeving. In 2013 ging speciale aandacht naar een infosessie ter voorbereiding van de ronde 'cultureel-erfgoedconvenants' in 2014.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/overleg-en-communicatie/communicatie-met-veld-publiek-en-maatsc-o>

Groot Onderhoud van de Cultureel-erfgoedsector

Het [Groot Onderhoud](#) [1] is een jaarlijkse bijeenkomst voor collega's uit de cultureel-erfgoedsector, georganiseerd door FARO, Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed. Netwerken, ideeën uitwisselen en kennis maken staan centraal.

In 2013 was het thema 'Erfgoed en toerisme', met focus op betere samenwerking en afstemming, luisteren naar elkaars mogelijkheden en hoden

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/overleg-en-communicatie/communicatie-met-veld-publiek-en-maatsc-1>

Links:

[1] <http://www.faronet.be/kalender/groot-onderhoud-2013>

Erfgoeddag

Het grote publieksmoment van de cultureel-erfgoedsector is de [Erfgoeddag](#) [1]. De gastheren zijn musea, archieven, erfgoedbibliotheken, heemkundige kringen, kerkfabrieken, socioculturele verenigingen, restauratoren en tal van andere deelnemers. FARO is de organisator. Het thema '2013 was 'Stop de tijd!', met extra aandacht voor het gebeuren achter de schermen, collectiebeheer en -zorg

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/overleg-en-communicatie/communicatie-met-veld-publiek-en-maatsc-2>

Links:

[1] <http://www.faronet.be/erfgoeddag/>

Overleg met lokale overheden

Met het oog op de nieuwe ronde ondersteuning van lokaal en regionaal cultureel-erfgoedbeleid in 2014 organiseerde Kunsten en Erfgoed in 2013 verschillende infomomenten voor steden en provincies (intekenen op de Vlaamse beleidsprioriteiten) en voor intergemeentelijke samenwerkingsverbanden (nieuwe cultureel-erfgoedconvenants aanvragen).

In 2013 werd op verschillende momenten met de VVSG en de VVP overlegd over de verdere uitvoering van alle aspecten van het protocol van akkoord over complementair cultureel-erfgoedbeleid. Onderwerpen waren onder andere het ondersteuningsbeleid van de verschillende besturen, digitaliseringsinitiatieven en de weerslag van de beleids- en beheercyclus op het lokaal en regionaal cultureel-erfgoedbeleid.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/overleg-en-communicatie/overleg-met-lokale-overheden>

Overleg met andere actoren binnen de Vlaamse overheid

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/cultureel-erfgoed/overleg-en-communicatie/overleg-met-andere-actoren-binnen-de-vlaa>

Onroerend Erfgoed

Om het beleid voor roerend en immaterieel erfgoed en dat voor onroerend erfgoed op elkaar af te stemmen, was er ad hoc ambtelijk overleg over verschillende thema's: voorstellen voor een wijziging van het decreet op varend erfgoed, het ontwerp van bestuursakkoord met de provincies (depotbeleid), het restauratiedossier van het Lam Gods, de opvolging van de conditie van topstukken in beschermde kerken. Ook is er soms overleg over ontwerpen van antwoorden op parlementaire vragen.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/overleg-en-communicatie/overleg-met-andere-actoren-binnen-de-vl-o>

Wereldoorlog I

Kunsten en Erfgoed doet mee met de centrale projectgroep die de herdenking van Wereldoorlog I voorbereidt. In de loop van 2013 werd het actieplan voor de herdenking, gecoördineerd door het projectsecretariaat, opgevolgd en aangevuld. Het agentschap leverde de bijdrage voor kunsten en erfgoed.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/cultureel-erfgoed/overleg-en-communicatie/overleg-met-andere-actoren-binnen-de-vl-1>

Kennisknooppunt depotinfrastructuur

Een belangrijke uitdaging in het cultureel-erfgoedveld is de depotproblematiek. Tal van cultureel-erfgoedorganisaties kampen met depotproblemen: onvoldoende (aangepaste) ruimte, onvoldoende goede klimatiseringsvoorwaarden ... De uitdagingen zijn zo enorm dat samenwerking en coördinatie zich opdringt. Kunsten en Erfgoed startte in 2012 een traject om een kenniscluster rond depotinfrastructuur op te starten. Verschillende diensten binnen de Vlaamse overheid beschikken immers over relevante expertise die kan worden ingezet in de depotproblematiek. Er zal worden ingezet op het bundelen en meer zichtbaar en inzetbaar maken van de aanwezige expertise. Volgende spelers engageerden zich om deel uit te maken van deze kenniscluster: Team Vlaams Bouwmeester (binnen het departement bestuurszaken), Vastgoedbeleid (binnen het departement Bestuurszaken), het Agentschap Facilitair Management (binnen het departement Bestuurszaken), het Kenniscentrum Publiek-Private Samenwerking (binnen het departement Regeringsbeleid), het agentschap Onroerend Erfgoed, het agentschap Kunsten en Erfgoed en het Fonds Culturele Infrastructuur (FoCI). Ook FARO. Vlaams steunpunt voor cultureel erfgoed en een vertegenwoordiging van de provincies en de VGC maken deel uit van de kenniscluster, en dit met het oog op afstemming. De kenniscluster depotinfrastructuur kwam op 25 april 2013 samen voor verdere kennismaking en informatie-uitwisseling. Op 8 november 2013 werd DEPOTWIJZER.be gelanceerd als een gezamenlijk initiatief van de vijf Vlaamse provincies en de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Verschillende leden van de kenniscluster leverden hiervoor input en maken hun diensten kenbaar via dit platform.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/overleg-en-communicatie/overleg-met-andere-actoren-binnen-de-vl-2>

Vlaams Archiefdecreet

In 2013 overlegden het departement Bestuurszaken en het Algemeen Rijksarchief over het vervolgtraject naar een geïntegreerd archiefbeleid in Vlaanderen. De uitwerking van het beleid in uitvoeringsbesluiten werd daardoor uitgesteld en wordt in 2014 opnieuw opgenomen. Zowel in het Archiefdecreet (centraal register) als in het Cultureel-erfgoeddecreet (Archiefbank Vlaanderen) zijn initiatieven opgenomen om de ontsluiting van het archivalisch erfgoed te stimuleren. Er was overleg tussen de twee initiatieven om tot een optimale onderlinge afstemming te komen.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/overleg-en-communicatie/overleg-met-andere-actoren-binnen-de-vl-3>

Intra-Belgisch en internationaal overleg

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/cultureel-erfgoed/overleg-en-communicatie/intra-belgisch-en-internationaal-overleg>

Intra-Belgisch overlegplatform invoer, uitvoer en restitutie van cultuurgooderen

In 2013 werd het overlegplatform 'Invoer, uitvoer en teruggave van cultuurgooderen' voorgezeten door Kunsten en Erfgoed. Aan het platform werken alle bevoegde federale, gemeenschaps- en gewestinstanties mee. Het platform is een informeel overleg- en coördinatieorgaan. Doordat de omzettingwet uitbleef, focuste het platform in 2013 vooral op de opvolging van de internationale akkoorden en op informele samenwerking.

In 2013 werkten Kunsten en Erfgoed en de Service du Patrimoine culturel du Ministère de la Communauté française aan een ontwerp voor een samenwerkingsakkoord 'cultuurgooderen'. De ondertussen opgestarte herzieningen van de twee Topstukdecreten lieten niet toe om dit ontwerp af te werken.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/overleg-en-communicatie/intra-belgisch-en-internationaal-overleg/>

Overlegplatform bescherming van cultuuroederen in oorlogstijd – Conventie Den Haag 1954

Het Verdrag van Den Haag en zijn Protocollen beschermen cultuuroederen in oorlogstijd.

Om dit verdrag op te volgen en uit te voeren, startte de Interministeriële Commissie voor Humanitair Recht in 2011 een werkgroep cultuuroederen op. Die brengt de Gewesten, Gemeenschappen en de federale overheid samen. Voor de Gemeenschappen en Gewesten is de belangrijkste opdracht de lijst opstellen van cultuuroederen en monumenten die ‘gewone bescherming’ of ‘versterkte bescherming’ krijgen die het verdrag biedt.

Eind 2012 werd België voorzitter van het Comité en van het Bureau van de Conventie. België focuste in dat voorzitterschap op het ontwikkelen van synergie tussen de Conventie van Den Haag (1954) en de Conventie Werelderfgoed (1972).

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/cultureel-erfgoed/overleg-en-communicatie/intra-belgisch-en-internationaal-overle-o>

European committee on the export and return of cultural goods

Dit comité adviseert de Europese Commissie over de toepassing van de Europese verordening over de uitvoer van cultuurgoederen en is ook een klankbord voor de toepassing van de Europese richtlijn over de terugkeer van cultuurgoederen die onrechtmatig buiten een EU lidstaat gebracht werden.

Kunsten en Erfgoed is vertegenwoordigd op de vergaderingen en werd begin 2014 coördinator voor België in dit comité.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/overleg-en-communicatie/intra-belgisch-en-internationaal-overle-1>

Overleg Immaterieel cultureel erfgoed – Conventie Unesco 2003

België heeft de Unescoconventie voor het borgen van het immaterieel cultureel erfgoed geratificeerd in 2006. Hoe België op de mogelijkheden van de conventie inspeelt, wordt in België voorbereid door de drie bevoegde gemeenschappen. In 2013 stonden drie punten op de agenda:

- De Unesconominaties (Vlaamse beiaardcultuur en Belgische biercultuur)
- Het Intergouvernementele Comité (IGC) in Bakoe (2-7 december) voorbereiden en evalueren
- Het voortgangsrapport bijwerken dat België in 2012 indiende.

Daarnaast werden in Vlaanderen de plannen voor een toekomstig categorie II-centrum rond immaterieel cultureel erfgoed verder voorbereid. Het gemeenschappelijk managementcomité tussen de beleidsdomeinen CJSM en internationaal Vlaanderen (MACO ICCD) besliste op 2 juli 2013 om de haalbaarheid in Vlaanderen te onderzoeken. Kunsten en Erfgoed coördineerde een werkgroep van vertegenwoordigers van de verschillende betrokken entiteiten, aangevuld met het Unesco Liaison Office voor Europa en inhoudelijke experts.

Er werd ook overlegd met het Unescosecretariaat in Parijs. Dat leidde tot een inhoudelijk profiel voor een toekomstig centrum. Dat profiel zal dienen om het draagvlak voor zo'n centrum in Vlaanderen en bij de andere Gemeenschappen af te toetsen.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/overleg-en-communicatie/intra-belgisch-en-internationaal-overle-2>

Europeana

Europeana kadert in de ambitieuze [Digital Agenda for Europe \[1\]](#), de strategie die Europees commissaris Kroes in mei 2010 presenteerde.

Kunsten en Erfgoed was op het Europeana-evenement tijdens het Ierse EU-voorzitterschap (21 juni) en op de strategische workshop in Den Haag (21 november), waar het toekomstige beleid van Europeana als netwerkorganisatie centraal staat. Een van de aspecten is het verder uitwerken van de faciliterende rol die Europeana voor zijn community – het Europeana Network – kan spelen.

Het informele model van het Europeana Vlaanderen Overlegplatform geeft aan hoe en waarom een samenwerking opgebouwd kan worden. Het model wekte de interesse van Europeana op, waardoor in 2014 de mogelijkheden tot synergie afgetast worden. Het rapport dat de impact van Europeana in Vlaanderen analyseerde, speelde ook een rol in het opstarten van deze dialoog.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/overleg-en-communicatie/intra-belgisch-en-internationaal-overle-3>

Links:

[1] http://ec.europa.eu/information_society/digital-agenda/documents/digital-agenda-communication-en.pdf

Europees Erfgoedlabel

Het Europees Erfgoedlabel is een instrument dat in 2006 gelanceerd werd om de Europese historische en symbolische waarde van erfgoedsites (gebouwen en locaties) zichtbaar te maken. In 2011 namen het Europees Parlement en de Europese Raad een beslissing aan voor een Europese actie die de criteria vastlegt waaraan de 'sites' (roerend, onroerend, immaterieel) moeten voldoen om het label te verkrijgen.

In 2013 konden vijf lidstaten die nog geen sites met het Europees Erfgoedlabel hadden, meedoen met de eerste selectie: Denemarken, Estland, Luxemburg, Nederland en Oostenrijk.

In de loop van 2013 was Kunsten en Erfgoed vertegenwoordigd op verschillende vergaderingen van het intra-Belgisch overleg tussen de Gemeenschappen en Gewesten. De voorbereiding en de modaliteiten om vanaf 2014 nieuwe dossiers in te dienen, stonden op de agenda.

Begin oktober 2013 was Kunsten en Erfgoed op een informatie- en communicatiemoment van de Europese Commissie. Op dat overleg deelden de lidstaten hun ervaringen en inzichten, en lichtte de Europese Commissie de procedure en ervaringen van de jury van experts toe.

Voorjaar 2014 mogen de landen met een Europees Erfgoedlabel, waaronder België, hun sites opnieuw voorstellen voor het nieuwe label. Vanaf 2015 wordt het Europees Erfgoedlabel opengesteld voor alle 27 landen.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/overleg-en-communicatie/intra-belgisch-en-internationaal-overleg-4>

Denkgroep EU en Erfgoed

De Denkgroep EU en Erfgoed werd in 2010 opgestart naar aanleiding van de Verklaring van Brugge tijdens het Belgisch Voorzitterschap van de Europese Unie (EU). De Denkgroep wil erfgoedzaken op de Europese agenda krijgen en onder de aandacht houden. De Denkgroep werkt nauw samen met de verschillende Europese voorzitterschappen, de Europese Commissie, de Raad van Europa en verschillende belanghebbenden in de erfgoedsector (EHHF, EHLF, Europa Nostra, Alliance 3.3).

Het agentschap Onroerend Erfgoed beheert het secretariaat van de Denkgroep en zorgt voor continuïteit tijdens de roterende voorzitterschappen. In 2013 kwam de Denkgroep verschillende keren samen. In 2013 waren Ierland en Litouwen voorzitter van de Europese Unie. In november 2013 werd in Vilnius een Europese Conferentie over 'Cultureel Erfgoed en de EU2020-strategie, naar een geïntegreerde aanpak' georganiseerd, waarna er een verklaring volgde. De Denkgroep leverde mee input voor de conferentie en de verklaring.

Kunsten en Erfgoed werkte in 2013 mee aan het intra-Belgisch overleg, dat de Belgische inbreng voor de Denkgroep bespreekt en voorbereidt.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/cultureel-erfgoed/overleg-en-communicatie/intra-belgisch-en-internationaal-overleg-5>

Nederlandse Taalunie – digitalisering

Het traject dat de Nederlandse Taalunie opstartte over digitaal erfgoed draagt bij tot reflectie over de impact van de digitale agenda en stuurt aan op synergie tussen Vlaanderen en Nederland en tussen cultuur en wetenschapsbeleid.

In 2013 werd het rapport 'Waardeer Samenwerking. Advies over Nederlands-Vlaams beleid voor het duurzaam beheren, behouden en beschikbaar stellen van Nederlandstalig digitaal erfgoed' afgerond. Het Comité van Ministers van de Taalunie nam op 10 juni akte en stelde de [Taaluniecommissie Digitaal Erfgoed in](#) [1]. Op 10 december kwam de werkgroep van de Nederlandse Taalunie samen om de taken verder te bespreken en de uitvoering voor te bereiden.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/overleg-en-communicatie/intra-belgisch-en-internationaal-overleg-6>

Links:

[1] <http://taalunie.org/organisatie/comite-van-ministers/besluiten/78ste-vergadering-den-haag>

Cijferboek Cultureel Erfgoed

Het [Cijferboek Cultureel Erfgoed](#) [1] is een initiatief van FARO en Kunsten en Erfgoed. De doelstelling van het Cijferboek is de ontwikkeling van de cultureel-erfgoedsector te ondersteunen en te bevorderen door de evolutie ervan te monitoren met betrouwbaar cijfermateriaal. Zo willen we bijdragen aan de realisatie van een duurzaam cultureel-erfgoedbeleid.

In 2011 publiceerde FARO, Vlaams Steunpunt voor Cultureel Erfgoed, het eerste *Cijferboek Cultureel Erfgoed*. Die editie van het Cijferboek behandelt de cijfers voor het referentiejaar 2009. Ondertussen werd er doorgewerkt aan de publicatie van een volgend Cijferboek, voor 2012. Het tweede Cijferboek Cultureel Erfgoed wordt in de loop van 2014 voorgesteld aan de sector.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/cijfers/cijferboek-cultureel-erfgoed>

Links:

[1] <http://www.cijferboekcultureelerfgoed.be/>

Leren uit de ervaringen van het eerste Cijferboek

Uit het eerste Cijferboek werden lessen getrokken voor het volgende Cijferboek.

Een eerste vaststelling was dat de cultureel-erfgoedsector organisatorisch complex in elkaar zit. Dat maakt het soms **moeilijk om betrouwbare cijfers te verzamelen**. Die complexiteit ligt vooral bij de musea. Die zijn vaak onderdeel van een gemeente of een provincie. In die grote structuren is het moeilijk om kosten van centrale diensten te becijferen. Daardoor blijven kosten voor infrastructuur, schoonmaak of ondersteuning vaak buiten beeld. Omdat dat moeilijk op te lossen is, onderschat het Cijferboek vaak de totale kost van die instellingen.

Bovendien werd vastgesteld dat veel musea een structuur nodig hebben die een meer dynamische werking mogelijk maakt. Veel musea maken dan ook gebruik van een verzelfstandigde rechtspersoon (vzw). Meestal kiezen ze dan voor gedeeltelijke verzelfstandiging: sommige functies blijven stedelijk (bijvoorbeeld personeel), andere functies worden opgenomen door een vzw (bijvoorbeeld collectiewerking). Om zicht te krijgen op de totale financiering van de instellingen moet je dus de twee in beeld brengen. Het formulier om de gegevens op te vragen werd daarom aangepast.

Een tweede belangrijke vaststelling is dat de sector **overbevraagd** is, en terecht klaagt over de vele rapporteringen en enquêtes. Bij de evaluatie van het eerste Cijferboek werd daarom beslist om vragen waarop niet genoeg respons kwam, of waarvoor de opzoekingskost te hoog was, te schrappen. Een tweede maatregel is dat het formulier om de beleidsrelevante gegevens op te vragen afgestemd werd op andere enquêtes. Gegevens over financiën en personeel worden in dezelfde vorm opgevraagd als door de Nationale Bank. Doordat de gevraagde cijfers daardoor vaak overgenomen kunnen worden uit de boekhouding en de sociale balans, beperkt dat de opzoekingskost.

Bezoekcijfers zijn nog een knelpunt. In het kader van de beheersovereenkomsten 2014-2018 werd het format van de bezoekcijfers afgestemd met de musea. Er zijn nog andere administraties die ook bezoekcijfers opvragen in een andere vorm (Toerisme, Onroerend Erfgoed). Op termijn moet dat gelijkgeschakeld worden.

Ten slotte werd bij de opmaak van het eerste Cijferboek ook benadrukt dat de bezorgde cijfers geen onderdeel zijn van de 'officiële' rapportering aan de overheid. Zij worden alleen gebruikt om sectorevoluties in kaart te brengen, niet om individuele instellingen te evalueren. De ervaring leert dat die aanpak niet optimaal is. Omdat de cijfers niet gebruikt mogen worden om musea te evalueren, was daarvoor nog een aparte enquête nodig. Om het aantal enquêtes te beperken, wil Kunsten en Erfgoed op termijn komen tot een situatie waarin de instellingen nog maar één keer per jaar ondervraagd worden (als ze hun jaarverslag indienen) met een set van data die vooraf bekend zijn.

Bron-URL:

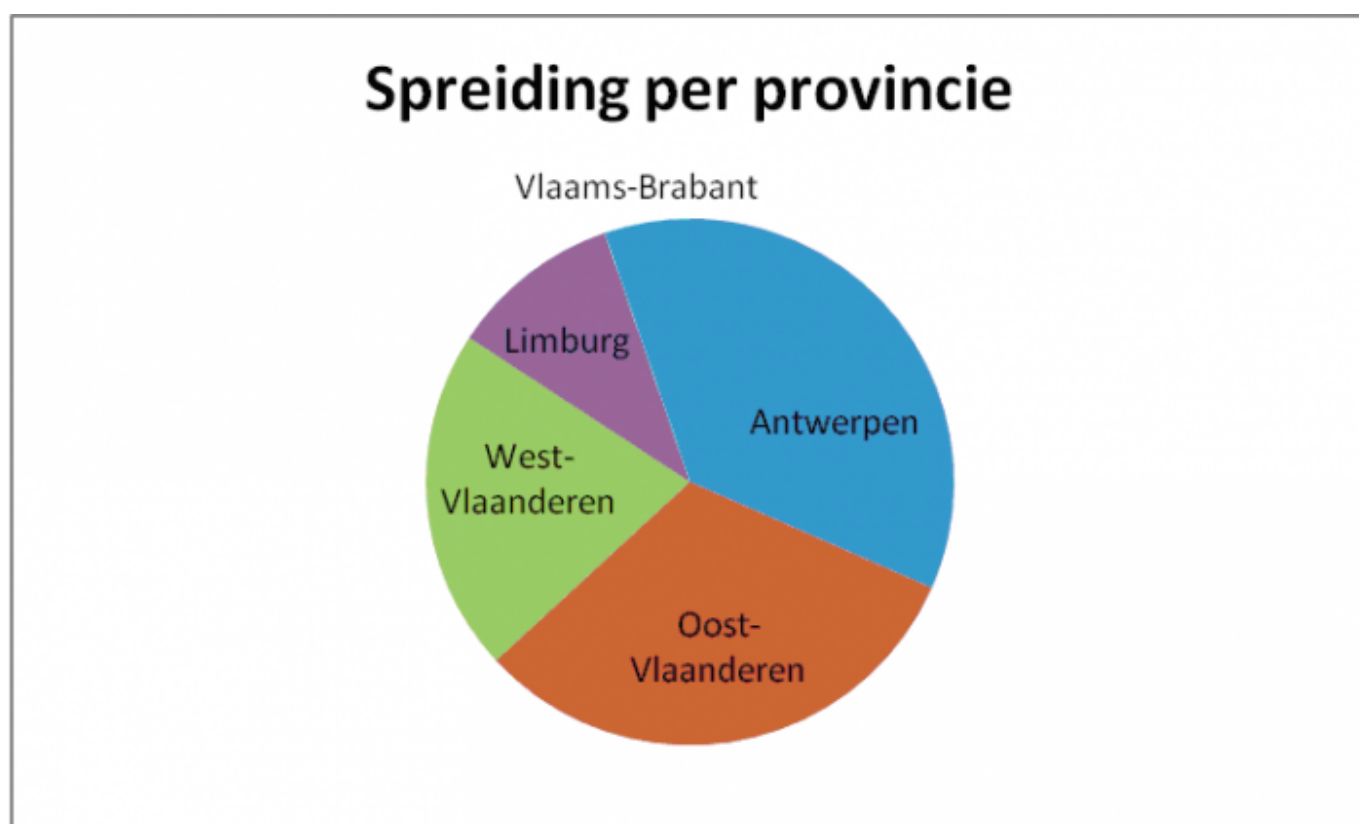
<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/cultureel-erfgoed/cijfers/cijferboek-cultureel-erfgoed/leren-uit-de-ervaringen-van->

De Vlaams ingedeelde musea in 2012

Bij de cijfers over 2012 kunnen we interessante observaties maken. Gelet op de museumronde van 2013 staan we hier even stil bij de musea, ingedeeld bij het Vlaamse niveau.

In 2012 waren er 69 erkende musea in Vlaanderen, waarvan er 19 ingedeeld zijn bij het Vlaamse niveau. Een indeling bij het Vlaamse niveau, waarvoor alleen musea in aanmerking komen met een collectie, werking en uitstraling relevant voor Vlaanderen en internationaal, houdt in dat het museum een werkingssubsidie krijgt van de Vlaamse overheid. Kleine en middelgrote musea worden ingedeeld bij het lokale of regionale niveau, waardoor zij ondersteund worden door de gemeenten of provincies (uitvoering complementair cultureel-erfgoedbeleid). Kunsten en Erfgoed verzamelt alleen cijfers over de organisaties die het subsidieert. De analyse gaat dus alleen over de 19 musea die ingedeeld zijn bij het Vlaamse niveau.

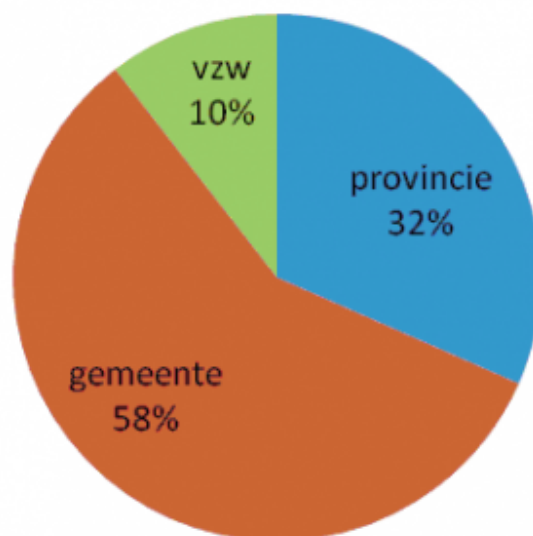
Daarnaast zijn er nog 3 musea die gelijkgesteld werden met een erkend museum (Kasteel van Gaasbeek, KMSKA en M HKA). Deze zijn niet opgenomen in de cijfers.

Deze grafiek geeft de spreiding van de Vlaams ingedeelde musea weer over de verschillende provincies. Antwerpen en Oost-Vlaanderen hebben elk 6 musea op hun grondgebied (in de steden Antwerpen en Gent). West-Vlaanderen heeft 4 Vlaams ingedeelde musea (waarvan twee in Brugge), Limburg 2 en Vlaams Brabant 1.

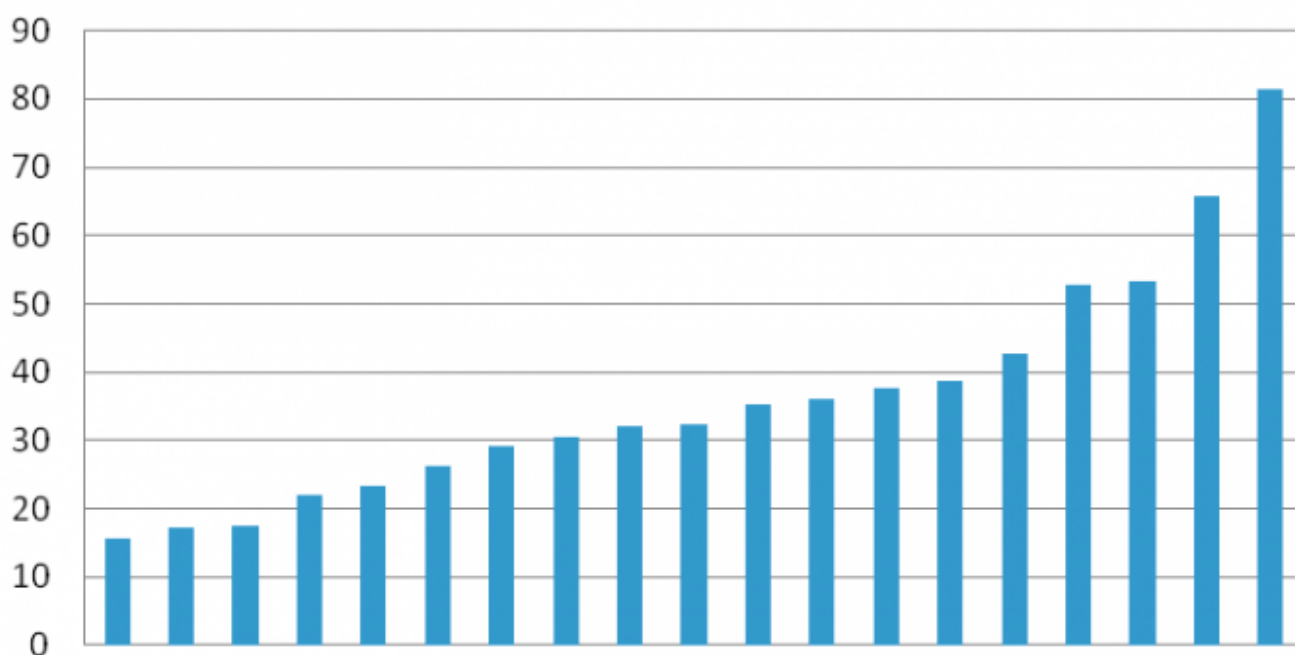

Inrichtende macht

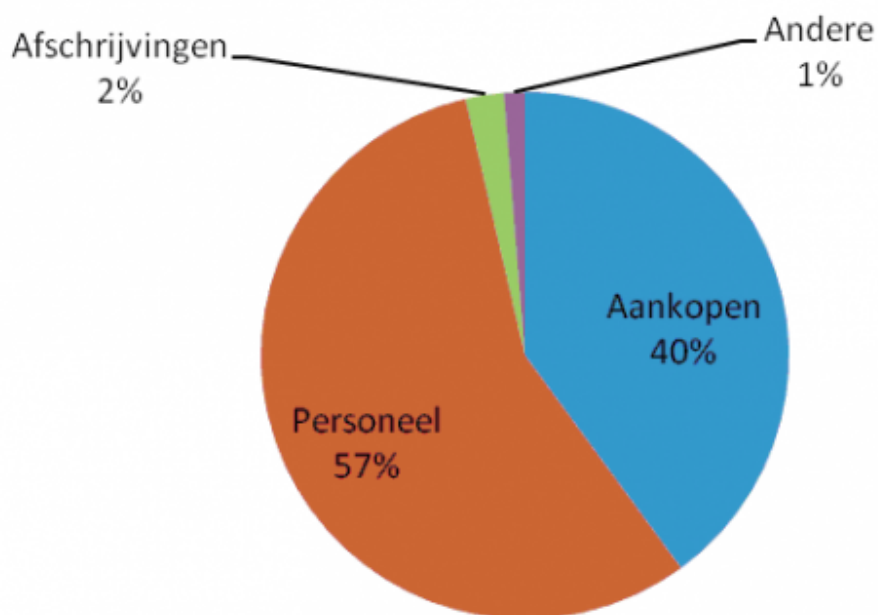
11 Vlaams ingedeelde musea zijn opgericht door een gemeente, 6 door een provincie. In maar 2 gevallen gebeurde de oprichting door een onafhankelijke vzw: het Sportionium in Hofstade (opgericht met steun van Bloso) en het Museum dr. Guislain in Gent (opgericht door de Broeders van Liefde). Zonder een overheid als inrichtende macht is het, gelet op de kost, erg moeilijk om een groot museum te financieren.

Tewerkstelling (VTE)

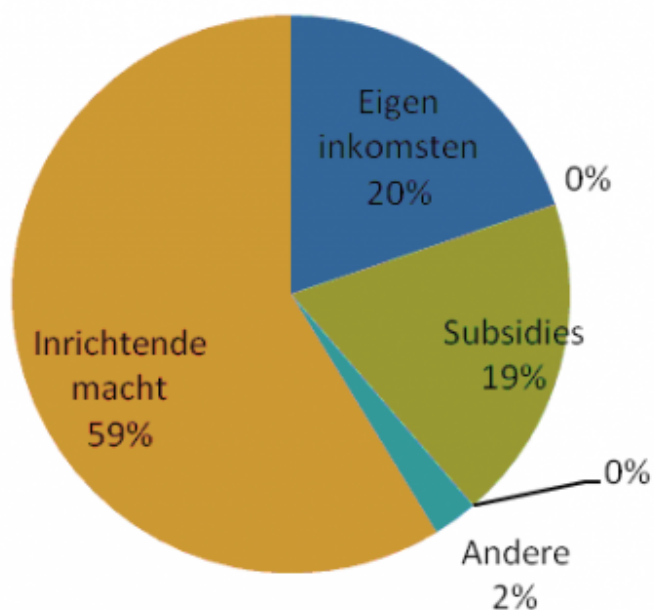
Deze tabel geeft de tewerkstelling per museum weer. Die varieert tussen de 15 en 81 voltijds equivalenten (VTE). Gemiddeld zijn er per museum 36,2 VTE tewerkgesteld. De totale tewerkstelling in de 19 Vlaams ingedeelde musea is 689 VTE. De museumsector is daarmee qua tewerkstelling vergelijkbaar met de theatersector (625 VTE).

Kosten

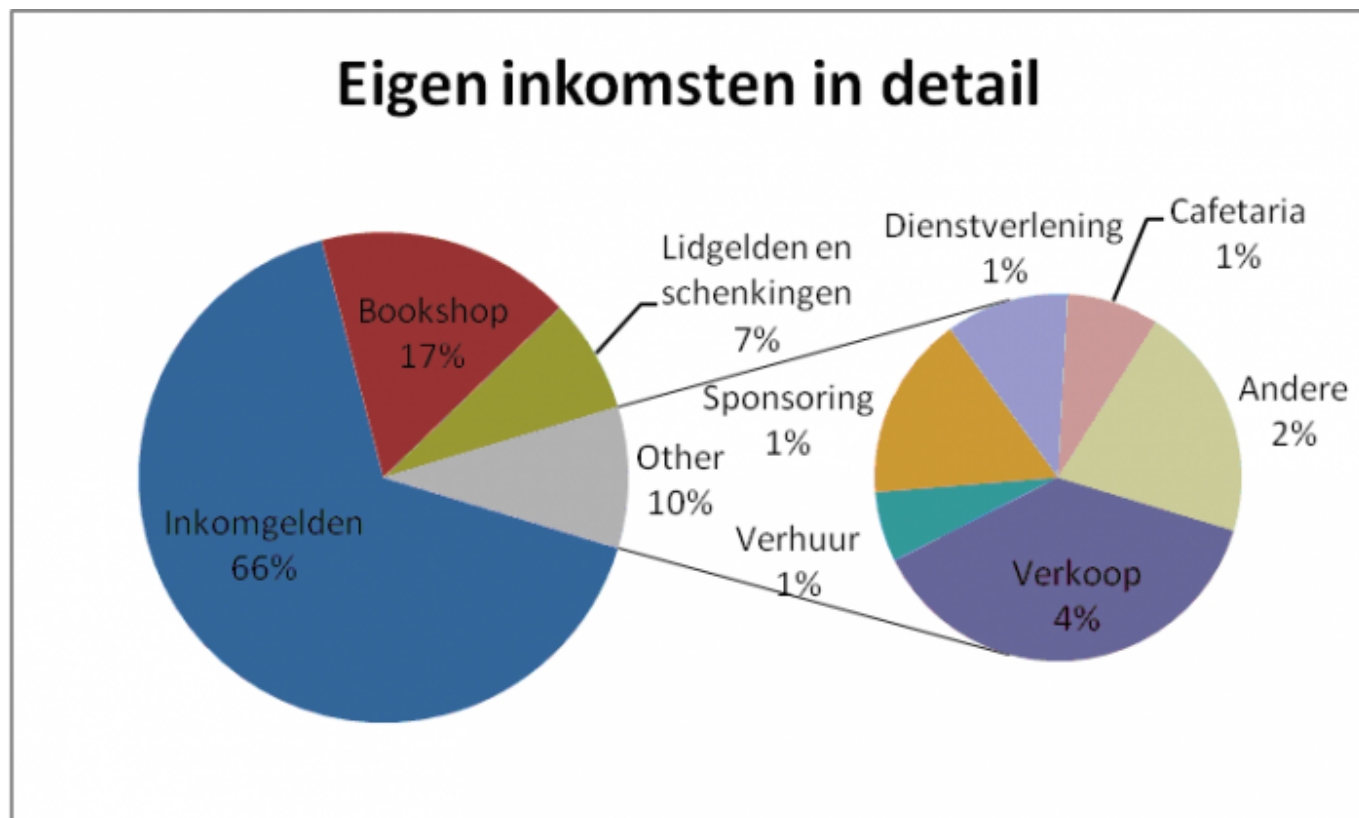

De 19 Vlaams ingedeelde musea kostten in 2012 in totaal 58,1 miljoen euro. Ook qua totale kost is de museumsector vergelijkbaar met de theatersector (59 miljoen euro). Van die totale kost gaat 57% naar personeel en 40% naar aankopen van goederen en diensten. Het percentage afschrijvingen (voor gebouwen en materiaal) is maar 2%. Dat lage percentage is gedeeltelijk te verklaren doordat infrastructuurkosten vaak gedragen worden op het algemene budget van de gemeente of de provincie, en dus niet zichtbaar zijn in de cijfers voor de musea. De gemiddelde kost van een museum ingedeeld bij het Vlaamse niveau is ongeveer drie miljoen euro.

Opbrengsten

De totale opbrengsten van de Vlaams ingedeelde musea zijn iets hoger dan de kosten: 59,6 miljoen euro. Eigen inkomsten zorgen voor 20% van de totale opbrengsten. Uit de cijfers bleek eerst dat 48% van de financiering afkomstig is van de overheid die het museum oprichtte en 29% van subsidies. Maar vaak wordt inbreng van de inrichtende macht geboekt als een subsidie. Als we daar een correctie op maken, stijgt het aandeel inbreng van de inrichtende macht tot 59% en daalt het aandeel subsidies naar 19%. Uit deze cijfers blijkt dat de inrichtende macht instaat voor het leeuwendeel van de financiering van deze musea (59%). De eigen inkomsten (20%) zijn iets hoger dan de subsidies van andere overheden (19%).

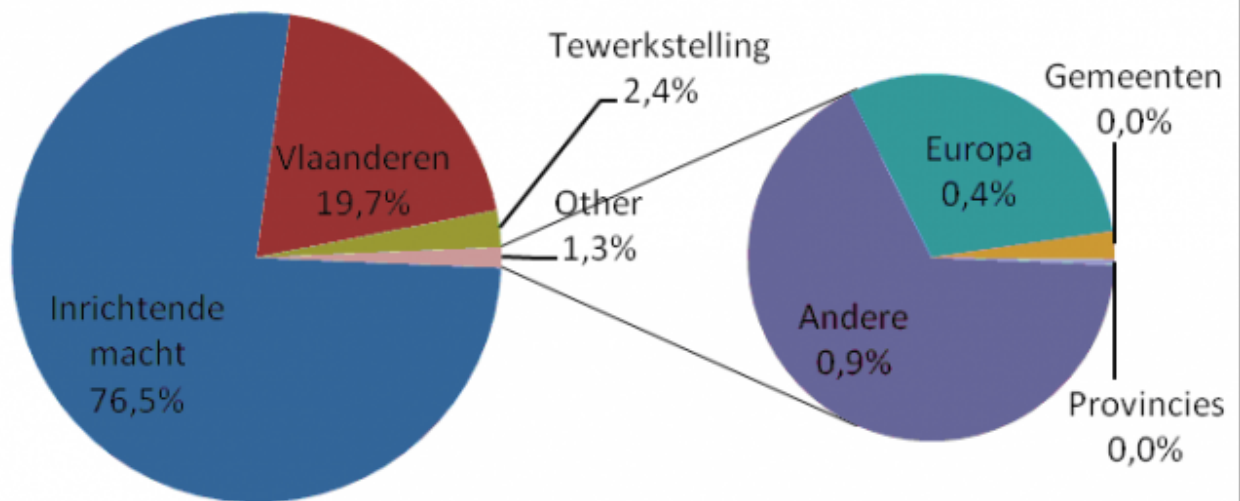

De eigen inkomsten van de musea komen voort uit inkomgeld (66%), gevolgd door verkoop in de bookshop (17%) en lidgeld en schenkingen (7%). Die zijn samen goed voor 90% van de eigen inkomsten. In de overige 10% van de eigen inkomsten valt het lage aandeel op van cafetaria-inkomsten (1%) en sponsoring (2%).

Amper 2 van de 19 musea gaven inkomsten aan uit cafetaria-activiteiten, terwijl de meeste musea wel een cafetaria hebben. We vermoeden dat veel musea hun cafetaria uitbesteden, waardoor de cijfers een vertekend beeld geven.

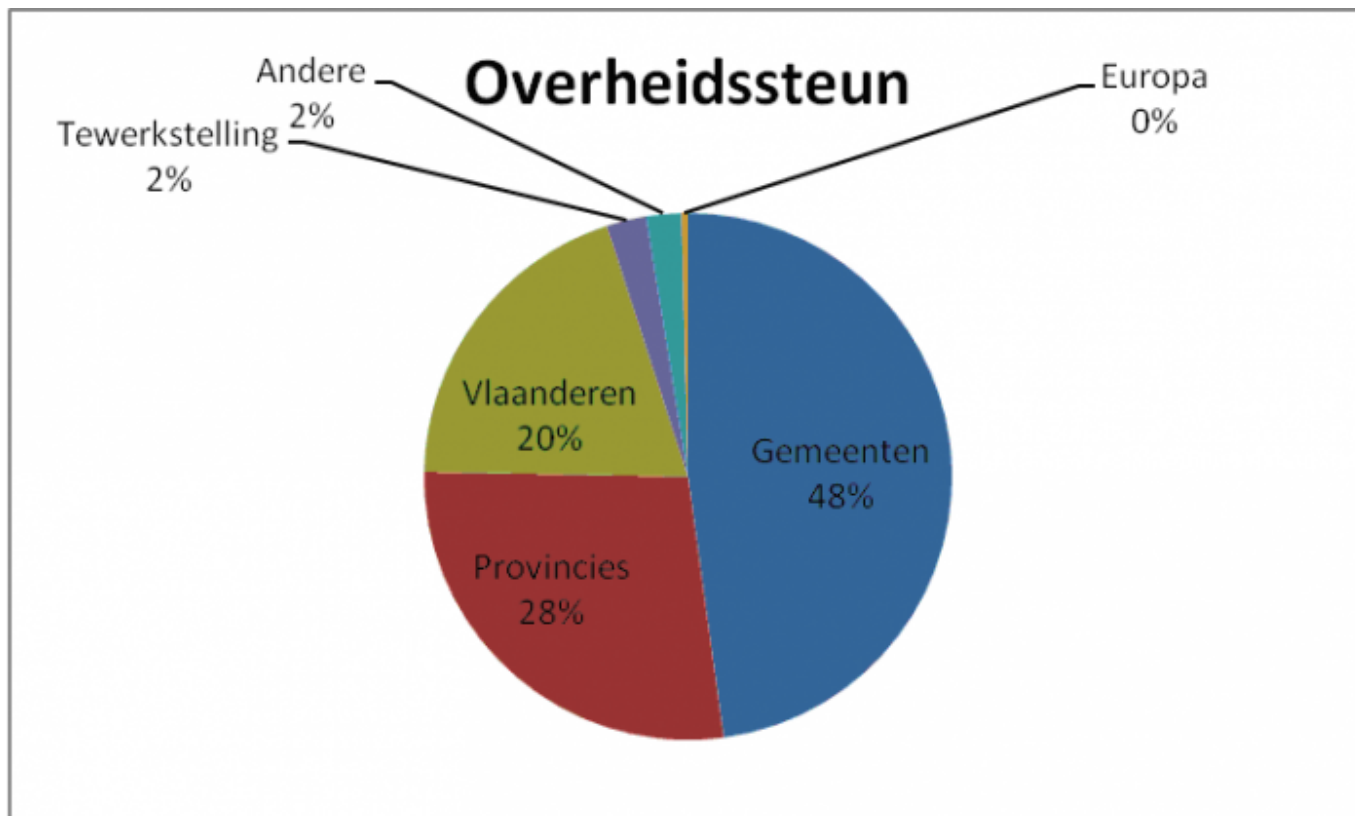
Voor sponsoring is er een gelijkaardig probleem. Amper 4 musea zeggen dat ze financiële sponsoring krijgen. Sponsoring gebeurt vaak in natura of via ruilvereenkomsten, waardoor dat niet altijd zichtbaar is in de cijfers. De opgegeven eigen inkomsten bedragen in totaal 11,8 miljoen euro. Gemiddeld realiseert een Vlaams ingedeeld museum 621.000 euro aan eigen inkomsten. Onderling zijn er grote verschillen: de eigen inkomsten per museum variëren van ongeveer 100.000 euro tot 2,1 miljoen euro.

Overheidssteun

De Vlaams ingedeelde musea zijn voor ongeveer 80% van hun opbrengsten afhankelijk van overheidssteun. Deze grafiek geeft de verdeling weer van de overheidssteun, zonder rekening te houden met eigen inkomsten. De overheid die optreedt als inrichtende macht neemt het grootste deel van de steun op zich: ongeveer 76% van de overheidssteun komt van de inrichtende macht. De Vlaamse overheid staat in voor 20%. En 2,4% is afkomstig van tewerkstellingsmaatregelen.

De subsidies van Europa en van de provincies en gemeenten (als die niet optreden als inrichtende macht) zijn verwaarloosbaar. De cijfers laten zien dat de steden en gemeenten de Vlaams ingedeelde musea niet ondersteunen, behalve als het om hun eigen instellingen gaat. Gelet op het complementair beleid is dat ook logisch: de verantwoordelijkheid om de Vlaams ingedeelde musea te subsidiëren ligt bij de Vlaamse overheid.

Deze grafiek geeft de overheidssteun weer van de Vlaams ingedeelde musea, zonder te letten op de inrichtende macht.

De gemeenten zijn de belangrijkste financier van deze musea (48%), gevolgd door de provincies (28%) en Vlaanderen (20%).

Qua tewerkstelling en kosten zijn deze musea vergelijkbaar met de theatersector. Op het vlak van de financiering ligt de situatie anders. Voor de theatersector staat de Vlaamse overheid in voor het grootste deel van de overheidsinbreng (ongeveer 65%). Voor de Vlaams ingedeelde musea is dat, ondanks een complementair beleid, duidelijk niet het geval: amper 19% van de overheidsfinanciering komt van de Vlaamse overheid. Dat is historisch te verklaren doordat het museumbeleid nog vrij jong is, maar vooral doordat de Vlaamse overheid de twee subsidierondes musea in 2008 en 2013 besliste onder constant beleid.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/cultureel-erfgoed/cijfers/cijferboek-cultureel-erfgoed/de-vlaams-ingedeelde-musea-2>

In de kijker

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/over-ons/samenwerking/sectorale-input/de-kijker>

Topstukkenlijst: zeldzaam en onmisbaar?

Een cultuurgood is een topstuk als het als ‘zeldzaam en onmisbaar’ beschouwd moet worden voor het erfgoed van de Vlaamse Gemeenschap.

‘Zeldzaam’ betekent dat er weinig andere gelijke of gelijksoortige voorwerpen of verzamelingen in dezelfde staat in de Vlaamse Gemeenschap aanwezig zijn.

Onze Lieve Vrouw met Kind

Unieke voorwerpen of verzamelingen voldoen per definitie aan dit criterium. Bijvoorbeeld het enige bekende kunstwerk in Vlaanderen van een kunstenaar van wie het oeuvre in de kunstgeschiedenis een belangrijke plaats inneemt. Bijvoorbeeld het beeldhouwwerk *Onze Lieve Vrouw met Kind* van Michelangelo (OLV-kerk, Brugge) en het schilderij *Jacopo Pesaro door paus Alexander VI aan de H. Petrus getoond* door Titiaan (Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen). De notie zeldzaamheid is duidelijk ruimer dan dit en moet begrepen worden in verhouding tot het geheel. Zo moet – om in de kunstensector te blijven – zeldzaamheid geïnterpreteerd worden in verhouding tot de totaliteit van het oeuvre van een kunstenaar. Een werk kan zeldzaam zijn qua thematiek, qua periode, qua techniek, qua artistieke waarde. Van één kunstenaar kunnen en moeten om uiteenlopende redenen verschillende werken uit zijn oeuvre als topstukken gelden.

‘Onmisbaar’ betekent dat het voorwerp of de verzameling minstens één van deze vier eigenschappen heeft: een bijzondere waarde voor het collectieve geheugen, een schakelfunctie, een ijkwaarde of een bijzondere artistieke waarde.

De ‘bijzondere waarde voor het collectieve geheugen’ houdt in dat het voorwerp of de verzameling een duidelijke herinnering is aan onder andere personen, instellingen, gebeurtenissen of tradities die belangrijk zijn voor de cultuur, de geschiedenis of de wetenschapsbeoefening van Vlaanderen.

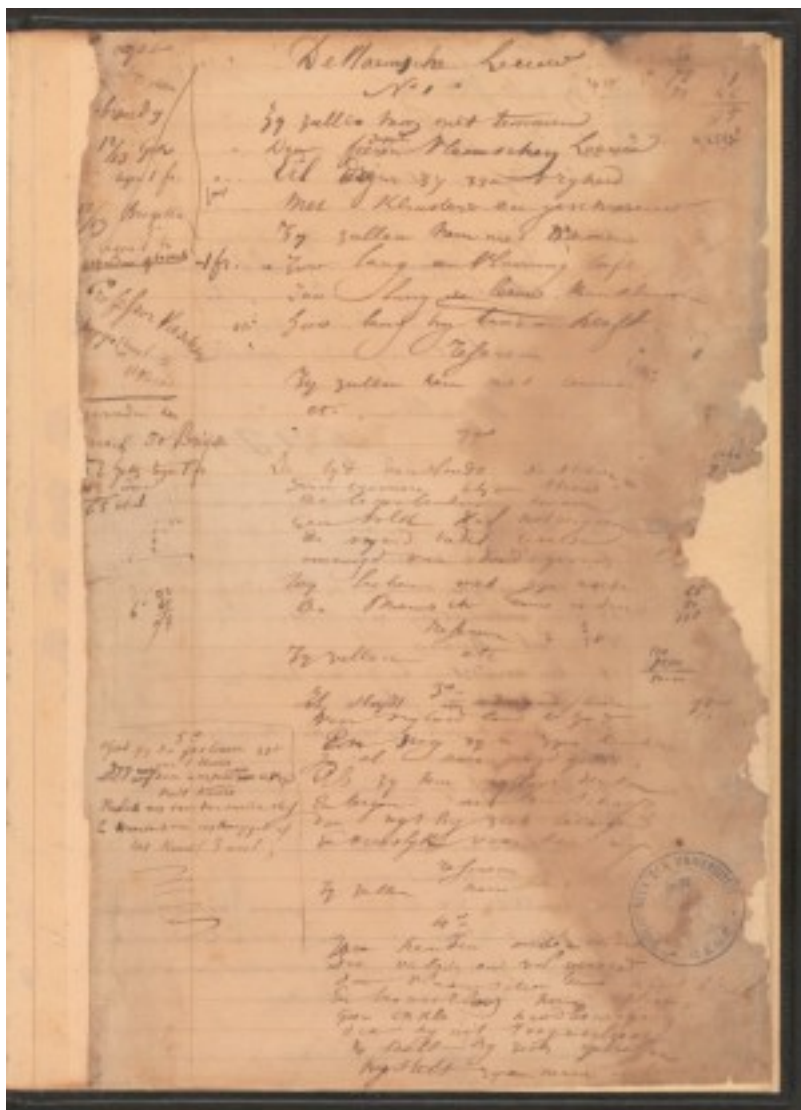

Het interieur van de Jezüietenkerk

Bijvoorbeeld het schilderij *Het interieur van de Jezüietenkerk, nu de Sint-Carolus-Borromeuskerk* (Rubenshuis, Antwerpen). Het schilderij beeldt minutieus het interieur uit van de Antwerpse Jezüietenkerk, zoals het er oorspronkelijk uitzag voordat het meubilair verloren ging in de fatale brand van 1718. Zo ziet u op de achtergrond van het schilderij meesterwerken van Van Dyck en Rubens: op het hoofdaltaar ziet u Rubens' altaarstuk *De Wonderen van de heilige Ignatius van Loyola*, de patroonheilige van de kerk.

manuscript *Hs 16593(9): Hippoliet van*

Peene, de Vlaamse Leeuw

Bijvoorbeeld ook het in de Universiteitsbibliotheek Gent bewaarde manuscript *Hs 16593(9): Hippoliet van Peene, de Vlaamse Leeuw*: de handgeschreven eerste versie (*autograaf*) van de tekst van 'de Vlaamse Leeuw' (22 juli 1847). De auteur was onder andere medeoprichter van de Minard in Gent (eerste Nederlandstalige schouwburg in België) en schreef veel toneelstukken.

Mule-Jenny

De 'schakelfunctie' betekent dat het voorwerp of de verzameling een relevante schakel is in een ontwikkeling die

belangrijk is voor de evolutie van de kunst, de cultuurgeschiedenis, de archeologie, de geschiedenis of de wetenschapsbeoefening. Zo is de spinmachine *Mule-Jenny* (Museum voor Industriële Archeologie en Textiel, Gent), een van de zeldzame in Vlaanderen bewaarde spinmachines uit de periode van de eerste industriële revolutie.

De parameter '*ijkwaarde*' houdt in dat het voorwerp of de verzameling een belangrijke bijdrage levert in het onderzoek of de kennis van andere belangrijke voorwerpen in de kunst, de cultuur, de archeologie, de geschiedenis of de wetenschap. De ijkwaarde is een typisch wetenschappelijk criterium. Bij kunstwerken stemt de ijkwaarde bijvoorbeeld overeen met (het enige) gedateerde of gesigeneerde kunstwerk van een meester op basis waarvan we de rest van zijn oeuvre kunnen toeschrijven en dateren.

Zilveren sierstel van Peter Paul Rubens:

lampetkan en schotel

Tot slot is er de '*bijzondere artistieke waarde*'. Die parameter duidt op het artistieke belang van het voorwerp of de verzameling in vergelijking met de bekende kunstproductie. Bijvoorbeeld het *Zilveren sierstel van Peter Paul Rubens: lampetkan en schotel*, gemaakt door Theodoor Roegiers in 1635-1636 (Rubenshuis, Antwerpen, bruikleen van de Koning Boudewijnstichting): een zilveren siervaatwerk van uitzonderlijke kwaliteit dat aan Peter Paul Rubens toebehoorde en altijd in zijn nalatenschap gebleven is. Het wordt sinds 2001 als bruikleen tentoongesteld in het Rubenshuis. In wetenschappelijke, kunsthistorische kringen wordt het stuk omschreven als behorend tot '*het beste van het beste van het Antwerps zilver uit de zeventiende eeuw.*'

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/de-kijker/topstukkenlijst-zeldzaam-en-onmisbaar>

Restauratie Lam Godsretabel

In oktober 2012 startte de restauratiecampagne aan het Lam Gods. Die restauratie loopt tot in 2017. Voor de restauratie werd in het Gentse Museum voor Schone Kunsten een restauratieatelier ingericht dat een veilige en stabiele omgeving biedt qua klimatologische bewaaromstandigheden.

Restauratie van het Lam Gods ©

Katrien Van Acker, KIK-IRPA, Brussel

De restauratieopdracht werd na een openbare aanbesteding door de kathedrale kerkfabriek toegekend aan het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium voor 1.377.579,54 euro. De restauratie wordt gesubsidieerd tot 80% van de subsidieerbare kosten. De minister bevoegd voor roerend erfgoed en de minister bevoegd voor onroerend erfgoed nemen daarvan elk de helft (504.173,25 euro) voor hun rekening.

De restauratieopdracht omvat:

- De parkettering ('spanlatten') losmaken, voegen verlijmen en de lijsten behandelen om meer schade te voorkomen
- De vernislagen afdunnen om verdere interactie tussen de verf- en de vernislagen te vermijden
- De picturale laag consolideren om verder verlies van de originele picturale materie te voorkomen.

De eerste fase van de restauratiecampagne is de behandeling van acht buitenpanelen (*zicht op een stad, de Sibylle van Erithrea, Adam, offer van Kaïn en Abel, interieur, de Sybille van Cuma, Eva en de Moord van Kaïn op Abel*).

De panelen worden gelijktijdig behandeld, te beginnen van de linker onderhoek. Zo kunnen de verschillende restaurateurs hun werk en resultaten constant aan elkaar terugkoppelen.

In de loop van 2013 werd de ketonvernislagen, die na 1951 op de panelen aangebracht was, grotendeels weggenomen. Dat was een conservatoire noodzaak want de voortschrijdende verharding van dat synthetische vernis was een reële bedreiging voor het goede behoud van het retabel.

Onder die laag zitten verschillende oudere vernislagen van een onregelmatige dikte met donkere retouches. Op die

oudere vernislagen wordt fotografisch (tomografisch) onderzoek gedaan en reinigingstesten met alcohol en white spirit. Die lagen werden deels verwijderd, waardoor de originele kleurenpracht en artistieke kwaliteit van de panelen opnieuw blootgelegd wordt.

Tijdens de reiniging van de buitenkant kwamen grote zones met oude overschilderingen aan het licht die nooit eerder opgemerkt waren, noch tijdens het onderzoek en de restauratie van 1950-1951, noch tijdens de latere onderzoekcampagnes in de jaren 70 en 80, noch tijdens het vooronderzoek van 2010. De talrijke vernislagen aangebracht in de loop der eeuwen en de degradatie ervan (waardoor ze een donkere sluier vormden met een eigen craquelurennetwerk) verhinderde de identificatie van de oude overschilderingen. In 2014 moet beslist worden tot welk niveau de overschilderde lagen verwijderd moeten of mogen worden.

Het onderzoek van de lijsten van Adam en Eva gaf aanleiding tot verder doorgedreven stratigrafisch onderzoek van de andere lijsten. De oudste beschildering die op de omlijstingen teruggevonden wordt is een steenimitatie met voeg. De oorspronkelijke polychrome afwerking wordt vrijgelegd en in de diepte gefixeerd voor een goede conservatie. De drager moet gecontroleerd en waar nodig verstevigd worden. De vulling en retouchering van lacunes wordt verder doorgedreven dan gepland in het oorspronkelijk dossier. De meerkost voor die bijkomende ingrepen is 149.923 euro.

Na restauratie (ten vroegste in 2017) gaan de acht behandelde panelen opnieuw naar Sint-Baafs. Omdat er pas een definitieve bestemming gegeven kan worden aan het Lam Godsretabel na afwerking van de bouwkundige restauratie van de kathedraal (2023) moet er een tijdelijke oplossing gevonden worden die toelaat om het retabel in aanvaardbare klimaatomstandigheden te bewaren. De huidige situatie in de 'bunker' is op dat vlak ontoereikend.

Er werd door Kunsten en Erfgoed in 2013 een opdracht uitgeschreven voor een voorstel tot aanpassing van de Villakapel van de kathedraal als tijdelijke oplossing om het Lam Godsretabel te bewaren.

De voorgestelde oplossing moet de nodige garanties bieden voor stabiele klimaatomstandigheden voor het retabel, veiligheid en warmteneutrale verlichting.

De opdracht werd gegund aan de firma Helicon Conservation Support (Alphen aan de Rijn) voor 49.680 euro.

Bron-URL: <http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/de-kijker/restauratie-lam-godsretabel>

Toekenning werkingssubsidies 2014-2018 voor musea ingedeeld bij het Vlaamse niveau en samenwerkingsverbanden met het oog op internationale profilering van kunstcollecties

Op 1 april 2013 konden musea een aanvraag indienen voor indeling bij het Vlaamse niveau en voor subsidiëring voor de beleidsperiode 2014-2018. In dezelfde ronde werden ook de samenwerkingsverbanden met het oog op internationale profilering van kunstcollecties mee geadviseerd en beslist.

Voor de indeling bij het Vlaamse niveau wordt de werking van de musea getoetst aan acht criteria, bepaald in het Cultureel-erfgoeddecreet van 2012:

- Het belang van het cultureel erfgoed en de geografische reikwijdte van het thema waarop het museum focust
- Een werking met een landelijke reikwijdte die relevant is voor Vlaanderen (het museum moet zich met die werking in een internationale context begeven en internationale expertise binnenbrengen in de cultureel-erfgoedgemeenschap of het cultureel-erfgoedveld)
- De inhoud van en de manier waarop de kennis en expertise op een actieve en receptieve manier ter beschikking gesteld worden van de cultureel-erfgoedgemeenschap en van het cultureel-erfgoedveld
- De kwaliteit van de uitvoering van de basisfuncties en de toepassing van internationaal aanvaarde standaarden bij de uitvoering van de basisfuncties
- De kwaliteit van het zakelijke beheer van het museum
- De geografische reikwijdte van het publieksbereik
- De inspanningen op het vlak van duurzaamheid en maatschappelijke en culturele diversiteit
- De positionering, samenwerking en netwerkvorming, zowel in Vlaanderen als internationaal.

Voor de beoordeling van de kwaliteit van de aanvraag voor werkingssubsidies gelden dezelfde criteria, met als extra criteria de haalbaarheid en het realiteitsgehalte van de begroting.

Advies van de beoordelingscommissie

Na toetsing van de werking van de musea aan de criteria adviseerde de bevoegde beoordelingscommissie om 21 van de 23 musea in te delen bij het Vlaamse niveau.

Het Bruggemuseum en het Zilvermuseum voldeden om verschillende redenen niet aan de toetsing en komen niet in aanmerking voor een werkingssubsidie voor de volgende beleidsperiode.

De andere 21 aanvragen werden getoetst aan de criteria voor werkingssubsidies, waarbij de beoordelingscommissie ook aandachtspunten formuleerde. Na de individuele beoordeling deelde de commissie de 21 aanvragen op in drie groepen: 'zeer goed', 'goed' en 'voldoende met aandachtspunten'. De mate waarin de aanvragen beantwoorden aan

de decretale criteria was daarvoor de basis.

De beoordelingscommissie benadrukte dat ze de analyse onderschrijft die door de aanvragers als preambule toegevoegd werd aan alle museumdossiers.

In de woorden van de commissie: 'De Vlaamse musea zijn structureel ondergefinancierd. Omdat de meeste musea, zoals gevraagd door minister Schauvliege, rekening hielden met de budgettaire context komt deze onderfinanciering slechts ten dele tot uiting in de gevraagde subsidiebedragen. Door een grotere financiële bijdrage van de Vlaamse Gemeenschap aan de kosten van de Vlaams ingedeelde musea zou deze bijdrage meer in verhouding zijn tot het culturele belang en de internationale uitstraling van deze musea.'

Overzicht toegekende werkingsubsidies 2014-2018

Na het advies van de beoordelingscommissie en het voorstel van beslissing van Kunsten en Erfgoed legde de minister van Cultuur een definitief voorstel voor aan de Vlaamse Regering.

De Vlaamse Regering nam haar beslissing binnen de krijtlijnen van het voeren van constant beleid en ging uit van deze principes om de middelen te verdelen:

- Elk museum dat voldoet aan de criteria voor Vlaamse indeling krijgt een basisbedrag toegekend dat uitgaat van een continuering van het subsidiebedrag 2009. Dat basisbedrag is het bedrag dat in 2009 toegekend werd, exclusief het bedrag voor de compensatie van de 1-euromaatregel. Het totaal van de basisbedragen is 7.029.000 euro.
- De 1.093.000 euro die dan nog beschikbaar was, werd verdeeld onder de 7 musea waarvan de aanvragen door de beoordelingscommissie gerangschikt werden als globaal zeer goed beantwoordend aan de criteria.

Deze subsidiebedragen werden aan de Vlaams ingedeelde musea toegekend:

Museum	Gemeente	Jaarlijkse werkingssubsidie 2014-2018
Groep 1		
Groeningemuseum	Brugge	550.000
In Flanders Fields Museum	Ieper	475.000
Memlingmuseum – Sint-Janshospitaal – Museum Onze-Lieve-Vrouw-ter-Potterie (Hospitaalmuseum)	Brugge	300.000
ModeMuseum Provincie Antwerpen	Antwerpen	420.000
Museum dr. Guislain	Gent	633.000
M	Leuven	377.000
Provinciaal Gallo-Romeins Museum	Tongeren	489.000
Groep 2		
Huis van Alijn	Gent	292.000
Kunstmusea Antwerpen (Rubenshuis, Antwerpen Museum Mayer van den Bergh en		369.000

Rubenianum)		
Museum aan de Stroom (MAS)	Antwerpen	250.000
Museum Plantin-Moretus	Antwerpen	368.000
Museum voor Industriële Archeologie Gent en Textiel (MIAT)		349.000
Museum voor Schone Kunsten (MSK) Gent		716.000
Openluchtmuseum Bokrijk	Genk	317.000
Openluchtmuseum voor Beeldhouwkunst Middelheim	Antwerpen	400.000
Stadsmuseum Gent (STAM)	Gent	250.000
Stedelijk Museum voor Actuele Kunst (S.M.A.K.)	Gent	469.000
Groep 3		
Design museum Gent	Gent	280.000
FotoMuseum Provincie Antwerpen	Antwerpen	203.000
Mu.ZEE – Kunstmuseum aan Zee	Oostende	331.000
Sportimonium	Hofstade	284.000

Samenwerkingsverbanden voor internationale profilering van kunstcollecties

Organisatie	Gemeente	Jaarlijkse werkingssubsidie
		2014-2018
Lukas, Art in Flanders	Gent	213.000
Vlaamse Kunstcollectie	Gent	132.000
Contemporary Art Heritage Flanders	Oostende	125.000
Totaal		470.000

In naam van de Vlaamse Regering sloot de minister van Cultuur met deze musea en samenwerkingsverbanden een beheersovereenkomst voor de beleidsperiode 2014-2018. De beheersovereenkomst legt het engagement van het museum of samenwerkingsverband vast voor de volgende beleidsperiode, in verhouding tot het toegekende subsidiebedrag. Daarbij wordt rekening gehouden met de doelstellingen in de aanvraag van de organisatie, maar ook met de aandachtspunten van de Vlaamse Regering en de eigen accenten die de minister wil leggen, zoals ze die al voor de aanvraagronde presenteerde in haar krijtlijnnnota. Zo worden in alle beheersovereenkomsten met musea doelstellingen opgenomen over het bereiken van kinderen en jongeren en over de verdere uitbouw van het zakelijk beheer.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/de-kijker/toekenning-werkingssubsidies-2014-2018-voor-musea-ingedeeld-bij-het-vlaam>

Instellingen verbonden aan Kunsten en Erfgoed

Aan Kunsten en Erfgoed zijn vier aparte instellingen verbonden, geografisch gespreid over Vlaanderen.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/cultureel-erfgoed/cijfers/cijferboek-cultureel-erfgoed/instellingen-verbonden-aan-k>

Landcommanderij Alden Biesen

Het Kasteel van Alden Biesen © Philippe van geloven

De [Landcommanderij Alden Biesen](#) [1] is een buitendienst van Kunsten en Erfgoed en krijgt 211.000 euro dotatie voor haar werking. De infrastructuur wordt beheerd door het agentschap Facilitair Management.

Alden Biesen wil haar unieke site ontsluiten en haar infrastructuur en expertise inzetten om bij te dragen tot de ontwikkeling van een internationaal cultureel en erfgoedlandschap. Naast een historisch monument is de Landcommanderij ook een expertisecentrum voor Europese netwerken en projecten, een expertisecentrum voor vertelkunst, een toeristische trekpleister, gastvrouw voor evenementen en tentoonstellingen en een congrescentrum. Op al die activiteiten samen kwamen bijna 200.000 bezoekers af.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/landcommanderij-alden-biesen>

Links:

[1] <http://www.alden-biesen.be/>

Expertisecentrum voor Europese netwerken en projecten.

Alden Biesen is een internationale ontmoetingsplaats. Mensen ontvangen, seminaries verzorgen, programma's maken, lezingen geven, projecten schrijven en uitwerken, internationale conferenties organiseren: het zijn allemaal taken voor het Europese team. Meer dan 1.600 mensen kwamen in 2013 voor een Europees project naar Alden Biesen.

Association des Centres Culturels de Rencontre

Een internationaal netwerk van historische monumenten met een publieke functie die hun site willen hertalen met artistieke activiteiten. Alden Biesen is er voorzitter van. In 2013 waren er beleidsvergaderingen in Brussel en Parijs.

Réseau Européen de Musique Ancienne

Op 30 juni 2013 organiseerde REMA zijn Europees congres in Alden Biesen naar aanleiding van 'Hendrik van Veldeke', het thema van de Dag van de Oude Muziek.

Europaklassen

Scholen uit de Europese Unie komen een week in Alden Biesen samenwerken rond een gemeenschappelijk Europees programma. In 2013 stond er drie keer een Europaklasweek op het programma met deelnemers uit Vlaanderen, Frankrijk, Italië, Finland, Groot-Brittannië, Zweden, Estland, en Noorwegen.

Seminaries en studiedagen

Alden Biesen heeft een contract met het departement Onderwijs om de Europese dimensie te promoten in het volwassenenonderwijs in Vlaanderen. Er waren zes studiedagen in het kader van Grundtvig, Comenius of Erasmus+.

Ginco Tools and Training

Het Grundtvig International Network of Course Organisers (oktober 2012 tot oktober 2014) is een Europees netwerk van organisaties die betrokken zijn bij de professionele ontwikkeling en nascholing van medewerkers in de volwasseneneducatie. Naast trainingsmateriaal is het belangrijkste product een cursus voor de Grundtvigorganisatoren.

Project Actors Community in Europe

Een nieuw valorisatieproject (november 2013 tot november 2015) dat resultaten van bestaande projecten uit *Lifelong Learning* wil oprispen, aanpassen aan de mogelijkheden van nieuwe en sociale media en meenemen in de structuur van het programma Erasmus+.

InHerit

Een Grundtvig multilateraal project over erfgoedinterpretatie (december 2013 tot juni 2016). InHerit zal een handboek samenstellen en internationale cursussen organiseren. In de loop van de volgende jaren wordt het uitgewerkt.

Europaklassen © Alden Biesen

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/landcommanderij-alden-biesen/expertis>

Alden Biesen Vertelkasteel

Internationaal Vertelfestival

Voor de achttiende editie werden (van 15 tot en met 23 april) 190 voorstellingen geprogrammeerd voor basis-, secundair en avondonderwijs, en 25 publieksvoorstellingen. Dit is al jaren het grootste meertalige festival in Europa waar meer dan 12.000 bezoekers zich lieten meeslepen door de mooie verhalen.

Verhalen in het Park

Verhalen in het park © Alden Biesen

Verhalen in het Park pakte op 12 oktober 2013 uit met *Licht en donker*, een zinspeling op de wisseling van de seizoenen met een gevarieerd namiddag- of avondprogramma.

Internationale Festconferentie (Rome van 16 tot en met 19 juni)

Met Alden Biesen als zetel en Guy Tilkin als voorzitter van FEST, de European Federation for Storytelling, zet het Vertelkasteel zich in voor de promotie van de vertelkunst in Europa. Alden Biesen beheert ook de website en organiseerde de conferentie in Rome.

Sheherazade

Alden Biesen is coördinator van dit Europees Grundtvigproject (december 2011 tot december 2013) dat vertellen en verteltechnieken introduceert in het formele en non-formele volwassenenonderwijs. Van 11 tot 16 november was in Alden Biesen de eerste internationale Sheherazadecursus.

Tales

Alden Biesen coördineert dit Comenius multilateraal Europees project over vertellen en verteltechnieken (van november 2013 tot november 2015).

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/landcommanderij-alden-biesen/alden-bi>

Multidisciplinaire cultuurhistorische projecten en evenementen

Tentoonstelling

Met *Schatten op zolder* (5 juli tot en met 1 september) organiseerde Alden Biesen één grote zomertentoonstelling in eigen beheer. Voor het eerst werd een interessante verzameling objecten (vooral schilderijen) getoond, die de Landcommanderij in eigen bezit heeft.

Toeristische werking

Echoe © Alden Biesen

In 2013 werd opnieuw ingezet op een toeristische werking met activiteiten zoals wandelingen, rondleidingen (in vier talen), picknicks in combinatie met een wandel- of fietsroute of een rondrit met een groen wagentje. Het Onthaalcentrum Alden Biesen-Bilzen verwelkomde meer dan 40.000 bezoekers.

Daarnaast startte Alden Biesen een project als teambuilding voor groepen of bedrijven. ECHOE (EduCation for Heritage – Outdoor Education) onderzoekt manieren om vorming gelinkt aan een historische of archeologische site te combineren met *outdoor* educatie. Vanaf 2014 gaat het project van start.

Evenementen

Op het domein van de Landcommanderij worden verschillende evenementen georganiseerd, al dan niet in samenwerking met andere verenigingen of organisaties:

- *Dag van de Oude Muziek* met Hendrik van Veldeke als thema.
- *Historische kookhappening*: Felix Alen stelde een achttiende-eeuws driegangmenu samen.
- *Orgelconcerten* georganiseerd door de Bach Academie Alden Biesen.

Zomeropera © Alden Biesen

- *Zomeropera Alden Biesen*: 14.000 toeschouwers genoten van een van de 23 voorstellingen van Rigoletto. Ook de kinderopera *De vloek van Rigoletto* en de slotconcerten kenden een groot succes.
- *Bilzen de boom in*: leerlingen deden mee aan activiteiten rond fruit en boomgaarden – in samenwerking met de stad Bilzen, de Nationale Boomgaardenstichting en het Regionaal Landschap Haspengouw en Voeren.
- Daarnaast zijn er nog de talrijke publieksactiviteiten als de land- en tuinbouwdag, de Kers, Biesenrock, Elran Arabian Cup, Schots weekend, Fleuramour en het Sintpaleis.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/landcommanderij-aldden-biesen/multidis>

Congrescentrum

In 2013 was Alden Biesen de gastlocatie voor evenementen en concerten, en voor grote congressen met een meer dan regionale uitstraling. Het congrescentrum is de financiële draaischijf van de organisatie.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/landcommanderij-al-den-biesen/congrescentrum>

Ontsluiten van de site

Voor de site lag het accent in 2013 vooral op de omgeving. De werken gebeurden in uitvoering van het Harmonisch Park- en Groenbeheerplan in samenwerking met het Agentschap voor Natuur en Bos, het Agentschap voor Facilitair Management en de stad Bilzen.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/landcommanderij-al-den-biesen/ontsluit>

Frans Masereel Centrum

[Frans Masereel Centrum](#) [1] (1972) biedt **een werkplaats en residentie** aan grafici, kunstenaars en critici die willen werken met diepdruk, hoogdruk, zeefdruk en lithografie, of die de positie van de grafiek in relatie tot andere beeldende kunsten willen onderzoeken. De nadruk ligt vooral op creatie en experiment in het atelier. Frans Masereel Centrum anno 2014 is een grafisch laboratorium waarin de mogelijkheden van grafische toepassingen onderzocht, verbreed, en geherformuleerd worden. Een platform voor het publiek, de kunstenaar en zijn werk.

Naast het aanbieden van residenties organiseert het **Frans Masereel Centrum** **allerhande grafische projecten** [2] zoals o.a. tentoonstellingen, open portfoliomomenten, print gerelateerde demonstraties, rondleidingen, enz. Hiermee wil het nieuwe grafische toepassingen stimuleren en andere, aan print gerelateerde media bevorderen. Het Frans Masereel Centrum geeft regelmatig eigen [publicaties](#) [3] uit zoals tentoonstellingscatalogi, en participeert ook in publicaties van kunstenaars.

Omdat sinds 1972 elke kunstenaar na een verblijf in het Frans Masereel Centrum een kunstwerk afstaat, is de **collectie van Frans Masereel Centrum ondertussen** uitgegroeid tot een belangrijk archief voor grafiek. Een collectie van meer dan 20.000 stuks vindt onderdak in het centrum.

Om haar volledige werking te kunnen ontplooiën gaat Frans Masereel Centrum regelmatig [samenwerkingen](#) [4] aan met andere residentieplaatsen, kunstenhuizen, centra, werkplaatsen, postgraduaat opleidingen, enz. Vzw Zsenne, Lokaal 01 Antwerpen, Air Antwerpen, FLACC, Jan van Eyckacademie en Z33 zijn vaste partners.

In 2013 investeerde Frans Masereel Centrum verder in haar rol als werkplaats, kennisknooppunt en platform voor grafische kunsten door de verscherping van het artistiek profiel verder te bestendigen en in haar atelier ook ruimte te maken voor nieuwe grafische toepassingen zoals een risograaf en lasercutter. Daarnaast werden er artistieke projecten voorbereid waar u in 2014 de resultaten van kan komen bekijken: kunstenaars Anne-Mie Van Kerckhoven en Jan Kempnaers kwamen op residentie en maakten nieuw werk dat in de vorm van een DOCU-PRESS, een documentaire terugblik op een residentie, gepresenteerd zal worden.

De werking vertaalt de missie van het centrum in concrete vorm: het medium 'grafiek' verder integreren in het hedendaagse kunstenveld, de vooroordelen errond openbreken en - vooral – de eindeloze artistieke mogelijkheden van het medium promoten.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/frans-masereel-centrum>

Links:

[1] <http://fransmasereelcentrum.be/nl/>

[2] <http://fransmasereelcentrum.be/nl/projecten/>

[3] <http://fransmasereelcentrum.be/nl/publicaties/>

[4] <http://fransmasereelcentrum.be/nl/partners/>

Residenties 2013

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/frans-masereel-centrum/residenties-20>

Algemene residentie

Caroline en Inke Coolen (België)

Marianna Christofides (Cyprus)

Simon Hall (Verenigd Koninkrijk)

Stephanie Roland (Frankrijk)

Various & Gould (Duitsland)

Maryam Najd (België/Iran)

Remi Tamburini (Frankrijk)

Marlies De Clerck (België)

Maria Providencia Casanovas (Spanje)

Olivier Michel (Frankrijk)

Roel Gousseley (België)

Lorenzo Bravi (Italië)

Manor Grunewald (België)

Endi Poskovic (VS)

Henriette Grahnert (Duitsland)

Marjolijn De Wit (Nederland)

Jan Philip Raath (Zuid-Afrika)

Steven Baelen (België)

Conny Kuilboer (Nederland)

Catherine Aoki (VS)

Paula Roush (Portugal)

Marcel Mieth (Duitsland)

Gabriel Rico Jimenez (Mexico)

Maria Blondeel (België)

Johan Gelper (België)

Andrea Galeazzo (HISK) (Italië)

Katrin Kamrau (HISK) (Duitsland)

Bruno Vandenberghe (België)

Karima Klasen (Duitsland)

Fairuz Ghammam (België)

Maaïke Beuten (België)

Elisabeth Jackson (Verenigd Koninkrijk)

Glen Baldrige (VS)

Michelle Mc Geean (Canada)

Tom Liekens (België)

Dieter Durinck (België)

Lucie Renneboog (België)

Sunny La Vista (België)

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/frans-masereel-centrum/residenties--0>

Onderzoeksresidenties

Taichi Kodama (Japan)

Lee Wagstaff (Verenigd Koninkrijk)

Rob Swainston (VS)

Kevin Reynaert (België)

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/frans-masereel-centrum/residenties--1>

Essayresidenties

Dennis Van Mol (België)

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/frans-masereel-centrum/residenties--2>

Schoolresidenties

Elk jaar tussen de Krokusvakantie en de Paasvakantie krijgen nationale en internationale kunsthogescholen de mogelijkheid om één tot twee weken te komen werken in de ateliers van het Frans Masereel Centrum.

Dit jaar waren University of Kansas (VS), Northern Illinois University (VS), Boston University (VS), Weissensee Kunsthochschule Berlin (Duitsland), Tianjin University (China), Glasgow School of Art (Verenigd Koninkrijk), KASKA, Sint-Lucas Antwerpen en Sint-Lucas Brussel uit België te gast.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/frans-masereel-centrum/residenties--3>

Projectgerelateerde residenties

Residenties voor projecten of publicaties waar Frans Masereel Centrum aan meewerkte.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/frans-masereel-centrum/residenties--4>

Password:Printmaking residencies

Tomislav Brajnovic (Kroatië)

Gudrun Heamagi (Estland)

Maria Lukomska (Polen)

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/frans-masereel-centrum/residenties--5>

Losse residenties

Jan Kempenaers

Anne-Mie Van Kerckhoven

Tom Tosseyn

Pol Matthé en Jochem Vanden Ecker

Jon & Ibe

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/frans-masereel-centrum/residenties--6>

Projecten

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/frans-masereel-centrum/projecten>

All the knives (any printed story on request)

18 november 2012 – 16 februari 2013, Z33

Frans Masereel Centrum en Z33 nodigden het grafisch design collectief Åbäke uit om een atypische tentoonstelling over grafische kunst te maken. Met *All the Knives* presenteerden ze een performatieve tentoonstelling in een nagenoeg lege ruimte, met alleen een stoel, een tafel of een doos. De inhoud van de tentoonstelling staat *on hold* tot de bezoeker binnenkomt. Vertellers-performers verwelkomen de bezoeker in een wereld van verhalen aan de hand van grafische objecten en conversaties. De tentoonstelling is een verzameling in constante evolutie, samengesteld uit verhalen en grafische items die je terugvindt in tentoonstellingsruimtes of gewoon in je eigen broekzak of portefeuille.

All the Knives was een tentoonstelling van en met Åbäke, Yaïr Barelli, Jochen Dehn, Dirk Elst, Aurélien Froment, Vladimir Ivaneanu, Sally O'Reilly, Matt Rogers en Adva Zakai. Curator: Åbäke
Co-productie: Z33 en Frans Masereel Centrum

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/frans-masereel-centrum/projecten/all->

Print Art Fair 2013

9 februari 2013

Affiche Print Art Fair 2013

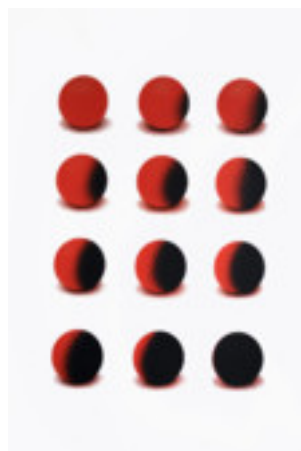
Op zaterdag 9 februari organiseerde Frans Masereel Centrum zijn tweede jaarlijkse grafiekbeurs in zijn atelier. Kunstenaars Thomas Aemerlynck, Maria Blondeel, Christophe Denys, Nico Dockx, Lise Duclaux, Kris Fierens, Lotte Geeven, Patricia Ghijssens, Liesbet Gruppig, Paul Hendrikse, Indianen, Katie Lagast, Damien De Lepeleire, Tom Liekens, Sofie Van der Linden, Pol Matthé, Maryam Najd, Geert Opsomer, Tinka Pittoors, Lucie Renneboog, Stephanie Roland, Roeland Tweelinckx, Jochem Vanden Ecker, Various & Gould presenteerden en verkochten hun grafisch werk aan het grote publiek en professionals. De beurs werd afgesloten met een optreden van Rudy Trouvé en Eric Thielemans.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/frans-masereel-centrum/projecten/prin>

IN KASTERLEE – slotpresentatie

9 februari 2013 – 29 maart 2013

Hoe zetten kunstenaars vandaag grafiek in de openbare ruimte? Welke relatie kan het Frans Masereel Centrum aangaan met de inwoners van Kasterlee en de talrijke culturele evenementen in de gemeente? Hoe ver kun je gaan met grafiek, en wanneer is iets geen grafiek meer maar bijvoorbeeld een installatie?

Voor zijn 40-jarig bestaan in 2012 vroeg Frans Masereel Centrum elke maand een kunstenaar om grafische interventies te doen met die vragen in het achterhoofd. Resultaat zijn erg eigenzinnige – soms ludieke – invullingen van grafiek in de openbare ruimte.

De slotpresentatie brengt de interventies samen van [Lieven Segers](#) [1], [Peter Puype](#) [2], [Maarten Verweij/Steffen Maas](#) [3], [bolwerK](#) [4], [Susanne Weck](#) [5] (in samenwerking met Thomas More Kempen en Dynamo), [Indianen](#) [6] (Andreas Depauw, Tim Knapen, Steven Holsbeek), [Filip Van Dingenen](#) [7], [Pol Matthé/Jochem Vanden Ecker](#) [8], [Adrien Tirtiaux](#) [9], [Peter Lemmens](#) [10], [Tina Schott](#) [11]. [11] en [Lotte Geeven](#). [12]

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/frans-masereel-centrum/projecten/kast>

Links:

- [1] <http://fransmasereelcentrum.be/nl/projecten/in-kasterlee-januari-lieven-segers/>
- [2] <http://fransmasereelcentrum.be/nl/projecten/in-kasterlee-februari-peter-puype/>
- [3] <http://fransmasereelcentrum.be/nl/projecten/in-kasterlee-maart-maarten-verweij-steffen-maas/>
- [4] <http://fransmasereelcentrum.be/nl/projecten/in-kasterlee-april-bolwerk/>
- [5] <http://fransmasereelcentrum.be/nl/projecten/in-kasterlee-mei-susanne-weck/>
- [6] <http://fransmasereelcentrum.be/nl/projecten/in-kasterlee-juni-indianen/>
- [7] <http://fransmasereelcentrum.be/nl/projecten/in-kasterlee-juli-filip-van-dingenen/>
- [8] <http://fransmasereelcentrum.be/nl/projecten/in-kasterlee-augustus-pol-matthe-jochem-vanden-ecker/>
- [9] <http://fransmasereelcentrum.be/nl/projecten/in-kasterlee-september-adrien-tirtiaux/>
- [10] <http://fransmasereelcentrum.be/nl/projecten/in-kasterlee-oktober-peter-lemmens/>
- [11] <http://fransmasereelcentrum.be/nl/projecten/in-kasterlee-november-tina-schott/>
- [12] <http://fransmasereelcentrum.be/nl/projecten/in-kasterlee-december-lotte-geeven/>

Artist Talks

In de periode van de schoolresidenties organiseert Frans Masereel Centrum op woensdagavond een gratis lezing van een kunstenaar. Naast de studenten zijn ook andere geïnteresseerden welkom.

20 februari Tim Ryckaert (MorePublishers)

27 februari Damien De Leppeire

6 maart Maryam Najd

13 maart Wesley Meuris

20 maart Stijn Cole

27 maart Nico Dockx

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/frans-masereel-centrum/projecten/arti>

Colloquium Lives and works: models of presence

16 maart 2013, Wiels, Brussel

Lives and Works: Models of Presence onderzoekt de rol van residenties als een platform voor netwerking, productie, presentatie en inspiratie in de hedendaagse kunstscène, zowel in Vlaanderen als internationaal. Het symposium belicht de verschillende aspecten van een complexe organisatie: de positie, het belang, de waarde, de return.

Daarnaast was er ook aandacht voor de verscheidenheid en de complexiteit van een artist-in-residenceorganisatie, de regionale impact, het belang van een netwerk en de reflectiemogelijkheid die een residentie biedt.

Lives and Works: Models of Presence, een initiatief van Frans Masereel Centrum, AIR Antwerpen, FLACC, Lokaal 01 en Wiels Centre for Contemporary Art, ontstond uit de nood aan kritisch commentaar op de huidige tendensen in het residentiebeleid, en vanuit de behoefte om die tendensen en hun invloed zichtbaar te maken voor een breed publiek.

Met de steun van BAM.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/frans-masereel-centrum/projecten/coll>

Retrospectieve 2012

29 april 2013-23 mei 2013

Frans Masereel Centrum presenteerde een selectie werken die de residenten van 2012 maakten in de ateliers van het Frans Masereel Centrum. Werk van onder andere Victoria Browne, Tinka Pittoors, Emily Hui, Paula Garcia Arizcun, Barbara Schulz, Maria Blondeel, Liesbet Gruppig, Elizabeth Jackson, Endi Poskovic, Kris Fierens, Kevin Haas, Handersson Hanna, Joakim Ojanen, David Rybak, Kato Six en Sirkku Ketola.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/frans-masereel-centrum/projecten/retr>

Password: Printmaking Expo

6 september-28 juli 2013

De reizende tentoonstelling van hedendaagse werken van kunstenaars is het meest zichtbare deel van het Europese project, dat ontwikkeld werd door zes Europese partners. Het project wordt gecoördineerd door het International Centre of Graphic Arts (Ljubljana, Slovenië), met als andere partners: Hablar en Arte (Madrid, Spanje), Frans Masereel Centrum (Kasterlee, België), the Museum of Modern and Contemporary Art (Rijeka, Kroatië), Foundation Tallinn Print Triennial (Tallinn, Estland) en de International Print Triennial Society (Krakau, Polen). Zij kwam tot stand met steun van de Europese Commissie.

Zes curators brachten projecten samen die gebaseerd zijn op reproduceerbaarheid, en die spanning brengen in de visie op de hedendaagse maatschappij. De geselecteerde kunstenaars werken met grafische kunst in de meest brede zin – als een middel om de aandacht te vestigen op de realiteit, of als middel om verandering te brengen. Doelbewust reproduceren en verspreiden ze de inhoud van hun werk en versterken daardoor de impact ervan. Daardoor is het een heel veelzijdige selectie van traditionele grafiek, hedendaagse manieren van reproduceren, artist books en anthologieën tot massamedia-projecten en meer.

Met een parallelprogramma georganiseerd door het Frans Masereel Centrum:

27 juni – Nocturne & film: Persepolis (Frankrijk, 2007) 96' animatie (Marjane Satrapi/Vincent Paronnaud)

4 juli – Nocturne & presentatie & interventie: Erki De Vries & Pieter Huybrechts presenteren hun artist book Book 1 L01 2018 en Rémi Tamburini's heliumsculptuur Bubble Flying Saucer zweeft bij valavond door Kasterlee.

11 juli – Nocturne & film: Peur(s) du Noir (Frankrijk, 2008) 85' animatie (Blutch, Charles Burns, Marie Caillou, Pierre di Sciullo, Lorenzo Mattotti, Richard McGuire)

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/frans-masereel-centrum/projecten/pass>

Selected Prints

30 september-29 november 2013

Expo met een selectie prints die de voorbije tien jaar in het atelier van Frans Masereel Centrum gemaakt werden. Met werk van Micha Wobbe, Endi Poskovic, Tinka Pittoors, Emily Hui, Filip Van Dingenen, Maria Blondeel, Liesbet Gruppig, Kevin Haas, Tom Liekens, Roel Goussey, Redas Dirzys, Andy Wauman, Ronny Delrue, Nico Dockx, Kris Delacourt, Greet Billet, Michael Krueger, Randy Bolton, Romeo Alaeff, Koenraad Dedobbeleer, Mira Sanders, John Hitchcock, Roeland Tweelinckx, Kato Six, Evelien Gysen, Lise Duclaux, bolwerK, Fumika Sato, Nick Satinover, Patricia Ghijsens Ezcurdia, Olivier Michel, Kelly Schacht en Pieter Vermeersch.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/frans-masereel-centrum/projecten/sele>

Open calls

Naast de open calls voor de selectie van de eigen residenten lanceerde Frans Masereel Centrum ook projectgerelateerde open calls.

Open call selectie kunstenaars 2e helft 2013 (deadline 1 februari 2013)

Open call selectie kunstenaars 1e helft 2014 (deadline 1 augustus 2013)

Open call Password:Printmaking residentie bij SMTG in Krakau, Polen (deadline 31 augustus 2013)

Open call Password:Printmaking residentie bij TPT in Tallinn, Estland (deadline 31 augustus 2013)

Open call Password:Printmaking residentie bij HEA/CIEC in Betanzos, Spanje (deadline 31 augustus 2013)

Open call curatorische voorstellen voor curatorproject ism Z33 (deadline 16 december 2013)

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/frans-masereel-centrum/projecten/open>

Publicaties

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/frans-masereel-centrum/publicaties>

All the knives (any printed story on request)

Tentoonstellingscatalogus

Frans Masereel Centrum en Z33 nodigden het grafisch design collectief Åbäke uit om een atypische tentoonstelling over grafische kunst te maken. (interne link naar project)

De catalogus bij deze tentoonstelling werd vormgegeven door Åbäke en gedrukt bij Carta Mundi in Turnhout.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/frans-masereel-centrum/publicaties/al>

Okidoki – Tina Schott

Presentatie 30 maart 2013 in Bobbejaanland

Tijdens een werkverblijf in het Frans Masereel Centrum in Kasterlee eind vorig jaar in het kader van [het project iN KASTERLEE](#) [1] maakte Tina Schotte in het pretpark tekeningen van Kasterleese monumenten, terwijl ze in de attracties zat. Die 'actiekraabbers' vulde ze dan aan tot collages met knipsels uit afgevoerde boeken van de bibliotheek van Kasterlee.

De gestencilde publicatie, in een gelimiteerde oplage uitgegeven door het Antwerpse Für Dich Verlag, is gesigneerd door Tina Schott.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/frans-masereel-centrum/publicaties/ok>

Links:

[1] <http://fransmasereelcentrum.be/nl/projecten/in-kasterlee-november-tina-schott/>

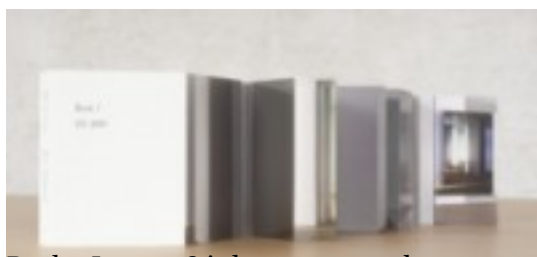
Password:Printmaking – Tentoonstellingscatalogus

Catalogus bij de expo Password:Printmaking. Met bijdragen van Sofie Dederen, Daina Glavocic, Javier Martin-Jimenez, Marta Anne Raczek-Karcz, Jannus Samma, Nevenka Sivavec, Breda Skrjanec en Bozidar Zrinski.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/frans-masereel-centrum/publicaties/pa>

Book 1 L01 2018 – Erki De Vries & Pieter Huybrechts

Book 1 L01 2018 is het eerste resultaat van een onderzoek naar de ruimtelijke mogelijkheden van het boek en de lay-out waar Erki De Vries en Pieter Huybrechts zich op toeleggen. In het verlengde van hun bestaande multimediale werk dat vanuit installatiekunst en fotografie focust op vragen rond ruimtelijkheid, zoeken zij in Book 1 L01 2018 een manier waarop de integratie van het medium kunstboek een bijkomende gelaagdheid kan teweegbrengen. Wat voor mogelijke beelden en nieuwe ervaringen kan het gebruik van deze kunstvorm in hun huidige oeuvre opleveren? Het nieuwe medium wordt steevast autonoom behandeld. Dat wil zeggen dat het niet zoals gebruikelijk ingezet wordt als middel tot representatie van een kunstwerk. Het medium kunstboek wordt in dit experiment tot over de eigen grenzen afgetast. Niet alleen de specifieke ruimtelijkheid van het boek wordt maximaal bespeeld, ook de vormgeving van de bladspiegel wordt opgevat als een materiële montage op het snijvlak tussen film, foto en installatie.

Book 1 L01 2018 werd op 4 juli 2013 gepresenteerd in Frans Masereel Centrum.

De wikkel voor het boek werd gedrukt bij Frans Masereel Centrum.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/frans-masereel-centrum/publicaties/bo>

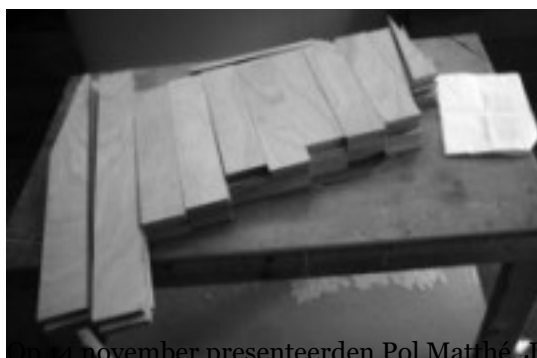
Jaarverslag Frans Masereel Centrum 2012

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/frans-masereel-centrum/publicaties/ja>

From brown to blue – Jochem Vanden Ecker & Pol Matthé

In november presenteerden Pol Matthé, Jochem Vanden Ecker en Kris Kimpe *From Brown to Blue* in Extra City (Antwerpen). Het boek is een handleiding om een replica te bouwen van twee houten stoelen toegeschreven aan de Amerikaanse kunstenaar Martin Maloney (New Jersey 1938-Antwerpen 2003). De twee stoelen werden teruggevonden in zijn atelier aan de Jordaenskaai 13 in Antwerpen.

From Brown to Blue wil de zoektocht naar en het onderzoek rond de sporen en de onvolledige archieven van Maloney activeren, in september 2012 door Pol Matthé en Jochem Vanden Ecker geïnitieerd. Het boek is uitgegeven door z-forlag & seismographic fabrics, met steun van Olga vzw en het Frans Masereel Centrum.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/frans-masereel-centrum/publicaties/br>

Kasteel van Gaasbeek

Het [Kasteel van Gaasbeek](#) [1] is een buitendienst van Kunsten en Erfgoed en krijgt voor zijn werking 610.000 euro dotatie. De infrastructuurkosten worden gedragen door het Fonds Culturele Infrastructuur (FoCI).

2013 was voor het Kasteel van Gaasbeek een topjaar met niet minder dan 51.817 bezoekers: 44.283 betalend en 7.534 gratis. Nog altijd komen de meeste bezoekers, 45.645 in totaal, individueel. 6.172 personen bezochten het kasteel in groepsverband. Dat is duidelijk meer dan in 2012.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/kasteel-van-gaasbeek>

Links:

[1] <http://www.kasteelvangaasbeek.be/nl>

Activiteiten

In 2013 liepen er in het Kasteel van Gaasbeek verschillende tentoonstellingen en werden er educatieve projecten en evenementen georganiseerd. Daarnaast werden er 21 keer de zalen verhuurd.

KMSKA-kunstsalon (tot 2017): een selectie negentiende-eeuwse werken uit de collectie van het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten in Antwerpen.

Authors Paintings 2010-2012 (19 april tot 23 juni): Sam Dillemans stelde voor het eerst sinds drie jaar nieuw werk tentoon. Naar aanleiding van deze expo werden de schilderijen uit de serie *Authors* gebundeld in het gelijknamige kunstboek, dat bij uitgeverij MER. Paper Kunsthalle verscheen.

28.689 bezoekers genoten van de ca. 300 schilderijen: een recordaantal! Wegens groot succes werd de expo een week verlengd.

aXes. The image is watching you (zomermaanden): een compleet nieuw werk van kunstenaar Eric Joris (en Crew), waarvoor hij vertrok van de locatie van het Kasteel en het park. Markiezin Arconati Visconti, de laatste eigenares van het Kasteel van Gaasbeek, was gefascineerd door de renaissance. Eric Joris keek over haar schouder mee terug en bestudeerde met ogen van de eenentwintigste eeuw het moment waarop het geometrisch-optisch perspectief ontdekt werd, exact in 1427. Overal in het Kasteel van Gaasbeek is dat perspectief voelbaar aanwezig: in de vergezichten van de tuinen, in de enfilades van de deuren tussen de vertrekken. Twee kamers werden ingenomen door installaties die film, hologram en tekening samenbrachten. Deze expo werd door 5.395 bezoekers 'beleefd'.

Eric Joris & CREW, aXes © Jo Exelmans

In Between. Reizen van buiten naar binnen (najaar): een tentoonstelling en belevingsparcours dat zich uitstrekte van het Kasteel van Gaasbeek over de museumtuin en de uitgestrekte parken van Gaasbeek en Groenenberg. Samen goed voor urenlang wegdromen in een wereld van kunst, vergankelijkheid, stilte en natuur over een oppervlakte van zo'n 100 hectare. Kunstenaars die hun medewerking verleenden aan deze wandeltentoonstelling: Michaël Borremans, Sander Buyck, Eduardo Chillida, Stijn Cole, Jeroen D'hoë, Rose-Marie Dath, Diane de Bournazel, Emiel De Keyser, Raoul De Keyser, Fred Eerdekens, Koen Evens, Peter Fischli & David Weiss, Frederic Geurts, Angela Glajcar, Willo Gonnissen, Alfredo Jaar, Karen Knorr, Wolfgang Laib, Christian Lapie, Kate MccGwire, Brody Neuschwander, Johan Opstaele, Serge Poliakoff, Susumu Shingu, Maarten Stuer, Koenraad Tinel, Rinus Van de Velde, Karin van der Molen, Sarah Vanagt, Fabienne Verdier, Lieve Vermeire, Aeneas Wilder, Cindy Wright, maar ook Goethe, Hafez en tal van naamloze kunstenaars.

In Between was het resultaat van intense samenwerking tussen het Kasteel van Gaasbeek, het Agentschap voor Natuur en Bos en waerbeke, de sociaal-culturele beweging rond stilte en leefkwaliteit. Niet minder dan 14.103 personen bezochten deze expo.

Angela Glajcar, Montcanus, In Between © Jo Exelmans

Ook werden er vier evenementen georganiseerd:

Workshop WildWorks 1 (21 tot 25 januari): het team van het Britse theatergezelschap WildWorks werkte samen met de medewerkers van het Kasteel van Gaasbeek rond het thema *What if the stones could talk*. Doel van het traject was de verhalen die in het kasteel leven in het licht stellen, zowel de grote historische momenten als de kleine verhalen achter objecten of herinneringen.

Erfgoeddag – Stop de tijd: het Kasteel van Gaasbeek werd in de negentiende eeuw herbouwd en heringericht als een heuse tijdmachine. Sam Dillemans maakte voor Erfgoeddag dezelfde oefening.

HemelVAART (25 april tot 20 mei): via een literair artistieke fietsroute werden twee tentoonstellingen met elkaar verbonden: de expo *Moments of Writing* van Alexandra Cool in CC Westrand in Dilbeek en Sam Dillemans die in het Kasteel van Gaasbeek exposeerde.

Workshop WildWorks 2 (november): hier werd gewerkt met een groep van een 25-tal vrijwilligers om de performances die een belangrijk deel uitmaken van het project *Once upon a Castle* (2014) voor te bereiden.

Workshop WildWorks © Dieter Daemen

Er werden ook zeven educatieve projecten opgezet. Naast het vaste aanbod voor scholen (rondleidingen en facultatieve ateliers) en voor gezinnen (familienamiddagen en verjaardagsfeestjes), organiseerde de educatieve dienst opnieuw projecten en ateliers voor kinderen, in het kader van lopende tentoonstellingen of evenementen in het kasteel. Ook voor scholen werden activiteiten uitgewerkt. Voorbeelden zijn: het verhaal *Het ei van Marie*, dat in samenwerking met Mooss vzw geïllustreerd werd voor anderstalige kleuters en het kunstproject *Kom uit en vlieg* van Vlieg, het label van cultuurnet Vlaanderen. In de zomervakantie gingen kinderen op zoek naar schatkisten waarin ze een kippenpootring konden vinden die leidde naar een van de 40.000 eieren uit het kunstwerk *De Wachtkamer* van Koen Vanmechelen.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/kaasteel-van-gaasbeek/activiteiten>

Publiekswerking

In samenwerking met De Derde Verdieping, bureau voor publieksbemiddeling, werd een visietekst uitgeschreven. Voor de drie grote tentoonstellingen werden drie verschillende bemiddelingstools ontworpen en meteen ook geëvalueerd.

Het Kasteel van Gaasbeek sloot aan bij het Fonds Vrijetijdsparticipatie voor mensen in armoede.

De website www.kasteelvangaasbeek.be [1] kreeg het AnySurferlabel, het kwaliteitslabel voor websites die voor iedereen toegankelijk zijn.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/kasteel-van-gaasbeek/publiekswerking>

Links:

[1] <http://www.kasteelvangaasbeek.be/nl>

Masterplan

Na jaren van ad-hocingrepen aan de infrastructuur van het kasteel kreeg het architectenbureau Bogdan & Van Broeck de opdracht om een Masterplan voor het hele kasteeldomein uit te werken. De complexiteit van de kasteelsite, de gebouwen in het park, het historische landschap zelf en de museumtuin vragen om een integrale en holistische aanpak.

Een tussentijdse presentatie gebeurde in het najaar op het kabinet van minister Schauvliege. Het Masterplan voorziet in een gefaseerde uitvoering van werken die het kasteel kunnen laten uitgroeien tot een erfgoedcentrum en museum op Europees niveau.

In november werd gestart met de elektriciteitswerken. Het scenario voor objectbeveiliging werd uitgetekend.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/kasteel-van-gaasbeek/masterplan>

Aankoop

Mathilde du Monceau, *Zicht op het Kasteel van Gaasbeek*, olie op doek, 550 euro

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/kasteel-van-gaasbeek/aankoop>

Restauratie

Jacques Courtois, Veldslag tussen Christenen en Turken, olie op doek, 3977, 87 euro

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/kaasbeek/restauratie>

Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde

De [Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde](#) [1] (KANTL) is een autonoom, onafhankelijk en multidisciplinair genootschap voor de studie, de beoefening en de bevordering van de Nederlandse taal- en letterkunde.

De KANTL is een overlegforum voor de Nederlandse taal- en letterkunde. Ze stimuleert en coördineert initiatieven op dit terrein. De Academie levert onderzoek op het gebied van de studie en het toegankelijk maken van het literaire en talige erfgoed in Vlaanderen. Ze bouwt een nationaal en internationaal netwerk uit in de academische en culturele wereld om samenwerking te organiseren op dit terrein en verspreidt onderzoeksresultaten door publicaties en studiedagen. Ze organiseert culturele activiteiten waardoor een breder publiek in contact komt met thema's rond Nederlandse taal en literatuur. Ze staat de Vlaamse overheid bij met advies en expertise.

Voor de uitvoering van eigen onderzoek heeft de KANTL een eigen studieceterum, het Centrum voor Teksteditie en Bronnenstudie. Dat CTB heeft als doelstelling talig en literair erfgoed in Vlaanderen beschikbaar te maken en te houden, en het daarna op verschillende manieren en voor verschillende publieken te valoriseren.

In 2013 kreeg de KANTL, inclusief CTB, 385.000 euro dotatie.

De eerste fase van de renovatiewerken die in 2011 startten, werd in 2013, op enkele vervolgwten na, voltooid. De verbetering van toegankelijkheid, technische infrastructuur en bezoekerscomfort ondersteunt de publiekswerking waar de KANTL in hoge mate op inzet.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/koninklijke-academie-voor-nederlandse>

Links:

[1] <http://www.kantl.be/>

Genootschap

In 2013 werden Leen van Dijck, Walter Daelemans en Kris Humbeeck verkozen tot lid van de Academie.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/koninklijke-academie-voor-nederland-0>

Publicaties

De KANTL verzorgt wetenschappelijke publicaties over Nederlandse Taal- en Letterkunde. Ze beschouwt het als haar taak om waardevol wetenschappelijk werk dat voor commerciële uitgeverijen niet rendabel is toch voor het publiek toegankelijk te maken. Vanaf jaargang 2011 wordt *Verslagen en Mededelingen*, het tijdschrift van de KANTL, ook online gepubliceerd, naast de klassieke gedrukte publicatie.

In 2013 publiceerde de KANTL studies op het gebied van literatuurstudie, taalkunde, digitale toepassingen in literatuuronderzoek en essayistisch werk:

- *Preromantisch classicisme en reactionaire romantiek. Bilderdijs dramaturgie* levert een bijdrage tot de geschiedenis van de Nederlandstalige literatuur en dramaturgie in Europese context door Martien J.G. de Jong.
- *Het Snoeijmes der Vlaemsche Tale*, een anonieme tekst over taalkunde uit de achttiende eeuw, uitgegeven door Rik Vosters en Gijsbert Rutten, maakt een verloren gewaande tekst over onze taal opnieuw toegankelijk.
- *Het gewicht van de auteur. Stylometrische auteursherkenning in Middelnederlandse literatuur* van Mike Kestemont toont hoe met kwantitatieve methodes het auteurschap van anonieme teksten achterhaald kan worden.
- Met de postume uitgave van haar essaybundel *De Spiegel van Alexander* bracht de KANTL hulde aan dichteres en academielid Christine D'haen.
- In 2013 is een testversie van de digitale editie van de brieven van Stijn Streuvels gerealiseerd. Die wordt in samenwerking met partners verder bijgesteld. In 2014 wordt de publieke online-editie gelanceerd.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/koninklijke-academie-voor-nederland-1>

Overlegplatform

De KANTL is het overlegplatform over Nederlandse taal en literatuur. Via gemengde begeleidingscommissies wordt het werkveld betrokken bij de literaire en taalkundige onderzoeksprojecten. De KANTL participeerde in 2013 aan het debat over de toekomst van de Digitale Bibliotheek van de Nederlandse Letteren en was actief in overlegfora zoals Boekenoverleg.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/koninklijke-academie-voor-nederland-2>

Prijzen

In 2013 werden deze prijzen toegekend:

- Jaarlijkse nominaties voor de vijf vijfjaarlijkse prijzen (oudere taal, literatuur en cultuur in de Nederlanden, poëzie, proza, podiumteksten, essay)
- De vijfjaarlijkse prijs voor essay van de KANTL (2013) aan Eric de Kuyper voor *Applaus*.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/koninklijke-academie-voor-nederland-3>

Bibliotheek en archief

De belangrijke schenking van een opgeheven overheidsbibliotheek werd verwerkt, waardoor de collectie verrijkt is met zeldzame exemplaren van de Vlaamse literaire productie uit de tweede helft van de 20e eeuw.

De invoer van de Vlaamse tijdschriften in de lopende Bibliografie van de Literaire Tijdschriften in Vlaanderen en Nederland, een samenwerking met de KB Den Haag, is op kruissnelheid. Een belangrijk instrument voor de ontsluiting van recent literair werk dat in tijdschriften verschijnt.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/koninklijke-academie-voor-nederland-4>

Wetenschappelijke werking

In het najaar werd de migratie ingezet van taalcorpora naar een eigen server, wat de publieke toegang tot gedigitaliseerd taalkundig erfgoed op langere termijn garandeert. Dat moet de aanzet vormen voor een repositorium voor taalkundig erfgoed.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/koninklijke-academie-voor-nederland-5>

Publiekswerking

In de voorjaarsreeks KANTL-conferenties, stelden drie academieleden nieuw werk voor, waarover ze in debat gingen met het publiek. De najaarslezingenreeks stond in het teken van het Louis Couperusjaar. Op de jaarlijkse openbare vergadering op het domein Beauvoorde (Veurne) werd de Franstalige Vlaamse dichter Emile Verhaeren herdacht.

Naar aanleiding van de publicatie van het tweede deel over de Middelnederlandse literatuur in de nieuwe geschiedenis van de Nederlandse literatuur organiseerde de KANTL een lezingentournee van Frits Van Oostrom in verschillende Vlaamse steden.

Frits van Oostrom, tijdens de voorstelling van zijn boek *Wereld in woorden. Geschiedenis van de Nederlandse literatuur 1300-1400* in de KANTL op 5/2/2014

Verder ondersteunde de KANTL workshops en studiebijeenkomsten in haar werkgebied.

www.kantl.be [1]

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/koninklijke-academie-voor-nederland-6>

Links:

[1] <http://www.kantl.be>

Over Ons

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/instellingen-verbonden-aan-kunsten-en-erfgoed/koninklijke-academie-voor-nederland-7>

Personeel

Op 31 december 2013 werkten er **158 medewerkers** voor het agentschap Kunsten en Erfgoed. Daar zijn ook de medewerkers bij van de diensten in afzonderlijk beheer. Met het agentschap bedoelen we hoofdbestuur en buitendiensten.

	Man	Vrouw	Vast	Contractueel	Totaal
Hoofdbestuur Kunsten en Erfgoed	38	41	67	12	79
Frans Masereel Centrum	2	5	4	3	7
Kasteel Beauvoorde	1	0	0	1	1
Kasteel van Gaasbeek	8	10	2	16	18
KANTL	2	4	3	3	6
Alden-Biesen	13	27	21	19	40
Depot Schaarbeek	4	3	5	2	7
Totaal	68	90	101	57	158

Medewerkers op 31 december 2013, inclusief diensten in afzonderlijk beheer

	Man	Vrouw	Vast	Contractueel	Totaal
Kasteel van Gaasbeek	4	3	0	7	7
Alden Biesen	0	3	0	3	3
Totaal	4	6	0	10	10

Medewerkers op 31 december 2013, alleen diensten in afzonderlijk beheer

Er werken verschillende profielen voor het agentschap, **contractueel** of als **vastbenoemde ambtenaar**:

- Niveau A – adjunct van de directeur (universitair/masterdiploma en hogeschoolden – lange type)
- Niveau B – deskundige (graduaat/bachelor – korte type)

- Niveau C – medewerker (secundair onderwijs)
- Niveau D – (technisch) assistent (geen specifiek diploma vereist)

	Niveau A	Niveau B	Niveau C	Niveau D
Alden Biesen	4	3	10	23
Hoofdbestuur	47	3	22	7
Frans Masereel Centrum	1	2	1	3
Depot Schaarbeek	0	2	3	2
Kasteel Beauvoorde	0	0	0	1
Kasteel van Gaasbeek	3	1	3	11
KANTL	1	0	2	3
Totaal	56	11	41	50

Medewerkers volgens niveau in Kunsten en Erfgoed (inclusief diensten in afzonderlijk beheer)

De tabel geeft de verdeling weer van het aantal personeelsleden volgens het niveau in elke dienst.

35,44% van de medewerkers zijn van niveau A. 31,65% van niveau D. De medewerkers van niveau C zijn met 41 (25,95 van het totale personeelsbestand). De medewerkers van niveau B zijn het minst vertegenwoordigd met 6,96%.

	Niveau A		Niveau B		Niveau C		Niveau D		Totaal
	man	vrouw	man	vrouw	man	vrouw	man	vrouw	
Kasteel van Gaasbeek	0	0	0	0	1	1	3	2	7
Alden Biesen	0	1	0	0	0	1	0	1	3
Totaal	0	1	0	0	1	2	3	3	10

Medewerkers volgens niveau, alleen diensten in afzonderlijk beheer

De medewerkers die aangeworven zijn met middelen van de diensten in afzonderlijk beheer zijn van niveau D. Het gaat om 60% van het totaal aanwervingen met die middelen.

	<35	35-44	45-54	>55
Alden Biesen	4	7	21	8

Hoofdbestuur	10	31	18	20
Frans Masereel Centrum	0	3	2	2
Depot Schaarbeek	2	1	1	3
Kasteel Beauvoorde	1	0	0	0
Kasteel van Gaasbeek	4	4	4	6
KANTL	1	1	3	1
Totaal	22	47	49	40

Medewerkers volgens leeftijdscategorie in Kunsten en Erfgoed (inclusief diensten in afzonderlijk beheer)

De groep 45-plussers is het grootst in het agentschap: 31%. Daarna gevolgd door de 35-44-jarigen (29,7%). De 'jongeren' in het agentschap zijn het minst vertegenwoordigd: 13,9%.

Bron-URL: <http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/over-ons/personeel>

In- en uitstroom

In 2013 verwelkomde Kunsten en Erfgoed deze **nieuwe medewerkers**:

- Elisabeth Am Zehnhoff, deskundige Behoud en Beheer in het team Collectie Vlaamse Gemeenschap
- Tine Geerts, kantoorcoördinator in het Frans Masereel Centrum
- Karen Jacobs, beleidsmedewerker cultureel erfgoed in de afdeling Erfgoed
- Brigitte Myle, staflid diensten van de Administrateur-Generaal
- Kevin Van Campenhout, dossierbehandelaar in de cel Internationaal Kunsten

In 2013 waren deze medewerkers **tijdelijk in dienst** voor specifieke projecten:

- Tineke Moonens als educatief medewerkster in het Kasteel van Gaasbeek
- Liane Francis, Leyla Van Hassel, Joep Denayer, Jan Van Belle, Blearta Jashari als suppoost in het Kasteel van Gaasbeek
- Hakem Jaïdi als schoonmaker in het Kasteel van Gaasbeek
- Judith Willems en Dorien Verhavert als medewerkers voor de Kunstendag voor Kinderen
- Tim Vanderhoeven als medewerker collectie voor het depot in Schaarbeek

In 2013 werden ook 12 **jobstudenten** ingezet:

- Kasteel van Gaasbeek: 8 jobstudenten (2 mannen, 6 vrouwen)
- Landcommanderij Alden Biesen: 3 jobstudenten (1 man en 2 vrouwen)
- Frans Masereel Centrum: 1 jobstudent (1 man)

In 2013 zijn deze medewerkers **gepensioneerd**:

- Filip Coppieters – afdeling Kunsten

- Viviane De Backer – afdeling Kunsten
- Dirk Blindeman – diensten van de Administrateur-Generaal
- Albertine Meyers – Landcommanderij Alden Biesen
- Lief Peeters - diensten van de Administrateur-Generaal
- René Simons – Landcommanderij Alden Biesen
- Dirk Vandermolen – afdeling Kunsten

In 2013 hebben deze medewerkers de organisatie verlaten:

- Sara Hoste – afdeling Kunsten
- Annick Hus – diensten van de Administrateur-Generaal
- Wim Legrand – Frans Masereel Centrum
- Nick Neven – Landcommanderij Alden Biesen
- Iris Paschalidis – afdeling Erfgoed

Bron-URL: <http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/over-ons/personeel/en-uitstroom>

Gelijke kansen en diversiteitsplan

De Vlaamse overheid formuleerde streefcijfers voor verschillende doelgroepen.

De tabel geeft een overzicht van de vertegenwoordiging van de kansengroepen in Kunsten en Erfgoed op 31 december 2013, de streefcijfers van het agentschap en de streefcijfers van de Vlaamse overheid.

	Situatie 31 december 2013	Streefcijfers Kunsten en Erfgoed	Streefcijfers Vlaamse Overheid 2015
Vrouwen in N-functies	0%		Geen streefcijfer geformuleerd
Vrouwen in N-1-functies	50%	50%	33%
Personen met een arbeidshandicap	5 (3,16%)	3%	3%
Personen met een migratieachtergrond	3 (1,9%)	2%	4%
Ervaren werknemers	89 (56,33%)	Geen streefcijfer geformuleerd	/
Personeelsleden op niveau D	50 (31,65%)	Geen streefcijfer geformuleerd	/
Jobstudenten	13	Geen streefcijfer geformuleerd	

Op basis van deze gegevens kunnen we besluiten dat er in 2014 blijvend aandacht moet gaan naar de verschillende kansengroepen. Dat gaan we doen op de volgende manieren:

- Optimaal de beschikbare tools gebruiken om kansengroepen te bereiken bij aanwervingen. Alle contractuele vacatures worden via het Dienstencentrum CJSM verspreid via verschillende kanalen om zo goed mogelijk de kansengroepen te bereiken. Mogelijke kanalen zijn de toegewezen consulenten van de VDAB of de lijst organisaties Emancipatiezaken.
- Aandacht voor kansengroepen bij het aanwerven van jobstudenten en stagiairs. De vacatures voor jobstudenten worden verspreid via Jobpunt Vlaanderen om zo goed mogelijk kansengroepen te bereiken.
- Meewerken aan de initiatieven van Emancipatiezaken door hun activiteiten en campagnes bekend te maken in het agentschap (extranet en affichecampagnes).
- Meewerken aan de werkgroep diversiteit in het Ministerie van CJSM onder leiding van het Dienstencentrum CJSM.
- Het Dienstencentrum CJSM verzamelt cijfers over de kansengroepen in de selectieprocedures. Via die monitoring gaan we na in welke mate we de verschillende doelgroepen bereiken en of en hoe ze doorstromen in het selectieproces.

- De emancipatieambtenaar van het Dienstencentrum CJSM woont de Commissie Emancipatiezaken bij. Als vertegenwoordiger van het Ministerie CJSM koppelt zij ook terug naar de andere entiteiten.
- Een dove medewerkster werkt actief mee aan het initiatief ‘Gebarenkring’. Het maakt deel uit van haar takenpakken om andere personen te laten kennismaken met dove medewerkers. Er is een stuk gebarentaal en kennismaken met elkaar.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/over-ons/personeel/gelijke-kansen-en-diversiteitsplan>

Opleidingen

In 2013 waren er verschillende vormingsactiviteiten (inclusief studiedagen). Voor individuele opleidingen was de totale kostprijs 17.373,80 euro.

Daarnaast waren er ook maatopleidingen zoals:

- Klantgericht omgaan met publiek
- Strategische adviesrapporten opstellen
- EHBO-bijscholing
- Brandblussen
- BA4-cursus

De totale kostprijs voor de maatopleidingen was 8.506,48 euro.

In 2013 heeft Kunsten en Erfgoed in de week van de duurzaamheid voor de eerste keer meegewerkt aan 'Train je collega'. Een initiatief van AGO waarin collega's elkaar korte werkgerelateerde trainingen gaven. Er waren verschillende onderwerpen: netwerken, gebruik van iPad, do's en don'ts bij het bewaren van kunstwerken, gebruik van pc, presentatietechnieken. Bij Kunsten en Erfgoed waren er deelnemers aan verschillende sessies, maar hebben collega's ook zelf workshops gegeven.

Ook intern worden er regelmatig infosessies gegeven, onder andere over het gebruik van DMS, Orafin en Excel. In het agentschap is kennisdeling en -opbouw belangrijk. We hebben enkele leergroepen in de organisatie die specifieke thema's en processen bespreken zoals de leergroep advisering, visitaties, calamiteiten, cultureel erfgoed en besluiten.

Bron-URL: <http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/over-ons/personeel/opleidingen>

ICT

In de loop van 2010 heeft Kunsten en Erfgoed een informatieplan opgemaakt als basis voor het ICT-meerjarenplan, omdat de ICT-voorzieningen uiteraard gealigneerd moeten worden met het informatiebeleid. Dit ICT-meerjarenplan werd opgemaakt voor 2011-2015. Elk jaar worden enkele items uit het meerjarenplan uitgewerkt in een jaarplan.

Bron-URL: <http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/over-ons/ict>

Dossieropvolging

In 2011 heeft Kunsten en Erfgoed een applicatie gekocht om alle dossiergegevens centraal bij te houden. Die applicatie is Axi CaseManagement. Ondertussen is Axi CaseManagement geïnstalleerd in het Ministerie CJSM en werden de historische dossiergegevens uit verschillende databanken van MS Access gemigreerd naar Axi CaseManagement. In 2013 werd Axi CaseManagement in het agentschap in gebruik genomen en werden de nieuwe dossiers ingevoerd.

Bron-URL: <http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/over-ons/ict/dossieropvolging>

Archivering

Kunsten en Erfgoed heeft een eerste concrete actie van het archiefbeheersplan uitgevoerd. In september werd een eerste overdracht gerealiseerd. Een deel van het semi-statisch archief van de afdeling Erfgoed werd overgedragen naar het Depot van Vilvoorde.

Bron-URL: <http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/over-ons/ict/archivering>

Adlib

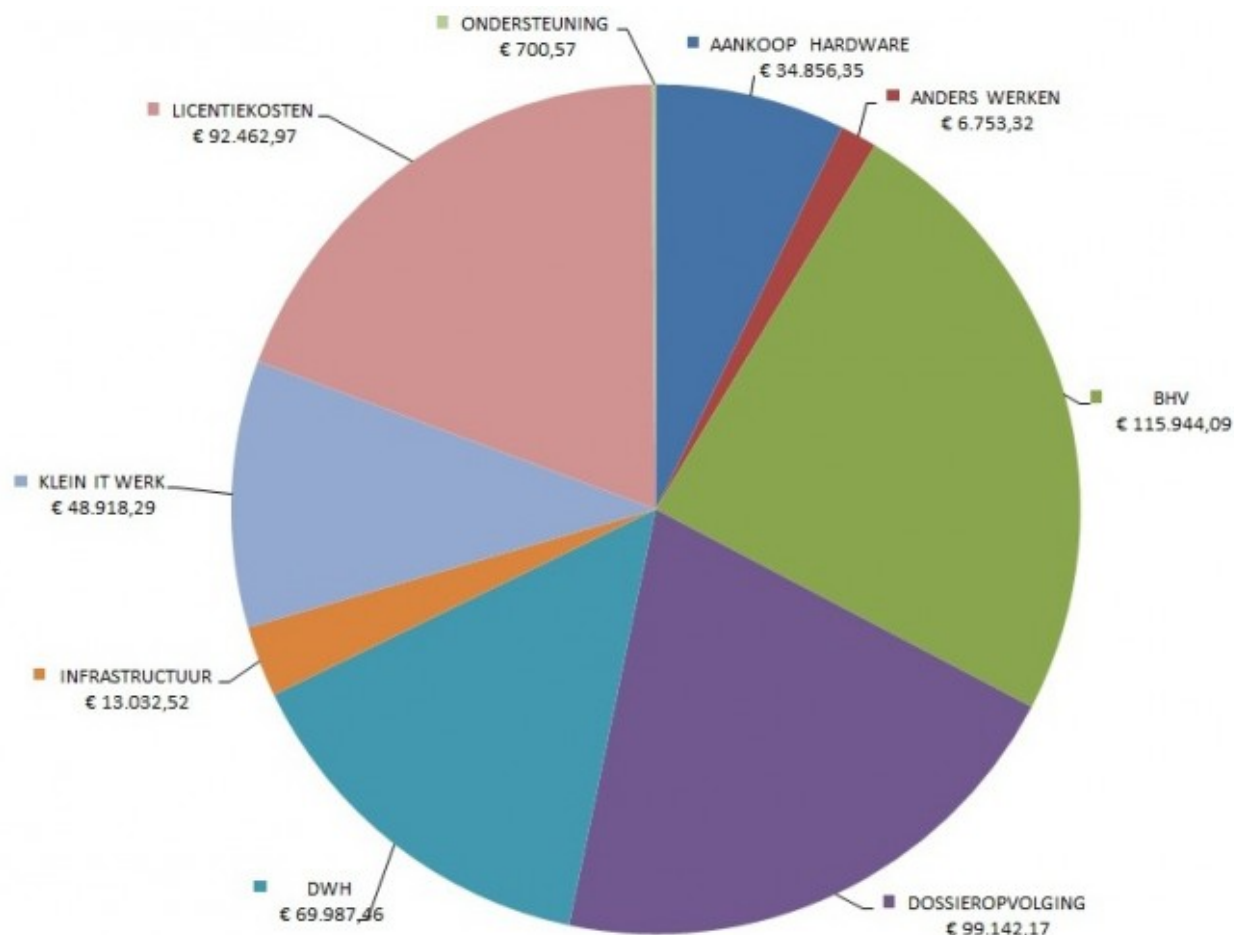
Adlib, de databank met de collectie van de Vlaamse Gemeenschap, werd gemigreerd naar een externe server beheerd door de makers van Adlib. De drie instanties van Adlib van Kunsten en Erfgoed (hoofdbestuur, Kasteel van Gaasbeek en Frans Masereel Centrum) worden in één Adlib bijgehouden. Ook de bibliotheek van het agentschap maakt gebruik van deze Adlibomgeving.

Bron-URL: <http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/over-ons/ict/adlib>

ICT-uitgaven

	Uitgaven 2012	Uitgaven 2013
Aankoop hardware	39.365,14	34.856,35
Adlib	14.126,75	-
Anders werken	2.497,19	6.753,32
BHV	112.866,15	115.944,09
CIB	10.810,79	-
Dossieropvolgingssysteem	65.069,23	99.142,17
DWH	102.789,47	69.987,46
Infrastructuur	5.030,62	13.032,52
Klein IT-werk	14.214,95	48.918,29
Licentiekosten	51.846,56	92.462,97
Ondersteuning	18.815,98	700,57
Orafin	33.085,53	-
Totaal	470.518,36	481.797,75

Anders Werken: Kunsten en Erfgoed werkt volgens het principe van Anders Werken. Dat houdt in dat medewerkers een laptop gebruiken. Voor medewerkers die telewerken, is er een tegemoetkoming in de internet- en telefoonkosten.

BHV: Dit is de kost om alle hardware beschikbaar te houden.

CIB: Dit is het centrale identificatiebestand van het ministerie met alle contacten van het ministerie, o.a. van aanvragers van subsidies, leveranciers, musea, bibliotheken.

DWH: Dit is het datawarehouse, een gesofisticeerde databankapplicatie om alle informatie in verschillende applicaties (Dossieropvolging, CIB, Orafin) samen te voegen en zo rapporteren over die data mogelijk te maken.

Bron-URL: <http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/over-ons/ict/ict-uitgaven>

Communicatie

Bron-URL: <http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/over-ons/communicatie>

Cel communicatie en actualisatie en integratie communicatieplannen

In het najaar 2013 werd beslist om de cel communicatie te versterken om de communicatie van Kunsten en Erfgoed te optimaliseren. Er werden twee ankerpunten aangeduid in de afdelingen. Een medewerker staat in voor de operationele en technische uitwerking van instrumenten (zoals de website) en er is een algemeen coördinator en woordvoerder.

De bestaande documenten en plannen (bijvoorbeeld visienota communicatie of extern communicatieplan) werden door de nieuwe cel communicatie geïntegreerd en geactualiseerd in één document. Dat houdt rekening met de recente beslissing van de Vlaamse Regering. Door de nakende inkanteling van het agentschap in het departement CJSM blijven de afdelingen (althans in een eerste fase) bestaan, maar het agentschap niet. Dat gaat in elk geval de uit te voeren communicatiestrategie beïnvloeden.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/over-ons/communicatie/cel-communicatie-en-actualisatie-en-integratie-communicatieplannen>

Nieuwe folder

Kunsten en Erfgoed ontwikkelde in 2013 een nieuwe folder: Collectie van de Vlaamse Gemeenschap – richtlijnen voor bewaarnemers.

PDF Bijlagen

- [Collectie van de Vlaamse Gemeenschap – richtlijnen voor bewaarnemers](#) [1]

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/over-ons/communicatie/nieuwe-folder>

Links:

[1] http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/sites/default/files/book/pdf/folder_collectie.pdf

Website

Tussen 1 januari en 31 december 2013 vonden 61.321 unieke bezoekers de weg naar de website www.kunstenenerfgoed.be [1]. 46,80% waren nieuwe bezoekers.

In 2013 werden in totaal 119.865 pagina's opgeroepen. De site werd door 4.179 bezoekers geconsulteerd met een tablet, door 2.293 met een smartphone. Gemiddeld duurde een bezoek aan de site 2'56". In die tijd surfte een bezoeker gemiddeld op 3,9 pagina's van de site.

Bron-URL: <http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/over-ons/communicatie/website>

Links:

[1] <http://www.kunstenenerfgoed.be>

Jaarverslag 2012

Het jaarverslag van Kunsten en Erfgoed wordt vanaf de editie 2010 als een website gepubliceerd. In 2013 vonden 3.165 unieke bezoekers de weg naar die website.

In 2013 werden in totaal 14.859 pagina's opgeroepen. Gemiddeld duurde een bezoek aan de site 3'16". In die tijd surfte een bezoeker gemiddeld op 3,58 pagina's van de site.

De site werd door 194 bezoekers geconsulteerd met een tablet, door 76 met een smartphone.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/over-ons/communicatie/jaarverslag-2012>

Begroting

De beschikbare middelen zijn voor de eigen werking (apparaatskredieten: lonen, personeelsgebonden kosten, uitrustingsgoederen) en voor de uitvoering van het kunsten- en erfgoedbeleid (subsidies, dotaties, aankopen van kunstwerken).

De beleidskredieten zijn opgesplitst volgens de twee beleidsvelden, kunsten en erfgoed. Het gaat vooral om middelen om het Kunstendecreet en het Cultureel-erfgoeddecreet uit te voeren.

Bron-URL: <http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/over-ons/begroting>

Apparaatskredieten

De loonkredieten stegen lichtjes tegenover 2012 tot 7.425.000 euro in 2013. Die toename is het resultaat van het geheel van wijzigingen, te wijten aan indexatie, endogene groei, cao ambtenaren 2010-2012.

De werkingsmiddelen van het agentschap werden geïndexeerd en bedroegen 394.000 euro.

Begrotingsartikel	Omschrijving	Euro
HDo/1HA-H-2-Z/LO	Lonen	7.425.000
HDo/1HA-H-2-Z/WT	Werkingsmiddelen	394.000

ICT-middelen worden gemeenschappelijk beheerd, samen met het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media en het agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/over-ons/begroting/apparaatskredieten>

Beleidskredieten

In totaal werden 211.326.000 euro beleidskredieten in de begroting ingeschreven (excl. KMSKA)

Begrotingsartikel	Omschrijving	Euro
HDo/1HE-H-2-A/WT	Werking en toelagen	1.351.000
HDo/1HE-H-2-C/WT	Projecten Erfgoed	1.077.000
HDo/1HE-H-2-B/WT	Structurele ondersteuning erfgoed	28.938.000
HDo/1HE-H-2-D/WT	Ondersteuning via DAC in kunsten en erfgoedlandschap	5.405.000
HDo/1HE-H-2-E/WT	Internationale projecten (niet decretaal)	391.000
HDo/1HE-H-2-F/WT	Structurele ondersteuning kunsten	7.210.000
HDo/1HE-H-2-K/WT	Structurele ondersteuning kunsten	94.529.000
HDo/1HE-H-2-G/WT	Projecten Kunsten	9.700.000
HDo/1HE-H-2-H/WT	Nederlandse taalunie + internationaal cultuurbeleid buiten Kunstendecreet	3.620.000
HDo/1HE-H-2-I/WT	Structurele ondersteuning instellingen Vlaamse Gemeenschap	15.957.000
HDo/1HE-H-2-Z/IS	Interne stromen	42.638.000
HDo/1HE-H-5-Z/IS	Topstukkenfonds	456.000
HDo-1HE-H-4-J/WT	Begrotingsfonds Kunsten en Erfgoed	54.000
Totaal		211.326.000

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/over-ons/begroting/apparaatskredieten/beleidskredieten>

Beleidsmiddelen 2009 - 2014

Kunsten en Erfgoed nam het initiatief om de beleidsmiddelen voor de periode 2009-2014 te ontleden. Deze periode valt samen met de legislatuur van minister Schauvliege.

Eenzijds worden de cijfers voor deze periode geschetst en geanalyseerd, anderzijds wordt een korte context per kalenderjaar opgesomd. Deze contextualisering laat toe om de (evolutie van de) cijfers beter te kaderen.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/over-ons/begroting/beleidsmiddelen-2009-2014>

Analyse van de begrotingsgegevens

Algemene opmerking

De vermelde bedragen zijn de finale budgetten zoals deze jaarlijks in het financieel systeem zijn geregistreerd na begrotingsopmaak, begrotingscontroles en eventuele herverdelingen na besparingen en blokkeringen 2010.

In 2010 werd er 500.000 euro geblokkeerd op de cultureel-erfgoedprojecten en 150.000 op het budget voor aankopen van kunstwerken voor de collectie van het MHKA. Deze budgetten waren voorzien in de begroting, maar werden als gevolg van de blokkering niet uitgegeven.

Onderstaande overzichten betreffen enkel de middelen die vanuit Kunsten en Erfgoed zijn toegekend. Kredieten die toegekend worden door andere agentschappen of andere overheden blijven buiten beeld. Zo wordt bijvoorbeeld de ondersteuning voor infrastructuur door het FOCI niet meegenomen in deze cijfers.

De evolutie van de beleidsmiddelen voor Kunsten en voor Erfgoed

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	evolutie 2009 - 2014 bedragen	evolutie 2009 - 2014 procenten
Erfgoed	39.150.000,00	38.995.000,00	38.665.000,00	39.489.623,00	39.361.000,00	40.338.000,00	1.188.000	103,03%
Kunsten	151.757.000,00	160.947.000,00	160.556.506,89	164.634.000,00	168.633.000,00	176.777.000,00	25.020.000	116,49%
DAC-middelen	5.699.000,00	5.457.000,00	5.041.631,00	4.942.000,00	5.405.000,00	5.330.000,00	-369.000	93,53%
Algemene beleidsmiddelen (*)	836.000,00	582.774,58	650.951,81	649.679,83	577.699,79	549.015,00	-286.985	65,67%
Eindtotaal	197.442.000,00	205.981.774,58	204.914.089,70	209.715.302,83	213.976.699,79	222.994.015,00		

(*) uitgaven voor raden en commissies, communicatie, juridische kosten, en materiaalkosten

We stellen vast dat de beleidsmiddelen voor erfgoed met 3% en voor kunsten met 16,5% zijn gestegen.

Indien er wordt rekening gehouden met de inflatie (op basis van eenvoudige veronderstelling van +/- 2% per jaar) dan zou het budget met 10,40% toenemen.

De lichte stijging bij Erfgoed maskeert dan een significante daling in beleidsmiddelen. Bij Kunsten is de stijging nog steeds hoger dan de toegenomen levensduurte.

Tot slot merken we een beperkte daling van de aanvullende subsidies voor tewerkstelling (DAC – middelen). Echter in de regelgeving is voorzien dat deze tewerkstellingssubsidies onder bepaalde voorwaarden kunnen worden toegevoegd aan de werkingmiddelen van de betrokken organisatie. Het betreft hier eerder een herverdeling naar werkingssubsidies van organisaties dan een daling in enge zin.

Ook de algemene beleidsmiddelen kenden een daling door de verschillende besparingen. De sterke daling van 2009 naar 2010 kan gedeeltelijk worden verklaard door een daling met 150.000 euro door een begrotingstechnische correctie met betrekking tot het begrotingsfonds Kunsten en Erfgoed. Maar zelfs als we hiermee rekening houden komen we tot een daling van ongeveer 20% voor de periode 2009 - 2014.

Overzicht van de evolutie van de middelen per decreet

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2009 - 2014 Bedragen	2010 - 2014 procenten
Begrotingsdecreet	12.013.000	11.792.774,58	11.461.077,70	11.519.302,83	10.765.699,79	11.967.015,00	-45.985	99,62%
Cult. Erfgoeddecreet	33.499.000	33.240.000,00	33.310.000,00	33.844.000,00	34.263.000,00	35.122.000,00	1.623.000	104,84%
Kunstendecreet	135.212.000,00	144.727.000,00	143.961.381,00	148.653.000,00	152.339.000,00	157.985.000,00	22.773.000,00	116,84%
Topstukken decreet	453.000	592.000,00	662.000,00	547.000,00	456.000,00	569.000,00	116.000	125,61%

De middelen die zijn toegekend op basis van het **begrotingsdecreet** (dus zonder specifieke decretale regeling) zijn constant gebleven. Het betreft hier o.a. de middelen voor de buitendiensten (Kasteel van Gaasbeek, Landcommanderij Alden Biesen, Frans Masereelcentrum), de aankopen van kunstwerken voor de collectie van het MHKA, het beheer van de collectie van de Vlaamse overheid, letterenbeleid, werkingsubsidies buiten Kunstendecreet, internationaal cultuurbeleid, ondersteuning voor infrastructuurbeheer (Brusselse podia) en initiatieven rond tewerkstelling (bv. aanvullende pensioenregeling kunstenaars). Rekening houden met de inflatie kunnen we stellen dat het reëel beschikbare budget merkbaar gedaald is.

Voor de periode 2009 – 2014 bedroeg de stijging voor **Cultureel Erfgoeddecreet** bijna 5%, dit is iets hoger dan de 3,5% in vorige tabel. De verklaring hiervoor is dat heel wat aspecten van het erfgoedbeleid buiten decreet in het aandeel erfgoed zitten binnen het begrotingsdecreet. Wanneer men deze twee elementen samenvoegt komt men tot 3,5%.

Ook de sterke stijging met 16% van de middelen voor **Kunsten** vraagt enige toelichting:

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2009 - 2014 Bedragen	2009 - 2014 procenten
Kunstendecreet	94.260.000	100.869.000,00	98.105.381,00	99.599.000,00	104.335.000,00	108.664.000,00	14.404.000	115,28%
Kunstendecreet - IVG	40.952.000	43.858.000,00	45.856.000,00	49.054.000,00	48.004.000,00	49.321.000,00	8.369.000	120,44%

De grootste stijging van de middelen (in procenten) zijn ten gunste van de instellingen van de Vlaamse overheid. Deze stijging duidt tendele op een stijging van de middelen die werden toegekend aan deze instellingen, maar tendele ook door de erkenning van een nieuwe instelling, Ancienne Belgique (AB), tijdens deze legislatuur.

Het Topstukkendecreet is relatief stabiel. De kleine fluctuaties zijn ondermeer te verklaren door herverdelingen van niet aangewende middelen van andere allocaties naar topstukken. Het bedrag blijft echter te beperkt om voldoende

reserves op te bouwen voor de aankoop van één of meerdere topstukken. Omwille van technisch budgettaire redenen was een daling van de dotatie van het topstukkenfonds in 2013.

De overheveling naar aanleiding van de geïntegreerd letterenbeleid heeft overheveling van bijna 2 mio euro van het kunstendecreet naar het VFL tot gevolg.

Evolutie projectmiddelen versus werkingsmiddelen

De middelen voor tewerkstelling, contracten, ... worden niet meegenomen in deze tabel.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2009 - 2014 Bedragen	2009 - 2014 procenten
Kunsten en Erfgoed	180.000,00	31.774,58	77.951,81	101.679,83	54.699,79	21.015,00	-158.985,00	11,68%
Project (*)	180.000,00	31.774,58	77.951,81	101.679,83	54.699,79	21.015,00	-158985	11,68%
Erfgoed	37.919,00	37.649,00	37.594,00	38.389,62	38.307,00	39.165,00	1.246.000,00	103,29%
Project	2.120.000,00	1.988.000,00	1.458.000,00	1.208.000,00	1.077.000,00	1.208.000,00	-912000	56,98%
Werking	35.799.000,00	35.661.000,00	36.136.000,00	37.181.623,00	37.230.000,00	37.957.000,00	2158000	106,03%
Kunsten	146.840,00	156.314,00	156.127,51	161.114,00	165.206,00	171.222,00	24.382,00	116,60%
Project	5.502.000,00	4.220.000,00	5.036.110,00	5.580.000,00	10.271.000,00	10.116.000,00	4614000	183,86%
Werking	141.338.000,00	152.094.000,00	151.091.408,89	155.534.000,00	154.935.000,00	161.106.000,00	19768000	113,99%
Eindtotaal	184.939,00	193.994,77	193.799,47	199.605,30	203.567,69	210.408,00		

(*) projecten die niet eenduidig aan een sector kunnen worden toegewezen.

Het meest opvallende in deze tabel is de verschuiving binnen erfgoed van projectsubsidies naar werkingssubsidies. Nieuwe aanvragen voor werkingssubsidies (o.a. nieuwe convenanten) werden gefinancierd met projectmiddelen. De beschikbare middelen voor erfgoedprojecten bedragen in 2014 nog slechts 57% van de middelen van 2009.

Dit verklaart de stijging van de middelen voor werkingssubsidies met iets meer dan 6%.

Wat kunsten betreft valt de stijging van de werkingssubsidies in 2010 en de projectsubsidies in 2013 op. Dit heeft tot gevolg dat de middelen voor projecten ongeveer 184% hoger zijn dan in 2009. In 2013 is er een kleine daling van de werkingssubsidies. De oorzaak hiervan is dat een deel van de werkingsmiddelen zijn aangewend om de sterke verhoging van de subsidies voor projecten mee te financieren.

Wie zijn onze begunstigden?

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	evolutie 2010 - 2014 bedragen	evolutie 2010 - 2015 procenten
Eigen instellingen	2.976.000,00	3.105.774,58	3.016.089,70	3.158.302,83	2.833.699,79	3.030.015,00	54.015	101,82%
Lokale besturen	6.910.000,00	7.389.000,00	7.926.000,00	8.099.000,00	8.182.000,00	8.038.000,00	1.128.000	116,32%
Organisaties	136.400,00	141.938,80	137.863,79	139.622,00	143.613,00	149.263,00	12.863,00	109,43%
Instellingen Vl. Gem.	48.731.000,00	51.336.000,00	53.566.000,00	56.740.000,00	55.479.000,00	58.849.000,00	10.118.000,00	120,76%
Individuele kunstenaars	1.791.000,00	1.548.964,08	1.440.692,28	1.705.000,00	3.298.000,00	3.298.000,00	1.507.000	184,14%
Organisaties & Indiv. Kunstenaars	634.000,00	663.235,92	1.101.730,93	391.000,00	571.000,00	516.000,00	-118.000	81,39%
Eindtotaal	197.442.000,00	205.981.774,58	204.914.089,70	209.715.302,83	213.976.699,79	222.994.015,00		

De "eigen instellingen" [\[1\]](#) ontvangen middelen voor werking en investeringen. In absolute cijfers zijn de middelen gestegen met 1.82%, maar inflatiegecorrigeerd betekent dit een daling.

De middelen voor de "individuele kunstenaars" zijn sterk toegenomen in 2013 en dit komt overeen met de cijfers uit vorige tabel waarbij we een sterke stijging waarnamen in de projectmiddelen Kunsten.

De Instellingen van de Vlaamse overheid zijn het KMSKA, M HKA, Vlopera en KBVV, de Singel, VRO/VRK, de Filharmonie, Ancienne Belgique. De stijging van de middelen wordt o.a. verklaard door:

- de indexering van de werkingsmiddelen
- de verschuiving van de middelen door de erkenning van de Ancienne Belgique als instelling van de Vlaamse overheid
- de bijkomende middelen voor de Singel
- en bijkomend bedrag van 784.000 voor de start van het Kunsthuis - Vlopera en KBVV
- de integratie van bepaalde provinciale middelen in de Vlaamse begroting.

De middelen voor de lokale besturen gaan over de cultureel-erfgoedconvenants met de gemeenten, provincies en de VGC (zie hieronder). Met deze middelen ondersteunt de Vlaamse overheid het lokaal of regionaal cultureel-erfgoedbeleid van de desbetreffende gemeenten of provincies.

De stijging met meer dan 16% wijst erop dat het beleid sterk heeft ingezet op de uitbreiding van dit instrument. Daarbij werd de nadruk gelegd op het afsluiten van bijkomende cultureel-erfgoedconvenants met gemeenten. De toename van het aantal convenants met gemeenten werd echter ook gecompenseerd op de bestaande cultureel-erfgoedconvenants: over 5 jaar daalde de subsidie per convenant met 5%.

Deze cijfers ondersteunen de vaststelling die we in voorgaande tabellen hadden gedaan, nl. dat gedurende deze beleidsperiode voor erfgoed is ingezet op convenants. En in het kunstenbeleid werd de nadruk vooral gelegd op ondersteuning van individuele kunstenaars (via projectwerking) en de Instellingen Vlaamse overheid.

[1] De “eigen instellingen” van Kunsten en Erfgoed betreffen de algemene beleidsmiddelen centrale diensten, DAB Kasteeldomein van Gaasbeek, DAB Landcommanderij Alden Biesen, KANTL, Frans Masereelcentrum, Fonds Kunsten en Erfgoed, Topstukkenfonds

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/over-ons/begroting/de-kijker-beleidsmiddelen-2009-2014/analyse-van-de-begrotingsgeg>

Context van de cijfers

Tijdens de beleidsperiode 2009-2014 zijn er een aantal beslissingen genomen die de context van de cijfers helpen duiden. De belangrijkste van deze beslissingen staan hieronder per kalenderjaar opgesomd.

2009

- Er werden 2 nieuwe cultureel-erfgoedconvenants (*Kempisch Erfgoed* en *Viersprong Land van Rode*). De middelen hiervoor (500.000 euro) werden gecompenseerd op het budget voor de erfgoedprojecten.

2010

- De Vlaamse Regering legde een besparing op van 5% op projectmiddelen, 2% werkingsmiddelen en 10% op de niet-decretale middelen. Er worden geen indexen toegekend.

Voor erfgoed werd dit besparingsvoorstel doorgevoerd.

Voor Kunsten werd een alternatief besparingsvoorstel uitgewerkt dat dezelfde besparing realiseerde. Door de besparing op werkingsmiddelen te verhogen en te differentiëren voorkwam de minister een besparing op projectmiddelen en op kleine organisaties. Op die manier heeft de minister bereikt dat:

- De wettelijke verplichtingen voor de Nederlandse Taalunie (NTU) en het Derde Arbeidscircuit (DAC) konden worden nagekomen
- De zwakkere actoren (kleine organisaties en projectmiddelen) bij het doorvoeren van de besparing werden beschermd
- Het traject, om bij de uitvoering van het Kunstendecreet te komen verhouding 90/10 tussen werkingsmiddelen en projectmiddelen, wordt verder gezet, door in 2011 dezelfde hoeveelheid projectmiddelen te voorzien als in 2010.
- Voor de eigen instellingen (M HKA, Gaasbeek, Alden Biesen) legt de Vlaamse Regering een besparing op van 5%. Voor de eigen instellingen met statuut van buitendienst wordt deze besparing echter gerealiseerd op de totale omzet. De dotaties aan Gaasbeek en Alden Biesen dalen als gevolg hiervan met respectievelijk 7% en 18%.
- In de loop van 2010 realiseert de Vlaamse Regering een bijkomende besparing door in de begroting voorziene kredieten niet uit te geven via een kredietblokkering. Als gevolg hiervan wordt er 500.000 euro van het projectenbudget erfgoed en 150.000 euro van het budget voor aankopen voor de collectie van het MHKA geblokkeerd.
- Er zijn voor 6.4 miljoen aan bijkomende middelen recurrent ingeschreven in de begroting vanaf 2010 voor de uitvoering van de beslissing van de Vlaamse Regering van 24 april 2009 over de toekenning van subsidies voor het geheel van de werking van het Kunstendecreet in de periode 2010-2012.
- Omwille van de uitbreiding van het gebouwencomplex van deSingel Kunstcampus, is er bij de begroting 2009 voor geopteerd om de Singel op te nemen in de consolidatiekring [\[1\]](#) [1] van de Vlaamse overheid. Omwille van de stijgende exploitatiekost, wordt bij de opmaak van de begroting 2010 de dotatie aan deSingel met 850.000 euro verhoogd.
- De minister beslist om de verhouding tussen werkings- en projectmiddelen in de kunsten vast te leggen op een verhouding 90/10 voor deze legislatuur.
- De Vlaamse Regering besliste (oktober 2010) tot het samenvoegen van KBVV en Vlaamse Opera om te komen tot een verbeterde onderlinge samenwerking, een gezonder financieel beheer en een efficiëntere zakelijk beheer.

2011

- De Vlaamse Regering legt opnieuw een aantal besparingen op. Er wordt 3% bespaard op de projectsubsidies en 2% op de werkingssubsidies. Er worden geen indexen toegekend.
- Er worden bijkomende middelen voorzien voor het Concertgebouw Brugge (+441.000 euro).
- De middelen voor de ondersteuning van de Nederlandstalige literatuur in kwaliteitsboekhandels (de zgn. "Vlaamse wand") wordt overgeheveld naar het Vlaams Fonds voor de Letteren, die vanaf 2011 de toekenning van deze middelen coördineert.
- Er wordt een nieuwe cultureel-erfgoedconvenant afgesloten met de *Cultuurregio Pajottenland en Zennevallei*. De middelen hiervoor (300.000 euro) worden gecompenseerd binnen het budget van de lokale cultureel-erfgoedconvenants. Dit betekent een bijkomende daling van de subsidies aan de lopende convenants.
- De aankoop van letterkundige werken wordt vanuit Kunsten en Erfgoed overgeheveld naar het Vlaams Fonds voor de Letteren.
- Het decreet van 15 juli 2011 houdende de erkenning van en de subsidieregeling voor het Memoriaal van de Vlaamse Ontvoogding en Vrede (IJzertoren) zorgt nu voor een eenduidig kader rond deze verschillende deelwerkingen.
- Via besluit van de Vlaamse Regering van 25 april 2008 is de Ancienne Belgique aangewezen als Instelling van de Vlaamse overheid vanaf 2011.
- Nieuwbouw deSingel gaat open. De dotatie deSingel wordt verhoogd met 441.000 euro voor de stijgende kosten verbonden aan onderhoud en werking.
- Het budget voor aankoop hedendaagse kunst voor het M HKA wordt op nul gezet voor 2011.

2012

- In het kader van de besparingen beslist de Vlaamse Regering om geen indexen tot te kennen op subsidies.
- Visienota internationaal beleid (CINT) werd goedgekeurd.
- De minister beslist een geïntegreerd letterenbeleid te voeren waarbij het Vlaams Fonds voor de Letteren (VFL) de coördinatiefunctie toegewezen krijgt.
De dotatie aan het Vlaams Fonds voor de Letteren met 117.000 euro voor de uitbouw van het stripbeleid. Maar 200.000 euro van haar dotatie wordt herschikt naar Stichting Lezen, die het focuspunt jeugdliteratuur ontwikkelt.
- In het kader van het bovenvermelde nieuwe Memoriaaldecreet worden vanaf 2012 de verschillende subsidies voor de werking van het IJzertorenmemoriaal samengevoegd en verankerd in een beheersovereenkomst met de Vlaamse overheid. Naast de subsidie voor de cultureel-erfgoedwerking, voorziet het Vlaams Gewest, conform deze overeenkomst, nog een subsidie voor de instandhouding van de IJzertoren als beschermd monument.
- Een nieuwe beheersovereenkomst met het M HKA gaat van start voor de periode 2012 – 2016. In het kader hiervan wordt het aankoopbudget voor kunstwerken terug gezet op 100.000 euro. De dotatie aan het MHKA blijft status quo.
- Een nieuw Cultureel-erfgoeddecreet, dat vooral aanpassingen aan het Planlastendecreet bevat, wordt goedgekeurd op 6 juli 2012.
- Vanaf 2012 worden de VIA-middelen omwille efficiëntie niet meer rechtstreeks, maar opnieuw via het departement CJSM uitbetaald.
- Bij haar beslissing van 29 juni 2012 over de meerjarige subsidies in uitvoering van het Kunstendecreet, nam de Vlaamse Regering het engagement om de projectmiddelen Kunsten in 2013 te verhogen tot 9,7 miljoen euro waardoor de verhouding 90/10 gerespecteerd blijft.
- Op deze meerjarige ronde volgt een evaluatie in het najaar 2012. Op basis van de resultaten beslist om een nieuw Kunstendecreet te ontwikkelen.

2013

- Het geïntegreerd letterenbeleid wordt verder geoperationaliseerd. Dit brengt met zich mee dat het VFL,

omwille van haar coördinerende functie, haar dotatie verder verhoogd ziet met een bedrag van 870.000 euro, afkomstig van de herschikking van de middelen voor:

- de vzw Passa Porta
  - de vzw Poëziecentrum
  - de vzw Stichting Lezen (luik auteurslezingen)
  - de vzw Het Beschrijf.
- De Vlaamse Regering beslist om vanaf 2013 een nieuwe cultureel-erfgoedconvenant te sluiten met *Platform Omgeving Leie Schelde* (POLS) voor een bedrag van 193.000 euro per jaar. De benodigde middelen werden gecompenseerd binnen de beleidskredieten CJSM.
  - De middelen voor internationale projecten en de ondersteuning van de Nederlandse Taalunie worden samengebracht op een nieuw programma “interregionaal cultuurbeleid”.
  - Het nieuwe Kunstendecreet wordt goedgekeurd in het Vlaams Parlement op 3 december 2013.
  - De minister beslist een geïntegreerd filmbeleid te voeren waarbij het Vlaams Audiovisueel Fonds (VAF) de coördinatiefunctie toegewezen krijgt.

2014

- Het uitvoeringsbesluit bij het nieuwe Kunstendecreet wordt gefinaliseerd en er wordt gestart met de operationalisering van de uitvoering.
- De activiteiten van de Vlaamse Opera (Vlopera) en Koninklijk Ballet van Vlaanderen (KBVV) worden geconsolideerd binnen één instelling, Het Kunsthuis. De gezamenlijke instelling wordt opgenomen in de consolidatiekring van de Vlaamse overheid.
- De Vlaamse overheid neemt in 2014 de historische schuld van het KBVV over. Dit impliceert een eenmalige meeruitgave van 1.440.000 euro.
- Nieuwe museumronde 2014 – 2018. Niettegenstaande de hoge verwachtingen vanuit de sector is er geen budgettaire ruimte om de globale middelen voor de musea te verhogen. Op basis van de kwalitatieve insteek van de betrokken beoordelingscommissie werden de middelen wel gedifferentieerd verdeeld over de positief beoordeelde musea. De verplichting om het 1-euro tarief toe te passen vervalt, de middelen worden geheroriënteerd naar het versterken van de educatieve werkingen.
- De werkingssubsidie die het S.M.A.K. ontving als kunstencentrum in uitvoering van het Kunstendecreet wordt toegevoegd aan de museumsubsidie binnen het Erfgoeddecreet.
- Kazerne Dossin ontvangt zowel middelen vanuit de Diensten Algemeen Regeringsbeleid (DAR) als vanuit Cultuur. In het kader van de begrotingsopmaak 2014 worden beide subsidies samengevoegd bij de DAR.
- De volledige subsidie voor Stichting Lezen wordt toegevoegd aan de dotatie voor het Vlaams Fonds voor de Letteren. Het gaat om een overheveling van 974.000 euro.
- Naar aanleiding van een herschikking van de bevoegdheden beslist de Vlaamse Regering tot een aanpassing van het Provinciefonds waardoor 80% van de provinciale subsidies voor de werking van kunstorganisaties toegevoegd worden aan de subsidies op Vlaams niveau. Door deze verschuiving neemt het budget van Kunsten toe met 5.114.000 euro.

[1] [2] Consolidatiekring is een groep van instellingen die deel uitmaken van de Vlaamse deelstaatoverheid. De begroting, begroting en jaarrekening van al deze instellingen worden samengevoegd om de fibnale begroting, jaarrekening en schuldpositie van de Vlaamse deelstaat te bepalen.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/over-ons/begroting/beleidsmiddelen-2009-2014/context-van-de-cijfers>

Links:

[1] http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/#_ftn1

[2] http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/#_ftnref1

Hoe situeert Kunsten en Erfgoed zich binnen de Vlaamse overheid

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
KE - DAC	5.699.000,00	5.457.000,00	5.041.631,00	4.942.000,00	5.405.000,00	5.330.000,00
Kunsten en Erfgoed	836.000,00	582.774,58	650.951,81	649.679,83	577.699,79	549.015,00
Erfgoed	39.150.000,00	38.995.000,00	38.665.000,00	39.489.623,00	39.361.000,00	40.338.000,00
Kunsten	151.757.000,00	160.947.000,00	160.556.506,89	164.634.000,00	168.633.000,00	176.777.000,00
Eindtotaal	197.442.000,00	205.981.774,58	204.914.089,70	209.715.302,83	213.976.699,79	222.994.015,00
ESR uitgaven Vlaamse overheid	25.141.705,00	25.158.956,00	26.156.592,00	26.884.838,00	27.667.576,00	28.110.575,00
uitgaven Cultuur	490.167.000,00	512.487.000,00	493.785.000,00	488.468.000,00	502.686.000,00	547.952.000,00
% totaal tgo ESR VI Overheid	0,79%	0,78%	0,75%	0,73%	0,71%	0,70%
% totaal tgo Cultuur	40,28%	38,53%	39,99%	40,42%	39,28%	36,03%
% Erfgoed tgo ESR	0,16%	0,16%	0,15%	0,15%	0,14%	0,14%
% Kunsten tgo ESR	0,60%	0,60%	0,58%	0,56%	0,55%	0,54%
% Erfgoed tgo Cultuur	7,99%	7,64%	7,93%	8,01%	7,79%	7,14%
% Kunsten tgo Cultuur	30,96%	29,61%	30,73%	31,07%	30,19%	27,70%

Het aandeel van de totale beleidsmiddelen Kunsten en Erfgoed in de totale ESR-uitgaven van de Vlaamse overheid is gedaald tot **0,70%**.

Dit is ook zo voor het aandeel van de totale beleidsmiddelen Kunsten en Erfgoed in de totale cultuurbegroting van de Vlaamse overheid. Ongeveer **0,14%** van de uitgaven van de Vlaamse overheid gaat naar cultureel erfgoed en **0,54%** naar de ondersteuning van de professionele kunsten.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/over-ons/begroting/de-kijker-beleidsmiddelen-2009-2014/hoe-situeert-kunsten-en-erfg>

Samenwerking

Bron-URL: <http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/over-ons/samenwerking>

Thematisch overleg

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/over-ons/samenwerking/thematisch-overleg>

Overleg met Internationaal Vlaanderen

Managementcomité Internationaal Cultuurbeleid en Culturele Diplomatie en Cel Internationaal Cultuurbeleid (CINT)

MACO ICCD is een overlegorgaan tussen verschillende entiteiten van de Vlaamse overheid die zich bezighouden met internationaal cultuurbeleid en culturele diplomatie.

CINT is de permanente ambtelijke werkgroep die het MACO ICCD ondersteunt.

Het Managementcomité Internationaal Cultuurbeleid en Culturele Diplomatie (MACO ICCD) is het sturend ambtelijk regieorgaan voor internationaal cultuurbeleid en culturele diplomatie. De departementen Internationaal Vlaanderen en Cultuur, Jeugd, Sport en Media (CJSM), Toerisme Vlaanderen, Flanders Investment and Trade en Kunsten en Erfgoed zijn lid van het managementcomité ICCD. Op vraag van de Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur werden in 2013 ook het Agentschap Sociaal-Cultureel Werk voor Jeugd en Volwassenen en het Koninklijk Museum voor Schone Kunsten Antwerpen (KMSKA) als volwaardig lid toegevoegd.

Het MACO ICCD moet instaan voor het langetermijn-, proactief en strategisch denken rond de culturele dimensie van het buitenlands beleid en daarmee samenhangende internationale activiteiten. De klemtoon ligt op expertise uitwisselen, informatie delen en gemeenschappelijke opportuniteiten ontdekken.

Het MACO ICCD kwam in 2013 drie keer samen, op 11 maart, 2 juli en 13 november. De vergaderingen werden voorbereid en opgevolgd door de technische werkgroep, die in 2013 omgevormd werd tot de Cel Internationaal Cultuurbeleid (CINT), waarin medewerkers van alle betrokken entiteiten vertegenwoordigd zijn (Mededeling aan de Vlaamse Regering van 1 juni 2012 betreffende het internationaal cultuurbeleid VR 2012 0106 MED.0250).

Het managementcomité ICCD was in 2013 het overlegplatform voor de afstemming op ambtelijk niveau van projecten en initiatieven in het kader van internationaal cultuurbeleid en culturele diplomatie.

Voorbeelden:

- Afspraken rond de Vlaamse culturele aanwezigheid in China in de tweede jaarhelft van 2013
- Afspraken rond de viering van 20 jaar cultureel verdrag tussen Vlaanderen en Nederland
- Ad-hocwerkgroep rond topevenementenbeleid
- Ad-hocwerkgroep rond internationale toonmomenten

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/over-ons/samenwerking/thematisch-overleg/overleg-met-internationaal-vlaanderen>

Samenwerking met onderwijs

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/over-ons/samenwerking/thematisch-overleg/samenwerking-met-onderwijs>

Dag van de Cultuureducatie

Samen met CANON Cultuurcel realiseerde de Ambtelijke Coördinatie CultuurEducatie (ACCE) ook in 2013 de jaarlijkse Dag van de Cultuureducatie en werd de volgende voorbereid. Het thema in 2013 was 'Lopend VUUR. Meesterschap en engagement'. De dag was op 29 januari in Vooruit in Gent. Daar werd vanuit verschillende invalshoeken onderzocht hoe mensen vanuit hun meesterschap een engagement, klein of groot, opnemen in de maatschappij, en hoe ze vanuit hun engagement voor de ander een meesterschap opbouwen.

www.dagvandecultuureducatie.be [1]

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/over-ons/samenwerking/thematisch-overleg/samenwerking-met-onderwijs/dag-van-de-cult>

Links:

[1] <http://www.dagvandecultuureducatie.be>

Deeltijds Kunstonderwijs

Een medewerker van de afdeling Kunsten en van de afdeling Sociaal-Cultureel Werk Volwassenen maakten deel uit van de klankbordgroep die de hervorming van het deeltijds kunstonderwijs besprak. De leden van die klankbordgroep werden voor het laatst samengeroepen in juni 2013. De aanwezigen kregen een stand van zaken van de stappen die al gezet waren met het oog op de hervorming, maar er werd meteen ook meegedeeld dat ze er niet meer zou komen in de huidige regeerperiode.

<http://www.ond.vlaanderen.be/dko/> [1]

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/over-ons/samenwerking/thematisch-overleg/samenwerking-met-onderwijs/deeltijds-kunst>

Links:

[1] <http://www.ond.vlaanderen.be/dko/>

ExpertiseNetwerken CultuurEducatie

Veerle Keuppens, medewerkers van de afdeling Kunsten, bezocht voor ACCE het expertisecentrum cultuureducatie KEN in Lier op 31 mei ter gelegenheid van hun innovatiedag.

<http://kencultuureducatie.be/beleid/> [1]

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/over-ons/samenwerking/thematisch-overleg/samenwerking-met-onderwijs/expertisenetwer>

Links:

[1] <http://kencultuureducatie.be/beleid/>

Doorgroeien in cultuur

Kunsten en Erfgoed werkte mee aan de nota 'Doorgroeien in cultuur' van Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur Joke Schauvliege en Vlaams minister van Onderwijs, Jeugd, Gelijke Kansen en Brussel Pascal Smet. De nota zet een strategisch beleidskader uit voor cultuureducatie voor volwassenen (18-plussers). Ze licht de huidige beleidsvisie en doelstellingen toe. Tegelijk zet ze lopende of toekomstige acties en initiatieven in de kijker die daartoe bijdragen.

<http://www.cjasm.be/cultuur/themas/cultureel-leren-en-cultuureducatie/samenwerking-onderwijs/doorgroeien-cultuur> [1]

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/over-ons/samenwerking/thematisch-overleg/samenwerking-met-onderwijs/doorgroeien-cultuur>

Links:

[1] <http://www.cjasm.be/cultuur/themas/cultureel-leren-en-cultuureducatie/samenwerking-onderwijs/doorgroeien-cultuur>

Topcultuurstatuut

Naar analogie met het topsportstatuut kunnen leerlingen van de tweede en derde graad in het secundair onderwijs vanaf april 2013 een topcultuurstatuut aanvragen. Met dat statuut krijgen ze faciliteiten voor leerprogramma en aanwezigheid op school. Die faciliteiten moeten het mogelijk maken een einddiploma secundair onderwijs te halen én hun hoge kunstambities waar te maken.

De toekenning van het topcultuurstatuut is de bevoegdheid van een selectiecommissie, samengesteld uit een voorzitter (administratie beleidsdomein Kunsten), een secretaris (administratie beleidsdomein Onderwijs en Vorming) en leden die, per individueel te behandelen aanvraagdossier, aangeduid worden in een pool van specialisten uit het professionele kunstenlandschap. In 2013 hebben vier jonge muzikanten het statuut aangevraagd en gekregen.

<http://www.ond.vlaanderen.be/edulex/database/document/document.asp?docid=13644> [1]

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/over-ons/samenwerking/thematisch-overleg/samenwerking-met-onderwijs/topcultuurstatu>

Links:

[1] <http://www.ond.vlaanderen.be/edulex/database/document/document.asp?docid=13644>

Sectorale input

Cultuurforum 2020 op 27 mei 2013

Ook in 2013 werden de medewerkers van Kunsten en Erfgoed nauw betrokken bij de uitwerking van het programma en de sessies van het Cultuurforum 2020 op 27 mei 2013 in Kunstencentrum Buda in Kortrijk.

Voorbeelden van onze inbreng waren de parallelsessies over het Kunstendecreet, 'Erfgoed als grondstof', 'Kwaliteit en diversiteit in cultuureducatie' en 'Is alternatieve financiering een duurzaam alternatief'. Het overkoepelend thema was '**creativiteit en ondernemerschap in de culturele sector**'.

Met het Cultuurforum 2020 wilde de minister van Cultuur in 2010 het debat aanzwengelen over het cultuurbeleid in Vlaanderen in 2010. In verschillende ateliers met professionals uit de cultuursectoren werden de 7 strategische lijnen uit de beleidsnota ingevuld en vertaald naar 30 doorbraken. Op de jaarlijkse publieksmomenten wordt telkens een tussenstand gemaakt van de doorbraken en worden nieuwe inzichten verzameld.

Cultuurprijzen

De Cultuurprijzen van de Vlaamse Gemeenschap zijn opgevat als een blijk van erkenning voor het culturele belang van het werk van de laureaten. Ze worden telkens [op een sectorspecifiek evenement](#) [1] uitgereikt door minister Joke Schauvliege. Voor elke cultuurprijs duidt de minister een jury aan die de laureaat bepaalt. Sommige van die jury's worden georganiseerd door Kunsten en Erfgoed. In 2012-2013 waren dat deze jury's:

Prijs voor Podiumkunsten

- Secretaris: Frederik Beernaert
- Uitgereikt op het Theaterfestival op 6 september 2013 (Brussel, Kaaitheter)
- Jury: Erwin Jans (voorzitter), Helga Baert, Tuur Devens, Kristien Gerets, Marijn Lems, Samme Raeymaekers, Veerle Van Schoelant, Piet Menu
- Laureaat: rekto:verso

Prijs voor Architectuur

- Secretaris: Cecile Jacobs
- Uitgereikt op Dag (festival) van de Architectuur op 12 oktober 2013 (Genk, C-mine)
- Jury: Paul Vermeulen (voorzitter), Sofie De Caigny, Lisa de Visscher, Caroline Goossens, Sven Sterken, Pieter T'Jonck, Hera van Sande
- Laureaat: Kristiaan Borret

Prijs voor Cultureel Erfgoed

- Secretaris: Marc Bastijns
- Uitgereikt op Groot Onderhoud op 25 oktober 2013 (Brugge, Concertgebouw)
- Jury: Erik De Vroede (voorzitter), Guido Creemers, Bernadette De Loose, Trudi Noordermeer, Rik Opsommer
- Laureaat: Vlaamse Erfgoedbibliotheek vzw

Prijs voor Letteren – Proza

- Secretaris: Linda De Geyter
- Uitgereikt op Mind the Book op 21 februari 2014 (Gent, Vooruit)
- Jury: Pieter Verstraeten (voorzitter), Sofie Gielis, Mustafa Kör, Tom Van Imschoot, Joseph Pearce, Fleur Speet
- Laureaat: Stefan Hertmans

Prijs voor Beeldende Kunst

- Secretaris: Robert Michel
- Uitgereikt op Opening tentoonstelling *Three Blind Mice* op 2 februari 2014 (Deurle, Museum Dhondt-Dhaenens)
- Jury: Johan Pas (voorzitter), Anne Daems, Ward Daenen, Nick Gasparotto, Gert Verhoeven
- Laureaat: T.O.P. Office

Prijs voor (klassieke) Muziek

- Secretaris: Margot Van Neyghem
- Uitgereikt op Klarafestival op 29 maart 2014 (Brussel, Bozar)
- Jury: Hendrik Storme (voorzitter), Jerry Aerts, Filip Rathé, Inge Spinette, Rudy Tambuyer, Jeroen Vanacker, Liesbet Vereertbrugghen, Petra Vermote
- Laureaat: René Jacobs

Meer info (inclusief alle jury's en alle laureaten): www.cultuurprijzen.be [2]

E-cultuur

Digitaal en gedigitaliseerd cultureel erfgoed – Vlaanderen Europeana Overlegplatform

In 2013 bouwde Kunsten en Erfgoed het Europeana Vlaanderen overlegplatform verder uit. Het werd een ontmoetingsplaats voor Vlaamse cultureel-erfgoedinstellingen die op de hoogte willen blijven van de ontwikkelingen in Europeana en hoe het project de doelstellingen van de Digitale Agenda voor Europa mee onderschrijft.

Het Europeana Vlaanderen Overlegplatform kwam twee keer samen in 2013, op 24 januari en op 7 juni. Op de agenda stonden presentaties over:

- De oproepen in het kader van Europese programma's, in het kader van het Competitiveness and Innovation Program, ICT policy program (CIP ICT-PSP)
- De projecten Europeana Awareness (de Community Collection Days), Europeana Photography, LoCloud, Europeana Inside, AthenaPlus, de Enumerate-enquête, de Europeana Application Program Interface en de doorlichting van de technische onderbouw van de onlinecatalogus van de Vlaamse Kunstcollectie infrastructurele VKC-onderbouw.

In 2013 werd er teruggeblikt op vijf jaar Europeana Vlaanderen Overlegplatform en de impact van Europeana op het digitaal cultureel erfgoed in Vlaanderen. Dat leidde tot een [rapport](#) [3] dat op het VVBAD-congres 'Informatie aan Zee' gepresenteerd en daarna breder verspreid werd, ook in vertaling. Het VVBAD-congres was in september 2013.

Visietraject 'naar een digitale langetermijnvisie voor kunsten en erfgoed'

Het visietraject 'naar een digitale langetermijnvisie voor kunsten en erfgoed' schetst de contouren waarin de kunsten- en cultureel-erfgoedsector een rol kan spelen in de netwerkmaatschappij.

In 2013 werd op basis van interviews en deskresearch een plan van aanpak uitgewerkt dat vanuit een toekomstgericht kader aanzet tot een praktische aanpak in de twee sectoren.

Het traject onderzoekt een op synergie en modulariteit gebaseerd ecosysteem dat als infrastructuur de digitale bewaring, ontsluiting en uitwisseling faciliteert. Via attitudes voor sector en beleid beschrijft het ook opties voor een strategisch beleid.

In 2013 werden de basisprincipes vastgelegd. Dat is meteen de input voor de regeerbijdrage van de administratie voor de volgende minister van Cultuur.

Auteursrechten

In het digitale tijdperk is het auteursrecht aan herziening toe. De Europese Commissie zet daarin stappen vooruit. Auteursrecht is een federale materie. Cultureel-erfgoedorganisaties worden continu geconfronteerd met auteursrechten. Dat is niet altijd even gemakkelijk. Om ervoor te zorgen dat de stemmen van verschillende betrokkenen meegenomen worden in de federale besluitvorming, werd in 2013 een overlegplatform voorgesteld om het gesprek tussen Vlaamse culturele organisaties en het federale niveau te faciliteren.

Op 17 januari 2013 was er overleg tussen Kunsten en Erfgoed en de FOD Economie waarin het probleem geschetst werd. Daarna kwam er een interne werkgroep van Kunsten en Erfgoed, het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media en het agentschap Sociaal-Cultureel Werk. Op 3 juli 2013 kwam een tiental experts samen voor een rondetafelgesprek. Op dat overleg werden de contouren geschetst van een potentieel toekomstig overlegplatform. De administratie legde de resultaten van het overleg voor aan de FOD Economie en aan de SARC. Het resultaat van

de oefening werd bezorgd aan de minister.

E-cultuur in Kunsten

Erfgoedzorg in de kunstensector

Kunsten en Erfgoed ondersteunde het expertisecentrum voor digitaal cultureel erfgoed Packed bij het project 'Erfgoedzorg in de kunstensector'. Het project heeft als doel in de kunstensector de bewustwording om de zorg voor het eigen archief te stimuleren. Daarnaast wil het project ook een operationele invulling opstellen voor de subsidievoorwaarde '*zorg voor eigen archief*' uit het Kunstendecreet en daar bruikbare tools voor aanreiken via een onlinetoolbox (2014). Het project sensibiliseert ook de kunstensector rond duurzaamheid en preservering in creatie, ontsluiting en presentatie.

De eerste actie van het project was een terreinverkenning en overleg met het achterliggende netwerk van het project, vooral de expertisecentra en steunpunten voor de amateurkunsten, die vanuit de cultureel-erfgoedsector de kunstensector vertegenwoordigen. Doel van de terreinverkenning is:

- De betekenis van de termen *archiefzorg* en *erfgoedzorg* voor de kunstensector invullen
- De bestaande behoeften en expertise in kaart brengen
- De ontbrekende expertise in kaart brengen.

Een beperkte stuurgroep werd samengesteld om Packed vzw te begeleiden bij de uitvoering van dit project. De stuurgroep is een klankbord om alle acties in dit project op te volgen, bij te sturen en te bewaken. De stuurgroep bestaat vooral uit de steunpunten Kunsten en expertisecentra uit de cultureel-erfgoedsector die de verschillende kunstdisciplines vertegenwoordigen. Een kleinere werkgroep, waarin alle disciplines opgenomen werden, werd opgericht om zich te buigen over de inhoudelijke aspecten van het project. Aan de hand van individuele gesprekken met de leden van de stuurgroep van het project kwam de terreinverkenning tot stand.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/over-ons/samenwerking/sectorale-input>

Links:

[1] <http://www.cjasm.be/cultuur/cultuurforum-2020>

[2] <http://www.cultuurprijzen.be>

[3] <http://www.vvbad.be/de-impact-van-europeana>

Auteursrechten

In het digitale tijdperk is het auteursrecht aan herziening toe. De Europese Commissie zet daarin stappen vooruit. Auteursrecht is een federale materie. Cultureel-erfgoedorganisaties worden continu geconfronteerd met auteursrechten. Dat is niet altijd even gemakkelijk. Om ervoor te zorgen dat de stemmen van verschillende betrokkenen meegenomen worden in de federale besluitvorming, werd in 2013 een overlegplatform voorgesteld om het gesprek tussen Vlaamse culturele organisaties en het federale niveau te faciliteren.

Op 17 januari 2013 was er overleg tussen Kunsten en Erfgoed en de FOD Economie waarin het probleem geschetst werd. Daarna kwam er een interne werkgroep van Kunsten en Erfgoed, het departement Cultuur, Jeugd, Sport en Media en het agentschap Sociaal-Cultureel Werk. Op 3 juli 2013 kwam een tiental experts samen voor een rondetafelgesprek. Op dat overleg werden de contouren geschetst van een potentieel toekomstig overlegplatform. De administratie legde de resultaten van het overleg voor aan de FOD Economie en aan de SARC. Het resultaat van de oefening werd bezorgd aan de minister.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/over-ons/samenwerking/sectorale-input/auteursrechten>

Cultuurforum 2020 op 27 mei 2013

Ook in 2013 werden de medewerkers van Kunsten en Erfgoed nauw betrokken bij de uitwerking van het programma en de sessies van het Cultuurforum 2020 op 27 mei 2013 in Kunstencentrum Buda in Kortrijk.

Voorbeelden van onze inbreng waren de parallelsessies over het Kunstendecreet, 'Erfgoed als grondstof', 'Kwaliteit en diversiteit in cultuureducatie' en 'Is alternatieve financiering een duurzaam alternatief'. Het overkoepelend thema was **'creativiteit en ondernemerschap in de culturele sector'**.

Met het Cultuurforum 2020 wilde de minister van Cultuur in 2010 het debat aanzwengelen over het cultuurbeleid in Vlaanderen in 2010. In verschillende ateliers met professionals uit de cultuursectoren werden de 7 strategische lijnen uit de beleidsnota ingevuld en vertaald naar 30 doorbraken. Op de jaarlijkse publieksmomenten wordt telkens een tussenstand gemaakt van de doorbraken en worden nieuwe inzichten verzameld.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/over-ons/samenwerking/sectorale-input/cultuurforum-2020-op-27-mei-2013>

Cultuurprijzen

De Cultuurprijzen van de Vlaamse Gemeenschap zijn opgevat als een blijk van erkenning voor het culturele belang van het werk van de laureaten. Ze worden telkens [op een sectorspecifiek evenement](#) [1] uitgereikt door minister Joke Schauvliege. Voor elke cultuurprijs duidt de minister een jury aan die de laureaat bepaalt. Sommige van die jury's worden georganiseerd door Kunsten en Erfgoed. In 2012-2013 waren dat deze jury's:

Prijs voor Podiumkunsten

- Secretaris: Frederik Beernaert
- Uitgereikt op het Theaterfestival op 6 september 2013 (Brussel, Kaaitheter)
- Jury: Erwin Jans (voorzitter), Helga Baert, Tuur Devens, Kristien Gerets, Marijn Lems, Samme Raeymaekers, Veerle Van Schoelant, Piet Menu
- Laureaat: rekto:verso

Prijs voor Architectuur

- Secretaris: Cecile Jacobs
- Uitgereikt op Dag (festival) van de Architectuur op 12 oktober 2013 (Genk, C-mine)
- Jury: Paul Vermeulen (voorzitter), Sofie De Caigny, Lisa de Visscher, Caroline Goossens, Sven Sterken, Pieter T'Jonck, Hera van Sande
- Laureaat: Kristiaan Borret

Prijs voor Cultureel Erfgoed

- Secretaris: Marc Bastijns
- Uitgereikt op Groot Onderhoud op 25 oktober 2013 (Brugge, Concertgebouw)
- Jury: Erik De Vroede (voorzitter), Guido Creemers, Bernadette De Loose, Trudi Noordermeer, Rik Opsommer
- Laureaat: Vlaamse Erfgoedbibliotheek vzw

Prijs voor Letteren – Proza

- Secretaris: Linda De Geyter

- Uitgereikt op Mind the Book op 21 februari 2014 (Gent, Vooruit)
- Jury: Pieter Verstraeten (voorzitter), Sofie Gielis, Mustafa Kör, Tom Van Imschoot, Joseph Pearce, Fleur Speet
- Laureaat: Stefan Hertmans

Prijs voor Beeldende Kunst

- Secretaris: Robert Michel
- Uitgereikt op Opening tentoonstelling *Three Blind Mice* op 2 februari 2014 (Deurle, Museum Dhondt-Dhaenens)
- Jury: Johan Pas (voorzitter), Anne Daems, Ward Daenen, Nick Gasparotto, Gert Verhoeven
- Laureaat: T.O.P. Office

Prijs voor (klassieke) Muziek

- Secretaris: Margot Van Neyghem
- Uitgereikt op Klarafestival op 29 maart 2014 (Brussel, Bozar)
- Jury: Hendrik Storme (voorzitter), Jerry Aerts, Filip Rathé, Inge Spinette, Rudy Tambuyer, Jeroen Vanacker, Liesbet Vereertbrugghen, Petra Vermote
- Laureaat: René Jacobs

Meer info (inclusief alle jury's en alle laureaten): www.cultuurprijzen.be [2]

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/over-ons/samenwerking/sectorale-input/cultuurprijzen>

Links:

[1] <http://www.cjasm.be/cultuur/cultuurforum-2020>

[2] <http://www.cultuurprijzen.be>

E-cultuur

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/over-ons/samenwerking/sectorale-input/e-cultuur>

Digitaal en gedigitaliseerd cultureel erfgoed – Vlaanderen

Europeana Overlegplatform

In 2013 bouwde Kunsten en Erfgoed het Europeana Vlaanderen overlegplatform verder uit. Het werd een ontmoetingsplaats voor Vlaamse cultureel-erfgoedinstellingen die op de hoogte willen blijven van de ontwikkelingen in Europeana en hoe het project de doelstellingen van de Digitale Agenda voor Europa mee onderschrijft.

Het Europeana Vlaanderen Overlegplatform kwam twee keer samen in 2013, op 24 januari en op 7 juni. Op de agenda stonden presentaties over:

- De oproepen in het kader van Europese programma's, in het kader van het Competitiveness and Innovation Program, ICT policy program (CIP ICT-PSP)
- De projecten Europeana Awareness (de Community Collection Days), Europeana Photography, LoCloud, Europeana Inside, AthenaPlus, de Enumerate-enquête, de Europeana Application Program Interface en de doorlichting van de technische onderbouw van de onlinecatalogus van de Vlaamse Kunstcollectie infrastructurale VKC-onderbouw.

In 2013 werd er teruggeblikt op vijf jaar Europeana Vlaanderen Overlegplatform en de impact van Europeana op het digitaal cultureel erfgoed in Vlaanderen. Dat leidde tot een [rapport](#) [1] dat op het VVBAD-congres 'Informatie aan Zee' gepresenteerd en daarna breder verspreid werd, ook in vertaling. Het VVBAD-congres was in september 2013.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/over-ons/samenwerking/sectorale-input/e-cultuur/digitaal-en-gedigitaliseerd-culture>

Links:

[1] <http://www.vvbad.be/de-impact-van-europeana>

Visietraject ‘naar een digitale langetermijnvisie voor kunsten en erfgoed’

Het visietraject ‘naar een digitale langetermijnvisie voor kunsten en erfgoed’ schetst de contouren waarin de kunsten- en cultureel-erfgoedsector een rol kan spelen in de netwerkmaatschappij.

In 2013 werd op basis van interviews en deskresearch een plan van aanpak uitgewerkt dat vanuit een toekomstgericht kader aanzet tot een praktische aanpak in de twee sectoren.

Het traject onderzoekt een op synergie en modulariteit gebaseerd ecosysteem dat als infrastructuur de digitale bewaring, ontsluiting en uitwisseling faciliteert. Via attitudes voor sector en beleid beschrijft het ook opties voor een strategisch beleid.

In 2013 werden de basisprincipes vastgelegd. Dat is meteen de input voor de regeerbijdrage van de administratie voor de volgende minister van Cultuur.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/over-ons/samenwerking/sectorale-input/e-cultuur/visietraject-%E2%80%98naar-een-digitale-lan>

E-cultuur in Kunsten

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarverslag.be/jaarverslag-2013/over-ons/samenwerking/sectorale-input/e-cultuur-kunsten>

Erfgoedzorg in de kunstensector

Kunsten en Erfgoed ondersteunde het expertisecentrum voor digitaal cultureel erfgoed Packed bij het project 'Erfgoedzorg in de kunstensector'. Het project heeft als doel in de kunstensector de bewustwording om de zorg voor het eigen archief te stimuleren. Daarnaast wil het project ook een operationele invulling opstellen voor de subsidievoorwaarde 'zorg voor eigen archief' uit het Kunstendecreet en daar bruikbare tools voor aanreiken via een onlinetoolbox (2014). Het project sensibiliseert ook de kunstensector rond duurzaamheid en preservering in creatie, ontsluiting en presentatie.

De eerste actie van het project was een terreinverkenning en overleg met het achterliggende netwerk van het project, vooral de expertisecentra en steunpunten voor de amateurkunsten, die vanuit de cultureel-erfgoedsector de kunstensector vertegenwoordigen. Doel van de terreinverkenning is:

- De betekenis van de termen *archiefzorg* en *erfgoedzorg* voor de kunstensector invullen
- De bestaande behoeften en expertise in kaart brengen
- De ontbrekende expertise in kaart brengen.

Een beperkte stuurgroep werd samengesteld om Packed vzw te begeleiden bij de uitvoering van dit project. De stuurgroep is een klankbord om alle acties in dit project op te volgen, bij te sturen en te bewaken. De stuurgroep bestaat vooral uit de steunpunten Kunsten en expertisecentra uit de cultureel-erfgoedsector die de verschillende kunstdisciplines vertegenwoordigen. Een kleinere werkgroep, waarin alle disciplines opgenomen werden, werd opgericht om zich te buigen over de inhoudelijke aspecten van het project. Aan de hand van individuele gesprekken met de leden van de stuurgroep van het project kwam de terreinverkenning tot stand.

Bron-URL:

<http://2013.kunstenenerfgoedjaarsverslag.be/jaarsverslag-2013/over-ons/samenwerking/sectorale-input/e-cultuur-kunsten/erfgoedzorg-de-kunstensecto>